Boualem Sansal

TRENUL DE ERLINGEN

sau Metamorfoza lui Dumnezeu

Traducere din franceză și note de
MĂDĂLINA GHIU

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU

BOUALEM, SANSAL
LE TRAIN D'ERLINGEN
© Éditions Gallimard, Paris, 2018
All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parțială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziție publică pe internet sau în rețele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informației, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislației privind protecția dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2020, pentru prezenta versiune românească (ediția digitală)

ISBN: 978-606-779-744-2 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Gândurile mele de recunoştinţă se îndreaptă către Henry David Thoreau, Charles Baudelaire, Franz Kafka, Constantin Virgil Gheorghiu, Dino Buzzati şi, de asemenea, către încă doi autori anonimi. Această cronică despre vremurile în care trăim le datorează mult.

Ia un binoclu şi priveşte în jurul tău până vezi zidul cetății, apoi întreabă-te: sunt liber?
Şi acționează în consecință.

PROLOG

Acest roman este povestea ultimelor zile din viaţa lui Elisabeth Potier, profesoară de istorie şi geografie pensionară, domiciliată în Seine-Saint-Denis, victimă colaterală a atentatului islamist de la 13 noiembrie 2015. Aflată pentru câteva zile la graniţa dintre viaţă şi moarte, a ieşit din comă cu o altă personalitate şi sub această identitate va muri o lună mai târziu. Descifrarea mărturiei scrise pe care i-a lăsat-o fiicei sale Léa şi, din întâmplare, şi mie, nu a fost uşoară, lumea de dincolo de noi este de nepătruns. Pentru a înţelege cât de cât ceva, trebuie să cunoaşteţi povestea lui Ute von Ebert – actuala conducătoare a puternicei dinastii von Ebert, care trăieşte în Erlingen, Germania, loc de unde imperiul ei financiar şi industrial, născut în America, în secolul al XIX-lea, îşi aruncă în prezent ancorele pe toate cele cinci continente –, poveste scrisă pe care i-a lăsat-o fiicei sale Hannah atunci când lumea se prăbuşea în jurul ei, iar supravieţuirea locuitorilor din Erlingen depindea de un tren-fantomă. Între cele două femei există o legătură dincolo de lumea reală. Şi pentru că moştenim tainele părinţilor noştri, fiicele lor, Léa şi Hannah, care locuiesc amândouă la Londra, sunt unite de aceeaşi relaţie gemelară care le lega pe mamele lor.

Cele două poveşti puse cap la cap se află în căutarea adevărului, pe continente şi prin epoci, adevăr pe care unii, urmând a-i divulga pe parcurs, afirmă că îl deţin în exclusivitate şi aşteaptă să îl impună întregii lumi. Construcţia cărţii se îndepărtează considerabil de cadrele obişnuite ale naraţiunii romaneşti şi poate deruta, dar tot aşa este şi calea adevărului – tocmai bună să te rătăceşti. Nimic pe lume nu este gratuit. Lectura însă, dacă este însoţită de o meditaţie autentică, devine un act iniţiatic.

PARTEA ÎNTÂI
Realitatea metamorfozei

Tu, cel care intri în această carte,
lasă orice speranță
de a deosebi fantasmagoria de realitate.

Scumpă Hannah, îţi scrie mama.

Iartă-mă dacă sunt cam precipitată, dar în clipa asta fac totul cuprinsă de panică… i-aş spune mai degrabă o stare de agitaţie; nu mă tem, vreau doar să fac totul repede şi bine, şi cum nu reuşesc, mă enervează teribil. E vârsta, îmi vei spune. Bine, de acord cu vârsta, dar eu aşa m-am născut, agitată, deci acum este altceva… trebuie să aflu ce.

Şi mai e şi tensiunea asta insuportabilă. În fiecare zi ni se spune că trenul va sosi şi, tot în fiecare zi, că, până la urmă, trenul nu mai vine. Trebuie să fii pregătit în orice clipă, şi este epuizant. La ce bun să aştepţi, când blestemata de locomotivă nu se arată? Să mori aici sau aiurea, ce mare diferenţă? – o groapă e tot o groapă.

Îţi imaginezi îmbarcarea de coşmar a întregii populaţii în cele şase, zece, douăzeci de vagoane, asta dacă ai noroc? În Erlingen trăiesc mai bine de douăsprezece, treisprezece mii de locuitori, fără să pun la socoteală ţăranii din împrejurimi care vor da năvală, însoţiţi de vacile lor grase, cu tălăngi zdrăngănitoare la gât. Îţi dai seama? Oameni alergând, cu valizele făcute în pripă, copii care urlă, mame disperate, brute care ameninţă, nebuni în criză, răgete de vite? *Herr Major* şi banda lui de incapabili vor fi nevoiţi să ne transforme în sardine şi să ne înghesuie pe toţi claie peste grămadă. Cu ce seamănă asta, *mein Gott…*, ăsta e chiar trenul morţii… am face bine să ne salvăm… Dacă ar fi văzut Noe aşa ceva… Bine, hai că nu mai bat câmpii.

Am adunat scrisorile pe care ţi le-am scris în aceste ultime luni şi pe care nu am putut să ţi le trimit. Nimic nu mai funcţionează la Erlingen, iar poşta cu atât mai puţin, de fapt a dispărut cu totul. Asta nu a părut nimănui atât de important, aşa că oamenilor nici nu le-a păsat. Le fac pachet şi, dacă voi putea, ţi-l voi trimite, dacă nu, o să-l strecor în ascunzătoarea din spatele oglinzii speciale pe care ai montat-o în sala ta olimpică de sport… Cred că e momentul să-ţi spun, draga mea, că am ştiut dintotdeauna unde ţii ascunse micile tale secrete de fetiţă şireată, ţigaretele sau bileţelele de amor de la idioţii tăi de curtezani… Nu te speria, nu le-am citit, mi-era prea teamă că o să mor de râs! Într-o bună zi, când viaţa va reveni la normal şi o să treci pe acasă, le vei găsi în ascunzătoarea *noastră* (să nu zici nimic!). Vei şti prin ce am trecut. Îmi dau seama că şi la voi e la fel, rupţi de

lume sau aproape. Se spune că fenomenul dezintegrării e planetar, aşa e? Spune-mi, cum e la Londra, mai sunteţi în viaţă? Dacă ne vom mai revedea în această lume, o să-mi povesteşti.

Ce mai, o să ne descurcăm noi, doar nu e prima dată când omenirea o ia de la zero. Lumea asta e în aşa hal de idioată, că repetă aceleaşi greşeli încă de la origini. Cea de-acum întrece orice măsură, o să te convingi, iar după părerea mea, bestia nu şi-a încheiat metamorfoza. Marele Kafka n-a văzut mare lucru cu insecta lui oribilă care îşi îngrozeşte familia şi chiriaşii, ca apoi să moară subit, din cauza propriei ei monstruozităţi. Nu-i prea credibilă această moarte atât de binevenită, nu-i aşa? Şi-n plus, nici nu i-a păsat să ne spună şi nouă măcar o vorbuliţă de ce şi cum eroul său, tânărul Gregor, s-a transformat într-un uriaş gândac în timpul somnului. Ce-a vrut să demonstreze prin asta, că graniţa dintre real şi virtual există doar fiindcă suntem lipsiţi de imaginaţie sau, din contră, că imaginaţia e modul nostru de a vedea realitatea? Şi-atunci, unde se află moartea? În spaţiul virtual, sau în cel real? Dar ce este realitatea văzută din spaţiul virtual, şi ce este acesta, văzut din spaţiul real? Blestematul de Kafka, la el totul e kafkian, băiatul ăsta n-are pic de logică în căpăţâna lui de evreu ceho-neamţ.

*

Micile mele ajutoare, Magda şi Helmut, tembelul ei de bărbat, te salută. Helmut a mai scăpat o perlă: „O! Trebuie că s-a mai înălţat un pic!“ Era vorba despre tine. I-am răspuns: „La 27 de ani, ca să ne înălţăm, trebuie să purtăm tocuri“, apoi i-am amintit că te-a văzut ultima oară acum trei ani, şi aveai deja 1,65. Sunt amândoi tot timpul cu mine. Mă întreb cine ţine cui companie şi, până la urmă, cine trebuie să plătească nota, eu, sau ei? Sunt clipe în care mă simt subordonată lor, asta mă ucide… reacţionez imediat, devin dură, ca să le reamintesc că eu, baroana Ute von Ebert, celebră pe plan mondial pentru biscuiţii Ebert „Der König des Keks“, eu sunt stăpână aici, şi atunci mă adresez cu pronumele de politeţe şi cu „doamnă“ şi „domnule“, cel puţin în zilele săptămânii pentru care i-am angajat – şase zile, Magda, în calitate de guvernantă şi infirmieră, şi trei zile, Helmut, ca neîndemânatic om bun la toate. De frică, rămân în preajma mea, suburbia lor s-a golit, fiind invadată de Umbre, bieţii oameni se

întorc în oraş ca să fie în siguranţă şi pregătiţi când trenul-fantomă va binevoi să apară. Cei care nu au nici un acoperiş deasupra capului s-au instalat în jurul gării şi nu scapă din ochi şinele de tren, până departe, la orizont. Străinii au ezitări, nu îndrăznesc nici să apară în centrul oraşului, unde nu sunt priviţi cu ochi buni, nici să o şteargă prin alte părţi, ceea ce nu lămureşte deloc lucrurile, se tem şi ei, la rândul lor, de surprize.

Cât timp va mai dura viața asta de mizerie, mă gândesc poate să le propun acestor angajați fideli să se mute aici, temporar, se-nțelege, casa şi-aşa e prea mare, de când ai plecat şi-a triplat volumul, sună a gol şi a amintiri… e-adevărat că are un un aer de castel bântuit, şi ar fi suficient să fie lansat zvonul acesta ca să devină adevărat. Mie nu mi-e frică de nimic, dar în unele seri am palpitații. Magda găteşte, are grijă de mine şi supraveghează mica trupă de servitori (şi ei la fel de speriați… ştiu că toți şi toate dorm aici, prin unghere şi dependințe, dar mă fac că nu văd, le este prea frică să se întoarcă acasă, în cartierele lor compromise), Helmut se ocupă de cumpărături, mai repară un robinet, supraveghează împrejurimile şi, cel mai important, îmi raportează tot ce se vorbeşte şi se întâmplă prin oraş. Are un informator de încredere în *Gemeiderat*[1], uşierul *Bürgermeister*[2]-ului în persoană, sunt veri sau aşa ceva. Calitatea lui de a trece neobservat face minuni, intră şi iese când vrea, oamenii îl privesc, îi vorbesc, dar nu-l văd. Debandada a atins cote maxime, după părerea lui bomba va exploda în curând, oficialii gesticulează, se învârt în cerc, îşi povestesc nimicuri, pun la cale reuniuni, grupați pe bisericuțe… în restul timpului, stau cu capul în mâini şi respiră ca nişte foci. Ce oroare! Oamenii orăcăie în stradă de parcă îşi caută mamele; s-ar arunca într-o prăpastie dacă ar avea una la-ndemână.

1. Consiliul Municipal (în limba germană în original).
2. Primar (în limba germană în original).

„E vreunul care să tragă clopotul de alarmă, care să însufleţească mulțimile, să le cheme pe baricade?“

Helmut nu a văzut nici unul. Doar panica şi disperarea domnesc în oraş.

„Dar tinerii?“

„Ah, e complicat, doamnă, ei se-nțeleg doar între ei, şi numai atunci când o iau razna şi spun că un duşman devine prieten dacă îi împărtăşeşti ideile şi cred că adevăratul duşman suntem noi, iar aşa-zisul duşman e un prieten care ne vrea binele.“

„Şi altceva?“

„Îşi doresc să comunice, să schimbe impresii, să învețe de la el şi sunt dispuşi să treacă linia despărțitoare, să fugă şi să fraternizeze cu el.“

Ach so! [3] Ce să faci, să le explici, să-i reții, să-i scrii inamicului să-i trimită amabil înapoi, sau să le condamni părinții la exil pentru îndoctrinarea periculoasă a propriilor progenituri?

3. Aşa deci! (în limba germană în original).

„Securitatea socială, concediile plătite şi toate celelalte sunt cancerul națiunilor civilizate, le suge de vlagă“, spunea unchiul Gustav. Era înnebunit să filozofeze ținând un steag în mână: „Dacă îi răpeşti unui om grija față de siguranța sa sau față de cea a țării sale, el nu mai e om, ci oaie“, „Libertatea este un tot unitar, iar inima lui este mândria de a fi responsabil de tine şi de familia ta“.

Cât despre problema pensiilor de stat, era categoric: „Totul pentru vechii combatanți, nimic pentru dobitocii de pacifişti“. Cred că nu greşea. Țara asta a trăit atâta timp în linişte şi pace, încât nu ştie nimic despre război, despre stratagemele şi ruinele lui, confundă totul cu totul, un lucru, cu opusul lui. Ca să explice, spun că e o nouă maladie, o epidemie. Sigur că da, atunci trebuie să punem în gardă spitalul, nu jandarmeria, iar dacă e război, să trimitem trupele şi tunurile, nu agenții serviciului pentru deradicalizarea de primăvară[4]! Când te gândeşti că i-am votat pe imbecilii ăştia, zău că ar trebui să-i predăm inamicului, ar şti el ce să le facă… Helmut zice că a ajuns la porțile oraşului Mörlingen. Nimeni nu l-a văzut, dar cum e peste tot, la noi în țară şi în toată lumea, nimic nu-l opreşte să fie şi la Mörlingen, şi, curând, la Erlingen, fireşte.

4. Aluzie la situația din primăvara lui 2014, când zeci de tineri francezi au plecat în Siria, iar guvernul a pus la dispoziție un număr verde antijihad, ca populația să semnaleze cazurile de radicalizare. Foarte curând s-au creat şi celule de deradicalizare, sortite eşecului.

Glumesc eu, glumesc, dar situația e îngrozitor de disperată. A evoluat cum nu ne-am fi imaginat niciodată, nu se mai găseşte nimic, nimic nu mai funcționează, ne hrănim din provizii, iar în curând vom sări unul la gâtul altuia pentru o bucățică de pâine. Pe timp de pace nu sunt motive să te gândeşti la lucruri rele şi, atâta vreme cât crima nu a fost comisă, nu există nici victimă, nici vinovat, iar noi ne trăim surâzători viața, nu-i aşa? Afacerea a fost dubioasă încă de la început, că doar duşmanul nu a picat din cer şi nici nu a ieşit din vreo gaură, *verdammt*[5] –, până şi un copil ar fi înțeles asta. Când am încetat să mai fim inteligenți sau pur şi simplu atenți? De-acum, nu vom mai şti niciodată, *es ist ein Geheimnis mit sieben Siegeln*[6]. Când ți se întunecă rațiunea, întunecată rămâne, nu mai e cale de întoarcere. Rezultatul este că nimeni nu ştie cu cine sau cu ce avem de-a face, în stadiul ăsta îi zicem duşman, iar cuvântul înglobează toate ipotezele posibile – pot fi sovieticii, chinezii, nord-coreenii, musulmanii, Doamne fereşte, dar pot fi şi nişte zombi, nişte mutanți, de ce nu marțieni sau, pur şi simplu, nişte obsesii persistente sau un nou soi de blesteme, iar pe astea nu le dezlegi prin metode tradiționale.

5. La naiba (în limba germană în original).
6. Este o taină pecetluită cu şapte sigilii (în limba germană în original).

De ce naiba nu s-a găsit până acum nici un înțelept, nici un filozof de valoare care să-l tragă pe Principe de urechi? „Biet nebun, dacă nu ştii cine va fi inamicul tău mâine sau poimâine, află atunci că ai pierdut deja toate bătăliile viitoare şi pe cele pe care le-ai amânat.“ E atât de greu să atragi atenția asupra unor lucruri evidente? Dacă îmi spui că nu mai există filozofi de la Marea Epocă încoace, explică-mi atunci, Hannah, cine are răspunsuri la toate, cine a mai gândit în țara asta în tot acest timp? Nici nu mi-aduc aminte dacă am reuşit noi vreodată să punem întrebările pertinente şi reale, care, cred eu, ar putea fi un perfect stimulent pentru adevărații gânditori, obligându-i, îmbrăcați în armuri de cavaleri fără frică, să-i înfrunte pe regii malefici. Când există curaj, cuvintele care îți exprimă mânia vin de la sine. Nu e normal să-i ascunzi umanității cât de periculoasă este pentru ea însăşi şi pentru liniştea planetei; principiul nesănătos al înmulțirii frenetice a locuitorilor ei este infinit, pe când ea este

mărginită în mişcări şi dimensiuni.

Te rog, draga mea, ai grijă de tine şi gândeşte-te la mine cu zâmbetul pe buze, asta mă va ajuta să mor împăcată. Totuşi, nu te gândi să nu îmi mai scrii… într-o bună zi, vajnica poştă va funcționa din nou.

Mama ta care te iubeşte, *ciao mia tesoro* (învăț italiana cu Magda, în măsura în care i-a mai rămas câte ceva din latina maternă, şi asta mă ajută să-mi omor timpul).

P.S. În afară de scrisori, vei găsi în ascunzătoarea *noastră* documente oficiale (titluri de proprietate, copii autentificate, chestii, nu uita că tu eşti moştenitoarea imperiului Ebert) şi… nu râde, un roman, care trebuie redactat, dacă vrei, fireşte, capitolele sunt împrăştiate prin scrisori sau sub formă de notițe, aşază-le după gustul tău, fă conexiunile potrivite şi, dacă eu nu mai sunt aici când te vei întoarce acasă, publică-le sub numele tău… dacă vor mai exista editori, cărți şi supraviețuitori care să le citească. L-am intitulat *Trenul de Erlingen*, cu subtitlul *Scrisori către Hannah.* Nu uita să-l înlocuieşti cu *Scrisori către mama*, iar dacă vrei să păstrezi distanța, *Scrisori către Ute*, în fine, pune ce vrei. Vei vedea, e interesant cum în câteva pagini povestesc despre această biată lume care moare cu gura deschisă crezând că rosteşte adevăruri prime, când, de fapt, sunt ultime şi bune de aruncat la gunoi.

Buongiorno, Hannah mia, îți scrie mama.

Sper că eşti bine… chiar dacă, iartă-mă, nu prea ştiu eu ce înseamnă asta în Marea Britanie, unde toate lucrurile se fac pe dos faţă de restul lumii, dar, aşa cum zic filozofii chinezi, puţin îmi pasă, fiecare îşi găteşte câinele aşa cum pofteşte. Dacă închizi ochii, totul e negru şi imobil, chiar şi lumina soarelui. Îmi place mult cum tot ei spun că pământul se învârteşte pentru el însuşi, nu pentru oameni.

Încă n-am priceput ce te-a apucat să te îngropi acolo, amorul nu e un motiv să devii stupid, logodnicul trebuie adus acasă şi reeducat. Pe vremuri, i se punea funia de gât, ca să poată fi stăpânit, şi hop, i se vâra căluşul în gură. Odată hrănit bine, înceta să se mai agite şi să plângă după mama sau după prietenii din cartier.

Pe vremea mea, priveam această ţară ca pe o insulă pustie, locuită de fantome şi de pescăruşi, şi vizitată periodic de vampirii de prin Transilvania, nimănui nu i-ar fi trecut vreodată prin minte să se ducă să eşueze acolo. *Wuthering Heights*, *The Hound of the Baskervilles*, *Dracula*, *Jack the Ripper*[7] şi *tutti quanti*, romane care ne-au înfiorat când le-am citit de lugubre ce erau, n-au confirmat decât că insula este, cu adevărat, de-a dreptul diabolică. Şi, ce să vezi, dacă e la modă, cântăm şi dansăm de parcă tot anul ar ploua cu soare. În fine, ceea ce e de reţinut în contextul actual este că o insulă ca aceasta, cu faleze abrupte, se apără mai uşor de invadatori decât un continent aflat la nivelul mării, în bătaia vânturilor.

7. *La răscruce de vânturi*, *Câinele din Baskerville*, *Dracula*, *Jack Spintecătorul* (în limba engleză în original).

Apropo, într-o zi, poate îmi explici şi mie de ce este singura ţară de pe pământ care are atâtea nume: England, Great Britain, United Kingdom, British Isles, Albion[8]… e pentru a păcăli, sau pentru a seduce?

8. Anglia, Marea Britanie, Regatul Unit, Insulele Britanice, Albion (în limba engleză în original).

Pentru Erlingen, e sigur, începutul sfârşitului s-a declanşat la 11 octombrie. Fără îndoială, la fel a fost şi în alte oraşe din ţară, o zi când

totul s-a prăbuşit în jurul lor. Războiul, dacă despre aşa ceva şi nu despre o epidemie e vorba, s-a propagat în lume cu o asemenea viteză, încât se poate spune că este deja pierdut pentru unii şi câştigat pentru ceilalți, iar ceilalți nu suntem noi, noi ne situăm între steagul alb şi scapă-cine-poate. La Erlingen nu se vorbeşte decât despre tren. Bănuiesc că la voi, insularii, subiectul este vasul-fantomă.

Îmi pare rău că am o atitudine negativă, draga mea, este descurajant, ştiu, dar asta e; o bătrână din ce în ce mai neputincioasă, care mai mult bodogăneşte, înclinată spre scenarii apocaliptice, după cum ştii, şi care se gândeşte mai degrabă la nenorociri decât la întâmplări fericite. Singura mea bucurie pe pământ eşti tu. Şi pentru că nu primesc veşti de la tine şi nici tu de la mine – e oribil! –, dar trebuie să ştii să te mulţumeşti cu ceea ce ai, nu-i aşa, atunci mă gândesc mereu la tine, îți scriu întruna şi asta mă face fericită. Tu ai fost mereu puternică, hotărâtă, calmă. Cu cine oi semăna? Nu cu mine, care încă din copilărie aşteptam cu nerăbdare să se întâmple ceva, nici cu bietul tău tată care, când ieşea din laboratorul în care zi după zi căuta formula biscuitului ideal, nu mai era în stare să deosebească nordul de sud. Ai fost vegheată de un înger, sunt convinsă de asta. Îmi doresc atât de mult să te strâng în braţe, mi-ai da un pic de energie şi de clarviziune.

Sper din toată inima că lumea încă întreagă la minte va reacţiona, dar mai întâi va începe prin a cugeta. Dacă nu credem în viaţă şi în libertate, nu le putem apăra, normal, iar dacă nu facem asta, pur şi simplu nu avem nici un motiv să mai trăim. Îmi imaginez că având totul, lucruri vitale şi multe de prisos, în plus, chestii interzise şi dăunătoare, oamenii s-au epuizat, i-a devorat plictiseala. Se pare că farmecul vieții, al libertății şi aspirația la fericire nu mai funcționează decât pentru aceia care duc lipsă de ele. Fericiți cei săraci, oropsiți şi veşnic îngrijorați, al lor este cerul. Vezi, filozofez ca unchiu' Gustav, cap pătrat şi boiernaş mărunt de țară, care tare ne mai făcea să râdem. Spune-mi şi mie, cum am ajuns acum, de la un curs normal al vieții, să înotăm împotriva curentului? Totul e cu susu-n jos. Sincer, mă gândesc că pacifiştii sunt duşmanii păcii, iar adevărații iubitori de pace sunt perfect îndreptățiți să-i atace şi să-i învingă. Ei ne-au adus

în această situaţie şi, ţintuindu-ne în loc, ne-au făcut să ratăm cele mai frumoase bătălii ale vieţii. E o nebunie totuşi, dragostea noastră de viaţă, de libertate şi de pace a făcut din noi nişte bieţi nenorociţi înspăimântaţi, capabili de toate laşităţile, atunci când ura pentru viaţă, libertate şi pace i-a deschis duşmanului nostru diabolic apetitul pentru eternitate şi omnipotenţă şi hotărârea de a le obţine cu orice preţ.

Ce tragedie, dacă am ajuns să considerăm că abandonul şi supunerea sunt pentru noi soluţia convenabilă! E revoltător, dar adevărat, însă ce alt loc, dacă nu ultimul, le poate fi oferit unor cretini ca noi, care lâncezim, lipsiţi de vlagă?

*

Îţi spuneam de 11 octombrie. În această zi, după câteva nopţi de bla-bla-uri întortocheate, în loc să pregătească apărarea, minunatul nostru *Gemeinderat* a luat decizia de a organiza evacuarea. Capitularea nu a fost exclusă, o ţineau pe post de joker. Helmut a făcut rost de copia procesului-verbal de la şedinţă. Îţi rezum vorbăria goală, şi vei vedea şi tu cine ne guvernează. Nişte oarecare Hans Schulz, Dieter Hesse, Georg Müller şi alţi cunoscuţi de-ai noştri, pe care îi credeam inteligenţi şi cu coloană vertebrală, fiindcă aşa se dovedeau în conversaţiile despre nimicuri, ei bine, imaginează-ţi că sunt de fapt regii idioţilor, nişte laşi, nişte escroci. Nu par a fi asasini de meserie, dar acolo, în mijlocul trăncănelii, au pus la cale în mod deschis un genocid. Timpul ne va demonstra dacă vorbele vor deveni fapte.

Citeşte asta, un fragment din procesul-verbal al şedinţei, Helmut l-a obţinut de la vărul lui curajos şi de-a dreptul providenţial. Nu-ţi rămâne decât să ţi-i imaginezi pe aceşti trădători bâlbâindu-se, asudând şi ţâţâind de frică, pentru a vedea cumplitul adevăr. E consternant.

În transcriere, H.S. este Hans Schulz, D.H. este Dieter Hesse, un partener de afaceri al tatălui tău, J.S. este Jürgen Stein, *Bürgermeister*-ul, J.M. este idiotul de Julius Masttal, Şeful Oficiului de Turism, G.M. este notarul Georg Müller, regele evaziunii fiscale, iar G.G. este Gunther Graz, ţii minte, directorul Băncii Generale, cretinul de fii-su ţi-a făcut curte în liceu, şi alţii, nu mai am chef să-i înşir pe toţi

neisprăviții.

Iată un fragment, stai jos şi citeşte:

…

H.S.: Ăă… nu sunt convins… nu, chiar nu… Aş spune… ăă… aceste persoane…

M.B.: Ce persoane?…Vorbiți clar, doar suntem între noi.

O.L.: Ăăă… după părerea mea, ăăă…

G.G.: Ce e?

H.R.: Ăăă… Nu suntem noi în măsură să vorbim despre asta… aceşti indivizi… nici măcar cei de la guvernare nu ştiu… folosesc perifraze… distrag atenția… ăăă…

D.H.: Să spui e greu… mai degrabă să sugerezi… dacă am şti să o facem fără să se observe…

D.F.: Să taci sau să minți e la fel de greu…

J.M.: Aşa e… în fond, nu ştim nimic. N-avem nici o certitudine… Nu se face să bănuieşti pe cineva… să acuzi e periculos… eu… ăăă…

J.S.: Gata, dragi colegi, să lăsăm vorbăria, trebuie să luăm o hotărâre… De-acord? Vă reamintesc opțiunile pe care le avem. Unu: să negociem o înțelegere cu aceşti indivizi pe care nimeni nu-i poate numi şi să plătim tributul de vasalitate… Doi: să organizăm evacuarea oraşului şi să ne refugiem în zone sigure, dacă mai există… Trei: să formăm grupuri de rezistență pentru a apăra oraşul, bunurile şi viețile noastre… OK?… OK?… Nu lăsați totul doar pe umerii mei, să decidem împreună… Aşa, situația e următoarea: unu, avem bani să plătim tributul, bogătanii oraşului sunt gata să-şi deschidă pungile, i-am contactat pe fiecare în parte… unii se află chiar printre noi acum. Doi: un tren se îndreaptă spre Erlingen, însoțit de o escortă serios înarmată, m-a asigurat la telefon *Ministerpräsident*[9], iar după ce s-au întrerupt comunicațiile mi-a confirmat printr-un document transmis de un curier rapid… în plus, a adăugat un program şi instrucțiuni, precum şi planul ORSEC, votat în vara asta după prăbuşirea Confederației Latine, dezmembrarea Grupului balcanic de Sud… şi, dacă nu mă înşel, dispariția Ligii balto-scandinave şi a Uniunii belgo-olandeze… În fine, trenul are întârziere, dar va veni… are o sută douăzeci de kilometri de parcurs, fără nici o amenințare în afara

ninsorii, care, în mod ciudat, nu mai încetează şi mai e… şi înainte de vreme. Trei: cei opt poliţişti ai noştri sunt epuizaţi, slab echipaţi, dar sunt motivaţi… se bazează pe voluntari… iar la momentul potrivit, voi ordona mobilizarea generală, conform legii… dar rezultatul nu e garantat, populaţia e terorizată şi imprevizibilă, nici un general nu s-ar baza pe ea… Poliţia are muniţie doar pentru două zile şi refuză să o împartă cu cineva, în plus e îngrijorată în legătură cu câinii, care sunt prea graşi, până şi-un pisoi le-ar veni de hac, trebuie puşi la dietă şi să-şi reia antrenamentele… şi poliţiştii aşijderea, toţi depăşesc greutatea normală… Te ascultăm, Dan, spune!

9. Prim-ministru (în limba germană în original).

D.H.: Ăăă… ştiu că şi voi v-aţi gândit la asta… dacă evacuăm oraşul… ăăă… în sfârşit, ce se întâmplă cu bunurile noastre? Cine le va apăra?… dacă este posibil.

G.M.: Eu propun să încredinţăm această misiune escortei trenului….

D.H.: Putem avea încredere în acele persoane?

K.M.: Mai punem şi noi voluntari… tineri… ăăă… am o idee: am putea înrola străini şi să organizăm o miliţie de rezervă; în schimb, le-am rezolva situaţia administrativă celor care nu o au în regulă, iar celorlalţi le-am asigura o promovare motivantă.

G.R.: Şi un salariu bun, să fim cinstiţi.

G.M.: Da, da, un salariu bun… excelent… Să trimitem repede un emisar, să le transmită oferta generoasă înainte să se facă nevăzuţi…

G.R.: Sau să se alăture inamicului.

J.S.: Să înţeleg că optaţi pentru evacuarea oraşului?

G.M.: Da, dacă vine trenul.

J.S.: Şi dacă nu?

G.M.: Vă repet, *Ministerpräsident* ne-a întins o cursă… e membru în CPUH, unde sunt toţi trădătorii aflaţi în solda Ligii mondiale sau mai ştiu eu în a cui, toţi aşa-zişii umanişti patentaţi… cu povestea asta cu trenul care nu va mai veni niciodată, ne-a ţintuit între zidurile noastre ca să formăm un baraj în calea acestor… acestor indivizi, împotriva înaintării lor spre frumoasa lui capitală…

R.E.: Nimic nu mă oripilează mai mult decât cinismul şi reaua-

credință a SNRG, vă spun clar în calitate de CPUH…

G.M.: Iar eu, în calitate de SNRG, vă răspund la fel de clar: bună ziua şi la revedere!

J.S.: Domnilor, domnilor… calmați-vă, situația e gravă, este în joc chiar supraviețuirea noastră.

H.S.: Atunci, batem palma cu… indivizii?

R.E.: Unde sunt guvernanții?

K.M.: Da, batem palma… alții au făcut-o deja… nu e ruşine să-ți salvezi propria piele, plătim pentru viața şi bunurile noastre şi ne facem că plouă… ne însuşim ideile lor şi ne punem la dispoziție… în timp, ne vom converti… într-o bună zi, guvernanții ne vor elibera… bănuiesc că au ceva planuri…

R.E.: Unde sunt guvernanții?… În exil?

S.S.: Vom mai fi, oare, în viață când vor sosi?… Ultimele ştiri… ăăă… în sfârşit, ştiți voi, atunci când aceşti… indivizi cuceresc un oraş, îl decapitează imediat pentru a înspăimânta populația… iar capul suntem noi…

D.H.: Să fugim cât mai e vreme…

S.S.: Dacă trenul nu vine, cum? Suntem rupți de lume, înconjurați, spoliați, nu mai avem nici o picătură de benzină, dacă bunul preşedinte Stein ne-a spus, ca de obicei, adevărul.

J.S.: Preşedintele Stein nu vă spune decât ceea ce a aflat, informația vine de la Serviciile pe care le conduceți împreună cu acoliții dumneavoastră.

D.H.: Ăăă… ascultați, am o propunere… escortați de polițişti, o ştergem discret la noapte spre muntele Birhagen… fiul meu obişnuieşte să pescuiască pe-acolo… a descoperit un tunel secret de pe vremea Războiului Rece care iese la Hardwoff… la câțiva kilometri de acolo, e o bază militară… fără soldați, vom găsi camioane şi combustibil, vom ajunge la Ulhandorf… e imposibil ca indivizii să fi cucerit oraşul, acolo se află instalații nucleare strategice ale NATO, este inatacabil.

H.R.: Inatacabil nu înseamnă de neabandonat.

J.S.: Bine, să votăm… vorbiți fără teamă, nu consemnăm nimic în procesul-verbal… iar afară, nici o vorbă, buzele cusute, ne-am înțeles?!

H.R.: După părerea mea, trebuie să aşteptăm, nu avem suficiente

informații pentru a lua o decizie… sunt încă multe întrebări de pus. Să trimitem mai repede emisarii… unul ca să-i înroleze pe străini în miliția de rezervă, altul care să şi-i apropie pe tineri şi să-i incite la revoltă şi rezistență… încă unul, în întâmpinarea… indivizilor şi… mă gândesc, unul care să propună *Gemeinderat*-ului din Mörlingen să-şi aducă la noi populația, ca astfel, fiind mai numeroşi, să ne apărăm mai bine… în aşteptarea trenului…

D.H.: Să facem totul în acelaşi timp: îi invităm pe cei din Mörlingen, organizăm apărarea oraşului şi, în timp ce oamenii sunt ocupați să ridice baricade şi să sape tranşee, o ştergem englezeşte.

N.L.: Eu… ăăă… zic să-i însărcinăm pe oamenii noştri ca, după plecarea noastră, să împrăştie zvonul că am fost răpiți de indivizii aceia… ăăă… să nu uităm de Istorie… să ne păstreze o imagine frumoasă.

J.S.: Aşa rămâne… cu ajutorul lui Dumnezeu. Încă o dată vă spun, tăcere, chiar şi în familie, până în ziua Z şi până la ora zero… inamicul are urechi în oraş şi la *Rathaus*[10]… nu uitați că Iuda trăieşte printre noi.

10. Primărie (în limba germană în original).

Vezi ce bandă de criminali şi de nenorociți adăposteşte minunatul nostru *Gemeinderat*, ales liber de către popor. Aş vrea să-i denunț, dar cui, peste tot se joacă aceeaşi piesă. Dacă există o epidemie pe pământ, aceasta e epidemia de laşitate.

Îți trimit mii de sărutări, draga mea. Mă pregătesc să le primesc pe prietenele mele Olga, Aya, Barbara, Elizabeth şi Katia la partida noastră săptămânală de bridge, asta ne relaxează; bătrânele mele prietene nu sunt prea rezistente, şi în felul ăsta le ajut eu să supraviețuiască. Le ştii doar, adevărate regine din Marea Epocă, totul li se cuvine şi nu se pune problema să le contrariezi cu dacă sau poate, dacă le vexezi doar un pic, le-ai şi dat peste cap – au nevoie de trei luni de tratament complet ca să fie readuse la viață, ape minerale, ultimele fortifiante la modă, cele mai puternice sedative, vilegiaturi în serie, cele mai spumoase cancanuri şi multe, multe cadouri.

Din fericire, nu ştiu nimic din ce se petrece în lume şi cine soseşte din pădure în minunatul lor cuibuşor din Erlingen, refugiul secular al

capetelor încoronate din această țară. Ce le scoate din minți e să se știe țintuite locului, ele, care au curele lor balneare, ritualurile lor imuabile, întâlnirile lor planetare, Megève, Le Touquet, Courchevel, Saint- Moritz, Riviera, Gstaad, Kitzbühel, Seychelles, Marrakech, nu pricep în ruptul capului că nu pot fi restabilite mijloacele de comunicare şi nici asigurată aprovizionarea. Şi asta nu-i nimic! Bănuiesc ele că e ceva la mijloc, pentru că s-au obişnuit să vadă personalul aruncând priviri piezişe şi şuşotind printre dinți atunci când apare vreun necaz cu cei mici, fiindcă guvernantele impun legea tăcerii în jurul lor.

Dar aici nu e vorba despre vreo julitură a copiilor, aici se joacă o ultimă încercare pentru umanitate. După care, cortina. În fața unei asemenea provocări, noi păstrăm tăcerea. Singurul răspuns, demn şi măreț, în fața sfârşitului lumii este să taci, să ridici bărbia şi să-ți vezi de viață ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Aceste femei au noblețea lor, trăiesc la înălțime, nimic nu le poate atinge… nici măcar moartea.

Într-o viitoare scrisoare, îți voi face o prezentare a oraşului, unde se petrec lucruri ciudate… care se agravează pe zi ce trece. Ultima dată când şoldul mi-a permis să mă ridic din pat şi să mă deplasez, agățată cu brațul meu fragil de Helmut, m-am dus şi m-am convins cu ochii mei de spusele lui. Acest om cumsecade nu stă prea bine nici cu nasul, nici cu vederea, iar pe deasupra înțelege destul de greu, dar totuşi mi-a descris mereu acelaşi tablou când se întorcea de la cumpărături sau din misiunile de observare pe care i le încredințam, îmi spunea că oraşul duhnea a cadavru, că era plin de roiuri de muşte, că aerul era negru şi unsuros, că oamenii erau… i se păreau… nu ştia cum să se exprime… pe scurt, avea impresia că oamenii se transformau de la o zi la alta, dar nu îşi dădea seama cum, în ce şi de ce. E ridicol, nu? Ştie, sau nu? Aşa că îi trăgeam o săpuneală şi îl trimiteam la robinetele şi frunzele lui uscate… dar acum am văzut, nu numai că e adevărat, ci chiar mai rău… că doar n-am orbul găinilor, crede-mă, era clar, oamenii semănau deja a… of… a… cum… nu ştiu cum să spun… ce neplăcut să-i vezi aşa… atât… atât de ciudați… şi se uitau la noi fix de parcă eram nişte creaturi mucilaginoase… sau monştri cu mii de picioare.

În aer era într-adevăr ceva fremătător şi sumbru care se incarnase

în oameni şi îi transformase din interior. Aş putea spune ca viermele în măr sau ca tenia în ficat, dar e prea banal şi tot nu dezleagă misterul. Dacă m-aş pricepe, aş face o paralelă cu radioactivitatea care afectează natura, sparge barierele vitale, distruge codurile ei secrete şi generează specii mutante, prin definiţie incompatibile cu viaţa. M-am întors repede acasă şi am ordonat oamenilor mei să dezinfecteze şi să baricadeze uşile şi ferestrele. De atunci nu am mai părăsit casa, am întărit apărarea şi, crede-mă, nu m-am uitat la bani, am devalizat întreg stocul de clor şi detergent din oraş. Dacă după tornadă mai rămâne vreo persoană liberă şi sănătoasă în ţara asta, aceea voi fi eu… dar şi Magda şi Helmut, dacă mă vor asculta în continuare.

Te ştiu eu bine, probabil consideri că exagerez ca de obicei şi că oamenii nu fac altceva decât să somatizeze sub efectul stresului. Aproape că m-ai putea acuza că iau drept neg de vrăjitoare un simplu herpes şi că văd în chipurile palide semnul unei putrefacţii subcutanate avansate. Dar îţi spun, o forţă misterioasă, arhaică, venită din neant, se răspândeşte pe pământ şi se străduieşte să târască specia umană în sclavie pentru a fi în slujba ei, nu a nemuritoarei vieţi. Este incontestabil. În teritoriile cucerite de invadator, viaţa nu şi-a mai găsit refugiu decât în cimitire şi în râpe adânci. E mai mult decât enigmatică această metamorfoză, se pare că frica, picurată în doza potrivită, poate servi drept catalizator al unei reacţii din care să rezulte un compus complex de fenomene care acţionează asupra conştiinţei individului şi a maselor, asupra sensibilităţii lor emoţionale şi a capacităţii de a visa pentru a se proiecta în viitor şi a se construi. Odată declanşată, metamorfoza nu se mai opreşte, omul trebuie să moară ca să se nască mutantul. Aşa văd eu lucrurile, această poveste cu invadatorul anonim care a pus laba pe ţară fără un scop anume nu spune totul, ne rămâne să descoperim cauzele prime şi consecinţele finale ale acestei acţiuni de recreare. Ne aflăm în faţa celui mai mare mister escatologic din istoria omenirii, omul atins de o maladie incurabilă îşi doreşte să rupă legăturile cu viaţa ca să devină o fantomă care se agaţă de moarte. E o prostie, cursul vieţii are un sens, fir-ar să fie, acela al progresului, al larvei care devine fluture, nu invers, totuşi… ce credinţă e asta care scrutează mai degrabă neantul decât să ridice ochii spre cer?

O să-ţi trimit fotografii şi o să vezi cu ochii tăi. Sunt convinsă că şi

la tine e la fel, şi că bravii de englezi seamănă probabil cu nişte andive ofilite sau cu altceva, moale şi sangvinolent, dar sunt sigură că tu nu-i vezi, fiindcă eşti prea bună şi ai preferat mereu să te abţii, să te condamni pe tine decât să îi acuzi pe alţii, să îi priveşti prin lentilele tale de fetiţă bine-crescută şi să nu-i vezi aşa cum sunt, ci aşa cum vor ei să fie percepuţi de ceilalţi. Imaginează-ţi ce *quiproquo*-uri şi ce drame se pot naşte din acest minunat comportament prostesc, prin care eşti tentat să atribui acestor indivizi sentimente şi intenţii pe care ei le detestă de fapt? Dacă invadatorii au cucerit oraşul, trebuie să deschizi bine ochii, priveşte-i aşa cum sunt – ca pe invadatorii care au venit să-ţi ia gâtul, şi nu ca pe nişte prieteni binevoitori care vor să te iniţieze în tainele noii Fraternităţi. Gândeşte-te înainte de a întinde obrazul!

În ascunzătoare mai sunt şi fişe de lectură, notiţe, însemnări, anchete. Trebuie să-mi spui ce vom folosi în *romanul nostru*, ce vom introduce în text, ce vom lăsa pentru anexe sau ce vom arunca la gunoi, că doar tu eşti specialista în literatură.

Îţi trimit mii de sărutări, micuţa mea dragă. Simt că voi avea noroc la joc, praf le fac pe babete, dar pe ele oricum nu le afectează cu nimic, averile lor sunt imense, aşa că nimic nu le poate atinge, iar a noastră e atât de mare, încât o creştere bruscă, oricât de mare ar fi ea, o lasă rece. Nu-i deloc plăcut, avem totul pe lume, cum ne-am mai putea dori ceva? La nivelul nostru de avuţie, nu mai avem dorinţe, nu mai putem nici pierde, nici câştiga, este imposibil, din păcate, iar asta îi răpeşte jocului nostru de noroc drama subiacentă şi, prin urmare, esenţială: excitaţia, plăcerea, frica şi ideea sinuciderii în ultimă instanţă. De fapt, ceea ce ne face plăcere este să râdem la glumele noastre şi să ne batem joc de băbătiile agasante şi de cavalerii de mucava din biata noastră lume de imbecili fericiţi.

ROMAN
nota nr. 1
Începutul sfârşitului

Se simte disperarea în aer. Vara nu a fost deloc lipsită de veşti rele. Media din regiune le-au difuzat în flux continuu. Mereu mai scurt, mai simplu, mai *speed*, acestea sunt principiile ştirilor la minut. Trei silabe într-un cuvânt, şi poate fi un lapsus, o bâlbă, mai pierdem timpul şi să ne scuzăm, iar concurența profită. Divizia națională şi internațională nu lasă nici un moment de respiro, cu ambițiile lor totalitare pornesc tăvălugul, îndopatul cu forța, în ciuda indigestiilor. Chiar şi absența evenimentelor cinci minute la rând este un eveniment care provoacă un şuvoi de întrebări şi de comentarii în buclă. Dar ce se întâmplă oare de nu se întâmplă nimic? Conspiratorii şi crackerii reinfosferei, convocați în grabă, fac să sară în aer audiențele, în uralele privitorilor gură-cască, chiar dacă nu spun nimic, fiindcă altfel ar însemna că există un secret. Se cred pe vremea *Războiului lumilor*, în 1938, în America, să ne-aducem aminte, conduşi de CBS împotriva unei invazii marțiene, chit că războiul mondial izbucnise în Europa, condus de forțele Axei. În ce direcție să fugi? Invadatorul de acum are o sută de nume (pseudonime care toate se-nvârt în jurul cozii) în toate limbile lumii, dar nimeni nu-l cunoaşte, nu-l poate descrie, nu-l poate identifica. Oare chiar există? Mii de radiouri, micile şi marile ecrane din lumea întreagă relatează încontinuu despre faptele lui abjecte şi despre ororile comise în cele patru puncte cardinale ale planetei, la viteze nebuneşti, zi şi noapte, fără să ne comunice însă nimic despre identitatea şi scopurile lui, aşa cum, odinioară, trei-patru radiouri cu galenă, transmițând din timp în timp comunicate sobre tăiate discret de Cenzura militară, anunțau victorii fără nici un echivoc, duşmanul era duşman, iar învingătorul, învingător. Că ştim totul sau nimic,

puțin sau mult, să mori în liniște e mai bine totuși decât să mori în vacarm. Dar cine își poate alege sfârșitul?… Învinsul în nici un caz.

Rarii călători care treceau prin oraș erau hărțuiți în benzinării, când făceau plinul, în restaurante, unde-și refăceau forțele pentru drum, în cafenele, unde sorbeau și ei o cafea care să-i țină treji. Întrebările? Mereu aceleași: *L-ați văzut pe invadator, spuneți-ne, cine e, cum arată, de unde vine, ce vrea, ne va lăsa teferi, în viață?*

Să călătorești în timpul unui război creat de zvonuri este o încercare grea. Apoi, această sursă de informații a secat, la fel și carburanții, automobilele, călătorii, nimic la orizont, prieteni, șoselele s-au acoperit de praf, magazinele au tras obloanele, pericolul le-a golit pe unele și le-a ruinat pe celelalte.

Și, de fapt, se apropia drama, s-a confirmat că Erlingen era în drumul invadatorului către capitala landului. Am tot sperat că va trece mai pe la nord, prin Denake, sau mai pe la sud, prin Warstok, orașe importante și prospere. Micul Erlingen e de departe cel mai bogat din țară, dar banii lui s-au dematerializat de mult timp, nimeni nu știe pe unde umblă, cum se înmulțesc și în ce fel sunt cheltuiți, au scăpat pur și simplu de gravitația pământului și de radarele sateliților. Aici banii, într-adevăr, nu există – la bogați nu sunt decât înregistrări contabile virtuale în bilanțurile băncilor, iar la cei modești, bancnote și monede fără valoare. Dacă invadatorul și-a pus în cap să-l jefuiască, Erlingen nu e tocmai cea mai bună destinație.

Peste el s-a lăsat brutal tăcerea, oamenii au părăsit locurile publice și cluburile unde mai deunăzi se adunau să afle noutăți și să-și împărtășească temerile. În momentele în care își puneau întrebări, în clipa când ar fi trebuit să aleagă, se regăseau singuri, vorbeau fără martori, ceea ce se spunea nu se spunea nimănui. La cea mai mică mișcare, se minteau pe ei înșiși.

*

Vremea a pus și ea sare pe rană, cu căderi masive de zăpadă viscolită. În scurt timp, a paralizat orașul, iar satele din jur au dispărut din peisaj. Acesta era clar un semn, de obicei, în perioada asta din an,

la Erlingen, toamna se ieşea în tricou şi se profita de ultimele zile calde din an şi de restul de bronz din timpul verii.

Pompierii şi lucrătorii de la drumuri şi poduri au pierdut bătălia înainte s-o înceapă, utilajele de deszăpezire nu erau pregătite, se aflau la reparaţii, fiindcă ninsorile erau aşteptate cel mai devreme la sfârşitul lui noiembrie. Ca de obicei, comunicaţiile sunt primele afectate de intemperii. Se şi vedeau revenind la tehnicile Epocii de Bronz, mesager pedestru, săgeată cu mesaj, corn, tam-tam, galenă, Morse, semafor babilonian. În a treia zi, cotele de alertă au fost depăşite peste tot şi viscolul a crescut în intensitate de la oră la oră. Între două rafale violente, calmul instalat devenea extrem de apăsător. Prin nămeţii groşi de vată răzbăteau ecouri îndepărtate, aduse de vântul de răsărit, cântece lugubre, ca nişte bocete de doliu.

Erlingen era singur pe lume, doar locuitorii lui îl mai puteau salva.

Închişi în case, aceştia analizau îndelung situaţia. Ştirile spuneau toate acelaşi lucru, invadatorul se apropia, se va năpusti în scurt timp asupra oraşului, pentru pesimişti, într-o lună, şi în trei până la şase, pentru ceilalţi. Se conta pe Mörlingen, un bun vecin, aflat la 30 de kilometri la est, unde exista o tradiţie a rezistenţei. E adevărat că n-au luptat deloc rău în acest bazin minier şi industrial, însă asta s-a întâmplat în secolul trecut. Ce-a mai rămas? Câteva iluzii şi multe, multe deziluzii. În cartierul de nord al oraşului, păzind intersecţia unde se întretaie cele mai rele vânturi din regiune, îngheţate, toride, fetide, umede, se pot vedea, turnate în bronz, două-trei statui de mineri, de o tristeţe eroică, nişte bărbăţoi solizi, cu şepci de bătrâni lupi-de-mare, tunici militare cu nasturi mari şi bocanci de vânători de munte, care au condus asediul minelor şi uzinelor şi au practicat din plin bătaia şi sechestrarea de persoane. Ce epocă homerică, fumul gros al războiului anticapitalist umplea cerul şi inimile tuturor. Fără menajamente, doar contabilitatea dădea tonul trupelor, cifrele sunt cifre, ele nu mint, s-a restructurat la întâmplare, s-a concediat pe capete, s-au hăituit supravieţuitorii, s-au ucis răniţii, s-au cumpărat sindicaliştii care se încăpăţânau să vrea să moară la datorie, s-au importat luptători de la Junii Turci, huligani iugoslavi, docheri marocani.

Bătrânul capitalism câştigase din nou bătălia recurgând la tun.

Apoi globalizarea a preluat ştafeta şi ultimele focare de revoltă s-

au stins într-o tăcere aprobatoare. Corupția a încetat să mai fie numită corupție, a devenit prețul aranjamentelor *win-win*, pe spinarea populației.

Mai rămâneau de lichidat şi ultimele comori, ceea ce s-a şi făcut cu maximă discreție. Oraşul a fost vândut mai întâi japonezilor, care, după ce au executat o vreme câteva operațiuni în domeniul electronicii, s-au retras cu surâsuri de călugări budişti, apoi maharajahilor, indieni eleganți, şcoliți la Oxford, cu aptitudini în domeniul afacerilor şi apetit de elefant, care au repornit un furnal, ca a doua zi să-l închidă, pretinzând în schimb o despăgubire substanțială, după aceea oraşul s-a oferit tot unor străini, nu se ştie cui, fiindcă nu au apărut niciodată, cererea în căsătorie a fost întoarsă din drum de nu se ştie ce articol scris cu cerneală simpatică, dar aceştia au primit despăgubiri generoase pentru bunele lor intenții; americani, fără îndoială, nota de plată a fost piperată, fiindcă pentru ei, să câştige sume exorbitante fără să părăsească ranch-ul din Texas este un drept divin, protejat de US Army, în orice colț al planetei. Ceea ce a mai rămas, câteva ziduri, niscaiva fontă, a fost înhățat de mafia albaneză, însă ancheta n-a putut să dovedească nimic. În sfârşit, de-acum, totul era praf şi pulbere, peste care s-a aşternut liniştea.

Caz clasat, Mörlingen trebuia să învețe să trăiască din nimic sau să moară.

O epocă de înfrângeri dureroase.

Da, Erlingen voia să creadă că Mörlingen ar putea să reziste şi să oprească înaintarea invadatorului. Dar în zadar se iluzionează ei în legătură cu acest posibil miracol, fiindcă o altă viziune asupra lucrurilor se impune, teribilă, sigură: jefuirea oraşului şi exterminarea locuitorilor lui. Un invadator de un aşa calibru n-a mai pomenit omenirea niciodată, ea nu va mai fi de față pentru a se întreba ce anume îi va urma. Odată Mörlingen şters de pe fața pământului, invadatorul va năvăli peste Erlingen, e limpede aşa cum doi minus doi fac zero. Se vor lupta cu greutățile întâmpinate pe drum, care sunt reale, iar acest viscol providențial le-a agravat de minune, muntele Tartagen, zidul chinezesc dintre cele două oraşe, este un coşmar amețitor, care va solicita din plin utilajele lor de deszăpezire. În absența acestora, e imposibil să străbați defileurile. E posibil să ia o

pauză până la primăvară, ajutoarele vor sosi la timp… lumea va reacţiona şi va porni Reconquista, dacă nu, ar însemna că viaţa a dispărut de peste tot, iar omul nu a fost în stare să facă nimic.

Cineva a avut ideea să incendieze atelierul unde se cârpăceau cu multă hărmălaie utilajele de curăţenie şi cele de deszăpezire, iar toţi au aplaudat spiritul de iniţiativă al misteriosului sabotor. Circula un nume, dar *vox populi* îl ţinea sub tăcere, pentru a-l proteja de rigorile justiţiei pe eroul Tartagenului. Jürgen Krüger, pompier de gradul doi, putea dormi liniştit, chiar şeful lui trimisese justiţia pe o pistă falsă şi nu avea deloc intenţia să-şi schimbe atitudinea. Dosarului i se pregătea o înmormântare clandestină de primă clasă. Acum ar trebui să ne gândim să-i dăm o medalie, spuneau cei care vedeau cum zăpada se tot adună pe vârfuri şi, de la o zi la alta, antrenată de greutate, se va prăvăli într-o monstruoasă avalanşă peste văi, blocând trecătorile, canioanele, tunelurile şi orice altă posibilă ieşire. Să ţi-l imaginezi pe invadator prins în această nebunie geologico-climatică a fost o satisfacţie de care nimeni nu s-a lipsit până în ziua când un bubuit îngrozitor a răsunat în munte şi a făcut pământul şi cerul să vibreze pe zeci de kilometri în jur. Natura îl răzbuna pe om prin procură. Numele viteazului sabotor a fost, fireşte, asociat cu această bubuitură magică. Aşa s-a născut legenda vulcanului Krüger.

Se spun multe lucruri în timpul unui asediu, se instalează un soi de delir, atins de o fărâmă de coerenţă. Conştienţi de sfârşitul iminent, continuăm să ne gândim, să luăm în calcul posibilităţile de evadare, ne înfuriem pentru că este evident că zarurile au fost aruncate şi nu mai e nimic de făcut. Speranţa moare ultima, îşi zic cu toţii, *Gemeinderat* e în şedinţă deschisă, va avea o idee, e treaba lui, are obligaţia să-şi facă datoria.

Magda şi Helmut au observat că tinerii din cartierul lor oribil, de obicei muţi şi grav loviţi de un soi de paralizie, au început să se agite, aleargă de colo-colo, dintr-o parte în alta, ba în scara blocului, ba în sala de sport dezafectată, aici pentru a discuta, dincolo pentru a cădea pe gânduri, de zici că-s constipaţi. S-au schimbat văzând cu ochii, parcă le-au crescut un soi de cioturi de aripi, ochii lor au căpătat nuanţe de roşu, iar membrele le-au fost cuprinse de o rigiditate

marțială. Helmut e convins că şi ei sunt în şedinţă deschisă şi că emisari rapizi vin în timpul nopții şi exercită presiuni asupra lor. Când îi vezi trecând prin lumina chioară a ultimelor felinare care încă se mai aprind, poți să ghiceşti că în servietele lor de funcționari şi în rucsacurile de vânători de munte nu au doar promisiuni, ci, în egală măsură, şi serioase amenințări.

Fără mijloace de locomoție, fără arme şi, bineînțeles, fără hrană, într-un oraş rupt de lume, fără nici o experiență a asediului sau a războiului, mişcarea de rezistența este un proiect sortit eşecului. A muri de foame sau de sete este singura alternativă, atunci când una autentică nu mai există.

*

Şi tocmai aici, în această văgăună, a sosit vestea cea mare: capitala landului avea să trimită un tren, însoțit de o escortă solidă, ca să-i evacueze pe locuitorii din Erlingen şi pe cei din Mörlingen, care urmau să vină pe speze proprii şi să fie la momentul potrivit în gară. S-a sărbătorit, s-au băut şnapsuri, bere şi tot ce le-a mai căzut în mână. Speranța atinsese punctul culminant.

Vestea a fost adusă de un motociclist epuizat, îngrozit că se află în inima zonei infestate. L-au purtat pe sus, în aclamațiile mulțimii, spre *Rathaus*, unde cei din *Gemeinderat* îl aşteptau cu garda de onoare. Sărmanul de el trebuia să continue drumul până la Mörlingen, unde umbra invadatorului a putut fi văzută până în cartierele orientale. I-au explicat cum stau lucrurile şi iată-l eliberat de misiune, cu conştiința împăcată: vulcanul Krüger a distrus toate potecile şi căile de acces, până la cea mai îngustă cărare, nici măcar un colibri n-ar putea găsi un locuşor de trecere către cuibul său.

La sfaturile insistente ale lui D.H. (Dieter Hesse, pe numele său), *Bürgermeister*-ul Jürgen Stein i-a încredințat curierului un raport pentru *Ministerpräsident*, în care evalua situația din Erlingen, încă aflată sub control din punctul de vedere al securității, comunicațiile, în schimb, dovedindu-se dezastruoase, iar stocurile de produse de primă necesitate producând o reală îngrijorare. A încheiat explicând că mesagerul curajos a ajuns cu bine, părăsit, din păcate, de tovarăşul său de drum, că a livrat corespondența, însă îi va fi imposibil să ajungă la

Mörlingen, din cauza nenumăratelor avalanşe care au blocat toate căile de acces, de o parte şi de alta a muntelui Tartagen. Cu această ocazie, se angaja să numească cei mai pricepuți alpinişti din oraş pentru a transmite mesajul. A mai adăugat că vor face totul pentru a contribui la transferul populației din Mörlingen la Erlingen – pentru ei era o chestiune de onoare.

D.H. l-a felicitat în şoaptă, la ureche: „Bravo, preşedinte Stein, putem să respirăm uşurați, populația din Mörlingen e de trei ori mai numeroasă decât a noastră, iar dacă descinde în oraş, va încerca să ne ia tot ce avem, proviziile, care nu sunt fără sfârşit, şi pe deasupra locurile în tren, sunt capabili de asta… aceşti indivizi sunt nişte bădărani, crescuți la sânul comunismului radical… trebuie să păstrăm secretul asupra intenţiilor noastre, planul B nu poate funcționa dacă e descoperit… Mörlingen se va descurca şi fără trenul nostru… mai bine să le sugerăm să pună ochii pe Warstok sau Denake… sunt mai departe, e drept, drumurile sunt blocate, dar în război trebuie să ştii să te bazezi pe noroc şi pe puterea ambiției… Să le trimitem un mesaj cu porumbelul voiajor…

— Avem aşa ceva?

— Tocmai, nu.

Nici o vorbă, buzele cusute.

Motociclistul le-a povestit că la plecarea din Kohlindorf, capitala landului, erau doi, însă tovarăşul lui s-a dezechilibrat în labirintul de stânci acoperite de gheață din Santanz şi a picat în prăpastie. Imposibil să-l salvezi fără o garnizoană de pompieri.

Locuitorii din cătunul din apropiere, un loc ciudat, ca ieşit din cețurile îndepărtate ale Evului Mediu şi cu un nume straniu, care părea codul unui seif din epoca nazistă, *Kleines Dorf 2084 Bis*, au refuzat să-şi deschidă porțile; nu le cerea decât nişte funii şi câteva brațe ca să-l ajute să coboare în râpă, să-şi salveze camaradul. Drept răspuns nu a auzit decât un vag bombănit, ceva de genul: „Duu-te… Duu-te…“

Nu şi-a reluat drumul decât după ce nefericitul său tovarăş a încetat să mai strige după ajutor şi să geamă, asta e tot ce-a putut face. Din două crengi a meşterit o cruce şi a înfipt-o în locul unde motocicleta rupsese bara de protecție şi se prăvălise în gol, fapt care a avut un

efect îngrozitor, le-a declanşat celor din cătunul blestemat nişte murmure teribile, prelungindu-se şi amplificându-se, transformându-se într-o isterie inumană, care i-a înghețat sângele în vine; multă vreme şi-au manifestat mânia prin ecouri înfundate, străbătând imensul şi înfricoşătorul masiv Santanz. Brusc, i-a trecut prin minte că satul ar fi putut fi vizitat de invadator, care îşi marcase cu urină teritoriul, impregnându-l puternic. Cătunul fusese vrăjit, metamorfozat. În aer plutea magia neagră, vuietul acesta venea din infern. Era convins că se află într-o zonă ocupată, *besetztes Gebiet*[11], nedelimitată. A apăsat atât de puternic pe accelerație, încât era cât pe ce să fie aruncat de pe şaua motocicletei. Nu ăsta era locul în care tovarăşul său să se odihnească în pace.

11. Teritoriu ocupat (în limba germană în original).

Edilii n-au apucat bine să-şi savureze bucuria şi să le explice totul locuitorilor, care ardeau de nerăbdare, când un tânăr băiat îngrozit s-a prezentat la postul de gardă de la intrarea de nord a oraşului cu un mesaj pentru *Gemeinderat*. Îi fusese încredințat de… să-l ascultăm.

— …o făptură bizară, care a ieşit din hățiş.

— Din hățiş? Vrei să spui din pădure, băiete?

— Da, un hățiş des şi întunecat.

— Şi cum arăta?

Nu a fost în stare să spună ce formă avea… omenească? Umanoidă?

— Ăăă… era acoperit cu o tunică lungă de lână care duhnea a oaie… purta pe cap, sau pe ceea ce părea a fi cap, un fel de pătură țepoasă, iar pe spinare avea o cocoaşă… sau, poate, un ghiozdan de elev cu formă de țestoasă ninja sau de cap de cămilă…

— Aha, aha, continuă, devine interesant.

— …duhnea ca o vizuină, după luni de hibernare… avea o voce oribilă, un hârâit care-i urca din stomac.

— Pătură țepoasă, cocoaşă, ninja, cap de cămilă, vizuină, hibernare, hârâit, ce pot să spun… Mai e ceva, fiule?

— Da, avea privirea unei gorgone, ochii îi străluceau printre pletele lungi…

— Ce spui tu? Privire de gorgonă? I-auziți aici, plus o perdea din

păr.

— Băiatul a explicat că ştie ce e o gorgonă, iar bunica lui e şi ea una dintre ele.

— Poftim?

— Da, atunci când se înfurie şi priveşte pe cineva în ochi, e sigur că pe acela îl va durea burta.

— Sigur, putem înţelege asta, dar o gorgonă… Şi de unde ştii tu că bunica ta e una dintre ele?

— I-am căutat prenumele în dicţionar şi mi-am dat seama că e şi ea.

— Şi cum o cheamă pe fermecătoarea ta *Großmütter*… Medusa, cumva?

— Nu, Euryale[12].

12. Euryale este sora Medusei şi a lui Stheno, celelalte două gorgone.

— Spune-ne, ce ţi-a spus acest *bigfoot* cu cocoaşă? Nu-ţi fie cu supărare, dar presupun că ştii ce este un *bigfoot*…

— Sigur, i se zice şi *sasquatch* şi e vărul american al lui *yeti*, tibetanul, dar acesta nu are nici o legătură cu ei, el seamănă cu…

— Lasă, nu contează, ce ţi-a spus această fiinţă fenomenală?

— Mi-a dat mesajul, apoi m-a împins, spunându-mi: *Gemein… derat… duu-te… duu-te… pe-acoolo!*

Vom afla că misiva, scrisă pe un petic de piele de oaie, într-o limbă arhaică şi care nu poate fi descifrată decât cu aproximaţie, conţinea o jumătate de rând: *SUPUNEREA sau moartea.* Experţii au dat girul acestei descifrări, dar mai existau şi altele: *ADEVĂRUL* şi moartea, *VICTORIA spre nimic*, de asemenea, dar puţin semnificativ: *SFÂRŞITUL, numai sfârşitul.* În afara faptului că în această limbă cuvintele pot avea o mare varietate de sensuri, ca şi cum fiecare ar fi el însuşi o unealtă universală, vocabula OU, care se pronunţă OUA, foarte prezentă în vocabularul ei, constituie o adevărată bătaie de cap, fiindcă poate avea toate înţelesurile pe care noi vrem să i le dăm, iar asta face orice frază intraductibilă, dacă nu ţinem cont de intenţiile ascunse ale vorbitorului… Şi încă nu e nimic, OUA este totodată şi un semn matematic dintre cele mai ambigue, el exprimă, după caz, egalitate–inegalitate sau convergenţă–divergenţă. Această limbă te

poate ucide, atât e de contorsionată. În plus, misiva nu era semnată, datată sau timbrată şi nici nu avea vreun antet. De fapt, este logic, moartea şi supunerea nu au nevoie de precizări, ele sunt în orice situație misterul şi haosul, sfârşitul şi neantul.

Helmut a aflat în scurt timp totul în legătură cu această chestiune. *Bürgermeister* a convocat pe loc o şedinţă extraordinară a *Gemeinderat*-ului.

Acum, când scriu aceste rânduri, nu a sosit transcrierea şedinței, am redat ceea ce vărul lui Helmut a reuşit să înregistreze din ascunzătoarea lui (o armură gigantică de cavaler teuton, instalată chiar în sala acoperită cu lambriuri splendide, destinată celulelor de criză, *war room*[13] (a nu se confunda cu *warum*, care nu înseamnă mai mult decât *de ce*). Bietul Helmut, îl supun unui program diabolic: majordom, curier, spion, cutie cu scrisori secrete, instalator, supraveghetor, grădinar… o să facă infarct în ritmul ăsta.

13. Cameră de război (în limba engleză în original).

J.S.: Aşa… cred că sunteți la curent, am primit … ăăă… cum să-i spun… o scrisoare… un text… un ultimatum… o solie de pace… o amenințare?

H.S.: E o tactică… să te joci cu nervii celor aflați sub asediu, ca să-i distrugi, să le iei mințile, e clasic… vă atrag atenția că în anumite cartiere, expuse la zvonurile concetățenilor, au început comentariile… bla, bla, bla… că ei nu mai rezistă… „Să le dăm ceea ce vor şi o să ne lase în pace!“ spun ei.

M.N.: Cine sunt ei, şi ce să le dăm?

M.R.: Asta îmi aminteşte de un film… *Furtuna secolului*[14]… Diavolul, care soseşte din neant într-un orăşel rupt de lume de o furtună monumentală de zăpadă, seamănă cu perfidie ura şi confuzia printre locuitori, învrăjbind familiile şi prietenii între ei, şi întotdeauna, la momentul potrivit, când se atinge paroxismul, îi stimulează cu această misterioasă cerere, scrijelită pe un zid, un geam, o uşă: *„Give me what I want and I will go away“*[15], iar în felul ăsta îi conduce către un sfârşit teribil… brrr... da, teribilă… situația noastră, nu?

14. Film regizat de Craig R. Baxley în 1999, după romanul lui Stephen King *Storm of the Century* (*Furtuna secolului*, titlu sub care a rulat în România).

15. Daţi-mi ce doresc şi voi pleca (în limba engleză în original).

D.D.: Insinuaţi că… indivizii lucrează pentru… diavol?

M.R.: Cine îi cunoaşte pe adevăraţii slujitori ai diavolului, prietene?… Diavolul poate lua toate înfăţişările, inclusiv chipul lui însuşi şi pe cel al lui Dumnezeu…

H.R.: O coloană a cincea[16] diabolică e pe cale să se formeze la noi… chiar credeţi asta, sau glumiţi?

16. Expresia a fost folosită iniţial în timpul războiului din Spania, din 1936, şi se referea la partizanii statului naţionalist infiltraţi în partidul republican, care complotau împotriva strategiei Marelui Stat-Major. Prin extensie, orice grupare care acţionează din umbră pentru a submina din interior un stat sau o organizaţie.

M.N.: Cineva, un scriitor mi se pare, a vorbit de metamorfoză spontană… ei, bine, chiar despre asta e vorba, oamenii nu mai sunt aceiaşi, sistemele lor interne de apărare cedează unul după altul,reperele se clatină… urmează fizicul… sunt gata să semene cu duşmanul… să-l iubească…

H.S.: Sindromul Stockholm, ostaticul terorizat, care trece de partea călăului…

M.N.: Ba mai mult de atât… devine călău, ia chipul acestuia…

A.Z.: Scriitorul e Kafka, un ceh de limbă germană… *Die Verwandlung*[17] e titlul povestirii… a vrut să arate că lumea e simplă doar pentru idioţi… ea are o structură cuantică imposibil de înţeles, care frizează câteodată absurdul… un lucru poate fi una sau alta în acelaşi loc şi în acelaşi timp… este vorba de ochiul privitorului care scoate în evidenţă un punct de vedere în detrimentul celuilalt… ne povesteşte metamorfoza tânărului Gregor… Într-o dimineaţă, sora lui intră în cameră ca să-l trezească şi ce vede ea… fratele ei s-a transformat într-un gândac uriaş…[18]

17. *Metamorfoza.*

18. În povestirea lui Kafka, comis-voiajorul Gregor Samsa se trezeşte

într-o dimineaţă metamorfozat în gândac. Primii care îl văd sunt de fapt părinţii şi procuristul de la magazin, care, îngrijorat de lipsa lui, venise după el acasă. Sora lui îl va vedea mai târziu.

J.S.: Fiţi atent, vă aflaţi aici, Albert Zénon, cum e posibil să nu vă auzim niciodată… vreau să spun, să nu înţelegem niciodată nimic din intervenţiile dumneavoastră? Gata, să terminăm cu filozofia cuantică! Aceşti indivizi îşi încordează muşchii chiar sub zidurile oraşului, trebuie să luăm măsuri…

H.S.: Ce măsuri?

K.M.: Am discutat deja, înrolăm voluntari şi organizăm patrule, fiecare condusă de un poliţist… vor patrula prin oraş pentru a proteja cetăţenii şi în jurul oraşului, pentru a le demonstra acestor… indivizi că suntem mobilizaţi şi vigilenţi.

J.S.: Bună idee… îl voi însărcina pe şeful poliţiei, Josef Moritz, să ia măsurile organizatorice… Altceva?

J.S.: Altceva?… Bine, ridicăm şedin…

M.N.: Ăăă… am o propunere…

J.S.: Zi, Norbert, dar fără filme sau gândaci, te rog… mă obosesc.

M.N.: Vreau să revin la schimbare… ea există, prieteni, vizibilă şi palpabilă, asta ar trebui să ne îngrijoreze mai mult, de fapt, mă rog… concetăţenii noştri nu mai rezistă… cei mai fragili sunt afectaţi… ei nu îi văd pe aceşti… indivizi ca pe un inamic periculos, ci ca pe vestitorii unei lumi noi…

K.M.: Fascinaţia celui slab pentru cel puternic, a sclavului pentru stăpân, a ţăranului pentru războinic…

M.N.: Da, se potriveşte… îi atribuie duşmanului toate aspiraţiile lor şi sunt convinşi că acesta e capabil să le împlinească… exaltarea este o forţă colosală, ea transformă moral şi fizic… vom vedea gândaci cu vagi caractere umane, hiene, lei, în funcţie de gradul de adeziune, mai puţin însufleţit sau mai înflăcărat al unora sau al altora… nu trebuie să fim surprinşi… viaţa e capabilă de toate formele de adaptare, chiar şi de cele mai absurde… uitaţi-vă la insecte, ce dezmăţ de forme! Sunt sigur că adevărata armă a invadatorului îndreptată împotriva noastră suntem noi înşine, metamorfoza noastră provocată de el prin mici lovituri, prin

paralizarea oricărei activităţi, prin intoxicarea cu zvonuri, prin…

K.M.: …prin atitudinea noastră pacifistă…

D.D.: Gândaci, hiene, lei, insecte… doar nu suntem la grădina zoologică… vorbim despre concetăţenii noştri.

A.Z.: Mai degrabă m-aş gândi la lady Shalott[19], condamnată să privească lumea printr-o oglindă. Ceea ce văd oamenii nu este realitatea, este ceea ce simt ei ulterior… o reprezentare.

19. Referire la balada *The Lady of Shalott* a poetului englez Alfred Tennyson (1809–1892).

K.M.: Ulterior totuşi a ceva!

O.L.: Dr Jekyll şi Mr Hyde, pentru un moment este fals, iar în momentul ulterior este adevărat…

M.N.: E o imagine, aţi înţeles… cu stresul şi frica în doze mari, pentru o lungă perioadă de timp, în plus, încorsetarea într-un cotidian devenit mizerabil şi ruşinos, convingerile se schimbă, fizicul, de asemenea… este evident, nu-i aşa… Cred că trebuie să organizăm întâlniri ca să-i sensibilizăm pe concetăţenii noştri… trebuie să-şi apere convingerile lor de oameni liberi ca pe ochii din cap… doar asta ne asigură integritatea şi demnitatea… dacă nu, într-o dimineaţă, se vor trezi în pielea duşmanului sau în carapacea unei libărci…

J.S.: Bine, bine, vom vedea, nu e momentul să le ţinem prelegeri de psihologie. Trebuie să-i mobilizăm pentru supravieţuire, iar pentru asta e nevoie de un conducător, şi acela suntem noi. Să începem aşadar prin a rămâne noi înşine şi prin a evita să cădem pradă vreunei metamorfoze regretabile. Haide, gata, şedinţa s-a încheiat! Şi… tăcere, da? Populaţia nu trebuie să afle, ar intra în panică… iar de data asta se va metamorfoza în tornadă… trebuie să dezmințim… acest puşti mesager e mai degrabă caraghios, nu?… trebuie să punem mâna pe el şi să-l convingem cu blândeţe că a visat întâlnirea asta de gradul trei… Vă daţi seama, spune că *Großmütter* e o gorgonă şi doar ce se uită la tine şi-ţi provoacă diaree… asta da metamorfoză… oamenii se transformă într-adevăr în orice rahat, nu-i aşa, doctore? E totală anarhie!

Buongiorno, Hannah mia, îți scrie tot biata ta mamă.

Turbez, draga mea, turbez de mânie, mă îmbolnăvesc. Dacă în această scrisoare spun prea multe prostii, să nu-mi porți pică. Să perii textul în carte, să nu mă faci de ruşine, doar ştii că noi între noi adorăm să tăiem în carne vie şi să ne batem joc de prostie, e zona aceea oribilă şi sadică a vechii burghezii continentale.

Aşadar: i-am convocat pe Hans Schulz, Dieter Hesse şi Georg Müller. Am fost nevoită. Dacă nu poți să denunți un răufăcător şi să-l târăşti la judecată pentru faptele sale, poți măcar să i le spui în față şi să te porți cu el ca un procuror incoruptibil. Trebuie să-şi recunoască ticăloşia care, pe dată, să fie ca un tăciune care îi pârjoleşte inima, trebuie să fie condamnat şi să i se injecteze otrava cea mai puternică din lume, cea care nu ucide dintr-odată, ci de-a lungul întregii lui vieți: remuşcarea. Dacă ai citit şi celelalte scrisori, în ordine cronologică, ai aflat că aceşti oameni au conceput planul de sacrificare a populației oraşului pe altarul invadatorului, un monstru lipsit de inimă şi compasiune, şi asta pentru a-şi salva mizerabilele vieți… ce spun, mizerabilele lor averi.

Hannah scumpă, e teribil, îmi vine să plâng, degradarea noastră nu mai are limite.

Jürgen Stein nu scapă nici el cu una cu două, i-am rezervat o sesiune specială, în care îi voi reaminti anumite lucruri şi restul, bineînțeles, în primul rând faptul că mie îmi datorează postul de *Gemeinderat*, fotoliul în Consiliul de administrație de la Banca Generală, unde eu dețin majoritatea şi tu câteva procente mici, care vor creşte într-o bună zi, dar şi sinecura de preşedinte de onoare al Muzeului Biscuitului, pe care tatăl tău l-a amenajat cu atâta dragoste, şi hamacul de preşedinte al Fundației Karl Ludwig von Ebert, pe care am creat-o ca să perpetuez memoria bietului tău tată şi pe care am dotat-o cu atâta generozitate, şi aşa mai departe. Prietenele noastre nu s-au lăsat mai prejos, l-au răsfățat şi ele, dacă ziua ar avea 36 de ore, tot nu i-ar ajunge acestui cretin respingător să treacă în galop prin toate birourile pe care noi i le-am oferit. Îmi va da socoteală pentru tot, crede-mă, şi voi avea grijă ca Istoria să consemneze faptul că sub conducerea lui, *Gemeinderat*-ul a pus la cale o crimă împotriva

umanității. Îl voi obliga să bea paharul cu cucută în faţa mea, nu-mi va scăpa.

I-am ales pe cei trei pentru că sunt influenți la *Gemeinderat* şi pentru că ne sunt prieteni… puah, mai bine zis, nenorociți care ne sunt datori-vânduți. Acționând astfel (dacă îşi pun proiectul odios în aplicare), vor arunca oprobriul pe noi. Cine se-aseamănă se-adună, aşa zice poporul, care, orice s-ar spune, are un spirit de observaţie mai degrabă fin.

Îți vorbesc despre ceea ce singură ți-ai dat deja seama, aceşti domni mărunți n-ar fi existat dacă familiile noastre, a noastră în primul rând, şi, la cererea mea, cele ale prietenelor noastre, Aya, Barbara, Katia, nu i-ar fi ţinut în braţe. Noi i-am recrutat, i-am format în domeniul afacerilor, i-am introdus în lumea bună, le-am oferit situații, le-am finanțat alegerile şi câte şi mai câte. Şi nu am făcut asta ca să profităm de pozițiile lor în *Gemeinderat* sau în fruntea țării – noi ne aflăm deasupra acestora, avem interese planetare, atemporale, care se joacă la bursele internaționale şi consolidează soclul marilor bănci mondiale –, ci pentru a împiedica diverse haimanale, venite de cine ştie unde, din această nouă Europă fără suflet şi lipsită de maturitate sau din aceste ţări unde lipsa de scrupule e pe post de religie iar gablonzurile, pe post de cultură, să pătrundă în consiliu şi să-l ia în stăpânire; toate acestea în numele unui motiv esențial: Erlingenul nostru mic şi fermecător să rămână la fel de mic şi de fermecător, amabil şi iubitor cum erau orăşelele acestei mari țări pe vremea Imperiului. Suntem peste tot în lume, putem spune că noi suntem însăşi lumea, sau că am fost şi suntem încă, dar inima şi sufletul nostru sunt aici, nu au plecat niciodată în altă parte. Cunoşti bine lucrurile astea, doar te-am hrănit cu acest discurs de la primul biberon, şi le vei şti şi mai bine cu vârsta, pentru că te vei întoarce la Erlingen, îți vei da seama că aici este leagănul nostru, micul nostru colț de rai de pe acest pământ, trebuie neapărat să le supraviețuim tuturor… chiar şi lui Dumnezeu şi diavolilor lui.

Şi iată că astăzi, din pricina unor canalii ca Schulz, Hesse, Müller şi a confraților lor de aici şi aiurea, am ajuns la sfârşitul Istoriei, al Istoriei noastre, şi suntem pe cale, o dată pentru totdeauna, să o încheiem prin propriul nostru genocid.

Dă-ți seama cum stau lucrurile, scumpo, nu e ceea ce cred oamenii. Numai când mă gândesc şi m-apucă tremuratul. Invadatorul este, bineînțeles, o problemă enormă pentru noi, pentru lume, dar nu şi pentru Istorie, umanitatea nu există decât prin deplasări de populație, iar singurele care se mişcă sunt popoarele puternice, mânate de spiritul de aventură şi de dorința de a cuceri. Dacă fiecare ar fi rămas la el acasă să culeagă fructe şi să privească iarba cum creşte, omenirea ar fi dispărut, biruită de consangvinitate, plictiseală, ignoranță, obezitate, boală. Adevărata tragedie pentru un popor este ataraxia, fiindcă ucide în el dorința de a lupta şi tot ceea ce i se întâmplă îl sperie, îl descurajează, un zgomot şi, hop, cade în genunchi, tremurând, făcându-şi *mea culpa*, îngăimând scuze. Nu are capacitatea să se apere, iar dacă e nevoie, să moară măcar cu demnitate, dacă nu cu laurii victoriei. Asta mă aduce la disperare, scumpă Hannah, să văd cât suntem de slabi şi de laşi. Nu putem schimba nimic, este prea târziu, animalul e prea mare, prea gras, prea prost, aşteaptă lovitura de grație a noului stăpân care îl va scăpa de povară, dar, ce naiba, trebuie să ne mai fi rămas un strop de forță, o fărâmă de curaj, un dram de tărie pentru ca măcar să-i pedepsim pe aceia dintre noi care sunt pricina distrugerii noastre. Într-un ultim elan, am putea să ne spunem „am dat ultima noastră bătălie, am adus un omagiu vieții“, şi apoi să ne lăsăm sacrificați cu mândrie.

Aşa mult mi-aş dori să fii aici, scumpa mea Hannah, alături de mine, împreună cu noi. Cu partenerul tău, fireşte, îmi plac mult englezii, sunt amuzanți… mai sunt şi acum? Cum merg lucrurile în țara aceea, atât de diferită de celelalte? Aş vrea să cred că englezii au mai multă experiență în lupta de rezistență decât noi. Spune, e adevărat? Da, probabil; atunci când locuieşti pe o insulă în mijlocul mării, unde să te-ascunzi? Te sprijini de zidul casei tale şi îți îndrepți lancea înainte; dacă vrei să trăieşti, te propteşti bine în călcâie şi-ți croieşti un drum. Pe continent, ai spațiu, faci un pas înapoi ca să vezi mai bine, iar ăsta e începutul fugii, şi apoi, niciodată prea departe, se înalță lucrul acela atât de frumos, de atrăgător, care te intimidează, muntele, care îți oferă toate condițiile să te ascunzi, să-ți înalți fortărețe şi să-ți urmăreşti duşmanul brăzdând câmpia în căutarea cuiva curajos care să vină să îl înfrunte.

Erlingen mi se pare atât de singur pe lume! Nu ştim nimic din ce se întâmplă la nici măcar un kilometru de casă, de oraş. Lumea ne-a devenit străină, cu totul necunoscută, e înfiorător să-ți pierzi reperele. Mai există, oare, Europa? Nu cred, şi, ca să spun drept, nici nu contează, trebuie că e ascunsă undeva, la fel ca noi, care nu scoatem deloc nasul afară. America nu se mai face auzită, e ceva neobişnuit, înseamnă oare că şi ea a fost pusă la pământ? Iar dacă Rusia şi China nu au profitat, să fie asta dovada că şi ele au fost învinse? Nu îndrăznesc să mă gândesc la curajoasa şi sărmana Africă, trebuie că e în totalitate în apă, agățată de cine ştie ce, în derivă de la o țară învinsă la alta. Iar acest Orient Mijlociu, blocat maladiv în tradițiile lui, în ce baie de sânge, Dumnezeule, se va fi înecat?

Acest invadator care e peste tot şi nicăieri constituie marea enigmă a acestei situații. Condusă în felul acesta, ocuparea unui teritoriu aproape că e la îndemâna oricui, e suficient să te trezeşti într-o dimineață şi să te proclami stăpânul locului şi al locuitorilor şi să acționezi în consecință. Incubația familială venind în ajutor, alții vor face la fel, din mimetism, din plăcere, din furie, şi gata, întreaga planetă a fost cucerită. Dominația se instalează asemenea unei molime.

Bravo, invadatorul a reuşit ceea ce nici un cuceritor înaintea lui nu a realizat, a supus planeta fără arme şi bagaje, fără nimic, doar cu persoane îndoielnice, cu metode arhaice, cu mijloace insuficiente, culese de pe drum, mulțumindu-se să fie el însuşi, urmându-şi calea după bunul său plac. În această configurație criptoinvazivă, absența violenței devine cea mai odioasă dintre violențe. Suferim din cauza absenței războiului deschis şi distrugător care ne-ar fi însufleți şi ne-ar fi smuls din torpoare.

Te sărută mama, draga mea. O să beau două pahare de riesling bun de Baden şi o să mă culc, este epuizant să te gândeşti la omenire. De câtă energie să dispui ca să-i scuturi bine pe oameni? Şi la ce ți-ar fi de folos? Nu trebuie să uit că sunt o bătrână care nu e în stare să-şi conducă nici propria casă, servitorii şi diverşi indivizi necunoscuți s-au instalat aici… eu nu-i vedeam decât pe Magda, pe Helmut şi câteva umbre pe culoare… nici nu ştiam că avem atât de mulți… adevărații invadatori, aşa arată şi aşa se poartă… s-au transformat peste noapte,

aproape că mă tem… Kafka nu şi-a dus analiza până la capăt, metamorfoza poate fi la fel de bine şi un fenomen colectiv, la scara unui oraş, a unei țări, a unui continent, totuşi, dacă țin bine minte, eu le-am cerut să se instaleze aici, unde vor, şi să profite de vacanță, ultima, poate. Să ne încheiem viața cu un gest frumos. Ospitalitate, generozitate, noblețe şi… Dumnezeu cu mila!

ROMAN
nota nr. 2
Viața secretă a familiei Ebert

Să uităm de invadator şi să vorbim despre noi. Noi înşine am fost invadatori. În secolul trecut şi în cel de dinaintea lui… şi chiar şi acum. Vorbesc despre noi, Ebert & Co.

Străbunul, Ernst Hans-Günter Ebert, ca toți strămoşii care au întemeiat o puternică dinastie mondială, a lăsat în urmă o imagine grandioasă. Una foarte americană. În afară de imortalitate şi de ubicuitate, ar fi întrunit toate calitățile pe care clerul le recunoaşte divinităților lui. Până la urmă, această imagine nu e prea măgulitoare nici pentru memoria lui, nici pentru moştenitori. Nu este vorba doar de bani şi de succes în viață, poți visa la fericire şi nimic nu ne interzice să o căutăm în simplitatea şi modestia anonimatului. Prea târziu, povestea s-a scris aşa, şi nu altfel. În familia Ebert, cu toate clanurile ei, religia şi viața înseamnă bani şi glorie, cu toate onorurile ce decurg de aici, la care se adaugă plăcerile rafinate ale mecenatului şi ale patronajului, care, la origine, au avut scopul pur instinctiv, fiscal, de altfel, de a menține apa la nivelul optim pentru a evita preaplinul şi revărsarea, fiindcă nu aduc decât necazuri şi pagube, dar care, antrenate de masa gravitațională şi de forța lor de influență, au devenit puternice instrumente politice, mult prea tentante ca să nu profiți de bunurile şi avantajele pe care le-aduc. Odată apărută, bogăția este o fatalitate, nimic nu-i poate sta în cale, nu o poate opri, creşte fără încetare, ocupă tot spațiul şi înăbuşă viața.

În arhivele diviziei americane a concernului Ebert, două fotografii, neînregistrate oficial – apocrife, s-ar zice –, îți dau de gândit, ele au

fost găsite în imensa lui bibliotecă de magnat omnipotent, între paginile unei cărţulii care a făcut mare vâlvă când a apărut, *Nesupunerea civică*, a lui Henry David Thoreau. Întâmplare? Semn? Acest filozof poet, contemporan cu Ernst Ebert, propovăduia o viaţă simplă, departe de societate, denunţa sclavia şi segregarea rasială şi considera creştinismul american o mascaradă al cărei scop era de a justifica prin raţiuni înalte crimele oribile de care albii s-au făcut vinovaţi împotriva negrilor, a pieilor-roşii, a rasei galbene (chinezi, vreau să zic) şi a tuturor celor pe care îi considerau străini, chiar dacă se aflau acolo de generaţii întregi. E o enigmă motivul pentru care Ebert s-a apucat să-l citească pe acest revoluţionar american şi să pună pozele în această carte iconoclastă, antisistem, cum ar fi catalogată acum. A fost oare cuprins de îndoială în privinţa vieţii lui de *businessman* implacabil? Punea la cale o acţiune de denigrare la adresa lui Thoreau? Oare s-au cunoscut, s-au întâlnit?

În prima fotografie este tânărul Ernst în momentul sosirii sale la New York, la 28 februarie 1832, anul şi luna epidemiei de holeră din Le Havre, când velierul *Die neue Hansa* – care l-a dus din Bremerhaven, în Niedersachsen[20], Germania, la New York, alături de alţi 250 de germani solizi din nord, ceva batavi, ceva *schleswigeois*[21] – s-a trezit încarcerat, plasat de autorităţi în carantină, dar, printr-o manevră ingenioasă a căpitanului, a reuşit frumos să scape şi să ajungă la Liverpool, unde s-a alimentat şi *mit wehenden Fahnen*, cu toate pânzele sus, s-a îndreptat spre America, drept către New York. Scriind asta, aud în timpane ritmul fermecător al melodiei *Conquest of Paradise* de Vangelis Papathanassiou. Călătoria spre America a fost şi va fi mereu un minunat mit columbian.

20. Saxonia inferioară (în limba germană în original).
21. Germani de la graniţa cu Danemarca (în limba germană în original).

Ernst, la cei cam 20 de ani, era încă rumen în obraji, doar că o barbă de focă, crescută în dezordine, îl îmbătrânea cu încă douăzeci. Zâmbea noii vieţi care în curând avea să i se deschidă în faţă. Poza face toţi banii, fotograful a reuşit să sincronizeze lumina blitzului cu sclipirea de orgoliu care a lucit în privirea viitorului erou, chiar în momentul în care pasărea magică a succesului îşi lua zborul din

aparat. Această strălucire efemeră putea fi înțeleasă ca expresia aproape fizică a speranței şi, pe legea mea, nu-i aşa că nimic nu poate provoca în mod concret o stare mai mare de exaltare decât speranța sub cerul plin de viață al New Yorkului, care însemna renaşterea pentru atâția europeni în derivă?

În cea de-a doua fotografie, pozează mândru în faţa unei băcănii prospere, undeva în *West*. Poți fi sigur că aici se găseşte ce nici cu mintea nu gândeşti. Pe firma de deasupra, desenat de un artist de geniu, din păcate anonim, se poate citi, scris caligrafic: *Ebert Hardware Store*. La dreapta, pe post de galerie entuziastă, sunt aliniați câțiva indieni pârliți de soare, râzând prosteşte, cu pene de ocazie înfipte în pletele încâlcite, alături de *squaws*[22] înfăşurate în şaluri viu colorate, hlizindu-se cu gurile lor ştirbe. La stânga, un cățel, gen Rantanplan[23] în vacanță în America, priveşte toată treaba cu voioşie, scărpinându-se furibund la ureche. În spate, la o aruncătură de băț, se zăreşte un soi de arcadă, meşterită din butuci şi scânduri, întruchipând un arc de triumf, cu un catarg în vârful căruia flutură *Star-Spangled Banner*, drapelul american. Îți dai seama din multe detalii că este vorba de intrarea într-o rezervație indiană. Cu o lupă bună, poți descoperi şi confirmarea pe o bornă înfiptă departe de intrare.

22. Femei măritate, la indienii din America.

23. Personaj comic, câine, creat de comicul belgian Morris şi de scriitorul René Goscinny.

STATE OF ARIZONA

Territory reserved to the Great People of Pueblos,
placed under the Commandment of the 72nd Cavalry
Regiment of the Army of the United States of America.

NO TRESPASSING[24]

24. „STATUL ARIZONA. Teritoriu rezervat Marii Populații de Pueblos, plasat sub Comanda Regimentului 72 de Cavalerie al Armatei Statelor Unite ale Americii. ACCESUL INTERZIS“ (în limba engleză în original). Termenul de *Pueblos*, creat de primii exploratori spanioli, îi desemnează pe nativii americani din sud-vestul Statelor Unite ale Americii.

Este un spaţiu delimitat, în care *nativii* regiunii au fost priponiţi sub protecţia unei garnizoane de uniforme albastre moleşite şi a unui grup de funcţionari corupţi. Fotograful, priceput, se pare, în aranjarea decorului, a reuşit să prindă în cadru, pe un carton gălbui de 20 × 50 cm, întreaga Americă a momentului. Pe spatele cartonului e aplicată o ştampilă dreptunghiulară: *Performed in Joshua Bernett's photo lab, 1844, June 22. Clifton. Arizona*. Clifton era nucleul unui viitor sat trepidant, guvernat cu greu de un şerif şi un judecător; avea deja trei *saloons*, cu bordelurile aferente, zece case de lemn, lipsite de personalitate, nişte grajduri, o biserică de cărămidă, toate la numai o aruncătură de băţ de rezervaţie. Părea că în acest colţ de Arizonă viaţa atinsese un anume ideal: credinţa şi dezmăţul reconciliate la umbra forţei armate. Ernst avea aerul a ceea ce şi era, un omuleţ cumsecade, pocit, scurt de un picior, care părea suspendat în aer de bretelele lui late, încă neîncrezător în misiunea lui de negustor de sclavi indieni, dar fericit ca un căutător de aur care a nimerit peste un filon. Nu asta e imaginea pe care a lăsat-o el în Statele Unite, fiindcă ne plac prea mult super-eroii sub drapelul înstelat al Americii *wasp*, ca să acceptăm că un prăvăliaş cu o dugheană pentru indieni pe cale de dispariţie a reuşit să adune una dintre cele mai impresionante averi din America secolelor al XIX-lea şi al XX-lea. Clubul e club, are regulile lui: „Sunt obligatorii: ţinută corectă şi un *look* ireproşabil".

Ca revanşă, în ramura germană a familiei Ebert, i-a rămas o imagine conformă cu realitatea, fiindcă respectul faţă de lege depăşeşte pasiunea pentru legendă. Primii biografi germani ai patriarhului au descoperit o poezioară licenţioasă de mahala, în care Ernst era în mod special citat, şi care n-a dat deloc bine pentru imaginea lui. Era cântată în Bremerhaven, în suburbii, acolo, în nord, în cel mai dezgustător port al vremii de la Marea Nordului şi Baltica, de unde migranţii germani plecau în cohorte mizerabile şi vesele, spre America. Nişte ucenici din port îl reluaseră în felul lor, şi tocmai această versiune este cea care ne-a parvenit. Iat-o:

Cine are gheb şi mai scurt bulanu',
Sigur, Ebert beţivanu'.
Pute-a şobolan, ochi de peşte are chioru',

Sigur, Ebert cerşetoru'.
Visează lingouri şi palat aurit,
Sigur, Ebert cel smintit.

Puştii de pe stradă sunt neobosiți, când înhață o pradă, nu o mai lasă din mână cât e ziua de lungă, cântecul se improvizează la infinit, până când fraierul se prăbuşeşte şi-şi dă duhul.

E o poezioară licențioasă, cum sunt cu miile în porturile din nord, toate se scandează în ritmul marşurilor militare americane – ta, ta, ta, tata-tata… ta, ta, ta, tata-tata… Fără milă față de beţivi şi de cei fără apărare, micii derbedei îi hărţuiesc până când aceştia ajung să se arunce în apa înghețată ca să scape de asaltul lor. Tocmai asta se urmăreşte, entuziasmul explodează, apoi devine vesel de trist, este cântecul lebedei pentru cel înecat:

Cin' se-neacă chiar de-i ploaie,
Ebert, clovnul bun de gură.
Bocnă înghețat la coaie,
Ebert, mort de băutură.
Cine-adoarme în gropoaie,
Ebert, care-i treaz, se jură.

Dat fiind că era atât de bun prieten cu zâna-sticlă, Ernst Hans-Günter a fost, o dată sau poate chiar de mai multe ori, subiectul acestei coride, şi a sfârşit în apă, însoțit de un cântec şi de o reputație care încă mai dăinuie în clanul Ebert din Europa.

Venind din hinterlandul Düsseldorfului, a urcat spre Bremerhaven ca să se îmbarce pentru America. Fiind prea tânăr, a fost respins, dar fiind el neam de căpuşă, cum se zice pe la el, de o perseverență diabolică, s-a agățat, a bântuit cheiurile din Bremerhaven, tripourile, bordelurile, pârnaia, s-a angajat la curățat peşte, pe şantierul naval şi în piață, trei ani la rând a încasat şi a dat lovituri, învățând până la urmă ce era de-nvățat pentru a rămâne în viață. A adunat niscaiva bani la ciorap şi a învățat trei vorbe-n engleză şi câteva în olandeză, ştiut fiind că englezoii şi olandezii se bucură de o mare considerație în America. Într-o zi, după numeroase învârteli, a înhățat biletul de călătorie pentru două persoane. Îi mai rămânea să-şi găsească o nevastă. Socoteala lui era că nici un bărbat nu aleargă toată ziulica

înfruntând tot felul de pericole prin păduri ca seara să se întoarcă acasă într-o cocioabă înghețată, să-şi frigă slănină, să-şi dea jos ciorapii şi să sufle în foc. A găsit una, o huidumă, o femeie hotărâtă, care urma să țină casa şi să taie lemne, să întindă capcane, să gonească urşii, să le vină de hac indienilor, să sufere fără să se plângă. O chema Iris Wilhelmine Dana Rolf. Ştia bine Biblia, pe care o citea cu pasiune mistică, ca o adevărată menonită ce era, din cea mai dogmatică zonă renană, lucru folositor în țara Unchiului Sam, unde îți poți permite multe dacă ştii să citezi versetul potrivit şi să mânuieşti bine mătăniile.

Odată constituit cuplul de strămoşi Ebert, aventura putea să înceapă, *Komme, was wolle!* [25]. Prin voia Domnului, generoasa Americă abia aştepta să-i îmbogățească cât mai repede pe cei doi Ebert, printre miile de alți şmecheri, şmechere şi tineri voinici care soseau în flux neîntrerupt dintr-o Europă stoarsă de vlagă, unde părea că în scurt timp nimic nu o să mai funcționeze.

25. Fie ce-o fi! (în limba germană în original).

Cuplul infernal Ernst beţivanu' şi Wilhelmine cea pioasă se va afla curând în vârful piramidei, printre familiile cele mai puternice din țară. În acest Eldorado, în acei ani, 1830, aurul creştea încă în copaci, nu aveai nevoie decât de un strop de noroc ca să-l culegi sau puteai, de dragul sportului şi pentru plăcerea bălăcitului, să te înarmezi cu o sită şi să-l aduni din râurile repezi. Străbunii noştri nu au ales calea vulgară şi aglomerată a căutătorilor de aur, ei au devenit predicatori-vânzători ambulanți, ca nişte adevărați invadatori puşi pe negustorie, cu gândul la viața veşnică, aurul care îi interesa era sufletul indigenilor şi bunăstarea lor. Iris avea misiunea de a converti câți o vrea Dumnezeu, iar Ernst a avut o idee genială: în timp ce ea le explica cât de fericit ar fi Domnul să primească darul lor, el a înțeles că o piele-roşie, odată convertită la adevărata credință, va avea nevoie să-şi cumpere o pălărie de creştin şi un costum de om civilizat ca să participe la slujba de duminică şi să se împărtăşească. Şi mai bine ar fi să poarte şi pantofi şi să înceteze să mai fie un fluieră-vânt, să devină un lucrător cu lanțuri la picioare. Avea de toate în bazarul său. Credulitatea naturală a indienilor pueblo avea să fie mina lui de aur.

Cu o mână de lucru plătită în rugăciuni şi promisiuni cereşti, nici o afacere cu statul nu i-a scăpat în Arizona şi, foarte repede, în întreaga Americă. Ebert Incorporated a pus şine de tren, a tras linii telegrafice, a construit baraje şi poduri, a străpuns munții cu tuneluri, a săpat canale, a forat puțuri de petrol, a instalat conducte, a construit vapoare, şosele, locuințe pentru populația pe care a îmbrăcat-o, a transportat-o, i-a asigurat aprovizionarea cu tot ce e necesar, zi după zi, iar la final i-a oferit funeralii de înaltă clasă, în funcție de nivelul de trai. Nimeni nu putea să trăiască nici măcar o zi fără să nu-i datoreze nişte bani lui Ebert şi fără să participe odată cu creşterea acestei datorii la lenta şi dureroasa dispariție a poporului de indieni pueblo din Arizona. Datorită operelor de binefacere ale lui Iris Wilhelmine, el şi-a creat o reputație de sfânt, care l-a plasat deasupra oricărei suspiciuni de sclavie, genocid sau rele tratamente. Cu trecerea timpului şi în funcție de ocazie, se va alătura, în inimă şi în afaceri, tuturor armatelor Domnului, catolice şi protestante, care s-au abătut asupra acestor țări de păgâni. Banii sunt sfinți sau nu sunt deloc, a-i cultiva, a-i culege, a-i face să crească, să se înmulțească şi a te bucura de ei reprezintă un act de credință şi de dragoste creştinească. Aceasta era America lui Ebert negustorul şi a lui Iris misionara, America trusturilor care se vor semizei. Această Americă este denunțată curajos de pustnicul din Walden, David Henry Thoreau, care îşi semna scrierile cu un pseudonim nu prea eficient: Henry David Thoreau.

În paralel cu acțiunile lui de cucerire a Americii, Ebert a întreprins şi călătorii-fulger în Europa, unde a pus pe picioare câteva afaceri, într-un oraş sau altul, încredințându-le conducerea verilor din Germania, pe care i-a mobilizat, a vârât nişte bani pe ici, pe colo, în buzunarele potrivite, a comandat slujbele necesare pentru a-i fi creată reputația de sfânt generos, a organizat dineuri şi cocktailuri cu nemiluita, sfârşind prin a intra în posesia lucrului la care visa cu toată ființa lui încă de când descoperise marea nobilime europeană, cu ai cărei fini reprezentanți făcea afaceri: un titlu de baron şi o particulă de noblețe pentru numele său. Prietenii lui au acționat într-o manieră fulgerătoare pe lângă regele Prusiei sau la Luxemburg, în Liechtenstein şi în alte fiefuri princiare minuscule, şi iată-l baron

Ernst Hans-Günter von Ebert. Fericită coincidență, chiar atunci apărea la Paris *Contele de Monte-Cristo*, roman inspirat din fapte reale, scris de un anume Alexandre Dumas. Şi el se afla la Paris în acel moment, dădea raite prin şantanuri, ca să-şi sărbătorească titlul. Era convins că romanul a fost scris pentru el. A fost o revelație. Avea în față o nouă viață. Cu o particulă de noblețe, banii îşi schimbau statutul, se putea dedica de acum unor misiuni nobile.

În ramura germană şi în ramificațiile ei olandeză, engleză, franceză şi elvețiană, Dumnezeu nu este un idol atât de important ori un ritual obligatoriu, oamenii îl respectă şi nimic mai mult, putem spune că plătesc taxele pentru cult, dar primesc şi chitanță ca să le deducă din impozite.

Întemeietorul dinastiei europene şi moştenitorul titlului Von Ebert este William Cornelius Siegfried, fiul cel mare al cuplului Ernst–Iris. Copil fiind, mereu bosumflat şi apatic, a dezvoltat o pasiune devoratoare pentru adevăr, credea în existența lui şi în posibilitatea de a-l descoperi, „necesitatea“, îi scria el într-o scrisoare înflăcărată fratelui său mai mic, Johannes Frédéric. Era convins că adevărul există în sine, înaintea tuturor lucrurilor, chiar înaintea lui Dumnezeu însuşi, iar dacă nu, argumenta el, înseamnă că nu e vorba despre Adevărul splendid şi absolut, ci doar despre adevărul lui Dumnezeu, zeul oamenilor, care nu este infailibil pentru că e schimbător, ba e părinte iubitor, ba jandarm nemilos, iar în restul timpului, spectator dezolant de indiferent, de aceea, ca să ajungi la adevărul în sine, dacă aşa ceva ar fi cu putință, trebuie să laşi îndoiala la o parte şi să nu crezi decât în el, în nimeni şi nimic altceva. Citea mult, dar nu *comics*-urile care încântau toată America, nici Biblia care l-ar fi împiedicat în căutările lui.

Spre marea supărare a părinților, moştenitorul era liber-cugetător, aşteptând momentul să devină revoluționar angajat. Asta când l-a descoperit pe Thoreau în biblioteca-muzeu a lui *pater familias* şi i-au căzut în mână pozele compromițătoare ale lui Ernst bețivanu' şi Ernst sclavagistul. Cadavrele ies întotdeauna la suprafață şi astfel bârfele sunt confirmate şi devin probe la dosar. S-a amuzat şi a pus copii în circulație. După ce şi-a terminat cu greu studiile la Harvard – cea mai

veche şi prestigioasă universitate din Statele Unite, aflată în Cambridge, Massachusetts, unde încet-încet s-a dat uitării faptul că abia trecuse un secol de când justiţia acestui stat progresist condamnase pentru vrăjitorie, în localitatea Salem, mai mult de o sută de oameni la închisoare, douăzeci şi cinci la spânzurătoare, iar doi la ardere pe rug, şi unde, nu cu mulţi ani în urmă, strălucitul şi revoltatul Cornelius i-ar fi avut colegi pe câte un Roosevelt, Theodore sau Franklin Delano, al douăzeci şi şaselea şi al treizeci şi doilea preşedinte al Statelor Unite ale Americii –, tânărul s-a aruncat cu capul înainte în descoperirea lumii, ca să-şi ascută gândirea critică şi să scape din ghearele acestei Americi, aflată cu aceeaşi terifiantă ardoare în serviciul Domnului şi al lui Mamona, şi a cărei caricatură abominabilă era chiar familia lui, în frunte cu tatăl său, Sfântul Ernst, maestrul negoţului de sclavi indieni, nu negri, şi cu mama sa, căreia îi spunea, închinându-se pe dos, Sfânta Wilhelmine mondena. Nici un miros nu e mai letal decât acela al banilor amestecaţi cu tămâie, a constatat-o de la un capăt al lumii la celălalt. Nu s-a lăsat păcălit niciodată, a învăţat să deosebească credinciosul de păcătos: cu lumânarea lui tremurătoare şi boabele lui de tămâie, credinciosul nu îl caută pe Dumnezeu, caută cheia de la poarta raiului, păcătosul se recunoaşte după mersul ezitant, îşi urmează drumul aşa cum i se aşterne la picioare, la voia întâmplării.

După nenumărate înconjururi date lumii şi tot atâtea dezamăgiri, agravate şi de războiul din Europa, care intrase în al doilea an, s-a întors la Phoenix, în 1915, ca să participe la înmormântarea mamei sale, pe care a plâns-o cu sinceră afecţiune. Dacă îşi servise prost Dumnezeul şi ţara, se sacrificase, în schimb, minunat şi uneori dureros pentru progenitura ei, era o mamă bună, devotată şi de temut. Cu voia lui Dumnezeu, şi-a dat sufletul la rotunda vârstă de 100 de ani. La capitolul date şi cifre, nu lipsesc deloc coincidenţele pentru neamul Von Ebert, iar ei le consideră drept semne cereşti şi le place să creadă că acolo sus un Mare Maestru coordonează orologiile familiei lor după nişte calcule matematice de o precizie divină şi plină de mărinimie: Iris a murit fix cu o sută de zile înaintea lui Ernst, care şi el ajunsese la vârsta rotundă de 100 de ani. S-a aflat mai târziu că îşi falsificase un pic actele în 1832, adăugându-şi câţiva ani la data

naşterii ca să se poată căsători şi ca să se îmbarce pe *Die neue Hansa*. Nu trebuia decât să verifici, dar nimeni nu a găsit asta necesar – neţinând seama de adevăr sau exactitate, legendele nu se scriu cu precizie, la punct şi virgulă, ci cu aproximări şi minciuni grosolane. Spiritul american sosea în Europa odată cu intrarea Americii în război împotriva Germaniei şi a acoliţilor ei din Tripla Alianţă.

În 1918, cu două luni înainte de încheierea războiului, moştenitorul uneia dintre primele mari averi ale Americii, William Cornelius Siegfried von Ebert, în vârstă de 75 de ani, dar încă în putere, s-a instalat în Germania, în regiunea Thüringen, la Weimar, atras fiind de noua, simpatica şi improbabila paranteză politică[26] deschisă în acest oraş. A fost inclus cu amabilitate în *Gotha*[27] şi s-a pus pe risipit bani fără măsură. Prea american ca să înţeleagă spiritul german, a plecat de acolo după câteva luni. A stat puţin la Frankfurt, puţin la Geneva, o vreme la Phoenix, şi dedicându-se afacerilor sale a descoperit că imperiul ameţitor Von Ebert nu are limite, iar profunzimile lui sunt insondabile. Conducătorii grupului şi oamenii legii din familie nu ştiau nici ei mai mult, existau încă zone secrete neexplorate. Domeniul privat al lui Iris era şi el la fel de impenetrabil, chiar dacă nu era vorba decât de patronaj, de mecenat, de frivolităţi de salon… la scară planetară însă, care mută mulţimile din loc, deplasează vapoare, avioane, armate, artişti celebri, închiriază tot anul palate, teatre şi săli de operă prestigioase, iar resturile de la banchet aduc prosperitate populaţiei locale timp de decenii; în felul acesta le sunt bogaţii de folos săracilor, graţie acestui fenomen prin care ce se scurge printre degetele unora se adună la picioarele celorlalţi. Scara afacerilor duce până la lună sau la Jupiter. În spatele întunericului se află întotdeauna un întuneric şi mai adânc. Aşa strămoşi trebuie să ai ca să faci parte dintr-o adevărată dinastie americană. Fraţii, surorile, verii, soţii, aliaţii deţineau de asemenea propriile teritorii, interesele lor comune, uşile lor secrete, tentaculele şi crimele lor. Ceea ce s-a scris şi s-a publicat despre ramura americană a familiei Von Ebert a fost doar pentru *Who's Who*, nu înseamnă nimic.

26. Este vorba despre Republica de la Weimar (1919–1933), prima democraţie parlamentară din istoria Germaniei.

27. *Almanahul Gotha* înregistrează, în funcţie de notorietate, personalităţile caselor regale, ale aristocraţiei, finanţelor, politicii, diplomaţiei etc.

Pentru William Cornelius, principiul clarităţii a devenit religie. Aşa că va conduce fără nici o ezitare imperiul Von Ebert din Germania, ţara natală a părintelui fondator, fiindcă acolo lucrurile se fac clar, curat, precis şi modest. Decizia i-a înnebunit pe membrii familiei, afacerile se fac în America, ce dracu', nu în Europa asta sfrijită, condusă de comunişti şi de intelectuali. Vă daţi seama, au încă filozofi cu mănuşi albe care vorbesc despre revoluţii şi drepturile omului trăgând din pipă. Adevăr este Bursa, şi Bursa este adevărul, ea ne spune tot ceea ce trebuie să ştim. Le-a ţinut piept şi a reuşit să crească rentabilitatea grupului cu câteva procente, făcându-i pe extremişti să dea înapoi. Dar nu mai exista strălucirea de altădată, banul se ascunde, este trist, meschin, ruşinos, vinovat. Sub domnia lui, banul mirosea a regret şi nefericire, nu mai avea parfumul acela de tămâie, de praf de puşcă, de victorie, de sărbătoare pe care Ernst banditul i-l imprimase încă de la primul dolar câştigat. Filozoful Cornelius trăia retras cu desăvârşire, aproape ca un pustnic, nu oferea nici dineuri, nici baluri, nici cocktailuri, aşa cum fac marii oameni de afaceri, continua să citească mult şi să cugete pe măsură.

Într-o zi de mai 1924, marţi 13, când a bătut ora zece seara, s-a sinucis. Să zicem că s-a lăsat să moară, pistolul a intervenit doar ca să dea lovitura de graţie. Avea 81 de ani. Putea şi el să mai aştepte puţin ca să plece la cifra rotundă de 100 de ani, dar niciodată nu se integrase în tradiţia familiei, şi nici poftă de viaţă nu mai avea. Nu-i plăcea epoca încheiată definitiv odată cu Primul Război Mondial, dar nici lumea nou instalată cu surle şi trâmbiţe deasupra unor uriaşe disensiuni. Lipsea ceva. Claritatea, poate. N-avea de ales, a încercat să-şi inventeze o lume a lui, perfect clară, adevărată şi simplă, dar, în practică, aceste lucruri nu există, totul păleşte atât de repede, chiar şi Thoreau însuşi nu a dus prea departe decât teoria şi a experimentat-o, preţ de numai doi ani de singurătate, în Walden, bietul filozof din pădure[28] a murit la 45 de ani, o cifră deloc rotundă şi nu suficient de mare pentru a putea găsi o cale de ieşire.

28. Referire la cartea lui Henry David Thoreau (1817–1862), *Walden sau Viaţa în pădure*, scrisă de filozoful american în urma experienţei de doi ani petrecuţi în natură, departe de societate.

Fiul lui şi moştenitorul titlului, Karl Ludwig von Ebert, era o figură, liber-cugetător şi cu capul în nori. Era fiul tatălui său, dar într-un mod diferit, pentru el Adevărul era ca fiecare să-şi urmeze propria cale, nu avea nimic universal, era individual, particular şi unic ca o amprentă digitală, adevărul se năştea şi murea odată cu omul. În asta constă frumuseţea, existenţa efemeră a adevărului fiecăruia împiedică definitiv afirmarea unui Adevăr pentru toţi. Thoreau înţelesese marea lecţie a vieţii: să trăieşti singur înseamnă să trăieşti fericit şi puternic şi, de asemenea, să aperi societatea de comunism şi de comunitarism, intolerante prin natură, generatoare de boli incurabile şi de perpetue nenorociri.

Tânărul şi remarcabilul Karl ar fi putut să se preocupe de orice, de astronomie, de supranatural sau de radioactivitate, familia avea posibilitatea de a-i întreţine orice fantezie, dar nu, el ţinea morţiş să se dedice pasiunii sale… patiseria. O vocaţie ca oricare alta, până la urmă. Familia imperială refuza să îndure o situaţie atât de ridicolă. Un rege îşi poate permite un capriciu, să repare clanţe, aşa ca Ludovic al XVI-lea, regele fraierilor, dar nu şi vlăstarul unei familii care domneşte peste un imperiu întins pe cinci continente, sincronizat la secundă cu treizeci de Burse de pe mapamond, care vântură zilnic sute de miliarde de dolari pe marile pieţe mondiale, numeşte preşedinţi de state, sancţionează guverne, împiedică războaie, contribuie la menţinerea echilibrului mondial, lucrează la consolidarea cooperării şi a prieteniei dintre popoare, garantează desfăşurarea liberă şi armonioasă a afacerilor. Reputaţia de persoane sobre, înzestrate cu o forţă olimpiană era marca familiei Von Ebert. L-au condamnat din nou pe acest Thoreau, a cărui influenţă asupra clanului Von Ebert era atât de funestă, chiar şi la distanţă de un secol. Karl i-a citit cartea şi a declarat că pentru el e mai importantă decât Biblia şi decât orice carte sfântă. A mai adăugat că, la urma urmelor, fericirea va învinge dacă ştii să te mulţumeşti cu puţin, cu nimic, în timp ce nefericirea are nevoie de o întreagă lume, de un teatru, un public numeros, un zeu,

complici, adevăruri fabricate, instrumente ale morții. Pe scurt, nu se voia decât maestru patiser şi nu visa decât la stelele de pe propriul său blazon. Le-a trebuit mult ca să-l convingă, dar până la urmă a acceptat să-şi împlinească pasiunea într-un cadru industrial şi financiar, în felul acesta ar fi avut mai multe posibilități să izbândească în împlinirea visului său. Au râs batjocoritor când i-au explicat cu emfază că perfecțiunea nu se găseşte doar în ceea ce ne place. Grupul s-a apucat să cumpere cele mai bune fabrici de biscuiți şi de dulciuri din lume. Biscuitul i-a umplut inima cu o iubire nebună. Geniul afacerilor curgând prin venele tuturor celor din clanul Von Ebert, în scurt timp a inventat doi biscuiți care le-au adus munți de bani şi o splendidă pleiadă de premii: faimoşii *Der König des Keks*, fără de care copiii secolului nostru nu pot trăi, şi nu mai puțin celebrul *Hero*, care însoțeşte rațiile ANZAC[29], cunoscute de toți soldații din lume (fabricați într-o filială din Australia, ca să fie evitată inscripția *Made in Germany* şi conotațiile ei istorico-militare, şi pentru a profita de imaginea unui cangur țopăitor, care îşi duce micul său biscuit pentru drum în marsupiu).

29. Corpul de armată al Australiei şi al Noii Zeelande (*Australian and New Zealand Army Corps*).

Dar nu trăim numai cu biscuiți, iar o întreprindere nu se conduce doar cu înflăcărarea inimii. Reunită la sfat, după ce s-a consultat cu o armată de consilieri, familia Von Ebert a hotărât că este mai înțelept să încredințeze conducerea imperiului soției lui, adică mie, Ute Herta Kristen von Ebert, verişoara lui Karl, provenită din ramura franco-olandeză, altfel spus batavă din Batavia[30], fapt care schimba multe pentru America. Karl a fost încântat de idee, nu se vedea pe post de mareşal-preşedinte, aflat mereu pe picior de război. Pe atunci locuiam în Elveția, unde aerul calm al Alpilor împrumuta aluaturilor consistența ideală. Karl avea preocupările lui: alegea laptele, untul, vanilia şi soiurile de cacao exotice, iar eu studiam la UNIGE[31], în acelaşi timp, romanistica germană şi două limbi, spaniola şi franceza, aşa îmi mai umpleam şi eu zilele.

30. Denumirea Olandei când se afla sub dominație franceză (1795–1806).

31. Universitatea din Geneva.

Acesta a fost sfârşitul vieţii noastre bucolice.

Am petrecut o primă lună semnând sute de hârtii, care făceau din mine preşedinta a sute de lucruri, şi încă o lună ca să strâng o mulţime de mâini de mari domni şi de tinere elegante şi dinamice, vorbind în toate limbile planetei, care veneau să mă felicite şi să îmi declare supunere totală. Nici în cel mai înalt moment al gloriei sale, regina Angliei şi a celor şaisprezece membre ale Commonwealth-ului nu a avut atât de mulţi curteni câţi aveam eu.

Făceam faţă cu brio… şi eram plină de entuziasm. Se aşteptau de la mine să conduc lumea, ei bine, aşa voi face.

Am stabilit baze şi aici, şi acolo, pentru a învinge diferenţa de fus orar şi a acţiona *în timp real*, cum spun managerii fabricaţi în marile şcoli de business. Lucrurile merg ca pe roate dacă totul este planificat cu mult timp înainte şi dacă toate ipotezele sunt luate corespunzător în calcul.

Era clar, îmi era imposibil să mă dedic în totalitate casei şi familiei, iar asta a salvat-o pe Hannah, am protejat-o, aşa cum acoperi tăciunii cu cenuşă, a câştigat libertate şi daruri scumpe şi a scăpat de influenţa nefastă a clanului Von Ebert, pe care îmi promisesem să-l îndepărtez printr-o serie de reforme. Locuiam în apartamente de palat, închiriate pe câte un an, mobilate după gustul meu, la Londra, Paris, Frankfurt, New York, Tokyo, Sydney… am descoperit cu vremea că toate aceste palate se aflau în portofoliul Von Ebert, fapt ce explică taxa anuală derizorie pe care mi-o aplicau: patru milioane de dolari apartamentul regal, fără serviciile de întreţinere. Luându-mi câteva precauţii strategice, mi-am îndreptat atenţia către ţările care începuseră să scoată capul în lume, am făcut investiţii modeste de două milioane de dolari pe an la Buenos Aires, Rio de Janeiro, Pretoria, New Delhi, Seul şi chiar la Teheran, la arabi, unde am descoperit petrol, gaze şi alte minunăţii… În aceste noi teritorii cucerite, care, nu se ştie de ce, se află la capătul pământului, am putut să constat că există o gravă confuzie între lux şi bazar, poţi găsi aur din belşug, fildeş, jad, blană de tigru siberian, mătase… dar nu tu o *brie*, un *roquefort*, nişte cârnaţi de Frankfurt, un riesling, o ciocolată

Lenôtre şi nici măcar un *Wall Street Journal*, un *Times*, un *FAZ* [32], nici… Pe scurt, prinsă în febra afacerilor, nu am avut niciodată timp să aprofundez profilul supuşilor mei şi, uneori, puteam spune te miri ce prostie. Cum să deosebeşti un preşedinte de-un rege, un chinez de un japonez, un molah de un paşă, un general de un vânător? Dar, în fine, nu era atât de grav, aceşti oameni îmi erau îndatoraţi fiecare cu câte ceva, şi asistenţii mei veneau după mine şi îndreptau lucrurile.

32. Abreviere pentru cotidianul german *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.

Reorganizarea şi modernizarea imperiului mi-au răpit cei mai frumoşi ani din viaţă. Am pus suflet în tot ce-am făcut. Începuse să arate, în sfârşit, civilizat: de o parte se aflau băncile, cele de afaceri, cele de depozit, asigurările, societăţile de *leasing*, de cealaltă, întreprinderile industriale, comerciale şi de servicii, ceva mai încolo, trusturile media, entertainmentul, editurile, moda, şi… pe scurt, harababura de la Von Ebert a fost pusă în ordine, totul a fost aşezat în mii de cutii şi de cutiuţe ordonate pe culori, în funcţie de activităţi şi de zone geografice, şi conduse de manageri de prima mână. În vârful piramidei am instalat conducerea, însărcinată cu misiuni precise, controlată de o adunare care deţinea adevărata putere, iar cel mai sus, un consiliu prezidenţial, asistat de cele mai mari cabinete de avocatură din lume, care participau la afacerile mai deosebite. În jurul meu aveam o armată de tineri străluciţi, mereu îmbrăcaţi la patru ace, în negru, care nu mâncau, nu dormeau niciodată şi ştiau să facă totul, îmi intuiau gândurile, traduceau, scriau toate discursurile, erau gata să rezolve orice în secunda următoare, zi şi noapte, şapte zile din şapte. Îi îndrăgisem mult, erau umbra mea, mă însoţeau peste tot, dar câteodată mă înspăimântau, erau tăcuţi şi treceau aproape neobservaţi, ca nişte fantome. Mă temeam pentru sănătatea lor, dar nu-i nevoie, mi s-a spus, nici nu se pune problema, sunt făcuţi pur şi simplu să trăiască în felul acesta, nu există prin ei înşişi, sunt doar nişte umbre aflate în slujba Puterii, nişte extratereştri asexuaţi şi cu suflete de gheaţă. Noaptea, imperturbabili, în linişte, se conectau la curent ca să-şi reîncarce acumulatorii, dar puteau totodată să renunţe la asta şi să stea pe culoare, în picioare, aşteptând să fie sunaţi, gata să primească noi misiuni. Mai aveam şi o armată de gărzi de corp, nişte matahale

cu muşchi de oţel şi femei cu siluetă de felină, dar care nu făceau nimic altceva decât să închidă sau să deschidă uşile, înclinându-se. Aceeaşi disciplină am impus-o şi pentru restul, pentru toate fundaţiile, muzeele, universităţile etc.

Cu toate lucrurile puse la punct, nu mai rămânea decât să apăs pe butoane. Imperiul Von Ebert funcţiona ca un ceas elveţian.

Apoi a venit vremea pentru odihnă. Alegerea mea a fost Erlingen, dragul meu orăşel natal. Mă gândeam de mult timp la el. Cu posibilităţile noastre… cum să spun… l-am cucerit imediat. Nu cred că locuitorii au avut vreo bănuială despre ceea ce se întâmplase. Am cumpărat întregul cartier din jurul vechii noastre case şi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, am construit o nouă locuinţă… mult mai spaţioasă, mai sofisticată, dotată cu instalaţii complicate, ca pentru o metropolă, nimic nu-i lipsea, avea heliport personal, centrală electrică proprie, adăpost antiatomic, rampă de lansare, tuneluri secrete, un întreg arsenal care să-i asigure autonomie totală în caz de război, administraţie proprie, terenuri de sport, parc privat, totul interconectat şi supravegheat prin satelit. Iar de oraş m-am ocupat urmând un plan de transformare îndelung studiat. Fără nepotisme, fără favoritisme, ci o selecţie severă a responsabililor după regula de aur: *Der richtige Mann an der richtigen Stelle*, omul potrivit la locul potrivit, *the right man in the right place*. Nivelul de trai al populaţiei s-a schimbat, asta e sigur, nu existau nici bolnavi, nici şomeri în oraşul meu… vreau să spun al nostru. Prietene, toate preşedinţi sau moştenitoare ale unor mari afaceri şi adepte ale maestrului Thoreau, pe care le-am învăţat să-l aprecieze, mi s-au alăturat şi, iată-ne, mână în mână, dăruindu-i micului şi drăguţului nostru oraş fericire şi linişte, tot ceea ce nu pot primi celelalte aglomerări urbane, căzute pe mâna unor demnitari incompetenţi şi corupţi şi pe cea a mafiilor internaţionale.

În sfârşit, dacă bărbaţii Von Ebert nu au izbutit să ducă o viaţă simplă, departe de societate, cum ne-a învăţat maestrul Thoreau, o femeie, eu, Ute, am reuşit. Erlingen este o bomboană de oraş, cu o viaţă simplă, departe de viaţa grosolană şi prefăcută. E grădina mea secretă, Waldenul meu. Angajaţii de la Von Ebert nu sunt bine-veniţi, n-ar face decât să mă supravegheze, să mă linguşească, să facă socoteli, să evalueze potenţialul de creştere şi profit al acestui nou

mod de gestiune urbană pe care eu şi prietenele mele l-am inventat, şi căruia i-am putea spune susținerea edililor de către surorile mai mari. Reuşitele se sărbătoresc în familie, între prieteni, cu precădere la țară. Angajaților le-am acordat o zi pe lună, la Berlin sau la Frankfurt, pe unde trec ca să semnez tone de hârtii, fără însă a le permite să-mi adreseze vreo vorbă, pentru că nu mi-ar vorbi decât despre oportunități de afaceri, lansări de noi oferte publice de cumpărare, diverse chestii de neratat sau despre represaliile împotriva piraților licitațiilor.

*

Aceasta este saga clanului Von Ebert care, vreme de două secole, a domnit peste unul dintre cele mai mari imperii financiare şi industriale din lume. Sunt fără îndoială ultima care îl conduce. Ne-am dedicat în întregime timpul şi spațiul, dar, trebuie să mărturisesc, nu am avut viziune pe termen lung, care să ne permită să procedăm mai bine şi să evităm prăbuşirea.

Da, despre asta este vorba, am fost lipsiți de viziune pe termen lung. Am fost mereu înclinați să gândim că lumea ne aparține şi că ea nu se va schimba decât dacă vrem noi. Nu i-am luat în calcul pe invadatori, întotdeauna există, pot veni de peste tot, atât din exterior, cât şi din interior, prin metamorfozare, şi pot să îmbrace toate formele, de la cele mai vizibile la cele perfect invizibile. Cei care amenință acum omenirea şi o lovesc pe la spate sunt extrem de perfizi, la fel de îngrozitori ca invadatorii care s-au năpustit asupra Americilor şi a popoarelor lor de indieni pueblo, navajos, blackfoot, sioux, comanşi, cheyenne, cherokee, irochezi, algonkini, pawnee, seminoli, huroni, apaşi, mohicani, crow, shawnee şi alte sute de triburi care toate – o, Doamne, pentru că asta li se părea firesc, întocmai ca mersul vieții – au crezut că un cuvânt dat o să rămână veşnic valabil, aşa cum creşte iarba pe pământ, cum străluceşte soarele pe cer şi cum se varsă râurile în ocean. Odată ce au aprins pipa păcii, iar partenerii o fumează în tăcere în jurul focului, s-a terminat, s-a bătut palma, securea războiului a fost îngropată pentru totdeauna, şi dovada e că niciodată din acea zi, *nativii* nu au mai ridicat armele împotriva Marelui Şef al Casei-Albe, deşi o puteau face cu uşurință, puteau comite adevărate masacre în această țară în care armele se vând la

dugheana din colțul străzii. La adăpostul tratatelor, niciodată denunțate, au fost încet-încet, adică viclean, deposedați de pământurile lor, de cultura lor, de propriile suflete şi exterminați prin toate mijloacele posibile, într-un proces în care erau asociate planificarea şi mecanizarea, fărădelege căreia într-o zi ar trebui să i se dea un nume. Parcă a fost ieri, câteva secole doar, nu mai mult… noi am fost invadatorii şi tot noi suntem şi-acum, pregătiți s-o luăm de la capăt, cu sentimentul înnăscut că acest străvechi pământ amerindian, Lumea noastră Nouă, ne-a aparținut dintotdeauna, fiind făgăduită strămoşilor noştri de însuşi Dumnezeu, zeul atotputernic al invadatorilor şi al tâlharilor. Este greu pentru mine să fiu moştenitoarea lui Ernst- stăpânul de sclavi şi paznica-tăinuitoare a imensei sale averi.

Şi iată că istoria se scrie din nou în aceiaşi termeni. Invadatorul e la porțile cetății şi deja aproape în casă. La fel cum indienii nu ştiau nimic despre aceia care veniseră să le ia pământul şi viața, nici noi nu ştim nimic, nici un pic, despre planurile puse la cale împotriva noastră de către invadator. Ne va lăsa măcar în viață?

Notă de lectură nr. 1
În mister se află un mister şi mai adânc

Mi-a picat în mână o carte care mi-a stârnit teribil curiozitatea. Eram pe cale să aţipesc, ştirile de război clocite la noi se învârtesc mereu în jurul aceloraşi teme eterne, nu avem alte subiecte decât: invadatorul, trenul, şedinţele statului-major al *Gemeinderat*-ului, furtuna secolului, ultimatumul misterios care circulă în cercul iniţiaţilor: „*Give me what I want and I will go away*“, comunicaţiile întrerupte încă de la prima oră, hrana care a început să lipsească, suburbiile care se agită şi fac opinie separată, străinii care au dispărut unul câte unul, paznicii care au raportat fenomene stranii la marginea oraşului, oameni care se metamorfozează dintr-odată şi încep să delireze în limbi de neînţeles… toate acestea la un loc dau naştere unui zumzet subliminal, care adânceşte misterul. E deja prea mult pentru un biet orăşel. Şi ce să mai zic de amărâtele câmpuri din jur, îngropate sub zăpadă, traversate noaptea de ţipete, care îţi fac pielea de găină dacă n-ai somn.

Mă întreb dacă dragul de Thoreau cunoştea istoria, foarte veche de altfel, a acestui misterios opuscul despre care se vorbeşte în carte. Poate ar fi fost mai incisiv în critica făcută religiei. De fapt, sunt sigură că în vremea lui, în liberalul ţinut Massachusetts, în oraşul lui cu nume pe potrivă, Concord, era periculos să spui mai mult decât el doar a sugerat în cărţile sale, în condiţiile în care procesul vrăjitoarelor din Salem bântuia încă minţile oamenilor, fanatismul şi superstiţiile, împreună cu laşităţile care decurgeau din ele, erau mereu prezente, amorţite numai, aşa cum şi noi toţi suntem.

Această poveste, care de-a lungul secolelor a fost cauza multor mustrări de conştiinţă, are ceva în comun cu romanul nostru despre

invadator şi starea de asediu pe care ne-o impune, chiar dacă nu îmi prea dau seama cum, cu excepţia faptului că toate credinţele, fie ele de ieri sau de azi, nu se opun niciodată unele altora decât dacă sunt false, aproximative sau viciate, şi tocmai despre asta vreau să vorbesc în cartea noastră, despre ciocnirea credinţelor contrafăcute şi a superstiţiilor şi despre metamorfozele inacceptabile care rezultă din ele.

Aşadar, pentru a scrie un roman trebuie, mai întâi de toate, să aduni documente, să-ţi închegi ideile, să compui note de lectură, să le combini pe toate, să adaugi, un pic de ici, un pic de colo, şi să aştepţi să se coaguleze, ceva sigur va apărea. I se va spune roman dacă se citeşte şi dacă pune pe gânduri.

Povestea este aceea a unui opuscul, apărut într-o perioadă neprecizată, între secolele al XI-lea şi al XVIII-lea, pe care nimeni nu l-a văzut niciodată şi al cărui autor a rămas anonim până astăzi. E deja foarte ciudat. Ah, şi mai e ceva, nu se cunoaşte nici conţinutul cărţii, nici limba în care a fost scrisă, nu se ştie absolut nimic. E groaznic pentru oameni ca noi, care trăim în realitatea imediată, oricând apreciată, supraapreciată, disecată, mirosită, gustată, comentată. Şi încă o lacună – nu cunoaştem nici titlul cărţii. Ar fi ca şi cum am discuta despre vid, n-am avea nimic de spus, în plus, ne-am mărturisi limitele. De fapt am spune multe, cu pasiune chiar, pentru că, în acest caz, s-a găsit cineva care, rămas şi el anonim, a divulgat secretul, nu se ştie nici cui, nici când, că opera avea un titlu, şi ce titlu: *Tractatus de tribus impostoribus: Moyses, Iesus Christus, Mahometus*, în limbaj modern, *Tratat despre cei trei impostori: Moise, Isus Cristos, Mahomed*.

Sunt de înţeles tăcerile acumulate de-a lungul secolelor.

În acele timpuri în care Biserica şi Moscheea martirizau popoare trecându-le prin foc, sabie şi Sfântul Duh, chestiunea a luat proporţii planetare şi i-a pus în stare de alertă maximă pe toţi regii creştinătăţii, pe sultanii Islamului, pe toţi rabinii răspândiţi prin lume şi pe Marele Sinedriu din Oraşul Sfânt, mult râvnitul Yerushaláyim, Ierusalim pentru creştini, El Qods pentru musulmani. Ereticii şi apostaţii au rămas pe poziţii, trei religii ale unui singur Dumnezeu urlând în acelaşi timp înseamnă pentru omenire o mare nenorocire, care se

abate cu o forță nemaivăzută asupra nevinovaților. Nici un eveniment din zilele noastre nu poate provoca o astfel de emoție, cu excepția reeditării blestemului din 1929, inaugurat cu acea cumplită zi, *Marțea neagră*[33], blestem care, să nu uităm, ca să evaluăm bine ce ne așteaptă, nu a putut fi anihilat decât după un război mondial, urmat de mii de războaie locale, și mai crude, de patruzeci de milioane de morți din toate cele patru colțuri ale planetei, sacrificați pe altarul molohilor zilelor noastre, și de o pierdere totală și definitivă a încrederii în ființa umană.

33. Referire la Marele Crah de pe Wall Street din 1929, declanșat la 24 octombrie – „Marțea neagră".

Adevărul e, că dintre toate cărțile misterioase, și pot spune că am achiziționat câteva, pe cele mai faimoase, aceasta este cea mai încărcată de mister… și cea mai puțin cunoscută.

Manuscrisul lui Voynich, *Codex seraphinianus*, *Cartea misterioasă a vieții de dincolo*, *Cartea lui Enoh*, *Monada hieroglifică*, *Cartea lui Thot*, *Mutus Liber* au misterul lor pe care îl păstrează întreg, dar sunt prezente fizic aici, le văd, le pipăi, le citesc fără să înțeleg ceva, stau în rafturile bibliotecii, iar existența lor e suficientă pentru a le face anodine, dar pentru cartea aceasta enigmatică, însăși inexistența fizică e un mister, fiindcă ea ar trebui să existe și să fie prezentă peste tot, deoarece mulți oameni importanți au vorbit despre ea, au zis că au văzut-o, au atins-o, au citit-o și înțeles-o și, în plus, pretind că dețin o copie, pe care o pot arăta celor care doresc. Este cu adevărat regina cărților misterioase, bosonul lui Higgs al literaturii ezoterice. Are locul ei rezervat în biblioteca mea dacă într-o bună zi voi descoperi un exemplar și îl voi achiziționa. Promit că voi plăti cel mai mare preț pentru ea, acesta este un apel către vânătorii de manuscrise, către colecționari sau anticari.

De ce colecționez cărți misterioase? Din apetența pentru mister? În nici un caz. Mi-am imaginat că dezlegarea tainelor trecutului, aflându-se la îndemână noastră fiindcă au fost concepute de oameni mai puțin învățați decât noi, ne-ar putea ajuta să înțelegem misterele moderne. M-am bazat pe ideea că fenomenele, oricât de diferite și de revoluționare ar putea părea, sunt obligatoriu asociate câtorva

principii, de continuitate şi similaritate de pildă, care decurg ele însele din principiul de coerenţă fundamentală pe care se pare că îl respectă, având în vedere că lumea există şi se ţine singură pe picioare. Dacă un lucru există, materializat în forma sa, el are şi o istorie, cu un început, o perioadă de copilărie, când era simplu, după care a evoluat către mai multă complexitate, forţat de numeroase circumstanţe, un mediu nou, mai ales unul complicat, agresiv. Să dezlegi un mister prin alt mister este, desigur, o metodă bizară de a înainta spre clarificarea unei situaţii, dar cunoaştem cumva alta pentru a descifra indescifrabilul? Metoda reducerii la absurd nu a făcut să progreseze cunoaşterea matematică?

Povestea a ajuns la urechile Bisericii, asta e problema. Când religia îşi vâră coada, faptele nu mai sunt simple fapte, ci manifestări ale Domnului sau ale Diavolului, şi doar ea poate decide dacă aparţin unuia sau altuia, şi ce îi mai rămâne Cezarului.

Cei care au răspândit ştirea spuneau că o carte care aduce prejudicii imaginii lui Cristos circulă pe sub mână. Eminenţa sa arhiepiscopul Romei şi suveran pontif a tresăltat cu o satisfacţie diabolică.

„Quid est titulus eius?“[34]

34. „Ce titlu are ?“ (în limba latină în original).

Nu se ştia. Mai târziu, i s-a spus *Tratatul celor trei impostori.*

„Qui sunt isti seductores proficient?“[35]

35. „Cine sunt aceşti impostori ?“ (în limba latină în original.)

— Nu se ştie, Monseniore, se pare că e vorba despre…ăăă… iertare… îşi bat joc de Domnul nostru Isus Cristos, fiul lui Dumnezeu, mort pe Sfânta Cruce şi înviat din morţi pentru iertarea păcatelor noastre, la fel, de Moise, călăuzitorul şi legiuitorul evreilor, şi de Mahomed, crescătorul de cămile, conducătorul ismailienilor şi al ereticilor.

„Qui calumniatur Iesus demonium est, introeuntes montem ad palum.“[36]

36. „Cine îl calomniază pe Isus este demon, în ţeapă cu el!“ (în limba

latină în original.)

— Nu-l cunoaştem pe autor, Monseniore, nici pe editor şi nici locul sau data apariției.

„*Quaeretis et invenietis!* “[37]

37. „Căutați-l şi găsiți-l!“ (în limba latină în original.)

Istoria a ajuns la urechile regelui, care a poruncit: „Vreau această carte!“ Imediat, toți baronii din toată Europa au vrut-o şi ei. Apoi au vrut-o editorii, librarii, bibliofilii, filozofii, aventurierii, pentru ei sau pentru cei ce o comandaseră. Iar de aici, cu viteza fulgerului, întreaga Europă în stare de şoc s-a trezit preț de opt secole la rând prinsă în vârtejul misterului. Căutarea cărții *De tribus impostoribus* sau descoperirea Sfântului Graal erau acelaşi lucru, efortul era în van, dar atât de pasionant!

Printre alți mari nobili şi persoane onorabile, a fost acuzat şi Frederic al II-lea, împăratul Sfântului Imperiu Romano-German, că ar fi fost infamul autor; acuzația venea din partea papei în persoană, Grigore al IX-lea, un bârfitor notoriu şi un ranchiunos, un intrigant şiret şi meticulos ca însuşi Diavolul, acela care a creat tribunalul Sfintei Inchiziții şi le-a făcut tuturor viața un coşmar, mari sau mici seniori, curteni sau fețe bisericeşti şi oameni simpli din popor. Apoi a fost suspectat marele Averroes şi nu mai puțin giganticul Moise Maimonide, care au fost considerați eretici şi satanici, apoi Simon de Tournai, Pietro della Vigna, Niccolò Machiavelli, Bernardino Ochino, Gerolamo Cardan, Giordano Bruno, Cesare Vanini, Thomas Hobbes, Baruch Spinoza, care a fost supravegheat îndeaproape, baronul d’Holbach etc. Lista era atât de lungă, încât cei mai suspecți erau aceia care nu figurau pe ea.

Dacă această carte nu a mai trezit curiozitate în epoca noastră, asta nu înseamnă că e un caz închis, să nu credeți asta, apa este întotdeauna liniştită doar la suprafață. Eu nu mă interesam de aceste lucruri şi, iată-mă, am fost total subjugată, caut acum şi eu *De tribus*, i-am pus pe toți la treabă, grupul Von Ebert dispune de un centru de supraveghere strategică specializat în trecutul, prezentul şi viitorul

omenirii.

Inchiziția s-a spetit din greu, ea voia să găsească un vinovat şi complicii şi zilnic îi era adus câte unul. Enciclicele erau emise una după alta, imperative şi mânioase: *„Invenietis serpens venenum exspuit eius in domini nostri“*[38]. Găsirea şarpelui este un reflex vechi de când lumea.

38. „Găsiți şarpele veninos care l-a scuipat pe Domnul nostru“ (în limba latină în original).

Nici nu îndrăznesc să mă gândesc la faptele care au putut fi comise pe tărâm islamic. Mahomed este lumina ochilor lui Allah, credincioşii şi-ar ucide pruncii în pântecele mamelor dacă s-ar atinge de un fir de păr de-al lui. Dinspre Bosfor se stârnise o rumoare terifiantă, califul ar fi trimis grupuri de fanatici în Europa, la Amsterdam, Kiel, Oslo, Paris, Basel, Geneva, Lyon, peste tot pe unde editori perfizi şi-au făcut obiceiul de a denigra adevărata religie şi de a-şi bate joc de profetul lor. A fost întocmită o listă de prezumtivi vinovați, urma să fie răpiți şi aduşi în fața Marelui Sultan, care promisese că le va smulge ficatul ca să îl devoreze crud, după o anumită tradiție arabă, pe care dorea să o actualizeze şi să o impună pe câmpul de bătălie, atât pentru exaltarea pe care ar fi trezit-o printre ieniceri şi spahii, cât şi pentru teroarea pe care ar fi semănat-o printre duşmani; m-am şi documentat despre asta, fiindcă mi s-a părut extraordinară: a fost inventată de odioasa Hind Bint Utba, soția lui Abu Sufyan ibn Harb, stăpânul şi protectorul cetății Mecca, mare detractor al lui Allah şi persecutor perseverent al lui Mahomed. Am aflat din întâmplare că această Hind era mama lui Muawiya, un puşti jegos, viitor calif şi fondatorul sângeroasei dinastii omonime a Omeiazilor. Cumplita Hind ocupă un loc în istoria islamică. Pentru a răzbuna moartea tatălui ei, ucis în luptă de Hamza ibn Abd al-Muttalib, unchiul lui Mahomed şi general emerit în armata născută de islam, a participat personal la celebra bătălie de la Uhud, în care se confruntau mahomedanii şi stăpânii cetății Mecca pentru conducerea oraşului. Pe câmpul de luptă, în timp ce Hamza, rănit mortal de un nubian, campion la aruncarea suliței, tocmit în acest scop de Hind, se golea de sânge, tigroaica s-a năpustit asupra lui, i-a smuls ficatul încă aburind şi i l-a devorat cu

lăcomie, însufleţind cu acest gest dramatic trupele, care pierduseră teren în faţa mahomedanilor dezlănţuiţi, şi le-a asigurat astfel o victorie fulminantă.

De acolo s-a născut tradiţia islamică de a devora ficatul inamicului. Ea a dispărut între timp, marii califi care au cucerit lumea nu au mai avut aşa ocazii bune de a-şi demonstra în acest chip magnific cruzimea. Ar putea, oare, renaşte şi ajunge la noi o tradiţie asemănătoare? Ar trebui să o ştim dinainte.

Această cronică incredibilă, ţesută în jurul unei cărţi, nu a durat câteva luni, nici câţiva ani, ci opt secole bune, iar din Evul Mediu până în Renaştere zilele erau lungi. Ce altă carte a mai declanşat pentru aşa de mult timp, atâta nebunie?

Imaginându-şi tezele pe care misteriosul autor le-ar fi putut dezvolta pentru a demonstra frauda lui Moise, Isus şi Mahomed, cercetătorii au scris tratatul în locul lui şi, făcând asta, întâmplător au pus în evidenţă mecanismul nodal care naşte impostura şi pe impostor nimic altceva decât înclinaţia naturală a omului de a crede ceea ce e incredibil şi în tendinţa lui, odată devenit credincios, de a rămâne blocat în convingerile sale şi de a-şi interzice prin toate mijloacele să mai iasă de-acolo. Dacă nu există nici o conspiraţie, o inventează şi o înghite aşa cum peştele înghite momeala. Această autocastrare, deseori urmată de zile halucinatorii de post, îl transformă în nebun furios şi îl împinge să se năpustească asupra primului trecător ca să-l convertească sau să-l omoare. Dacă îi cad mulţi în plasă, va fi un bun credincios, iar religia lui va câştiga în forţă şi strălucire. *Tratatul prostiei omeneşti faţă-n faţă cu divinele propuneri ale lui Moise, Isus şi Mahomed* ar fi fost un titlu potrivit şi perfect ecumenic.

În zilele noastre, când bogăţia nu încetează să crească în acelaşi ritm cu numărul celor săraci, ni se cere să ne purtăm cu mănuşi cu toţi credincioşii, inclusiv cu cei care cred în nu se ştie ce. Liber-cugetătorilor nu le rămâne decât să creadă în ceva pentru a se bucura de atenţie şi respect; şi în felul acesta, atunci când fiecare om de pe planetă va fi un credincios confirmat, capitolul gândirii raţionale şi al libertăţii de spirit va fi închis. Adio inovaţie, antagonisme, revoltă!

S-au spus multe lucruri, dar nicăieri n-am întâlnit formulată

ipoteza că tratatul invizibil ar putea să nu aibă ca scop compromiterea întemeietorilor simpaticelor noastre religii frăţeşti, ci denunţarea printr-o simplă parabolă a celor trei briganzi, Petru, Pavel şi Iacob, sau Hans, Helmut şi Herbert, sau Abdelaziz, Saïd şi Ahmed, care şi-au dat nobilele porecle: Isus, Moise şi Mahomed, ca să-i îmbrobodească pe oamenii de rând şi să se îmbogăţească pe spinarea lor. Iniţial, cartea ar fi purtat titlul *Fabula celor trei falsificatori: Petru, Pavel şi Iacob*, titlu pe care complotiştii împotriva umanităţii credincioase l-au schimbat în cel acuzator şi blasfemiator la adresa mesagerilor divini. A fost suficient ca redactorul să ascundă numele şi să facă volumul dispărut, ca să ia naştere o gaură neagră plină de mister şi să pună la încolţit sămânţa zâzaniei, care din crimă în crimă a instigat Europa împotriva ei înseşi şi i-a provocat pe evrei, creştini şi musulmani să se extermine. Noi profeţi s-au născut din această debandadă cu ideea de a îndruma umanitatea pe calea adevăratului Dumnezeu. Să fim optimişti, până la urmă vom trage lozul câştigător şi omenirea va fi în sfârşit salvată.

În concluzie: misterul de ieri îl explică pe cel de azi? Aceasta-i întrebarea; misterul actual este invadatorul. Nu ştim nimic despre credinţele care îl animă, dar modul lui de a se acoperi cu boarfe ridicole, de a fi peste tot şi nicăieri, de a se ascunde în întuneric şi de a lovi pe la spate, de a-şi savura victoriile prin strigăte aberante şi transe deşuchiate, toate astea par să sugereze că religia lui, dacă are una, este clădită în tradiţia popoarelor de vânători-culegători, iar în zilele noastre se sprijină pe cogitaţia proprie grupurilor umane care au trecut de la o societate arhaică ameninţată cu dispariţia la societatea de consum compulsiv, fără să mai străbată etapa societăţii bazate pe muncă şi producţia de bunuri. E de înţeles, fără partea din mijloc, echilibrul e imposibil, traversarea vidului e mortală, la fel ca marea prăpastie dintre civilizaţii.

E doar o explicaţie printre altele.

O problemă subsidiară: ce s-a întâmplat în acest Ev Mediu european, în care credinţa religioasă a dominat pământul şi cerurile până la Renaştere, când gândirea liberă a prins aripi, ca să ne aprindem în halul ăsta în legătură cu profeţii omologaţi ai

Dumnezeului unic? Pe lângă cartea-sacrilegiu *De tribus impostoribus*, pe care am atribuit-o unuia sau altuia dintre marii gânditori evrei, creştini sau musulmani ai timpului, le-am atribuit altor teologi celebri redactarea unui tratat cu titlul *Tratat despre inventarea sfinților patriarhi: Avram, Isac şi Iacob* (apărut în Palestina, în 1136). Nimeni nu a găsit nici un strop de milă în ochii blasfematorilor, nici profeții, nici patriarhii. Aveau probabil un plan, dar nu ne dăm seama care. În zilele noastre, profeții sunt liniştiți, tribunalele civile şi armata de supuşi benevoli îi protejează mai bine decât reuşea cumplita Inchiziție şi neînduplecata poliție a regelui. Avram, Moise, Isus, Mahomed au pierdut un pic fiindcă „fără libertatea de a critica, nici o laudă nu e măgulitoare“[39], dar cel puțin ei dorm fără grijă.

39. Pierre de Beaumarchais (1732–1799), *Nunta lui Figaro*, traducere de Anca Boldur, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1967. Citatul figurează ca motto pe frontispiciul cotidianului *Le Figaro*: „Sans la liberté de blâmer, il n’est point d’éloge flatteur“.

Dragă Hannah,

Trec peste orice preambul şi merg direct la ţintă: ai aflat ultima noutate? Bineînţeles că nu; văzut de aici, evenimentul e colosal, ca şi când, în sfârşit, au venit extratereştrii, dar în realitate nu e deloc mare lucru, chiar deloc: alaltăieri, prin ceaţa dimineţii, o vechitură de avionaş de aeroclub a survolat Erlingenul, la joasă altitudine… la nu mai mult de 300 de metri, după părerea mea! Instantaneu, populaţia a invadat străzile. E tulburător să vezi un oraş întreg în stradă, fremătător şi fascinat, privind cerul şi scrutându-l de parcă Dumnezeu ar fi ascuns acolo… of… dar *De ce-şi ridică ochii spre cer, sărmanii orbi?* Cine a spus asta?… Baudelaire? Sigur că da, şi a mai zis tot el:

O, suflete, priveşte-i! sunt trişti şi singuratici
Ridicoli fără voie, sinistre manechine
Ţintind spre nicăierea priviri de umbră pline
Neştiutori de lume, cu umblet de lunatici…[40]

40. Fragment din poezia *Orbii* de Charles Baudelaire (traducere de Al. Phillipide, în *Florile răului*, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1968).

De pe terasa de la etajul al treilea, unde e solariumul-sală olimpică de sport căruia îi e dor de tine, aproape că îl puteam atinge pe miraculosul păsăroi, care bâzâia atât de plăcut, că aproape am adormit cu cafeaua în faţă. S-a rotit de vreo două ori pe deasupra oraşului, apoi şi-a înclinat drăguţ aripile în chip de salut amical şi s-a îndreptat spre Tartagen şi Mörlingen. Venea din Kohlindorf, e sigur, asta-i dovada că *Ministerpräsident* stă la cârmă, ca un adevărat căpitan, şi se gândeşte la noi.

Avion mic, autonomie redusă, drept care am tras concluzia că va reveni în curând la bază, dar nu a fost aşa. Imensă decepţie – această pasăre a fost un mesager al paradisului, care ne-a onorat cu vizita sa. Cei care au urechi de liliac (rezultat al metamorfozei precedente) au jurat că, din zgomotul pe care l-au captat în depărtare, a luat-o spre Denake, la nord, iar alţii, care căpătaseră ochi de vultur în vârful antenelor telescopice, au jurat că i-au văzut luminiţele pâlpâind deasupra oraşului Warstok, la sud. Adică la treizeci de kilometri, ceea

ce pentru idioții de noi înseamnă pur şi simplu divinație. Astea sunt însă detalii, esențial este că nu mai suntem singuri pe pământ, îți dai seama, scumpa mea, lumea există, cuiva îi pasă de noi, este minunat. Este cavaleria care vine să salveze familia de fermieri ținută de indieni sub asediu. Mulțimea s-a dezlănțuit, crede-mă, erau toți beți de fericire, cu lacrimi de bucurie în ochi, spuneau glume licențioase şi sulfuroase ca la Festivalul Berii, băutură care, de alfel, curgea în valuri. Iar asta nu e totul, de pe terasă, cu ajutorul lunetei tale astronomice de un metru şi jumătate, ultrasensibilă, cu aparat foto şi computer încorporat (dacă îmi amintesc bine, cadoul tău când ai împlinit opt ani), i-am văzut, îți jur, ce spectacol, oamenii care se pierduseră dincolo de frontiere au recăpătat chip uman, unii, complet, era minunat să-i priveşti cum îşi bombează piepturile, cum chicotesc, cum îşi scutură crestele şi coamele, îşi aranjează jabourile, calcă apăsat, ceilalți, mai modest, îşi îndreaptă spinarea clătinându-se, râzând de mişcările lor groteşti şi părând că se întreabă la ce ar putea servi aceste două brațe laterale, lungi, articulate, ca nişte crengi atârnate de gâtul lor. În mintea mea îi încurajez: mergi, băiete, sunt brațele şi mâinile tale, agață-te, mai e puțin!

După-amiază, am aflat că avionaşul Piper, asemănător celui pe care l-ai primit când ai împlinit şaisprezece primăveri (bine, al tău era, de fapt, un Cessna Skycatcher Pro, de trei ori mai rapid), a survolat la joasă înălțime marginea oraşului şi a dat drumul, în mijlocul cirezii de vaci, care scoteau aburi pe nări, unui pachet plastifiat care conținea corespondența pentru *Bürgermeister*. Din cauza frigului, care devine în mod straniu din ce în ce mai pătrunzător, mă doare prea rău şoldul ca să mă ridic şi să alerg la mizerabilul de Stein, ca să-mi divulge măcar un pic din conținutul mesajului. Mă pregăteam să-l convoc când crainicul de la primărie a luat străzile la rând ca să anunțe la megafon că Excelența Sa, domnul *Bürgermeister*, se va adresa populației duminică, la ora zece, în *Domplatz*, piața catedralei.

O zi în plus de aşteptare e de-a dreptul mortală pentru nişte oameni care, speriați şi exasperați, aşteaptă de-atâta timp că şi-au pierdut nu doar reperele omeneşti, ci chiar propria structură, devenită pentru unii piatră, rădăcină, lichen, moluscă sau, pentru cei ceva mai vioi, şopârlă.

Dacă nu mă voi putea ridica, îl voi trimite pe Helmut cu magnetofonul tău portabil… îţi mai aminteşti… chestia aia mare cam cât un camion, pe care ai primit-o la şase ani, era produsul cu numărul unu ieşit din uzina noastră Ericsson din Suedia, ceva revoluționar în perioada aceea.

În intervalul de timp trecut de la apariția miraculoasă a Păsării Paradisului, amabilul Erlingen a renăscut cu aerele lui de domnişoară de neam bun care, în drum spre şcoală, stă cu nasul lipit de vitrine, încă tristuță în urma blocadei invadatorului, care o duce cu gândul la vremurile întunecate ale războiului, apoi visează la întâlniri amoroase, bucurându-se de soare… păstrând totuşi o umbră de nelinişte în adâncul privirii – dacă pasărea a adus veşti proaste, nu bune, de atâta timp nu a avut parte decât de eşecuri, că nici nu-şi mai aminteşte de unde şi când apar evenimentele vestitoare de succes şi de fericire; nu le-ar fi aşteptat cu un aer vinovat, ba chiar s-ar fi dus să le culeagă direct de la sursă, ar fi găsit modalitatea să le cultive acasă, pe propriul balcon.

Dar un lucru s-a spart în ordinea magistrală a lumii: piatra de temelie, ce oare altceva? A urmat edificiul puterii care s-a prăbuşit în ruşine. Dintotdeauna a aparţinut oamenilor, celor mai redutabili, celor mai întreprinzători, celor mai bogaţi, iar acest fapt asigura perenitatea speciei, dar acum, a cui este ea?, nu este a nimănui, merge în derivă, îndreptându-se spre ruină. Oamenii trec dintr-o metamorfoză în alta, mai ciudată, mai degradantă – e de neconceput. Nu este vorba doar de o proastă conjuncție a planetelor, ci de aceea a celor 88 de constelații şi a tuturor galaxiilor cunoscute – scârba asta de lume se îneacă în propriul ei suc.

Aşa că am aşteptat ziua de duminică şi, în sfârşit, a venit. Din prudență, Helmut s-a înființat în piață la opt dimineața, şi a găsit locul cel mai bun ca să-şi instaleze catrafusele: geanta cu sendvişuri şi apă, scaunul pliant, magnetofonul şi camera super-grandangular, trepiedul cu suspensie pneumatică şi stabilizator giroscopic, pe care l-ai primit la zece ani, sper că ştie să umble cu el şi că ți-l va înapoia în bună stare, ar trebui un atestat şi o acreditare pentru asta, bietul Helmut se degradează pe zi ce trece, în curând o să aibă parte şi el, pe

neaşteptate, de o metamorfoză. L-am văzut deja ca un căţeluş pe lângă Magda, dar cred că a depăşit această etapă, va deveni un firicel de praf şi se va risipi în vânt.

Gemeiderat-ul şi-a făcut apariţia *in corpore*, toţi căţăraţi ridicol pe esplanada din faţa catedralei, ziceai că duc pe umeri toate grijile omenirii, şi din întâmplare chiar aşa era, fiindcă, rupt de ţară şi având în vedere dimensiunile şi problemele lui, Erlingen reprezenta lumea întreagă.

Măgarul de Stein afişa un aer îndurerat care a înfiorat mulţimea. Clica din jurul lui, complicii unui anume proiect de genocid, ar trebui mai degrabă să spun, se postaseră în spatele lui ca nişte oficianţi de rău augur în jurul unui fals preot. Scena nu putea decât să descurajeze.

S-a apropiat de microfon, a ezitat, s-a întors către oamenii lui, uşor neliniştit, a revenit, şi-a dres glasul şi apoi, cu o voce înceată, gravă, sugrumată de emoţie, a început să vorbească.

Preţ de cinci minute mulţimea l-a ascultat, toţi cu capetele plecate, ca şi cum asistau la ultima slujbă de pe pământ. Îşi ţineau răsuflarea, gata să izbucnească în plâns, aşteptau judecata Domnului.

Ascultă asta (două fragmente selectate):

Vă mulţumesc prieteni, dragii mei prieteni, că aţi venit într-un număr atât de mare. Aveam mare nevoie să vă vorbesc, cum şi voi, să mă ascultaţi. Această adunare arată că încercările prin care trecem au făcut din noi o adevărată comunitate.

Prieteni, dragi prieteni… Eu… Suntem iarăşi în faţa unei noi provocări, cred că niciodată omenirea nu a fost pusă înaintea unei asemenea tragedii. Cu deplină mobilizare din partea noastră şi cu ajutorul lui Dumnezeu, vom şti să ne confruntăm cu ea, dar, din păcate, e de văzut, oricare ar fi drumul pe care îl vom alege, nimic nu ne va salva de infamia în care ne aruncă dilema. Nici nu îndrăznesc să vă privesc în ochi ca să vă prezint datele problemei pe care... pe care... eu… ăăă... eu... scuze... of... of... iertaţi-mă... sunt prea emoţionat... îi voi cere asistentului meu Johan-Wilfried să vă citească scrisoarea trimisă de Ministerpräsident *cu micul avion... Citiţi, dragă Johan-Wilfried, citiţi tot, nu avem nimic de ascuns faţă de fidelii noştri concetăţeni.*

Johan-Wilfried este un băiat bun, moale, tremurător ca o gelatină şi la fel de rece, care a absolvit o şcoală bună de administraţie. Ştie să citească, adică a citit scrisoarea lui *Ministerpräsident* întocmai cum acesta a dictat-o secretarei sale, cu tonul potrivit, neutru şi insesizabil peremptoriu, doar nu era o predică ori un concurs de poezie, ci o scrisoare administrativă, de la o autoritate oficială, destinată funcţionarilor aflaţi sub tutela sa. Publicul aştepta cu sufletul la gură în poziţie de drepţi. E înfricoşător, iar acest fapt e confirmat de istorie, că omul, de când trăia în peşteri, n-a fost niciodată capabil să facă faţă stilului administrativ, îl paralizează aşa cum privirea şarpelui hipnotizează şoarecele. *Gut gespielt, Herr Stein!* Bine jucat, şefu', aşa trebuie vorbit cu oamenii, te adresezi unor *administraţi*, nu unor cetăţeni.

Domnule Bürgermeister, *drag coleg şi prieten,*

Nu mă îndoiesc că la voi situaţia e la fel de dificilă ca şi la noi şi ca peste tot în lume. Vă asigur că, pe teritoriul landului aflat în răspunderea mea, luăm toate măsurile necesare pentru a rezolva problemele cu care suntem atât de dur confruntaţi.

Dragul nostru Erlingen face parte dintre priorităţile mele. Aşa cum vă spuneam şi în precedentul mesaj, lucrăm neobosit pentru salvarea voastră. Este vorba de mesajul adus de doi motociclişti curajoşi, acum mai bine de o săptămână (de la care nu am primit nici un semn de viaţă, dar vreau să cred că au ajuns cu bine şi că în curând vor reveni la sediu), în care vă informam cu privire la decizia mea de a trimite un tren pentru evacuarea populaţiei din Erlingen sur Kohlindorf, şi dacă este posibil, şi a celei din Mörlingen. Misiunea s-a dovedit mai dificilă decât prevăzuserăm, dar o vom duce la bun sfârşit. A fost format un tren, asigurat cu carburant, a fost constituită escorta şi nu mai aşteptăm decât să găsim mecanici de locomotivă specializaţi voluntari, ca să lansăm operaţiunea Life, *acesta este numele de cod dat evacuării voastre.*

Există însă un impediment esenţial: nu dispunem decât de o locomotivă Diesel, care poate tracta opt vagoane. Mai avem una de manevră, pe care încercăm să o reparăm şi cu care s-ar ajunge la douăsprezece-treisprezece vagoane, mai mult de atât este

imposibil, configurația terenului către Erlingen şi starea căii ferate nu permit mai mult, nici chiar cu puterea cumulată a locomotivelor, în raport cu încărcătura îmbarcată.

Feroviarii spun că eliminând scaunele şi înghesuind la maximum pasagerii, peste limita admisă, dacă e cazul, cinci pe un metru pătrat, putem să îmbarcăm trei sau patru mii de persoane cu o locomotivă şi patru sau cinci mii, cu două. Nici un bagaj nu va fi acceptat. Va trebui să se țină cont de sentimentul de panică extremă care poate pune stăpânire pe călători în aceste condiții de recluziune, brutalitate şi lipsuri, toate astea pot da naştere unor nenorociri. Rămâne la latitudinea dumneavoastră să apreciați capacitatea de rezistență a celor pe care îi administrați şi să întreprindeți măsurile ce se impun. Nu uitați că traseul nu are decât 120 de kilometri şi că la Kohlindorf vor fi întâmpinați cu cele mai frăţeşti sentimente.

Chiar acum când vă scriu, o echipă de tehnicieni verifică starea căii ferate. Sunt necesare, se pare, lucrări în unele puncte, dar inspecția continuă şi sperăm să avansăm cât mai aproape de Erlingen, poate până la defileul Santanz. Tronsonul următor, în interiorul Schwarzwaldului, Pădurea Neagră, rămâne problematic, acolo s-au observat lucruri stranii.

După cele mai bune estimări, primul convoi va pleca în douăzeci de zile. Rezistați până atunci.

Domnule Bürgermeister, *dragul meu coleg şi prieten, aveți următoarele misiuni:*

Unu: să verificați starea căii ferate din gara voastră astfel încât angajații să nu fie puşi în pericol; va trebui să deszăpeziți pe cât posibil şi să refaceți balastul prin umplere, dacă nu, prin injectare de nisip, pentru uşurarea mişcării trenului şi economisirea carburantului.

Doi: să luați măsurile necesare pentru a întocmi lista persoanelor care vor fi repartizate pe convoaie. Vă sugerez să recurgeți la tragerea la sorți şi să socotiți numele extras pentru familia de bază, cuplu şi copii minori.

Dacă v-a rămas carburant în stocurile strategice, fiți amabili şi trimiteți-ni-l la întoarcerea trenului, suntem pe minus. Din această

cauză, nu putem să asigurăm din stocurile noastre decât două călătorii la Erlingen. Pentru Mörlingen, căutăm alte soluţii. După unele informaţii obţinute prin intermediul radioamatorilor, care fac o treabă admirabilă ca să menţină legătura cu lumea, şi a sindicaliştilor plini de curaj din Mörlingen, care au căutat căi de ieşire cu sănii improvizate trase de câini, rechiziţionaţi de la adăpostul municipal, am aflat că Muntele Tartagen este în totalitate impracticabil, iar avalanşele înrăutăţesc situaţia. Pe de altă parte, au fost observate mişcări suspecte în zonă, părea că se concentrează înspre barajul de la Apele de Sus. Cel mai rău mă tem pentru localităţile din aval, printre care şi Erlingen.

Trei: să dispuneţi măsurile necesare pentru a pune la adăpost patrimoniul artistic al oraşului în vechile mine de sare şi să asiguraţi securitatea cetăţenilor care rămân în oraş, în aşteptarea trenului următor. Vă vom trimite un lot de arme uşor de manevrat, pentru înarmarea voluntarilor, de asemenea raţii alimentare militare pentru o săptămână.

Şi un ultim punct. Aşa cum v-am spus în primul mesaj, vă cer să aplicaţi cu fermitate planul ORSEC, ultima versiune este adecvată contextului actual. Actele de tâlhărie trebuie sancţionate cu severitate, ele devin o plagă peste tot unde autorităţile se relaxează. Vă informez că din data de 15 curent s-a declarat Starea de urgenţă şi că e posibil să fie instituită Legea marţială, în mai puţin de două săptămâni, în anumite landuri, chiar şi în al nostru.

Dacă găsiţi un mijloc de a ne trimite de îndată un raport cât mai detaliat al situaţiei actuale, însoţit de comentariile dvs cu privire la măsurile luate de noi în favoarea voastră, v-aş fi recunoscător, fiindcă ne lipsesc informaţiile de pe teren, care ne-ar ajuta să ne adaptăm mai bine strategiile pe termen scurt şi mediu.

În final, vă rog să asiguraţi populaţia din Erlingen de admiraţia mea pentru curajul şi răbdarea de care a dat dovadă până acum. Îi sfătuiesc pe toţi să continue în felul acesta până la victoria totală împotriva nenorocirilor care au lovit ţara noastră şi

lumea întreagă. Să ştie că noi nu vom ceda în faţa acestor laşi odioşi care ne ameninţă fără să se arate.

În aşteptarea răspunsului şi a unei întâlniri viitoare la Kohlindorf, cu dumneavoastră şi cu toată populaţia oraşului, vă transmit salutările mele cele mai cordiale.

Domnul să vă aibă în pază.

Semnat: Heinrich Klaus Hoffman, Ministerpräsident

Asistentul s-a oprit brusc, de parcă cineva a apăsat pe butonul unei maşini de citit. Apoi a urmat un moment de aşteptare greu de înţeles. Şi atunci, în acel interval, s-a petrecut ceva extraordinar, care l-a destabilizat pe produsul flegmatic al Şcolii de Administraţie şi l-a lăsat fără suflare: întreaga populaţie, un rând după altul, grup după grup, toţi au căzut în genunchi şi, după câteva secunde de tăcere siderală, au început să recite *Pater noster*: *„Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua, sicut in caelo et in terra…“*

Episcopul, tulburat peste măsură la vederea mulţimii în genunchi la poalele catedralei, a trăit emoţia vieţii lui văzând cum poporul şi-a regăsit credinţa şi şi-o exprimă în latină: *„Gloria in excelsis Deo, alleluia, et in terra pax hominibus bonae voluntatis! “*

Era pentru prima dată în oraşul nostru când credincioşii se rugau sub cerul liber, în piaţă, pe stradă. Credeam că asta e o practică proprie hinduşilor, religia lor a preluat-o de la animismul vechi de zece milenii, natura le e templu, iar credincioşii merg goi, bătuţi de vânt, fără altă călăuză în afara mersului soarelui şi al timpului. Helmut mi-a spus că musulmanii fac tot aşa în cartierul lor, dar el crede că fac asta fiindcă nu au suficiente moschei la dispoziţie, doar zece, iar lor, după părerea unor voci autorizate, le-ar trebui cel puţin o sută.

Stein şi grupul său au profitat de acest moment înălţător ca să şteargă putina. Nimic nu-l înspăimântă mai mult pe un mincinos profesionist decât întrebările din public de la finalul întâlnirii. În aceeaşi zi, *Gemeinderat*-ul a afişat un anunţ prin care făcea cunoscut faptul că numele celor care urmează să plece vor fi stabilite, pe baza listelor electorale, printr-o tragere la sorţi efectuată de computer, sub

supravegherea unui asesor judecătoresc, pentru a fi evitate fraudele şi contestaţiile. Nu vor participa locuitorii din suburbii şi din comunele învecinate; ei, nefiind prea mulţi, vor fi îmbarcaţi toţi în viitorul convoi, ceea ce ar oferi un loc mai confortabil persoanelor în vârstă, handicapaţilor şi bolnavilor. De ce nu a precizat că va trebui să stingă lumina, care, de altfel, nu mai era decât o amintire în anumite cartiere, în special în ale lor? Se ştie doar că ţăranii nu-şi abandonează niciodată animalele, şi ar trebui să se ia în considerare ataşarea la convoi a câtorva vagoane pentru animale.

La ultimul punct era specificat că listele vor fi făcute publice prin afişare în clipa în care trenul va intra în gara din Erlingen, asta pentru a fi împiedicat traficul şi pentru ca fericiţii aleşi să nu devină ţinta unor solicitări inoportune. În ziua Z, aceştia vor purta o brasardă galbenă pentru a ajunge la gară, în acest fel vor putea fi recunoscuţi şi protejaţi de către poliţişti.

Am ascultat înregistrarea lui Helmut, de nenumărate ori, la fel m-am uitat şi la film. Totul e fals, dar spus cu cel mai bun ton al adevărului pus în slujba cetăţeanului. Trebuia să mă ciupesc, să fiu sigură că nu visez, ca să înţeleg amploarea catastrofei care ne lovise şi ce ni se cerea să facem: să decidem cine va fi salvat şi cine urma să aştepte salvarea, cu alte cuvinte, cine trebuia să trăiască şi cine să moară din voinţa aleatorie a unui computer. Dar situaţia mai vorbea şi despre alte lucruri, la fel de posibile: fie scrisoarea de la *Ministerpräsident* era un fals, imaginat de *Bürgermeister*, menit să calmeze situaţia şi să prevină revolta, ceea ce era în acord cu gândirea meschină a acestui mizerabil *Gemeinderat*, fie *Ministerpräsident* întreţinea invenţia cu trenul în acelaşi scop, acela de a dezamorsa tensiunile şi de a le oferi oamenilor un ultim vis pe pământ, iar asta ne vorbeşte despre faptul că locuitorii din Erlingen doresc să creadă orice, pentru că a crede în ceva le face mai suportabilă perspectiva morţii. Nu asta reieşea din povestea *De tribus impostoribus*? Totul e alibi, totul e ficţiune, totul e accesoriu. Moise, Isus, Mahomed, simple capete de afiş ale tragediei umane. Dar nu e cel mai potrivit lucru să le spui oamenilor să creadă în viaţă, în dreptate, în şansă, pentru că nu e nimic mai chinuitor, mai împovărător, mai dezamăgitor decât să-ţi

duci viața, nimic mai ipocrit decât dreptatea, nimic mai înşelător decât şansa, toate fiind aşteptări deşarte care atrag după ele deziluzii, nedreptăți şi ruină. *De ce-şi ridică ochii spre cer, sărmanii orbi?* De cine se mai agață ei dacă au aflat, în timp ce stăteau în genunchi, că moartea prin smulgerea ficatului e din nou la modă şi că sigur va fi perfecționată? Pentru că, până la urmă, nu doar despre moarte e vorba, trebuie să luăm în calcul şi felul în care murim şi, înainte de asta, durata aşteptării şi cruzimile aduse la zi ale temnicerilor şi călăilor care sunt nerăbdători să acționeze. Să mori este cel mai simplu.

Hannah scumpă, îți dai seama ce ni se întâmplă? Ce n-aş da să ştiu cum stau lucrurile la voi! Ați ajuns şi voi la acest nivel de nebunie şi de ruşine? Înțeleg că oamenii au îngenuncheat ca să se roage, probabil dintr-un reflex provocat de puternicul magnetism al catedralei noastre maiestuoase, dar în afară de a-şi lipi un leucoplast pe suflet, ştiu ei ce vrea să însemne asta, se întreabă măcar? E nesănătos să-ți pui soarta, a ta şi a familiei tale, printr-un şuvoi de vorbe în vânt, în mâinile unui destinatar pe care nimeni nu-l cunoaşte acolo. Nu, într-adevăr, nu este sănătos, omul nu se are decât pe el însuşi ca fundament şi doar acțiunea ca să se realizeze, când se roagă, el nu mai este nimic, se neagă, se reneagă, se deresponsabilizează, se supune în cele din urmă. Crezi, draga mea, că toate astea pot fi tăgăduite? Crezi tu că la asta serveşte un dumnezeu, la a ne primi rugăciunile, la a ne asculta plângerile, la a ne suporta crizele de credință? Cine are nevoie de aşa ceva? Nu sunt decât nişte stropi de salivă, grohăituri plictisitoare, cu siguranță pestilențiale pentru un nas divin. Ar trebui interzise aceste lucruri, Dumnezeu nu are nevoie de noi, şi nici noi de el.

Îi cunosc pe aceşti oameni, eu i-am fabricat, i-am scos din neantul prin care bâjbâiau, şi sunt convinsă că *Gemeinderat*-ul şi-a suspendat planul şi vrea doar să dea impresia că a consultat populația şi că i-a obținut aprobarea, ei nu au decât acest cuvânt pe buze, *das Volk, das Volk, das Volk*, ca şi cum poporul ar fi un animal sacru, numai bun de sacrificat.

Dar dincolo de asta, această poveste cu trenurile burduşite de oameni înspăimântați mă tulbură profund, îmi simt inima în gât de durere. Unde o să-i ducă, în ce lagăre vor fi înghesuiți, din ce vor trăi?

Prefer să mor decât să iau acest tren.

Te sărut, Hannah scumpă. Tu eşti fericirea şi speranţa mea.

ROMAN
nota nr. 3
Revolta tinerilor şi reuniunea servitorilor

Era evident, în Erlingen se organizase o viaţă subterană, care s-a revărsat spre suburbii şi spre fermele de la marginea oraşului.

Ce veste minunată! Atmosfera devenea din nou picantă.

Prin intermediul eroicului său văr (pe care mereu uit cum îl cheamă şi căruia într-o zi îi voi înmâna o medalie şi îi voi asigura o pensie), Helmut a aflat că s-a format un focar de rezistenţă din care fac parte tineri de diferite condiţii, încă puţin numeroşi, dar hotărâţi să se opună capitulării oraşului în faţa invadatorului şi abandonării lui, decisă de *Landesregierung* şi *Ministerpräsident* şi înfăptuită de valorosul nostru *Gemeinderat*. Reproducând fidel textul unei scrisori anonime amicale depuse în cutia poştală de la *Kommissariat*, raportul brigadierului-şef Josef Moritz, adresat cu ştampila „Secret“ dlui *Bürgermeister*, dădea la iveală faptul că un grup de agitaţi se adunau câteodată în librăria „Spada şi pana“, situată în oraşul vechi, în spatele catedralei. Proprietar era un anumit Fuchs, revoluţionar de pe vremuri, cunoscut de toate serviciile de poliţie din lumea liberă drept vânzător la micul lui magazin şi prin corespondenţă, nu de cărţi, ci de bombe cu efect întârziat, cu instrucţiuni de folosire (prin el am făcut rost de cartea despre *De tribus impostoribus*, cauză, cu toate că ea nici măcar nu există, a atâtor şi atâtor străvechi nenorociri în lume). Alteori se întâlneau într-un cimitir de fier vechi, care se află spre ieşirea din nord a oraşului, unde sărmanii vin pentru piese ca să-şi repare rablele lor de maşini sau de biciclete, dezmembrând epavele abandonate – proprietar era un anarhist italian, Guido Bartoldi, cunoscut de toate serviciile de poliţie din întreaga Europă. Pe toţi îi uneşte religia lor comună, devotamentul faţă de Marea Revoluţie Libertariană

Europeană Canalul istoric III şi Rosa, alias Imaculata Rosa, sora librarului şi partenera italianului, şi, pe deasupra, creierul triadei, care toată viaţa a fost urmărită de un vis: să fie coşmarul bancherilor mondialişti şi al lacheilor lor de la guvernare. Înflăcărata şi frumoasa revoluţionară care a fost s-a metamorfozat cu trecerea timpului într-o chestie lunguiaţă, aducând cu un *foie gras* gigant, cu doi ochişori veninoşi şi o voce acidă care te călca pe nervi. Raportul consemna că a publicat în fiecare an aceeaşi carte, timp de trei decenii cel puţin, o culegere de sloganuri de luptă, îmbogăţite cu noi afurisenii, adunate constant sub acelaşi titlu, *Versete anarhiste*, şi adevărul e că volumul este sfânt pentru fidelii cauzei anarhiste şi ai Canalului III. Cartea a coborât din ceruri, ca la mahomedani Coranul, de aici denumirea de Rosa Imaculata.

Vechiul trio a avut momentele lui de glorie, erau westernul de dimineaţă şi seară, gen *Bonnie and Clyde*, au fost răsfăţaţi de media, aplaudaţi de nebuni şi veneraţi de tinerii revoluţionari din întreaga lume. Ieşeau mereu la liman, atâta timp cât unii sau alţii aveau nevoie de ei, să pună ceva la cale, să ţină minţile ocupate pe perioada alegerilor, să-i repereze pe cei proaspăt sosiţi pe terenul revoluţiei, care abia ieşiţi din ou veneau să le ceară binecuvântarea. În restul timpului, dispăreau în natură, pe lângă Moscova, Alger sau Havana, ca să-şi refacă aura de mister fără de care un revoluţionar este un mic-burghez jignitor, ca şi ceilalţi. Când se întorceau la treabă, o făceau întotdeauna prin operaţiuni pline de strălucire, al căror secret îl cunoşteau bine, spre încântarea publicului, şi care nu displăceau deloc autorităţii, trezeau din amorţeală poliţiştii şi încingeau luptele partizane. Au fost învinşi doar de vârstă –, reumatismul nu iartă, îi aştepta la cotitură. Nesocotiţi cum erau, nu şi-au asigurat nici un succesor, şi iată-i fără urmaşi, condamnaţi să sfârşească în frigul singurătăţii. Şi e bine că e aşa, măcar pentru regenerarea grădinii ideilor; şi pentru că revoluţiile nu trebuie să supravieţuiască celor care le-au născut, fiecare îşi ia seminţele cu el în mormânt.

Invadatorul le va fi de folos ca să deschidă un nou credit de viaţă. Ieri se luptau să distrugă societatea, şi iată că noua situaţie îi invită să se dedice apărării ei. În jurul acestui trio s-a născut FSE, Frontul Salvării din Erlingen; grupusculul a găsit la aceşti tineri furioşi trupa la care a visat mereu ca să pornească adevărata luptă, iar tinerii

revoltați au găsit acolo discursul care te face inteligent şi transformă mânia visceralã în violență revoluționară. Nu poți de fapt să porneşti la luptă decât dacă ai un inamic formal constituit şi un motiv întemeiat pentru a-l combate şi pentru a spera să-l învingi, ai nevoie de asemenea şi de trupe gata să-şi dea viața la un ordin. Aici este miezul, lumea civilizată căreia îi aparținem nu are nici duşmani, nici o adevărată religie pe care s-o apere, nici o cauză sfântă pe care să o invoce zilnic la sculare şi la culcare, nici ritualuri de inițiere, nici eroi de sacrificat ori martiri de cinstit, nici măcar forța de a bate clopotul de alarmă sau o voce fermă şi combativă, care să facă apel la onoare, de aceea lumea asta moare, din cauza absenței vieții din informația genetică. Am uitat că, de-a lungul mileniilor am investit imaginație în sângele nostru, pentru a trăi, a creşte, a iubi, a transmite mai departe, iar la sfârşit, pentru a muri cu bucuria că ne-am împlinit destinul.

De luat aminte: tinerii care decid să lupte sunt în sine o mare speranță, societatea arată prin asta că are încredere în viitorul ei. Sigur, există tineri şi tineri, ai noştri sunt îndoielnici, trebuie să-i ajutăm în ce pot face bine din întâmplare şi să-i împiedicăm cu diplomație în ceea ce cu siguranță ar putea face greşit, şi, în orice caz, să acționăm în aşa fel încât să nu câştige niciodată, fiindcă se consideră nişte duri trimişi de Dumnezeu, şi să nu fie niciodată învinşi, din disperare ar comite fapte ireparabile, pe scurt, trebuie atent supravegheați, ținuți la temperatura potrivită, până ce vor îmbătrâni şi le vor îngheța mâinile şi picioarele.

Pentru început, l-am pus pe Helmut să-mi aducă unul dintre aceste specimene, el va fi calul meu troian, voi face din el un şef carismatic, voi investi în el, va fi inițiat în arta retoricii, antrenat în sala ta olimpică, micuța mea Hannah, va fi hrănit, îi voi ține spiritul treaz, concentrat pe trei idei, în care va crede cu orice preț, iar dacă voi şti bine să-l determin să le transmită şi camarazilor lui, îşi vor crea din ele propria doctrină şi propriul program:

Unu: să-şi concentreze lupta împotriva *Gemeinderat*-ului, care are obligația să apere oraşul şi pe locuitorii lui, nu să organizeze trageri la sorți şi deportări de populație.

Doi: să-i descurajeze pe tinerii care vor să migreze dincolo de

granițe, ei trebuie să-şi apere țara, fiindcă au primit-o liberă de la părinții lor, iar ei trebuie să o dea tot liberă copiilor lor. Cei care pleacă vor fi dezonorați şi li se vor confisca bunurile, vor trăi în ruşine, cu capul plecat şi coada între picioare. Granițele vor fi păzite pentru a-i împiedica să se întoarcă în caz că s-au răzgândit. Nu li se acceptă scuzele, nu li se acordă iertarea.

Trei: să facă totul ca viața să-şi reia rapid cursul – acesta este antidotul împotriva fricii şi a defetismului. Să facă totul pentru a evita ezitările şi prăbuşirea, eu am învățat asta când conduceam imperiul Von Ebert.

Nu le voi comunica punctul patru: odată misiunea îndeplinită, ne vom debarasa de ei, nu este nimic mai rău decât un revoluționar care crede că a reuşit singur, atunci când reuşita se datorează de fapt programului şi planificatorului. Ne-ar lua prea mult timp să le explicăm că revoluția nu are decât aceste obiective: 1) *să schimbe totul astfel încât să nu schimbe nimic*; 2) *să curețe societatea de aceste tentații revoluționare*; 3) *să retrimită oamenii la muncă respectând cu strictețe tradițiile.*

Erlingen trebuie să rămână Erlingen, restul sunt vorbe goale.

Toate acestea reprezintă muncă în perspectivă. A face o revoluție este o artă, să o pui să facă ceva este o provocare superioară, să o integrezi în mişcarea perpetuă a regenerării lumii este de-a dreptul inaccesibilul Graal. Cred că am excelat în acest joc atunci când conduceam imperiul Von Ebert, azi, mâine, întotdeauna el va funcționa fără să datoreze cuiva ceva.

*

Chiar că nu mă aşteptam la asta, Magda a venit să-mi spună că servitorii au organizat o delegație şi doresc să ne întâlnim. Iată o noutate interesantă, voi afla acum câte persoane se află în casă, mă întrebam dacă nu cumva indivizii acceptați de mine şi clandestinii sunt în număr mai mare decât angajații. De când am fost de acord să se instaleze în casă, din spirit de responsabilitate, poate şi dintr-un sentiment de vină şi de îngrijorare pentru siguranța lor, trăiesc cu impresia clară că numărul lor a crescut vertiginos, altfel nu pot să cred că s-ar mişca atât dacă ar fi rămas la efectivul inițial.

Am sărit în sus.

„Să nu aud de nici o delegație, ia uite la ei, nu suntem într-o uzină cu sindicate care cred în Moş Crăciun. Spune-le să vină toți mâine la ora zece în solarul olimpic făcut pentru Hannah, iar când spun toți, mă refer şi la ocupanții ilegali, şi te rog să verifici să nu rămână unii ascunşi prin dulapuri, acestea sunt ordinele mele… Du-te acum, dă-mi pastilele albastre şi trimite-mi-l pe Helmut dacă s-a întors din misiune.“

*

Aşadar, iată un punct clarificat, la o primă vedere nu depăşesc cifra de patruzeci. Să fim cinstiți, activitatea mea nu mai are nimic de-a face cu stilul de viață de pe când eram în fruntea imperiului Von Ebert, casa avea parte de furtuni ziua şi noaptea, ca Bursa din New York în faimoasa zi de marți, 29 octombrie 1929, dar ne agitam ca apucații ca să ieşim învingători, să câştigam toate bătăliile, împotriva capriciilor naturii, împotriva vociferărilor populației, împotriva învârtelilor magnaților din afaceri, împotriva guvernelor şi a birocraților lor, împotriva lui Dumnezeu şi a diavolilor lui, care sunt din abundență, iar cuvântul pierdere nu preocupa decât contabilitatea, care şi-l amintea doar în momentul declarațiilor fiscale. Acum e un regim de supraviețuire, cu o mână de servitori, care să fie la dispoziția unei bătrâne burgheze fără poftă de mâncare, fără cochetării şi imobilizată de o problemă la şold.

Toți aceşti oameni stăteau în picioare în sala de gimnastică, bine aliniați pe două rânduri, bătrânii în față, domnişoarele în spate. Văzându-i aşa umili, nu-ți imaginai că ar avea ceva de spus, nici că ar fi visat măcar să pretindă ceva. Concluzia era că se simțeau în pericol aici, iar unul dintre ei a fost desemnat să iasă în față.

— Cine vrea să vorbească, unde este ambasadorul?

Nu era nici bătrânul Anton, care a făcut un pas înainte, nici rotunjoara Anya, căreia îi place să iasă în față şi să zâmbească tâmp, ci o tinerică pe care nu o văzusem niciodată, una mică, tunsă şi cu ochelari, cu o fustă dreaptă până la jumătatea gambei, cu aere de doctorandă într-o universitate protestantă şi de subretă într-o comedie de bulevard.

— Eu, doamnă, a răspuns cu un glas plin de emoție.

— Aha, şi cum vă numiți, draga mea necunoscută?

— Julia, doamnă.

— Julia… şi ce funcție aveți în această uriaşă cazarmă?

— Eu vă clasez corespondența.

— Asta e tot?

— Nu, doamnă, după ce o citiți, o înregistrez şi o clasez în arhiva privată a grupului Von Ebert.

— Da, chiar asta trebuie făcut, să nu se amestece cumva cârpele cu prosoapele… fiindcă primesc multă corespondență acum, când poşta a falimentat, când războiul face ravagii şi internetul este absent.

— Oh…

— Bine, Julia, înțeleg că ați fost desemnată să vorbiți, vă ascult.

Colegii păreau că se roagă pentru ea, ca să reuşească să spună totul înainte să leşine. Am luat-o cam dur, sărăcuța, şi-a pierdut suflul.

— Da, vă ascult.

— Doamnă, colegii mei şi cu mine vă mulțumim din suflet că ne-ați primit şi că ne ascultați…

— Hai, Julia, treci la fapte, viața e scurtă.

— Da… scuzați-mă, doamnă… am aflat de la prieteni care au ascultat discursul ținut de *Bürgermeister* la Domplatz că locuitorii din suburbii nu vor fi evacuați cu trenul… ceea ce înseamnă că urmează ca noi să murim aici, fiindcă toți locuim în suburbii sau la țară.

— Nu asta a spus, ci că nu vor participa la tragerea la sorți, deoarece vor putea fi toți îmbarcați într-un al treilea convoi… înțelegi?

— Da, doamnă, dar nu există carburant pentru acest tren, el nu va putea nici să vină, nici să plece… nu-i aşa?

— E… adevărat, dar evident că va fi combustibil pentru acest tren, îl vom găsi, trebuie să-i descoperim pe aceia care îl stochează şi îl speculează… nu putem să vă abandonăm… S-a înțeles?… S-A ÎNȚELES?

— Da, doamnă… dar suntem îngrijorați, nu avem pe nimeni cu care să vorbim… nimeni care să ne apere.

— Bine, gata cu vorbăria, dacă ceilalți pleacă, veți pleca şi voi, iar dacă pleacă fără noi, îi vom da în judecată şi vom câştiga… dar, la

naiba, decât să plecați, e mult mai bine să rămâneți, aici, la noi, nimeni nu ne va vâna şi sunt convinsă că nici ceilalți nu vor mai pleca, se vor trezi, nişte tineri, nu neapărat strălucițI, au făcut-o deja, ceilalți vor înțelege repede şi ei că dacă pleacă din Erlingen, trebuie apoi să plece din Kohlindorf, mâine din Berlin şi poimâine din New York, iar în şase luni de pe Terra, apoi din Sistemul Solar. Duşmanul are ambiții la scară universală. Nu mă mai bateți la cap cu astea, încă nu ați priceput că trăim într-o ficțiune, într-un roman, realitatea nu permite asemenea abuzuri. S-a înțeles?… Rămânem şi pornim la luptă împotriva celor care vor să ne izgonească şi a celor care vor să capituleze… Noi procedăm corect, iar trenul e pentru ei, noi îi vom evacua de aici, ce spun eu, de pe Terra… din Calea Lactee… haideți, întoarceți-vă la treburile voastre şi reveniți-vă, ce naiba… dacă văd pe cineva că tremură de frică, îl concediez pe loc, fie că e angajat, lucrător liber sau clandestin… fără atitudini defetiste la mine acasă! Iar ca să vă oblig să intrați în luptă, vă voi dărui această proprietate pe deplin, o veți putea împărți şi locui după moartea mea… fiecare va avea micul său palat, interesul şi rapacitatea vă vor schimba unghiul de vedere… veți merge la luptă, fiți siguri, îl voi convoca pe notarul Georg Müller înainte să o şteargă cu primul tren, îmi imaginez, fiindcă face parte din *Gemeinderat*, iar în această calitate ştie cum să măsluiască o tragere la sorți făcută electronic sub controlul asesorului judecătoresc, unul dintre prietenii lui. Hai, afară, la treabă, şi să nu vă mai văd fâțâindu-vă pe culoare sau să vă aud tropăind pe scări la mai puțin de două sute de metri de apartamentele mele!

Of, m-am simțit foarte bine! Nu o revoluție trebuie făcută, sau s-o faci să fie făcută, ci trebuie să refaci lumea… dacă eu, o descendentă a banditului de Ernst von Ebert, uns baron prin corupție, care a reuşit să creeze un imperiu planetar indestructibil, nu voi reuşi, atunci înseamnă că într-adevăr clanul Von Ebert şi cei asemenea lui au devenit nişte burghezi de ultimă speță. Să acumulezi bunuri şi să te îndopi cu dividende e drumul dezonoarei şi al ruinei, nu, mie nu-mi place să mănânc această pâine, vreau să continui să cred că apărătorii acestei lumi sunt aceia care caută aventura şi pariază pe imposibil. Ernst era un bandit, dar avea o filozofie de viață pe care o punea mereu în aplicare şi care făcea din el un mare om şi: „Nu trebuie să trăieşti ca şi cum viața ar constitui un capital pe care să-l cheltuieşti şi

să tragi foloase din el, trebuie să inventezi viața şi să te minunezi văzând cum creşte şi se agită în toate sensurile.“

Şi mai adăuga (dar biografii lui s-au străduit atât de mult, încât au reuşit să ne facă să uităm că a fost un mare tâlhar, scurt de un picior şi bâlbâit pe deasupra): „Chiar şi moartea trebuie privită în mod pozitiv, e şi ea viață, nu face nimic în plus față de noi, când ne va lichida pe toți, va ieşi şi ea la pensie.“

În noaptea asta am dormit ca un prunc, şoldul mi-a dat un răgaz (pastilele albastre s-au dovedit mai bune ca alea roz), am un plan pentru banda de la Rosa and Co, care va da foc oraşului, şi mi-am pus servitorii pe picior de luptă. Doar ce am vorbit despre rezistență, şi iată-ne pe drumul victoriei şi al onoarei. După asta, să mori devine o anecdotă bună de povestit.

Capitol de adăugat (dar nu ştiu unde să-l pun, nu reuşesc să fixez secvența în timp, e o ruptură undeva). Nu ştim totul despre viața noastră

Ar fi trebuit să mă trezesc şi să-mi notez visul, da, a fost un vis, nu avea nimic natural în el, mi-l repetam în minte în timp ce mi se derula în buclă în cap.

Imaginile au dispărut în lumina zorilor, mi-au mai rămas doar impresii, o ceață apăsătoare, rumori fantomatice.

Ieri l-am primit pe Jürgen Stein, l-am convocat de urgență, prin curier expres, adică l-am trimis pe Helmut cel energic cu biletul. Imbecilul de Stein ar trebui tras de urechi, e total pe dinafară. L-am somat să se poarte ca un bărbat adevărat, ca un comandant-şef, şi să organizeze lupta de rezistență. Mi-a răspuns lamentându-se:

— Nu-i uşor, dragă prietenă… nu-i uşor… nu-i uşor deloc…

— Ce nu-i uşor? O să-mi spuneți până la urmă, sau voi fi nevoită să vă smulg cuvintele din gură!

— Erlingen este un oraş de rentieri… de mari familii… din vechea nobilime… un agreabil loc princiar… ce mijloace de apărare avem noi?… poliția noastră are de-a face doar cu mizilicuri… vagabonzii aşijderea… bla, bla, bla… îi însoțesc până la porțile oraşului în direcția Mörlingen, dar revin împreună discutând despre ploaie sau timp frumos… cei din suburbii, la fel… bla, bla, bla… vin şi-şi târâie picioarele prin oraş şi se holbează cu lăcomie la frumoasele noastre vitrine… sunt supravegheați cu severitate, cu ei nu se ştie niciodată… îi mai zburătăcesc uneori de colo-colo, în timp ce amicii lor fac chestii prin alte părți… tinerii din marile familii, la fel… bla, bla, bla… dar mereu, cu tact… se distrează sâmbăta seara fără să le pese că zguduie

oraşul cu bolizii lor… hărţuiesc pisicile… poliţiştii încearcă să le explice… le îngrozesc pe bătrânele bone care se întorc târziu de la muncă… mamele lor telefonează încontinuu la şeful poliţiei, mă sună şi pe mine… le înţeleg, tremură pentru îngeraşii lor…

— Vă vorbesc despre rezistenţă, care trebuie să fie prima preocupare a cetăţenilor, iar dumneavoastră, dumneavoastră îmi împuiaţi urechile cu poliţiştii amabili, cu îngeraşi, cu nişte blestemate de evidenţe…

Cum de nu l-am strâns de gât? Ah, ce frumoasă e viaţa cu asemenea laşi!

Cu gândul la asta toată dimineaţa, m-am luminat dintr-odată, mi-au apărut nişte imagini vagi, fugitive. În timpul siestei, în minte a luat naştere un film, dezlânat, anodin. Şoldul mă tortura, dar nu numai, tot corpul mi-era cuprins de suferinţă şi cred că întreg chinul a fost declanşat de acest vis… de acest coşmar. În vis am văzut… un tren… un zgomot asurzitor într-un tunel… apoi, lumini puternice, intermitente… imagini explodând, prinse într-un imens vârtej scânteietor… un caleidoscop… aud o sirenă care îmi sparge timpanele… şi… şi oameni care se apleacă asupra… oroare, asupra mea!… apoi, extratereştri cu ochi bulbucaţi se holbează la mine, mă ating neîncetat, mă pipăie, mă ciupesc… plonjon în negru… şi mai negru… trec umbre… şuşoteli… paşi care se duc şi vin, tropăie… în depărtare, urlete de sirene… care se apropie… e… da, efectul Doppler… se întoarce la mine… într-o străfulgerare, apar feţe… două persoane… am auzit eu bine?… au nume… şi o anumită vârstă, Maria şi Giuseppe, şi mai e cineva foarte agitat… o tânără… Léa… sunt străini… cine sunt?… fotografii familiare… de demult… filmul se întrerupe… negrul revine, se eternizează… totul se opreşte… apoi filmul se derulează invers sau montat altfel… cu alte imagini… oameni discută… aud bucăţi de fraze… „A venit sfârşitul… războiul…“ Cineva pufneşte în râs… un râs batjocoritor, uşor… inteligent, uite… „Războiul!… uau… războiul bandelor, al hoţilor, asta-i tot!“… apoi se perindă noi imagini… se dansează, se cântă… petarde… o luminiţă la capătul tunelului… o voce mă strigă fără să-mi rostească numele… sau poate se adresează altcuiva… pe care nu-l cunosc… se pare că eu nu am nume, nu am avut niciodată…

Ceea ce mă îngrozeşte este că în vis eram perfect conştientă că mă aflu în realitate… da, ştiu, când visăm, conştiința noastră este mereu trează, într-un colțişor, pe poziție de luptă, pentru a împiedica alunecarea în moarte, şi ne aminteşte că ne aflăm în ficțiune, nu în realitate, repetând: „Nu e decât un vis, nu te teme de nimic… dacă vrei să te trezeşti, numără până la trei şi pocneşte din degete.“ Este îngrozitor, ceva se învârte în cerc în mine, realitatea şi visul nu aparțin aceleiaşi persoane… cum să-ți dai seama cine trăieşte în visul celuilalt şi ce realitate este a unuia şi a altuia… Mă aud gemând… strigăte de ajutor… mă zbat… o forță necunoscută mă strânge în brațe… Léa, unde eşti, veniți să mă scoateți de aici… Maria, Giuseppe… rămâneți cu mine, țineți-mă de mână… spuneți-le…

Nu trebuie să ai astfel de vise. Prevestesc moartea… sunt mesaje de dincolo.

Reacționez… sunt înconjurată de un mister întunecat, mă simt prizonieră într-un nod spațio-temporal cum se spune în SF. Cum poți să fii mort şi să scrii că eşti în pragul morții? Ce-i asta, două evenimente independente unul de altul care intră unul în celălalt şi se amestecă?… E oribil, simt că îmi crapă capul.

Notă de lectură nr. 2
„Să-i fie țărâna uşoară“

Am recitit *Nemuritorii de la Agapia*, cartea românului Constantin Virgil Gheorghiu. O citisem când locuiam la Geneva şi studiam romanistica la UNIGE. Îmi plăcuse mult povestea, acest asasinat bizar comis într-un oraş acoperit de zăpadă, unde memoria locuitorilor nu înregistrase până atunci nici o crimă, dar mărturisesc că nu am văzut fondul problemei. Trebuie spus că îmi făcea rău să mă dedic reflecțiilor prea lungi. La mine, aşa era, acum ori niciodată. Karl preluase conducerea grupului Von Ebert împotriva propriei voințe, şi era supus unor presiuni imense, care normal că m-au afectat şi pe mine, cu atât mai mult cu cât încercam să le stau în cale, profesorul Karl von Ebert, dragul meu soțior, era total lipsit de încredere în sine, iar bandiții familiei profitau, până şi estropiații şi triplii idioți pretindeau posturi de prestigiu, sinecuri, miliarde, nunți princiare, pensiile lor de şomeri de lux nu le mai ajungeau, chiar dacă pentru unii dintre ei echivalau cu bugetul Ministerului Agriculturii şi al Apei potabile din trei țări africane.

Gheorghiu pare frământat de o întrebare stranie: *Crima are o istorie?* Altfel spus, o crimă se poate produce acolo unde niciodată nu a mai avut loc una? Un arbore ar putea creşte subit pe o planetă lipsită de arbori? Dacă s-ar întâmpla asta, ar fi generație spontanee? De competența cărui tribunal ar ține problema, de cel al oamenilor, sau de cel al biologiei? Nu am văzut niciodată crime la animale, nu există nici acum şi avem toate datele să credem că viitorul va fi perfect inocent, nicicând un animal nu ar comite o crimă, nu o are în gene, iar dacă s-ar produce, prin generație spontanee, sau în alt fel, am fi uluiți, nu am avea sistem de referință ca să o înțelegem şi să înțelegem noua

lume care ar apărea din această aberație. Un lucru e însă sigur, am fi repede exterminați, animalele fiind mai numeroase, mai puternice, mai determinate, mai curajoase, mai viclene, mai crude decât noi.

Da, se pune problema primei crime, cea care, într-un anumit loc, constituie începutul istoriei crimei: de ce s-a produs? Cine ar califica-o drept crimă de vreme ce nu era cunoscută până atunci? Putem să-i dăm ce definiție vrem. Un copil care ucide un alt copil nu va spune niciodată „am omorât un copil“, va spune „afară e un copil care nu mai respiră“, el nu poate imagina o legătură între un fapt şi celălalt. Dacă doi aştri se ciocnesc între ei, e o chestiune care ține de balistică, dar ce ignorant s-ar gândi la un act de război, la o crimă premeditată? Cum să concepem că Abel a fost ucis de Cain, fratele lui, în țara lui Dumnezeu, unde ideea de crimă nu era cunoscută, deci de neconceput? Biblia ne-a spus o poveste incredibilă, înainte de crimă nu există crimă, iar crima *ex nihilo* nu este crimă. De atunci cunoaştem crima şi ştim cât de mult îi repugnă lui Dumnezeu, care cu toate astea a creat-o, pentru a o putea interzice.

Există ceva şi mai derutant. În acest oraş cumsecade, Agapia, unde niciodată crima nu a pus piciorul, aceasta s-a produs doar la câteva zile după instalarea unui judecător de pace, Cosma Damian, repartizat la Agapia, unde niciodată nu au avut judecător, postul nici măcar nu exista şi nu avea nici un motiv să existe. Fără crime, fără judecător, este logic. Un observator avizat nu poate să nu facă legătura: a fost comisă o crimă în momentul în care un judecător, pentru prima oară în istoria oraşului, soseşte în aceste locuri şi se pregăteşte să ducă o viață de huzur, până când administrația centrală va decide să-l mute pe alte meleaguri, unde crime ar putea fi, eventual, din abundență şi astfel ar fi nevoie de mobilizări de-a dreptul istovitoare. Locuitorii din Agapia s-au întrebat ce caută un tânăr judecător proaspăt ieşit de pe băncile şcolii, care nu s-a confruntat niciodată cu o crimă, în oraşul lor unde n-a avut loc niciodată vreo crimă. Crima a sosit imediat după el, iar judecătorul, care nu s-a confruntat niciodată cu o crimă, şi-a început cariera cu o crimă, în oraşul care nu cunoscuse crima. Asta e povestea, ea îi va pune multe probleme domnului Gheorghiu.

Într-o dimineață, tânărul Anton, fiul familiei Tuniade, o familie

influentă din oraş, este găsit asasinat. Oamenii care şi-au dat seama că omorul a coincis cu sosirea judecătorului s-au gândit imediat că justiția avea nevoie de o crimă ca să-şi motiveze existența şi, invers, că o crimă nu există şi nu e recunoscută ca atare decât acolo unde este instaurată justiția, atât ca instituție, cât şi ca teorie. Şi brusc, teribil paradox, vinovatul este uitat, crima este considerată consecința misterioasă a prezenței unui judecător într-un loc în care nici unul, nici altul nu aveau ce căuta. Să fie perechea ou-găină un model universal? În orice caz, sunt inseparabile pe vecie.

Îşi dădea oare seama Gheorghiu ce insinua cu povestea lui? A fost el, oare, în altă viață, victima unei crime absurde, criminal fără voie, judecător malefic, martor într-o afacere murdară?

Ah, el n-a simplificat deloc lucrurile. A imaginat ce e mai rău, a postulat că populația, care nu ştia deloc ce e crima, a negat că ar fi fost o crimă şi că s-au coalizat toți pentru a-l dezvinovăți pe criminal şi a-l determina pe judecător să claseze cazul. Fără criminal, fără crimă, fără judecător, fără justiție, Agapia rămânea Agapia, iar numele venea din cuvântul grec *agapé* care înseamnă dragoste, pace, linişte binecuvântată. Pe mort îl vom uita, vom zice că şi-a luat singur zilele, că s-a sinucis, iar sinuciderea nu este o crimă, ci o eliberare.

Adevărul cumplit şi banal ar putea fi acesta: la Agapia au avut loc mereu crime, dar au fost negate, nu le-au văzut, au înălțat ziduri labirintice de tăcere şi au cultivat sfântul obicei de a îngropa crima împreună cu mortul. Agapia trebuie să rămână Agapia, în pofida a tot şi a toate, oraşul dragostei şi al păcii, oraşul fără crime şi criminali, fără judecător, şi deci fără justiție, refugiul nemuritorilor. Şi astfel adevărul şi minciuna, ca oul şi găina, sunt inseparabile pe vecie.

Gheorghiu nu face compromisuri, nu cruță nimic. Ne descrie atât de frumos Agapia, că poți crede că se află în grădina raiului, dar nu, din contră, el ne spune că se găseşte în România, într-o regiune a Carpaților Orientali, dintotdeauna guvernată de satrapi de cea mai joasă speță, de origine fanariotă, feudali violenți, cruzi, corupți, predicând un arianism de împrumut care îi autoriza să comită toate abuzurile din lume, în timp ce, cu toate acestea, în mod straniu, poporul, supus dintotdeauna cumplitei lor tiranii, nu are decât o

religie, aceea a păcii, a fericirii, a simplității, principii provenite dintr-un creştinism arhaic pe care însuşi bunului Isus Cristos i-ar fi plăcut să le inventeze. Pentru ei, cuvântul revoltă nu există, continuă să trăiască cum au trăit dintotdeauna, trec prin noianele de nenorociri ca şi cum ar trece prin furtuni de zăpadă sau de nisip, bagă capul între umeri şi țin piept din toate puterile. Poți crede că fericirea constă în rutină şi supunere, un popor care se salută cu cuvintele „Să-ți fie țărâna uşoară“ [41] în loc de recele „Bună ziua“ sau de emfaticul „Vă salut“ este un popor care crede în bunătatea lumii de dincolo, aşa cum în viața asta crede că dragostea este sfântă.

41. În roman, sintagma este „*Să-i* fie țărâna uşoară“ („Que la terre soit légère sur *sa* tombe!“, *Les Immortels d'Agapia*, Éditions du Rocher, p. 164), şi nu este un salut cotidian. „După ce-şi şterge lacrimile cu degetele, se-nchină. Şi spune printre lacrimi: – Să-i fie țărâna uşoară! Acesta e salutul pe care-l adresau morților romanii. Astăzi doar Nemuritorii de la Petrodava mai folosesc această formulă pentru a-şi saluta morții“ (Constantin Virgil Gheorghiu, *Nemuritorii de la Agapia*, traducere de Ileana Vulpescu, Gramar, Bucureşti, 1998, p. 105).

Agapia este un mister total. Parcă văd această inscripție, care seamănă cu avertismentul cumplit al lui Dante, la intrarea în oraş:

Voi, ce intrați aici, lăsați
orice speranță de a ne înțelege.

Ce m-o fi apucat să recitesc acest roman care cândva mă pusese pe gânduri? Au fost vremuri când chiar noi, clanul Von Ebert, am fost satrapi, trăiam în universul amețitor şi cosmopolit al stăpânilor peste avuțiile lumii, şi nu ne întorceam pe domeniile noastre decât câteva zile pe an, ca să îmbrăcăm la loc veşmintele ancestrale de satrapi de drept divin şi să gustăm din farmecul îmbătător al violenței stăpânilor.

Mă gândeam la acele vremuri, când deodată am avut o revelație, am înțeles de ce am vrut să recitesc această carte: Erlingen era Agapia, o minunată geamănă, germanică în plus, deci înfiptă bine pe picioare, nimic românesc sau stupid exotic aici, un adevărat paradis pe pământ, luminos, curat, lipsit de crime, fără alt tribunal decât bunul obicei al oamenilor de a trăi fericit şi înțelept. Dar crima a ieşit la

iveală, se află în noi, iar noi o tăgăduim, doar suntem perfecți şi puri, ea ne-a sosit prin alții care, în mod special, lucrează pentru triumful crimei pe pământ pentru a le face pe plac judecătorilor lor, stăpânilor lor, sfinților lor tutelari, Dumnezeului lor, ce ştiu eu, şi ne pedepsesc pentru că, prin bunele noastre maniere, am întârziat instaurarea delirului lor apocaliptic. Paradisul nostru nu se afla nici în Grădina Raiului, nici în Agapia, ci aici, în această lume, guvernată de satrapi, şefi de temut, lacomi şi brutali, din dinastii de magnați, din rasa Von Ebert, iar cei care au venit să ne răpească forța erau la rândul lor nişte satrapi însetați de sânge, proveniți din nişte țări unde oamenii de rând nu-şi doresc decât să continue să trăiască fericiți, în linişte sărăciei şi a destinului lor umil.

Gheorghiu a scris cartea în anii ’60. El a fost în avans față de timpul său, iar noi suntem în întârziere față de al nostru, despre asta e vorba. Nicăieri în lume nu se vorbeşte mai mult despre libertate, egalitate, fraternitate, respect, dragoste, distracții, fericire şi eleganță în gândire şi în fapte decât în această bătrână Europă occidentală îmbuibată care a dus toate războaiele din lume şi a comis toate crimele posibile, până la cele mai mari, deportarea a popoare întregi şi aruncarea lor în sclavie şi, pentru a închide bucla ororii infernale, crima în masă de neconceput şi de neînțeles, Shoah. Crima era în ou, şi oul în cea mai odioasă găină.

Să negi crime pentru a apăra o familie, o țară, o națiune, o religie, un profet, un dumnezeu şi să trăieşti cu aerul că nu s-a întâmplat nimic este o altă crimă de neiertat, examenul de conştiință este obligatoriu pentru toți. Invadatorul colonizator care vine nu trebuie să creadă că şi-a plătit datoriile, noi aşteptăm mărturisirile lui pentru crimele de ieri, de astăzi şi pentru cele pe care pune la cale să le comită până când victoria lui împotriva umanității va fi recunoscută prin câteva genocide senzaționale.

Asta e tot? Încă nu, trebuie să mai recitesc cartea şi să mă mai informez ca să înțeleg natura acestui vânt ciudat şi nepotolit, apăsător, pătrunzător, care bate în această regiune a lumii, unde torturarea locuitorilor este împărțită între satrapi şi doamna Natură. Gheorghiu, care foloseşte cuvinte stranii, ne spune că un vânt, numit *foehn*, ar

avea efecte nefaste asupra oamenilor. Este născut în locuri blestemate şi se încarcă cu efluvii satanice şi cu zgomote înfiorătoare în timp ce traversează văile adânci ale misterioasei Transilvanii, unde se spune că diavolul a sălăşluit multă vreme, poate la castelul contelui Dracula, care domină zona ca un vultur care nu scapă din ochi câmpul de vânătoare. Nu ştiu dacă e posibil să înțeleg că un asemenea vânt, care transformă oamenii în monştri hematofagi, în vampiri, în satrapi, în criminali, în vrăjitori, în biete ființe înrobite de propriile lor minciuni, spaime, indecențe, a putut să dea naştere Agapiei.

Nu, cu siguranță, crima nu poate avea loc în asemenea bijuterii ca Agapia şi Erlingen, fiindcă binele se naşte din bine, iar răul din rău… doar dacă Dumnezeu şi oamenii nu decid altfel.

Hannah mia,

Să ştii că banda Rosa and Co a trecut la acţiune. Da, poţi spune că a făcut treabă bună şi, într-o singură noapte, activiştii Frontului Salvării din Erlingen au făcut mai mult decât s-a făcut aici preţ de un secol, care a fost, totuşi, marcat de două războaie mondiale inimaginabile: au desenat graffiti la *Rathaus*, la *Kommissariat*, la *Bänke*, pe frumoasele vitrine din Place Vendôme… vreau să zic din Piaţa Wilhelm-Friedrich, şi au afişat peste tot texte scrise de mână, aşa-numitele *dazibao*, bineînţeles în spiritul revoluţiei libertariene universale. Cetăţenii nu şi-au revenit încă, asemenea lucruri în Erlingen, să fim serioşi! Întărâtat, Helmut a străbătut tot oraşul ca să-mi facă un reportaj foto cu cele mai bune afişe –, serviciul de salubritate s-a ocupat deja cu smulgerea lor. I-am dat faimosul tău aparat Leica III, din 1936, un obiect rarisim de colecţie, cadou de la unchiul Gustav, când ai făcut unsprezece sau doisprezece ani. Eram tulburată, rezistenţa s-a exprimat, speranţa a renăscut. Ce mesaj o fi trimis poporului? *Ach so…* doar atât! Eram dezamăgită, dar asta e, revoluţionarii nu au fost niciodată prea inventivi, dacă i-am asculta, ne-am petrece zilele fluturând grenade dezamorsate, în timp ce am striga sloganuri goale. Una peste alta, au buchisit *Versetele anarhiste ale Imaculatei Rosa.* Helmut a avut excelenta idee de a trece pe la librăria „Spada şi pana“ ca să-mi cumpere un exemplar. La preţ de unu, grăsanul de Oswald, care răsufla ca o focă, în scaunul lui cu rotile, i-a oferit zece, umflate de umezeală şi molii, probă că de la prima ediţie a *Versetelor* s-a tipărit cu mult peste cerere. Stocul sufoca librăria din pivniţă până în pod. Tocarea sau flăcările sobei sunt soluţia ideală în acest caz, dar nu pentru o carte ridicată la rangul de obiect sacru, aproape increată, ceea ce chiar titlul spunea, *Cartea revelatoare a celor şapte libertăţi*, iar subtitlul preciza *Pentru reînnoirea lumii cu Rosa Fuchs, lumina popoarelor în luptă şi fondatoarea Anarh Canalului istoric III.* Ar fi acceptat cu uşurinţă şi soluţia arderii pe rug, fidelii acestui curent sunt încântaţi de ideea de martiraj şi de spectacolul incendiilor.

Le-am notat pe cele mai potrivite pentru context. „Revoluţia e azi, mâine va fi prea târziu“; „Stein, nu ai nimic de aşteptat“; „Plecare = Trădare“; „Trăiască Republica liberă din Erlingen“; „¡No pasarán¡“;

„Să invadăm invadatorul!“; „Adevăratul final e al celui din urmă“…

Asta nu e totul, a doua zi, au întrecut măsura: AU COMIS UN ATENTAT! A apărut pe prima pagină. Erlingen s-a trezit *groggy*, dacă se poate spune aşa. În timpul nopţii, un comando a încercuit gara, a deversat mulţi litri de sânge în incintă şi a mâzgălit pe panourile de afişaj o profesiune de credinţă dintre cele mai explicite: „Aici este sângele nostru, nu plecăm fără el.“

Oroare şi putrefacţie, ce sacrificiu or fi comis? Cărui inocent i-au luat gâtul? Of, dimineaţă s-a aflat că era sânge de animal, furnizat de un sindicalist de la abator, măcelar de felul lui, membru al Frontului Salvării din Erlingen. Asta ne încredinţează că, pe jumătate, a te juca cu sângele e treabă de măcelar. Perfidul a fost serios admonestat de adjunctul primarului însărcinat cu igiena şi calitatea vieţii, de şeful abatorului şi de cel al transporturilor. Liga de protecţie a animalelor şi cea a veganilor au demarat o procedură de urgenţă pentru desfiinţarea măcelăriilor, eliberarea animalelor şi închiderea abatoarelor.

Concluzia era clară, trebuie declanşat procesul de lichidare a acestui blestemat de Front, care, abia născut, confundă revoluţia cu măcelăria. Scopul era să introducem un strop de radicalism în Erlingen, acest ocean de moleşeală, nu să distrugem oraşul prin foc şi sânge. Profeţii Marii Revoluţii Libertariene Europene, Rosa, Oswald şi Guido, ei să fi ordonat, ei să fi cauţionat crima, fuseseră oare luaţi pe sus de noul val? Nimic mai rău decât aceşti bătrâni revoluţionari de salon reinventaţi, care prin simpla lor existenţă îi stimulează pe tineri să se radicalizeze –, ar face mai bine dacă s-ar retrage în cimitirul elefanţilor şi şi-ar aştepta moartea.

Dar tot răul e spre bine, povestea a declanşat o deşteptare a conştiinţelor, care în câteva zile a aruncat oraşul într-o stare de agitaţie, sănătoasă şi de bun augur, oamenii au început să discute, să se adune, să alerge la mitinguri, să formeze în lanţ comitete de salvare publică, de întrajutorare, de supravieţuire. Curajoşii au fost desemnaţi să interpeleze *Gemeinderat*-ul, şi repede de altfel, ambiţioşii au primit calitatea de a-i da lovitura finală: îi cereau demisia, revocarea membrilor şi alegeri anticipate. Dar nenorocitul de Stein, care nu era capabil să vadă ce s-ar putea face împotriva invadatorului invizibil în

afară de dezertarea generală, a găsit totuşi în el suficiente resurse ca să combată populaţia. A ajuns până acolo încât a ameninţat cu tăierea hranei, raţionalizată deja. Braţul de fier era hotărât să reziste. E drept că marşurile, adunările, manifestaţiile *sit-in*, cavalcadele din cele patru colţuri ale oraşului care aveau loc tot timpul creau blocaje şi dezordine, împiedicând cărucioarele cu marfă să ajungă la destinaţie. Peste tot lipsea pâinea, cuvântul foamete a fost rostit deja şi am înţeles că urmează epidemiile. Succesiune invariabilă.

E îngrijorător cât de repede se trece de la calm la furtună, că doar sunt stări aflate la antipozi. O scânteie, şi explozia e gata. În acest caz, ea a venit de la însuşi Stein, care a declarat despre atentatul de la gară: „Nu înţeleg din ce cauză cetăţenii nu îi denunţă pe instigatorii la tulburări.“ Totul a pornit de la această reflecţie teoretică, oamenii s-au ridicat imediat împotriva instigatorilor la tulburări, numai că pentru ei cei mai periculoşi instigatori erau dl *Bürgermeister* şi *Gemeinderat*-ul. Aşadar, înainte să deschidem gura, e prudent să ne asigurăm ce vor oamenii să audă.

Dar, cinstit, nu ştiu ce să cred, raportându-mă la fapte, îmi vine să-mi spun că nimic nu e adevărat, că undeva e un suflet traumatizat care delirează şi se exprimă prin mine.

ROMAN
nota nr. 4
Ciclul întrebărilor şi al metamorfozelor are un sfârşit?

În dimineaţa asta nu sunt deloc în apele mele şi aş spune că totul în jur simte la fel ca mine. Mi se părea că s-a petrecut ceva esenţial în spatele cortinei palide a cotidianului. Aş pune mâna în foc că are legătură cu timpul, cu durata de timp care ne marchează viețile, un ciclu s-a încheiat şi un altul începe, şi am impresia că m-am blocat în sifonul de scurgere şi sunt învârtită cu putere. Nici o schimbare interplanetară de fus orar nu mi-ar provoca o senzaţie atât de oribilă. În faţă e moartea, iar noi nu ne vedem până una alta decât vârful nasului, şi nu scopurile.

Odată ajunşi la capătul drumului, suntem aceiaşi sau am suferit o dată în plus o metamorfoză? Care? Când? Ce-i de făcut? Să râdem, să plângem, să alergăm să ne ascundem ruşinea într-un colţ întunecat? Şi când spun *noi*, despre cine vorbesc, doar despre mine, sau despre întreaga omenire?

Întrebări atât de neclare pe burta goală, că-ţi vine să vomiţi, habar n-ai dacă te-ai trezit vie şi totul e în regulă sau te târăşti de fapt prin tunelul morţii. Există un mod de a afla: dacă la capătul tunelului e o lumină care te fascinează şi te atrage, asta e dovada de necontestat a morţii, iar muzica pe care o auzi, blândă, celestă, este cântecul tău de moarte, o, nefericită lebădă.

Cât de caraghioasă e natura umană, cum se află ea în ambiguitatea pluralului, dar se vrea una şi indivizibilă. Or – cine nu ştie deja? – în fiecare lucru există întotdeauna mai multe ipoteze decât concluzii.

Bun, iată problema, e kafkiană, deşi Kafka nu a pus-o niciodată

aşa: *Care e prima, întrebarea, sau metamorfoza?* Vorbesc despre întrebări de fond, care modifică traiectoria vieții, transformă o persoană, sunt capabile să dea peste cap mersul lucrurilor, care este totuşi mult mai sigur decât îl credem. Nu revin asupra întrebării: cine a fost mai întâi, oul sau găina? Problema nu e doar biologică, ea are pe deasupra un conținut politic, cultural, juridic, judiciar chiar, iar dacă le are pe toate astea, e clar că religia nu e departe, ea e în inima tuturor întrebărilor. Într-un caz suntem responsabili pentru ce va veni, în celălalt, nu, există imanență şi există transcendență.

Percepția corectă ar fi următoarea: observăm un fenomen, ne punem întrebări care, în mod normal, declanşează un proces de transformare şi ne va face să spunem la sfârşit: m-am confruntat cu fenomenul, îi înțeleg sensul şi importanța şi decid să reacționez într-un anumit fel. Dacă este vorba de un fenomen opresiv, decidem să ne supunem noii situații, sau ne opunem? În primul caz ne-am transforma într-un… să zicem şoricel speriat, în celălalt, în rebel pe picior de luptă. Destinul nu e acelaşi. Demersul alternativ, cel mai curent, pleacă de la constatarea că ne-am schimbat şi, de aici, ne întoarcem în timp în căutarea fenomenului care a provocat această metamorfoză. Miopia modernă este atât de contagioasă, încât prostia din trecut ne împiedică să vedem că ne-a fost invadat creierul fără ştirea noastră, că mutația a fost desăvârşită, iar noi chițăim ca nişte cobai care simt primejdia. În acest stadiu, dacă neghiobul se întoarce în timp ca să-şi sondeze originile, va ajunge invariabil la mamă, fiindcă mintea lui nu e capabilă să numere mai departe de unu şi niciodată în afara familiei.

Îmi ilustrez punctul de vedere amintind de invazia de origine celestă care are loc în zilele noastre şi care a metamorfozat o parte din țară, majoritatea populației mondiale, afirmă unii. Invadatorul, care deține arta cameleonului, ştie să se confunde cu peisajul, dar ştie să facă în aşa fel încât şi peisajul să se confunde cu el, iar astfel este imposibil de reperat. La fel ca islamismul, el provoacă o curbură spațio-temporală, acel fenomen invizibil este cel care ne trage la fund, nu discursurile lui plictisitoare ca moartea.

Copilul cu bătrâna bunică gorgonă care a transmis mesajul la *Gemeinderat* a explicat. Invadatorul, pe care l-a descris ca pe o sperietoare stufoasă purtând pe cap o acoperitoare de spini, luase

forma pădurii în care se ascundea, dar el a mai adăugat şi că hăţişul se confunda cu el. Este o indicaţie importantă, fir-ar să fie! „Bietul puşti, era atât de speriat că a vorbit aiurea“, a tras *Gemeinderat*-ul concluzia împotriva insistenţei încăpăţânate a băiatului, care aducea drept probă faptul că hăţişul a dispărut în noaptea neagră odată cu sperietoarea, ceea ce dimineaţă oricine putea observa imediat: în locul unde înainte se întindea o pădure deasă, foşnind de mistere, se afla acum o parcare betonată.

Copilul avea dreptate, trebuie să recunoaştem. Dacă atunci când ne trezim dimineaţă vedem peste tot în jurul casei noastre pagode, sunt posibile două ipoteze: în timpul nopţii, chinezii au intrat în posesia locului şi l-au decorat după gustul lor, fără autorizaţie sau acte de proprietate, SAU locul este pur şi simplu un colţ din China, un Chinatown, care, fireşte, e locuit de chinezi. Nu mai rămâne de aflat decât dacă tu, care îţi pui întrebări cu privire la finalitatea lucrurilor, eşti un chinez nativ, unul emigrat, unul de carton, unul clandestin sau, poate, un străin teleportat în China ori altceva. Vorbind cinstit, problema nici nu se mai pune; atunci când există un miliard şi jumătate de chinezi hiperactivi şi hiperdiscreţi, China are dreptul şi puterea de a fi peste tot la ea acasă pe această planetă. Legea numerelor mari cere asta, ea creează certitudine aşa cum haosul creează ordine.

Cei care s-au apropiat de invadator şi care, brusc atinşi de un fluid cosmic, au adoptat stilul lui s-au transformat în cameleoni, şi iată că mediul înconjurător se modifică sub picioarele lor şi le dă impresia că păşesc peste lume aşa cum divinul Isus păşea peste ape.

Iar cei pe care fluidul i-a ocolit, ce au devenit?

Ah, este groaznic, nici nu vă puteţi imagina, sunt sortiţi pieirii, nu se poate face nimic pentru ei. Feriţi-vă să aruncaţi vreo privire în direcţia lor, nu le vorbiţi, nu vă apropiaţi de ei, mergeţi repede pe drumul vostru, ei au un miros, mirosul diferenţei, dacă pătrunde în hainele voastre, sunteţi morţi, veţi fi repede reperaţi la următoarea razie.

Sunt în această situaţie mai mult decât kafkiană, nu ştiu dacă sunt vie sau am murit, nu ştiu unde sunt, cine sunt, ce fenomene au avut loc şi au creat acest halou în care o femeie bătrână, care poate sunt sau

nu eu, se luptă de nu ştiu când, cu nu ştiu ce.

Zici că sunt o creatură dintr-o epocă mitologică, pe care zeii au condamnat-o să trăiască transformări intempestive, aşa cum l-au condamnat pe bietul Sisif să împingă *ad vitam aeternam* bolovanul lui de ocnaş, ca un scarabeu care-şi rostogoleşte bilele de excremente hrănitoare. El era chiar mai bine tratat în decursul calvarului său, rămăsese el însuşi, Sisif corintianul, fiul lui Eol şi al Enaretei, şi, de ce nu, fericit în nenorocirea lui. Eu mă învârt prin ceaţă îngheţată şi durere, sub o identitate sau alta, amândouă amăgitoare.

Kafka ne-a lăsat o întrebare cumplită care m-a prins în vârtejul ei: Ce formă avem când suntem noi înşine şi cine este acel *noi* care se metamorfozează în fiecare clipă?

Va trebuie să răspund ca să-mi reiau viaţa normală, dacă viaţă era aceea şi dacă era normală.

Iar dacă sunt moartă, aşa cum cred, sub ce formă fantomatică am revenit şi până la urmă ce înseamnă toate acestea?

PARTEA A DOUA
Metamorfoza realității

Tu, care intri în această nouă carte,
lasă orice speranță
de a deosebi realitatea de fantasmagorie.

Draga mea mamă, care eşti în ceruri, sunt Léa.

Îţi scriu de acasă. Este ora nouă seara, sunt în bucătărie, pe locul meu din spatele vechii şi dragei noastre mese de familie, sorbind cu înghiţituri mici o supă călâie şi imaginându-mi că eşti aici, în capul mesei, prezidând petrecerile micului nostru trib, familia Potier din Seine-Saint-Denis, teritoriul teribililor Neuf-Trois[42]. E atât de emoţionant… şi de sfâşietor, sunt ultimul mohican, mă simt atât de singură! Cât de mult îmi lipseşti, mamă scumpă, cât de mult, şi cât de vinovată mă simt.

42. Denumirea colocvială a departamentului Seine-Saint-Denis, 93.

Gata, încep, iată raportul meu săptămânal şi câteva propuneri foarte rezonabile.

M-am hotărât, voi face ca tine, nu-mi voi expedia scrisorile; tu aveai zeci de motive de nedepăşit: al Treilea Război Mondial, misteriosul invadator care era la porţile oraşului, raţionalizarea care blocase totul, falimentul poştei, trădarea *Gemeinderat*-ului, Erlingenul acoperit de furtuna de zăpadă a secolului, atentatele bandei Rosa and Co etc. Vei primi scrisorile prin telepatie, via eter… şi, de fapt, nici nu mai am încredere în poştă. Ieri am trecut pe acolo ca să scot nişte bani de pe carnetul de economii… închipuieşte-ţi că mi-au cerut paşaportul şi cardul de alegător… şi m-au luat la întrebări, îţi dai seama, voiau să ştie dacă am fost botezată, dacă nu cumva port perucă şi tot felul de lucruri asemănătoare! În jur, tot soiul de şuşoteli, vorbe nedesluşite în dosul ghişeelor şi priviri de vameş pe sub cozoroc. N-am înţeles nimic, sunt totuşi născută aici, nu-i aşa, nu sunt un invadator, e cartierul meu, poşta noastră, de care aparţin, am prietenii mei, am vecinii mei, sunt banii mei economisiţi cinstit, este… nu îndrăznesc să spun, ţara mea. Poate accentul meu *british* i-a perturbat, pot înţelege asta, e poate prea original pe-aici, dar ce, eu le reproşez accentul lor baroc, le-am cerut cumva atestate sau adeverinţe? Mi-au cerut să nu mă mai întorc, îţi dai seama? N-a fost nevoie să-mi spună de două ori, mi-am lichidat soldul şi mi-am scuturat praful de pe bascheţi[43]. Cei câţiva euro i-am depus la Kingston upon Thames, unde locuiesc, adio, Seine-Saint-Denis, dragul 93 unde m-am născut!

Străină în propria țară, tot atât de mult ca şi în străinătate.

43. Aluzie la vorbele lui Isus către ucenicii săi: „Dacă cineva nu vă primeşte şi nu ascultă cuvintele voastre, ieşind din casă şi din cetatea aceea, scuturați praful de pe picioarele voastre“! (Matei 10, 14, Biblia, traducere, introducere şi note de pr. Alois Bulai şi pr. Eduard Pătraşcu, Sapienția, Iaşi, 2013; toate citatele biblice din carte sunt preluate din această ediție; datorită locului de desfăşurare a acțiunii, am ales versiunea catolică a Bibliei).

După funeralii, m-am repezit la Londra ca să definitivez o lucrare care nu suporta amânare, apoi să obțin de la patron o săptămână de concediu, şi iată-mă din nou acasă. Doamne, e atâta linişte, niciodată n-am mai avut parte de aşa ceva. O simt până în străfundul ființei mele, nimic nicicând nu va putea umple cu atâta dragoste dragul nostru cămin aşa cum am făcut-o noi în toți acei ani, tu, tata, Bruno, eu şi celelalte rude mai exuberante şi pretențioase pe care ni le-a dăruit viața, căței, Roquet, Rex, Lama, pisicile, Mouche, Grisou, Sultane, şi să nu-l uităm pe memorabilul Pirate, papagalul cu labă de lemn, mândria lui Bruno, adus prin contrabandă din Guatemala. O casă fără ei este o epavă pe fundul oceanului, şi până şi vidul cântăreşte enorm pentru ea.

Am revenit dintr-o mie de motive, scumpă mamă, să petrec un moment cu tine la noi, în *sweet home*, să retrăiesc amintiri, să fac ordine, să rezolv problemele succesorale, să scot casa la vânzare, iar în serile calme să clarific această incredibilă poveste pe care tu ai dezvoltat-o în proiectul tău… al nostru… ar trebui să zic acum proiectul *meu* de roman.

Maria şi Giuseppe, care nu m-au părăsit, mă vor ajuta să triez ce vreau să donez la Emmaüs şi la asociațiile din departamentul 93, şi îmi vor povesti ce s-a întâmplat după ce ai avut accidentul. Totodată asta îi mai eliberează de oraşul lor, care e în fierbere zilele astea, două triburi inamice ereditare au anulat armistițiul hibernal şi nu le mai pasă de nimic, trebuie să fii ori de partea unuia, ori de partea celuilalt. Sau să te exilezi până la instaurarea păcii. Le-am propus să doarmă aici, îmi vor ține companie şi pe îndelete, mai muşcând dintr-un cârnăcior, mai bând un păhărel de vin, îmi vor dezlega, dacă se vor

pricepe, muntele de mistere pe care mi l-ai lăsat moştenire, de la nord, la sud. Cine sunt Ute von Ebert şi lumea ei, fiica ei Hannah, ajutoarele Magda şi Helmut, unde se află Erlingen, cine este acest straniu invadator care nu e decât umbră şi murmur în asfinţit? Iată trei întrebări printre alte mii care îmi zumzăie în cap.

Îmi reproşez că te-am neglijat în ultimele săptămâni, îmi dau seama că au fost dureroase pentru tine. Nu încerc să mă scuz, dar te asigur că nu ştiam nimic şi, în plus, tu aşa ai fost mereu, mută ca un peşte, şi cred că nimeni nu a urât mai mult ca tine să i se întindă o mână de ajutor. Când spuneai: „Lasă-mă în pace, că doar nu sunt infirmă“, cu un ton care i-ar fi descurajat pe toţi saint-bernarzii de pe planetă, toată lumea se executa pe loc. Nu ştiu dacă, de acolo de sus, îţi dai seama de tristeţea unui copil căruia mama îi refuză bucuria de a o mângâia şi de a-i insufla putere. Cum altfel ne putem mărturisi iubirea dacă nu prin mângâieri şi alinturi?

Dacă tot am pornit împreună să scriem un roman, voi scrie şi eu partea mea şi astfel cititorii, dacă-i vom avea, vor afla totul. Nu este vorba despre o mamă dintre acelea care îşi povestesc vieţile lor mărunte, nu-i aşa, o mamă e întotdeauna şefa tribului. Tu însă aici, mamă, ai lovit cu putere, ai făcut din noi stăpânii lumii, iar din lume, o tragedie fără sfârşit şi fără speranţă. Incorigibil de optimistă cum sunt, va trebui să înalţ foarte sus latura simplă a vieţii şi a fericirii, în aşa fel încât poveştile noastre să dea împreună o medie convenabilă. Aşa este viaţa, cred, atât de sus pe cât o înălţăm noi sau atât de jos unde o lăsăm să cadă; nu e niciodată banală. „Ceea ce a fost va mai fi şi ceea ce s-a făcut se va mai face: nu este nimic nou sub soare“[44], spunea Ecleziastul.

44. Ecleziastul, 1, 9.

Şi eu vreau să povestesc de la… de la început. Vom vedea ce vom păstra. Îţi voi face note de lectură şi voi reflecta adânc asupra afirmaţiilor tale (de exemplu ceea ce ai spus despre englezi nu este fals, dar nu este nici adevărat, îţi voi spune cum stau lucrurile dacă îmi laşi puţin timp). Aşadar, avem viaţa şi viaţa de după moarte în faţa noastră, aşa că nu trebuie să trăim ca şi cum moartea ne-a despărţit

definitiv. Un adio nu este o ruptură. Tristețea e dureroasă doar dacă te laşi acaparat de ea. Să o uităm şi să continuăm să trăim prin gândire telepatică zilele fericite pe care cruda realitate ni le-a refuzat. Povestea noastră va fi impregnată de această filozofie, nu suntem de altfel prizonierele nimănui, sau cel mult ale proastelor noastre obiceiuri, dintre care nerăbdarea este cea mai dăunătoare. De la englezi am învățat calmul, e mai relaxant decât orice, pe lângă faptul că e o filozofie profundă.

Dacă eşti de acord, scumpă mamă, ar fi mai bine ca în romanul nostru să renunțăm la această poveste despre metamorfoze repetate, să o aducem în discuție incidental, ca pe o ipoteză, fiindcă niciodată nu precizezi în ce am fi fost transformați. Dacă acum vorbeşti despre idei şi adevăruri care vin şi pleacă după placul lor, aminteşte-ți totuşi că pe pământ există mai multe marionete decât păpuşari care să le mânuiască şi decât bani care să le întrețină. Crede-mă, Kafka nu mai e chiar atât de modern, astăzi trăim în plină globalizare, uberizare[45] generalizată, brasajul berii la centrifugă, clonare, realitate virtuală, 3D, sistem digital, interschimbabil şi hiperflexibil, iar toate astea nu au legătură cu felul ori culoarea obiectelor, este noua religie, care nu are nevoie decât de un profet ingenios pentru a da gata omenirea. Când spui o poveste, trebuie să te gândeşti la cititori, mamă, ei sunt aşa cum sunt, nu neapărat geniali, vor să fie ținuți de mână, dacă nu, la revedere, schimbă foaia. Altă problemă: stilul trebuie să fie unitar, este necesar doar unul, nu două limbaje. Textul tău fiind gata, deja gravat în marmură, iar tu nefiind aici ca să faci modificări, trebuie să mă străduiesc să folosesc aceeaşi formulă ca tine şi să fiu atentă să spun bine lucrurilor pe nume, ca să le dau viață şi sens în conformitate cu franceza curentă, pe care se pare că tu ai cam neglijat-o, tendință remarcată la istoricii de felul tău, în timp ce noi, literații, acordăm artei cuvântului o greutate universală. Mai e ceva, am învățat de la britanici că lucrurile nu primesc nume decât dacă există, pe când noi, cei de aici, din locul în care regele şi oamenii lui au puteri nelimitate, ne gândim că numele este cel care creează lucrurile şi că doar nişte persoane oficiale desemnate de Consiliul de Miniştri au dreptul să le dea nume. Cum m-am convertit la *British life*, nu voi spune pe nume decât lucrurilor pe care le cunosc, restul va fi pus la condițional şi

între paranteze, iar mai departe, cititorii vor face ce vor dori.

45. Neologism provenit de la denumirea societății de transport Uber, aflată în concurență directă cu mijloacele clasice de transport. Exemple de uberizare: Airbnb, Amazon publishing, UberEats etc. *Cf. Petit Robert*, 2016, a uberiza = a destabiliza şi a transforma instituțiile tradiționale cu ajutorul unui model economic inovator, bazat pe noile tehnologii.

În aceste condiții, scrierea romanului nostru nu va fi deloc uşoară. Va fi necesar să ne asigurăm în mod constant că nu spunem opusul a ceea ce se crede că gândim. Vezi tu, dacă adăugăm metamorfozele şi cameleonii care mişună în povestea ta, chestia asta va fi peste puterile noastre, şi nici chiar dacă vom mobiliza toată Academia Franceză nu vom reuşi să o scoatem la capăt. Nu mă voi strădui să ating imposibilul, care ție îți este atât de familiar, ci doar cel mai bun posibil, asta e tot ce pot să-ți promit.

Te îmbrățişez cu drag, scumpă mamă. Spune-le tatei, lui Bruno şi animăluțelor noastre dragi că mă gândesc la toți şi că îi iubesc. Încă nu am o credință, Dumnezeu nu mi-a dat această şansă, dar în seara asta voi aprinde o lumânare şi mă voi ruga la Viață pentru noi. O flacără în noapte, doar de asta am acum nevoie.

Good morning, mom,

În primul rând trebuie să-ți mărturisesc că am devenit cu adevărat independentă, m-am rupt de tine în clipa în care ai ieşit la pensie, sunt fix doi ani de atunci, şi, suverană, ai decis trăieşti şi să munceşti în Germania. *Great!* Pentru o specialistă în istoria Germaniei, germanofonă şi germanistă pe deasupra, alegerea era firească. Din ziua aceea, am încetat să te mai privesc aşa cum te-am privit mereu de când m-am născut, ca pe mama de drept divin, regină mitică, deținătoare a unei puteri misterioase asupra tribului ei, cea care descifrează tainele lumii şi o ține la distanță; imaginea ta era indisolubil legată de familie şi de casă, fiindcă tu deținei răspunsul la orice problemă. Pentru prima dată te priveam ca pe o femeie, o femeie pasionantă, pasionată, liberă, ambițioasă, fermecătoare şi seducătoare, care putea fi o prietenă, un mentor. Tu, care vorbeşti cu atâta înflăcărare despre metamorfoze, ai trecut printr-una miraculoasă: mama, profesoara, mic-burgheza de periferie căreia nu-i pasă de nimic, dna Potier, zvâââr, a dispărut în ceață, şi iată țâşnind din propria-i pălărie o femeie în toată splendoarea, înconjurată de mister… şi, lucru uluitor, ea poartă un nume, pe care nu l-am mai auzit de la moartea tatei, care nici el nu-l folosea decât o dată pe an, de ziua ta de naştere, *happy birthday* : Élisabeth. Aplauze!… Încă, încă!

Ce veste minunată! Ce uşurare! Mă temeam atât de mult că atunci când vei ieşi la pensie, vei începe să vegetezi cât e ziulica de lungă: plimbarea de dimineață în grădina publică împreună cu proaspetele pensionare, profund tulburate, care îşi caută un reper şi noi preocupări, hrănirea pisicilor vagaboande şi a infecților de porumbei din scuar, dezlegarea cuvintelor încrucişate sau rezolvarea careurilor sudoku pentru vârsta a treia în fiecare după-amiază, iar seara, după cină, ceva uşor, cum prescrie maestrul Doctissimo, o infuzie chinezească, ciocolată belgiană şi nani la televizor, la TF1, cu Franța lui *De profundis clamavi* [46], pe care Charles Baudelaire, din nou el, o vedea aşa:

46. „Dintru adâncuri strig către tine, Doamne…“ (primul vers din Psalmul 130 şi titlul unui poem de Charles Baudelaire, din volumul *Florile*

răului).

E-o lume plumburie şi fără strălucire
În care noaptea-i plină de spaime şi blesteme[47]

47. *De profundis clamavi*, în Ch. Baudelaire, *op. cit.*

Iar duminica, partida cea mare, adevărată nebunie: descindere în Paris, marile bulevarde, vitrine, restaurante, cinematografe, cafele, înghețate şi sorbeturi, şi întoarcerea cu RER-ul, frântă de oboseală.

Să trăieşti aşa la 60 de ani este curată sinucidere, un păcat împotriva vieții şi a bunelor moravuri. În acest moment al existenței, nu facem economii, lăsăm prudența la o parte, trebuie să trăim mai intens, o dată pentru a câştiga timp, a doua oară pentru a recupera timpul pierdut şi pe acela care ne-a fost furat, şi, în sfârşit, pentru a obține un avans din timpul care va veni. Lupta împotriva timpului este marea încercare a vieții, iar cine vrea s-o poarte într-o zi trebuie să înceapă imediat. Şi dacă o va pierde, iar asta e de la sine înțeles, o va pierde cu zâmbetul pe buze. Treizeci de ani de predat istoria, de vorbit despre războaie, invazii, revoluții, crize economice, comploturi, succesiuni prin violență, birocrație mondialistă, într-un liceu a cărui reputație a ajuns la urechile Consiliului de Securitate al ONU (cred că acolo, sus, la minister, îi spuneau Liceul Kabul şi se gândeau la talibani studiind *sunna*, înainte de a trimite kamikaze ca tine, militanți pentru progresul speciei umane, care să-i aducă pe drumul cel drept, fapt care i-a adus şi noua denumire, „Liceul celei de a doua şanse“) –, toate astea ți-au creat un caracter care nu ar fi putut, nici măcar o secundă, să se lase sedus de ideea de a muri într-o suburbie ca asta, *dimorfă*, ar spune antropologii, pe de o parte Zona verde, cartierul nostru, mirosind a dezinfectant, detergenți şi în bucătărie a unt, pe de cealaltă, chiar în față, peste calea ferată de RER, Zona aridă, cu şirurile nesfârşite de locuințe sociale şi de blocuri-turn uriaşe la orizont emanând miros de prăjeală în ulei rânced, de seu de oaie şi de pneuri incendiate, iar la picioarele lor, un *no man's land* fără sfârşit, aducând a deşertul tătarilor. Ah, aceste denumiri care spun totul sau nimic în funcție partea graniței unde te situezi. Aici e Mica Elveție, acolo este Franța sau Țara Nulă, cuvânt sosit odată cu refugiații din Val Fourré[48], rezervația indiană situată de cealaltă parte a lumii, în

zona siberiană Yvelines, în timpul marelui exod, care a urmat metamorfozei oraşului mitic, botezat „Operaţiunea dedensificarea“, care a constat în provocarea dispariţiei, cu ajutorul explozibilului, a unei treimi din populaţie, pentru ca oamenii rămaşi, restul de două treimi, să poată să se relaxeze, să respire mai bine, să trăiască şi ei. Astfel concepută balanţa, de pe un talger se ia, iar pe celălalt se adaugă.

48. Val Fourré aparţine de Mantes-la-Jolie şi se situează în departamentul Yvelines, din regiunea Île-de-France, la mai puţin de 50 km vest de Paris. În 1959, devenită Zonă Urbană Protejată (ZUP), aici se construieşte fără măsură, cartierul ajungând la un număr de 8 200 de apartamente, cea mai mare ZUP din Franţa. Cu o rată a infracţionalităţi deosebit de ridicată, în 1991 are loc o revoltă de proporţii. O nouă politică de demolare a blocurilor-turn duce, în mai puţin de 15 ani, la dispariţia a aproximativ 2 000 de locuinţe.

Iar tu cunoşteai pericolul, pe care imediat l-ai identificat şi l-ai preîntâmpinat. Bravo! Când mi-ai comunicat că vei pleca, mi-a sărit inima din piept, mi-am spus: trăiască mama, acum e liberă, iese în sfârşit din rutina pendulării între două suburbii extremiste, una sinistrată, cealaltă parfumată, între micul nostru castelaş protejat de gratii groase, impuse de compania de asigurări, şi Liceul „Sing-Sing“, alt nume al „Celei de-a doua şanse“, forfotind de o puzderie de copii multicolori şi de armata lui de bodyguarzi tatuaţi cu cranii caraghios deformate de muşchii umflaţi. Bravo, va scăpa de această epocă a ultimei şanse şi va păşi într-o nouă viaţă, plină de pofte şi de bunăvoie, va cunoaşte alţi oameni, poate şi un bărbat, unul plin de curaj care nu se teme de femei, prieteni, prietene fluşturatice, pline de haz, care s-o înveţe să râdă, să glumească, să călătorească, să călărească, ce ştiu eu, va face nebunii, se va îndrăgosti (cum să-ţi imaginezi aşa ceva?), va pune la cale planuri îndrăzneţe. M-am eliberat de o greutate. Acum cinci ani, la douăzeci şi doi de ani, după doi ani lungi de munci penibile, în zadar, am părăsit şi eu Franţa, acest sărman regat atins de maladia grandorii trecute, care mi-a refuzat o slujbă, chiar şi prost remunerată – custode într-un muzeu, recepţioneră cu jumătate de normă, lipitoare de afişe. Cu o licenţă în Litere, nu însemnam nimic, eram o povară pentru societate, o ruşine, trebuia să

cer iertare şi să mă ascund în adâncul pământului. De la Forţele de Muncă mi s-a spus să nu mai revin, la fel ca ieri, cei de la Poştă. Radiată pentru identitate nepotrivită, într-un loc, şi pentru profil ruşinos, în celălalt. Doar traversând Canalul Mânecii, am găsit totul, puterea de a-mi continua studiile, încrederea în viitor, gustul dragostei şi al petrecerilor şi, dă-ţi seama că, mai presus de toate, m-am simţit utilă şi importantă. Am călătorit, am militat, am învăţat. De la înălţimea micii mele reuşite din ţara de adopţie, Franţa mi se pare ireală, îndepărtată, uitată de zei şi de oameni, dar nu şi de rentieri şi de persoane abjecte. O privesc cu milă şi dezgust, la fel cum descendenţii emigranţilor din secolele trecute priveau ţările de origine ale strămoşilor lor, care fuseseră nevoiţi să fugă din pricina persecuţiilor. Mă temeam pentru tine, te vedeam îmbătrânind în cele mai rele condiţii, într-o suburbie mumificată, într-o ţară care se stinge nemaicrezând în nimic, nici în pasiune, nici în reînviere şi absolut deloc în revoluţie. Să trăieşti în felul ăsta însemna să mori de două ori.

Cum îţi mai străluceau ochii! Atunci când am văzut că drept bagaj nu aveai decât două genţi de voiaj, atributele unei aventuriere, am înţeles că ai rupt-o într-adevăr cu fatalitatea. Ideea ta era să trăieşti fără nici o povară, într-un loc nou şi să laşi în urmă vechile cadavre în sicriele lor. Morţii cu morţii, viii cu viii, despre asta e vorba. Eşti tu întreagă, dintotdeauna ţi-ai interzis să faci lucrurile pe jumătate, cum ne recomanda cetăţeanul Prévert[49], acest modern Jean de La Fontaine. Simţeai exact ce am simţit şi eu când m-am hotărât să-mi iau cele câteva catrafuse şi să-mi caut viaţa în altă parte. Îmi lipsea îngrozitor, dar unde să o găsesc şi cum arăta ea? Nu ştiam, aveam doar douăzeci de ani şi nici un reper, dar eram sigură că nu se află acolo unde se opreşte drumul şi că putem spera la ea dacă învăţăm să mergem, să alergăm, să visăm, să trăim. E trist să ajungi să fugi din ţara ta, şi nu doar pentru că nu mai e în stare să dăruiască viaţă, una plină, ci pentru că îi pune piedici, o maltratează, o îndoliază; şi e atât de umilitor să abandonăm corabia când nouă ne revine onoarea de a o salva de la naufragiu! Dar legile naturii sunt legile naturii şi sunt implacabile: viaţa trebuie să aibă întâietate în orice împrejurare, ordinea cosmică depinde de asta. Dacă se scufundă corabia, asta e, adâncurile au locuri pentru epave, important este să salvezi viţele, nu sicriul, să nu uităm.

49. Aluzie la morala poeziei *Le chat et l'oiseau* a poetului Jacques Prévert (1900–1977).

Şi iată-te în Germania, *à Brême*, cum zic francezii la Bremen, aşa cum spun *Francfort* la Frankfurt, *Aix-la-Chapelle* la Aachen, Munich la München, Moscou la Moskva etc., conform maniei franţuzeşti de a-i reboteza pe ceilalţi fără a le cere permisiunea.

Mi-ai povestit cum ai găsit acest serviciu, dar mărturisesc că am uitat detaliile. Într-un roman detaliile sunt importante, ele mobilează pagina aşa cum bibelourile pun în valoare o piesă de mobilier, cred totuşi că aici putem trece peste asta, dat fiind povestea ta care poate împodobi nu unul, ci zece romane. Parcă îmi amintesc că o colegă te-a îndrumat spre o rețea franco-germană care colaborează cu pensionari din educație, în numele cooperării dintre cele două țări, organizează schimburi, ajută la găsirea de posturi în învățământ în țara vecină. Din click în click, ai nimerit peste un anunț care parcă ți-era destinat: o agenție specializată în educația privată căuta pentru o familie din Bremen o profesoară franţuzoaică, pensionată, pentru a se ocupa cu normă întreagă de educația copilului lor. Se cerea un CV foarte detaliat şi motivații solide.

Până la angajare a durat ceva timp, agenția a verificat cu scrupulozitate dosarul, familia era una notabilă în Bremen, de fapt una dintre cele mai bogate din Germania, şi chiar din Europa, iar copilul, care avea doar unsprezece ani, era dificil, ciclotimic, deseori se lăsa cuprins de nostalgie, dar din timp în timp devenea brusc exaltat şi capricios. Asta se spunea cu jumătate de gură, dar cu tonul potrivit pentru a descuraja orice pretendent care îşi imagina că îşi va oferi vreo vacanță regală, alături de un copil simpatic al unei familii fantastic de bogate. Pentru un pierde-vară, pensionarea însemna *la dolce vita*, nu război cu o fetiță dezaxată şi cu nişte stăpâni tiranici. Îmi şi imaginez zâmbetul tău, ce e aia război când l-ai purtat douăzeci de ani la „Sing-Sing", într-o suburbie amestecată, în care toate dramele planetei intră în rezonanță şi depun semințe gata să explodeze, suficient de pregătite ca să promită un viitor plin de vendete în mai multe episoade. În această cursă, tu erai în mod natural cea desemnată să preiei conducerea, fiindcă degajai o forță calmă,

liniştitoare pentru nişte părinţi îngrijoraţi. Nu îţi mai rămânea decât proba întâlnirii cu ei şi copilul pentru ca acest adevăr să se verifice.

Călătorie la Bremen. Minunată întâlnire, oamenii aceia erau fermecători, deschişi, iar copilul, o fetiţă pe nume Cornelia, Nele pe scurt, absolut adorabilă. Auzindu-i cum vorbesc o franceză impecabilă, citând din Voltaire şi Proust la momentul potrivit, se punea problema ce ar putea să aducă în plus copilului o profesoară de limbă franceză care nu vorbea la fel de bine germana.

Dar nu învăţătura era obiectul principal al angajării, din acest punct de vedere copilului nu-i lipsea nimic, era mult deasupra celor de vârsta ei, şi ai priceput repede asta, însă fetiţa era fragilă, iar absenţa părinţilor, mereu în aer sau pe mările lumii pentru afaceri sau opere de caritate, crea, în personalitatea ei complexă, falii care se puteau transforma în prăpăstii care să ducă la seisme. Greşeala lor a fost că au răsfăţat-o excesiv şi că au instituit în jur o atmosferă de supunere generală în faţa tuturor capriciilor ei. Când torturarea anturajului şi masacrarea jucăriilor nu au mai amuzat-o deloc, fetiţa şi-a concentrat îndârjită atenţia asupra propriei persoane şi, văzând că seamănă panică şi teroare printre servitori, a tot plusat şi a intrat într-un soi de delir epileptic. Asta îmi aduce în minte ceva. Povestea ta m-a făcut să mă gândesc la filmul acela al lui Francis Veber, *Jucăria*, cu Pierre Richard şi Michel Bouquet, şi la păţaniile prin care trece jurnalistul ăla caraghios, cu *look*-ul lui şifonat, după ce a fost cumpărat drept jucărie pentru un puşti extrem de alintat al unui magnat de presă, care se considera stăpânul nefericitului. Prins între tată şi fiu, între demnitate şi supunere, îşi dă seama cât de puţin loc lasă viaţa pentru integritate morală. Oribil, dar cât de banal! Sub privirile tatălui iubitor, copilul îşi bate joc de el la fel cum pisica se joacă cu un şoarece. Dar jurnalistul se descurcă mai curând bine, nu protestează, nici nu se împotriveşte, îl ia aşa cum e, spunându-i: „Nu mă doare, nu mă doare, c-am mâncat fasole tare!“, şi atunci se întâmplă ceva, datorită glumelor şi carambolurilor, băiatul se smulge mirat din nebunia lui de odraslă de miliardar, stricat de atâta râzgâială, şi îşi doreşte să trăiască sărac şi fericit, înconjurat de prieteni fără bani, dar cu sentimente sincere. Nu îmi amintesc dacă tatăl a apreciat evoluţia proletară a moştenitorului său.

Cinematograful este un maestru al iluziilor, numai că realitatea nu

se lasă amăgită de himere. Lângă această fetiță fragilizată de anturaj trebuie să stea o persoană autoritară, o mână de fier, o femeie fermecătoare, cultivată, amuzantă, tandră, stăpână pe subtila artă a pedagogiei, dar şi pe arta militară a dominației. Ce zici, mamă, despre tine e vorba, sunt toate calitățile tale!

Şi iată-te instalată la reşedința imperială a familiei Von Hornerberger. Uau, jos pălăria! Ți-ai acordat o săptămână ca să le expui părinților cum vezi tu situația şi planul de lucru care ar ajuta copilul să regăsească direcția către o viață normală. Treizeci de ani de învățământ, din care douăzeci dedicați salvărilor în masă, în regim de urgență, fără mijloace şi sub un potop de vorbe grele, ba chiar de amenințări şi de acte de violență, toate astea te-au învățat diferite strategeme, ştiințifice poate, dar mai curând magice, ținând de acțiunea în forță, dar şi de finețea şi precizia ceasornicarului. La această fetiță nu exista un asemenea tip de probleme, trebuia pur şi simplu să recreezi în jurul ei o viață autentică: era obligatoriu ca personalul casei să înceteze cu acest comportament de sclavi fanatici, gata să se sacrifice, supuşi unei prințese presupus nebune, iar părinții să accepte ideea că, la ieşirea din copilărie spre adolescență, fata traversează o perioadă dificilă, de îndoială, teamă şi sfidare. Trebuie să scape de sentimentul de vinovăție care i-a împins să o copleşească cu prea multă supraveghere, atenție, duplicitate, dincolo de orice limită. Este evident un copil reuşit, nu va fi nevoie de forceps, asta e sigur, totuşi prea mult zahăr afectează ficatul, prea multe cadouri deteriorează inima, tot ce e în exces distruge restul de rațiune. Revolta ei este normală şi legitimă, dar nu şi când atentează la propria-i sănătate. Lucrurile sunt clare, rămâne să disciplinăm toată lumea din jur şi să luăm măsuri drastice dacă e cazul. Educația este cunoaştere, plus pedagogie, plus libertate, plus poliție. Va trebui decretată starea de urgență şi contravenienții să nu fie scăpați din ochi.

Totul a mers ca pe roate, copilul, părinții, Bremenul, Germania, chiar şi tu, iar eu de asemenea eram bucuroasă să aflu la Londra veştile grozave despre noua ta viață ca să-mi spun, ca-n basme, şi au trăit fericiți până la adânci bătrâneți. Nu mai trebuia decât încuviințarea lui Dumnezeu, şi am fi vorbit despre un miracol.

Adevărata fericire a oamenilor este să-l mulțumească pe Dumnezeu, mai cu seamă dacă acesta este exotic, ba chiar aproape sălbatic.

Ei bine, tocmai asta e tragedia, binele, de oriunde vine, te orbeşte, te face să uiți răul care nu închide niciodată ochii. Biata mea mamă, biata mea mamă! Prea mult bine ucide binele, are acelaşi efect devastator ca al zahărului alb.

ROMAN
nota nr. 1
La răscrucea a două poveşti
Vremea migranților

Domnul i-a spus lui Abraham: Ieşi
din țara ta şi
din neamul tău şi din casa tatălui
tău spre țara
pe care ți-o voi arăta!
(Geneza 12, 1)

Povestea noastră personală se scrie uneori independent de noi, de oameni despre care nu ştim nimic şi cu care, probabil, nu ne vom întâlni niciodată. Se întâmplă să fie o istorie despre suferință, moarte şi reveniri inimaginabile.

În timp ce mama prepara pentru eleva ei strălucită poțiunile ei magico-pedagogice în reşedința imperială a familiei Von Hornerberger, în Bremen, două poveşti, una veche, cealaltă actuală, se scriau şi se petreceau în acelaşi timp, urmând să se îndrepte din întâmplare către ea şi să o prindă în vârtejul lor tumultuos. Accidental, din punctul nostru de vedere, dar, pe un plan superior, există o legătură de cauzalitate dintre cele mai solide. Cred că asta s-ar fi putut întâmpla doar dacă o persoană s-ar fi aflat implicată simultan în două istorii pe care totul le desparte, timpul, spațiul, aşteptările. Iar omul nu este înzestrat cu darul ubicuității.

Cum poate fi scrisă o asemenea poveste? Trebuie să porneşti de undeva, dar de unde?… Din Bremen? Da… sigur că da, din dulcele Bremen, veche bijuterie a Ligii comerciale Hanseatice, care, din Evul

Mediu, s-a întins de-a lungul Mării Nordului şi al celei Baltice, a cuprins un şir continuu de oraşe, de la Londra şi Bruges până la Riga şi Novgorod, trecând prin Stockholm, Kiel, Hamburg, Bremen, Dantzig, Lübeck, Köln, Uelzen, Mulhouse etc., reprezentând prima manifestare a globalizării în mişcare, şi a format un lanț trainic de bastioane ale puterii şi prosperității, pe fondul emigrărilor în masă, al colonizării, al vânzării de sclavi şi al misionarismului.

Oare poate începe şi de la neamul Von Hornerberger?… Sigur că da, el este parte din începutul poveştii… totul a început probabil aici, în timpul weekendului pe care mama s-a hotărât să-l petreacă la Bremerhaven, la cincizeci de kilometri de Bremen, la vărsarea Weserului în Marea Nordului. Voia să vadă acest loc mitic, unde migranții germani s-au îmbarcat în masă să cucerească America în decursul secolelor al XVIII-lea şi al XIX-lea. Mai mult de şapte milioane de oameni au luat drumul mării şi au pornit să îmbogățească acel continent prin formidabila lor forță de muncă, iar ei înşişi au devenit mai bogați grație pasiunii lor irezistibile pentru libertate. Printre ei se afla şi un anume Viktor Tamas von Hornerberger, pentru al cărui strănepot lucra mama acum.

Portul impresionează prin gigantismul construcțiilor şi prin organizarea riguroasă a spațiului, dar ar trebui să n-ai rău de mare ca să poți să-l priveşti sau să-ți placă să admiri priveliştea vapoarelor nemişcate, a hangarelor monotone şi a macaralelor maiestuoase pierzându-se la orizont. Trebuie, de asemenea, să poți să înduri țipetele stridente ale blestematelor de zburătoare de port, pescăruşi, mari şi mici, corbi de mare albi, rătăciți departe de Scoția lor natală, întreg cerul e plin de ei, semn al bogăției locului. Nu numai oamenii migrează, şi păsările o fac, dar la scară mare. Totul se mişcă pe pământ, continentele şi polii. Mama se plimbă de la un chei la altul şi ajunge în inima vie a oraşului, „Casa germană a emigranților“. În timpul exodului masiv către America, aici, în acest imens hangar de lemn, se înghesuiau toți, cu bagajele după ei, iar la auzul semnalului luau cu asalt pasarelele care îi duceau, muți de spaimă, în pântecele întunecate şi dezgustătoare ale vapoarelor. Tot aşa şi Viktor Tamas von Hornerberger, viitorul întemeietor al dinastiei eponime, s-a îmbarcat într-o geroasă zi de decembrie a anului 1831 pe velierul *Die*

neue Hansa, cu destinația New York. Avea 22 de ani şi se putea lăuda cu un chip plăcut, stricat însă de o bărbie-galoş, pe care o ascundea sub o barbă crescută în dezordine şi care în America i-a adus porecla de *Clog chin*; a primit-o în ziua în care s-a dus la bărbier, care, descoperind minunata protuberanță ascunsă de barbă, a exclamat: „*Yeah the brave clog chin under the bush!* “[50], după asta s-a dus la fotograf, fiindcă voia să publice în *New York Gazette* şi *Deutsch New Yorker Zeitung* un anunț cu poză care urma să-i schimbe cursul vieții: „Tânăr saxon, 22 ani, muncitor şi cinstit, caut tânără saxonă, de condiție bună, pentru un cămin fericit. Răspunsul la ziar. Numărul 35102“. Aleasa va fi o oarecare Margaret Fritz-Krüger, de şaptesprezece ani, originară din Dorf, aproape de Lüneburg, ea însăşi sosită de puțin timp din Germania împreună cu familia, luterani de orientare nouă, radicalizați, cum am spune astăzi, care puneau mare preț pe învățătură. Mititica ştia să scrie şi să citească şi spera că într-o bună zi va învăța să socotească, iar cu ajutorul unei numărători chinezeşti cu bile a reuşit să facă socoteli la fel de bine ca un negustor cantonez. Cariera lui Viktor datorează mult predispoziției aritmetice a soției sale. Să ştii să socoteşti repede şi bine în America era la fel de important ca a trage primul cu pistolul.

50. „Ia uite, ditamai galoşu’ ascuns în tufiş“ (în limba engleză în original).

Pe locul vechiului hangar a fost înălțat cel mai frumos şi mai ingenios muzeu de pe pământ. Se numeşte *Deutsches Auswandererhaus*, „Casa germană a emigranților“, şi a primit binemeritatul premiu „Muzeul european al anului 2007“.

La intrare, fiecare vizitator primeşte o mică foaie de hârtie cu biografia unuia dintre cei şapte milioane de emigranți, ales la întâmplare din memoria unui computer, ocazie pentru el de a intra în pielea aventurierului pe toată durata extraordinarului lui periplu către Pământul Făgăduinței.

Apoi, grupul este însoțit de un ghid şi, datorită comentariilor şi vervei acestuia, toți reuşesc să retrăiască întreaga călătorie de la un capăt la altul, din hangar până în New York, unde emigranții slăbiți, epuizați, îngrijorați, dar fericiți se răspândesc care încotro, fiecare

apucând-o pe drumul pe care i l-a rezervat destinul, greu pentru toţi, tragic pentru unii, fabulos pentru câţiva aleşi, pe care providenţa, norocul sau însuşi Diavolul i-au atins cu degetele lor.

Pe acelaşi velier se îmbarcase şi un anume Ernst Hans- Günter Ebert, zis Ebert beţivanu', care va deveni Ernst von Ebert, baron cu titlul cumpărat, după ce acumulase o avere care în actualul clasament *Forbes* l-ar fi plasat cu brio în fruntea plutonului. Îl însoţea o matahală de femeie roşcovană, îmbrăcată cu o rochie greoaie înfoiată, încărcată cu genţi şi boccele – proaspăta lui soţie, Iris Wilhelmine Dana. Mama a vorbit despre ea în bucata ei de roman.

Viktor Tamas von Hornerberger a fost aproape la fel de rapid ca banditul de Ernst Ebert pe domeniul său din Arizona, a acumulat o avere frumoasă în Michigan, în regiunea Marilor Lacuri, apoi în Ontario, de cealaltă parte a Lacului Superior, în Canada, prin exterminarea castorilor, în timpul mirificei „goane după castori", i s-a dat porecla *Castor boy*; au urmat Venezuela şi Brazilia, unde, împreună cu emigranţii spanioli, s-a implicat în exploatarea populaţiei indigene, după care, în sfârşit, s-a stabilit definitiv în Africa de Sud, unde a devenit, spre nefericirea acestei ţări, un Afrikaner dintre cei mai odioşi. Acest capitol din istoria lor este trecut cu uşurinţă sub tăcere de către familia actuală Von Hornerberger. În ciuda cruzimii lui – numele îi este înscris în istoria sângeroasă a ţării –, magnatul a ocupat funcţii-cheie. A fost comandant al poliţiei, cu drept de viaţă şi de moarte asupra a tot ce mişcă în bătaia puştii, cu două picioare şi păr creţ, mai cu seamă din mândra rasă a zuluşilor, apoi ministru al Minelor şi unul dintre cei mai de seamă jefuitori ai Africii australe, din Africa de Sud până în Transvaal, din Rhodesia până în Bechuanaland. Pentru buri, el rămăsese un cowboy, tot ei i-au dat şi o nouă poreclă potrivită cu personalitatea lui: *Cresus boy*. Reputaţia familiei suferea din pricina acestei filiaţii, dar sumele imense de bani investite în acţiuni de mecenat, prin diverse fundaţii, au atenuat sensibil efectele. Abolirea apartheidului în 1991 a trimis secvenţa în Istoria universală, dar ea nu mai avea de-a face cu familia Von Hornerberger, nici cu toate familiile din lume care într-un fel sau altul avuseseră relaţii prieteneşti cu regimul de apartheid. Exorcizarea,

îndeplinită de comisia „Adevăr şi reconciliere“, şi-a îndreptat atenţia, bineînţeles, asupra faptelor poliţiştilor albi împotriva populaţiei de culoare, fără să se atingă măcar de cei din lumea bună care au planificat, finanţat şi organizat dispariţia zuluşilor. Locuitorii din stratosferă nu sunt vizibili de pe pământ.

La moartea fondatorului, familia a părăsit domeniile din Pretoria şi Johannesburg şi au plecat cu toţii la Londra, rupând-o cu tradiţia africană. Venise timpul Europei, se contura o nouă ordine mondială, se descopereau noi modalităţi de a te îmbogăţi şi de a-ţi croi imperii fără a-ţi murdări mâinile. Marele crah din ’29 a fost lovitura care a ucis bătrânul capitalism. Al treilea moştenitor, bunicul Johannes-Markus, închide cercul şi se stabileşte la Bremen pentru a favoriza axa germană a istoriei familiei Von Hornerberger. Fortificată de experienţa internaţională, puternica dinastie a trecut prin cele două războaie mondiale fără a-şi compromite reputaţia, făcând mişcarea potrivită la momentul potrivit. Pe perioada Războiului Rece, au colaborat cu înţelepciune cu sovieticii şi americanii, iar pe sub mână cu chinezii, în perspectiva unui Post-Război Rece. Globalizarea a rafinat mijloacele, piaţa nu mai era un iarmaroc sau un câmp de luptă, se modernizase şi, indiferentă la gesticulaţiile oamenilor, îşi stabilise sediul în circuitele computerelor ordonate în adăposturi antiatomice aseptice, calculând cu viteza luminii înfrângerea finală a umanităţii. Curând, nu vom mai şti ce mâini ne vor despuia şi ne vor arunca pe gura furnalului ca să trecem apoi prin laminor.

„Casa germană a emigranţilor“ din Bremerhaven este o minune de Muzeu Grévin al emigraţiei. E construită în formă de corabie cu pânze din secolul al XVIII-lea. Se intră pe o pasarelă, se circulă de-a lungul punţilor, calelor, scărilor, culoarelor înguste dintre cabine şi, la celălalt capăt, se iese pe o altă pasarelă care duce pe cheiul din New York. Personajele din ceară sunt de un asemenea realism, încât te trezeşti vorbind cu unul sau altul: „Mă scuzaţi, doamnă“, „De unde sunteţi, domnule dragă?“, „Da, aveţi dreptate, e foarte cald azi“, „Ce citeşti, dacă nu te superi, amice?“. Dacă n-ar fi atitudinea lor distantă şi tăcerea lor ofensatoare, ai putea să continui liniştit conversaţia. Sunt câteva sute de femei, bărbaţi şi copii înghesuiţi unii în alţii într-un

decor de epocă suprarealist, încremenit în timp şi în mişcare. Circulând printre ei, într-un vacarm neobosit transmis de difuzoare invizibile, ingenios poziționate, care distilează zgomotele vieții comunității într-un spațiu închis şi pe cele produse de o corabie greoaie cu pânzele în vânt, şi, din când în când, strigătele marinarilor reverberând ca un ecou un ordin sau altul, nu mai ştii cine eşti şi, țintuit locului, ca şi cum ai fost atins din zbor de un lichid paralizant, devii tu însuți un emigrant de ceară închis într-un sarcofag etanş care bântuie pe ocean ca un vas-fantomă. Metamorfoză.

Se duceau acolo în ciuda tuturor obstacolelor, mânați de cel mai puternic dintre toate visele: visul unei vieți mai bune.

Plimbându-te prin pântecele corăbiei, de la o scenă la alta, ajungi pe puntea superioară, inundată într-o lumină aurorală, orbitoare, unde un grup de emigranți în cămăşi de noapte se bulucesc la tribord şi la babord, la pupa, la prova, veseli, zgomotoşi… ce oare celebrează… răsăritul soarelui? apariția îngerului luminii?… nu, sărbătoresc Sosirea, *die Ankunft*, strigă din toți plămânii Uraaa şi Aleluia, râd, se roagă, se îmbrățişează, cântă, dansează un *Ländler*, un *Zwiefacher* sau un *Schuhplattler*[51] îndrăcit, plâng, şi toți, cu brațele înălțate spre cer, privesc în depărtare către apus oraşul mitic care se iveşte din ceața groasă, New York, pământul făgăduit săracilor şi persecutaților din Europa. Cum le mai strălucesc ochii în lumina Lumii Noi! În plus, în jurul lor totul e aureolat… de un nimb supranatural. Este paradisul… nu şi pentru acest copil agățat de bastingaj, care bate din picioare trăgându-şi mama de poalele rochiei, el nu înțelege de ce a uitat de el în fața acestei apariții total neinteresante… este excepția înduioşătoare care subliniază importanța colosală a momentului. O scenă magnifică, seducătoare prin magia pe care o degajă, şi iată-te parte din visul american, iar America e aici, la o aruncătură de băț. Crezi asta cu toată ființa ta. Cinste artistului şi scenaristului tabloului! Totul este magnific, decorurile, figurile de ceară, jocurile de lumini, hologramele, ilustrația sonoră, patina timpului pe obiecte, totul e atât de veridic şi, cireaşa de pe tort, există acel ceva invizibil şi tulburător, din pricina căruia ți se pune un nod în gât şi îți vine să plângi, pe care îl numim simplu „artă“, în lipsa altui cuvânt mai lung, mai măreț, mai misterios. El ne-a metamorfozat în emigranți!

51. Dansuri populare germane.

Pluteşte însă şi multă tristeţe în aer, se vor despărţi, traiul ăsta, băgaţi unii în sufletul altora, care părea fără sfârşit, şi comuniunea de speranţe cu încercări cotidiene au creat legături atât de puternice, încât ar vrea să nu le mai desfacă niciodată. În toate zilele din urmă, au schimbat daruri, recomandări, adrese, lacrimi şi zâmbete emoţionate. America e imensă, o ştie toată lumea, se povestesc o grămadă de lucruri despre ea, oribile, uluitoare, incredibile, ştiu că nu se vor mai revedea niciodată, sau doar printr-un miracol, viaţa care va începe acum va fi atât de acaparatoare, încât trecutul se va şterge ca să facă loc viitorului.

În următoarea etapă, pe o altă pasarelă, are loc debarcarea, despărţirea. Familiile se află acum pe chei, aşezate aici pe întregul calabalâc, iar mai încolo, în picioare, intimidaţi, în faţa agenţilor de la serviciul de imigrări, aflaţi în spatele unor ghişee de tablă, care, siguri pe ei, îi interoghează boscorodind într-o germană uitată sau într-o americană care are încă ecouri din Europa cea rămasă departe, îi înregistrează, le înmânează actele, mai încolo îi vezi hoinărind pe străzile exuberante ale oraşului şi în sala paşilor pierduţi din Grand Central Station, aşteptând un tren, o rudă, un gest providenţial.

Când îi vezi aşa umili, pierduţi în imensitate şi necunoscut, eşti cuprins de o profundă empatie pentru aceste familii, toate foarte tinere, care nu doar au făcut o călătorie grea şi periculoasă de la Bremerhaven la New York pe o coajă de nucă, ci au trăit tulburătorul mister al Exodului din Egipt către Pământul Făgăduinţei, împinşi de o speranţă pe care nimeni nu le-o putea înfrânge. Lectura zilnică a Bibliei i-a pregătit pentru toate miracolele şi toate promisiunile. Asta simt când revin bogaţi şi fericiţi din vechiul exod în Lumea Nouă şi regăsesc străzile cu aer proaspăt din Bremerhaven.

În timp ce scotocea prin măruntaiele corăbiei, ca şi cum şi-ar fi căutat un obiect pierdut, ceasul sau ochelarii, mama s-a oprit în faţa unui personaj din ceară, extrem de expresiv, executat cu o precizie remarcabilă, era un tânăr, scund, îndesat, cu un aer viclean şi încăpăţânat, care, aşezat pe un scăunel, se străduia din răsputeri să scrie o scrisoare, părea că are crampe şi vânătăi la degete şi că

transpiră din abundență. S-a aplecat peste umărul lui şi şi-a dat seama că e vorba despre o scrisoare originală, pe hârtie de epocă, îngălbenită, şifonată, adresată părinților lui şi scrisă în *Niederdeutsch*, limbă folosită în Saxonia Inferioară din vremea aceea. Chiar dacă era interzis prin regulament, a făcut numeroase fotografii cu telefonul. Scrisoarea povestea într-un mod absolut banal lucruri esențiale, aşa cum ştiau să facă odinioară oamenii simpli, cu naturalețe şi sinceritate. Mama a avut excelenta idee să o traducă în franceză, scutindu-ne de greşelile de ortografie, ştersăturile şi mâzgăliturile cu care era înțesată. N-ai fi putut crede că acest „scriitor“ ştia să citească şi să scrie.

La bordul lui Die neue Hansa, *azi, 25 februarie 1832.*

Dragii mei mamă şi tată, dragi frați Otto, Andreas şi Lukas şi dragă soră Ute,

Vă scriu aceste rânduri ca să vă spun că eu sunt bine, ceea ce vă doresc şi vouă. Călătoria e grea, dar plăcută, am văzut caşaloți, rechini şi delfini care ne-au însoțit cu voioşie, dar nu au fost deloc şi sirene, cum ni s-a promis, nici, din fericire, monştri marini care fojgăie prin adâncuri. În fiecare seară ne-am rugat să fim ocrotiți şi în zori ne trezeam în viață.

Vecinii de culcuş sunt plăcuți, adevărați creştini care nu şi-au uitat rugăciunile, ceea ce îi e pe plac lui Iris, care e foarte credincioasă. Sunt şi evrei în cală, se aud tot timpul mormăind din biblia lor, Tanakh, *şi dezbătând texte din midraşul lor, care trebuie că e foarte misterios. Serviciul de bord s-a dat la fund, aşa că ne descurcăm cum putem cu masa. Îmi lipseşte pâinea mamei. Tot aşa şi Düsseldorful, şi prietenii mei.*

Dumnezeu să vă aibă în pază.

Vă sărut.

Fiul vostru şi frate, Ernst Hans-Günter, la porțile Noului Ierusalim, prin mila Domnului şi a Sfântului Cristofor din Lycia, dragul patron al călătorilor, la care ne-am rugat la Bremerhaven şi la Liverpool şi căruia i-am dăruit doi pfennigi, câştigați cinstit

Căutând bine, poate că ar fi găsit şi vreun document purtând

numele lui Viktor Tamas von Hornerberger, străbunul lui Johannes-Markus. Pentru el a venit la Bremerhaven, să vadă locul unde s-a îmbarcat. Mama Corneliei i-a vorbit într-o zi despre el, dar aşa ca în *Who's Who*-ul de Bremen, cu acea considerație lirică pe care o datorăm celui mai ilustru dintre ai noştri. Avea nevoie de aceste informații ca să se documenteze pentru lucrările practice, în cazul de față pentru a putea să-i explice lui Nele că trebuie să aibă cu ceilalți legături care nu sunt doar conjuncturale şi interesate, ci şi care să se înscrie în istoria neamului ei şi a lumii, fiindcă numai aşa, consolidat de legături de proximitate şi tradiție, poți construi o societate bazată pe stimă şi solidaritate. Viktor Tamas era poate lungit în pat, în zona vecină, a celibatarilor, pregătit şi el să scrie o scrisoare familiei, acolo, la Bremen, căminul natal al neamului Von Hornerberger, pe care să o pună la poştă la New York, care să-i anunțe minunata, liniştitoarea veste: *Wir sind in der neuen Welt angekommen, Halleluja!* [52]

52. Am ajuns în Lumea Nouă. Aleluia! (în limba germană în original).

Dar un muzeu nu este un birou de obiecte pierdute, nu venim să ne căutăm strămoşii, el povesteşte un episod din eternul drum al omenirii către o viață mai bună.

Dacă istoria locală ne arată o imagine exactă a emigrantului Viktor Tamas von Hornerberger, originar de acolo şi devenit mai târziu un mecena respectat şi admirat de tot oraşul, mama a trebuit să scotocească mult ca să-l cunoască pe domnul Ebert. În scurt timp i-a venit ideea să scrie o notiță biografică despre el, de care s-a şi apucat, cu ajutorul entuziast al micuței Nele, care a descoperit în acest joc pedagogic debutul pasiunii ei pentru istorie şi problemele amuzante pe care aceasta le ridică în fiecare moment al cercetării.

Curând a apărut o pistă care ducea de la Ebert de pe velierul *Die neue Hansa* la cel din grupul industrial Von Ebert şi din Fundația von Ebert. Grație miracolului internetului, au fost suficiente, după consultarea *Who's Who*, doar câteva clickuri pe Google şi de acolo, pe diverse linkuri, pentru a accesa site-ul Fundației „Karl Ludwig von Ebert", a cărui pagină de pornire se deschide cu o galerie foto a familiei Von Ebert, în vârful piramidei tronând fondatorul Ernst

Hans-Günter von Ebert, după care se trece la Muzeul Biscuitului „Von Ebert“ şi aşa mai departe. Legenda e bine documentată, dar, evident, nu spune adevărul, care trebuie căutat în altă parte.

După toate aparenţele, proiectul nu a avansat, mama a lăsat câteva notiţe răzleţe, fără continuitate, poze pe mobil şi în computer şi câteva foi printate de pe net despre instituţiile Von Ebert şi Von Hornerberger. Când mă voi duce la Bremen să recuperez lucrurile mamei de la Von Hornerberger, voi găsi precis chestii interesante, dacă nu, ancheta trebuie reluată de la zero. Da, dar de ce, cui îi pasă de acest biet Ernst von Ebert în afară de mama, *fiindcă* ea a pătruns miraculos în viaţa lui, sau poate invers, şi în afară de mine, care vreau să înţeleg ce a apucat-o şi să ştiu la ce se gândea când intra în pielea acelei misterioase Ute von Ebert, care îi relata fiicei ei, aflată şi ea la Londra, într-un foileton dezlânat, povestea neverosimilă a unui oraş de negăsit pe hărţile oficiale, Erlingen, care simbolizează ce… evident ceva, un Occident perfect, un sanctuar ameninţat, un paradis pierdut, asediat de un invadator îndoielnic, deja stăpân invizibil al lumii. Apoi, un tren care nu mai vine, nu va veni deloc, pe care unii îl aşteaptă cu disperare, în vreme ce alţii se străduiesc să-i împiedice venirea, un deşert montan înzăpezit până la cer, unde vedem cum o santinelă chinuită de halucinaţii scrutează orizontul, de unde apar din când în când fiinţe inimaginabile, pe care doar efectele speciale de la cinema le pot concepe, jumătate *bigfoot*, jumătate tufiş ambulant.

Poznaşa de mama, ce imaginaţie! Doamne, cât de clară a fost viaţa ta în Franţa, la tine acasă, la muncă, între „Sing-Sing“ şi casa noastră dragă din Mica Elveţie, în minunatul 93, celebru în întreaga galaxie, iar acum, la pensie, în Germania, la alţii, cât a devenit de complicată! M-a apucat durerea de cap.

*

Am păstrat pentru final partea cea mai ciudată, care demonstrează că hazardul are cu prisosinţă şi alte funcţii în afară de rolul de a te lua prin surprindere şi a te ului, el dă şi lecţii, povesteşte în felul lui strania istorie a lumii. O face într-un mod greu de înţeles, plin de contradicţii de nerezolvat, predispuse să rămână indescifrabile, dar care se adresează neîncetat curiozităţii omeneşti, ademenind-o să extragă sensurile şi să le scoată la lumină.

O lună mai târziu, în vasul care o ducea către Hamburg, alt mare port de emigrație de unde au plecat mai mult de cinci milioane de nemți şi de europeni (prusaci, austro-ungari, elvețieni…), a căror listă e păstrată cu sfințenie în muzeul emigrației de acolo, *Auswanderermuseum BallinStadt*, mama era încă încântată de weekendul ei studios la Bremerhaven şi frământată de mii de întrebări pe care nu a ajuns să le formuleze, senzație pe care istoricii o trăiesc atunci când, câteodată, între ei şi personajele studiate se creează o legătură bizară, iar când să scoată carnețelul cu notițe din buzunar, a găsit o hârtie împăturită. I-a aruncat o privire rapidă înainte să o arunce la gunoi şi s-a oprit brusc… Ce-i asta?… dar… da, este foaia cu nota biografică pe care a primit-o la intrare, la muzeul din Bremerhaven, la fel ca toți vizitatorii. A vârât-o în buzunar şi a uitat să o mai citească, aşa cum cereau regulile jocului, ca să intre în pielea unui anumit emigrant şi să încerce să trăiască sentimentele care poate l-au animat pe timpul traversării. A despăturit-o, şi-a pus ochelarii… şi… Cum?… este oare posibil… Doamne… e o nebunie… biografia era a lui… Ernst Hans-Günter von Ebert! La acest nivel de precizie hazardul nu mai este hazard, este triumful adevărului ieşit la lumină la momentul potrivit. Este verdictul, pronunțarea sentinței.

Şocul a fost atât de puternic, că a scos un țipăt. Vecinii de bancă s-au îngrijorat, neştiind cum să reacționeze. I-a liniştit cu un gest din mână şi s-a întors la bucata de hârtie, pe care scria:

Ernst Hans-Günter Ebert s-a născut la 20 iunie 1812 la Nessle, comuna Ekrath, districtul Düsseldorf. De la 13 la 15 ani, a lucrat ca muncitor agricol, la fermele învecinate, apoi ca ucenic pe la diferiți meşteri din Ekrath, conform tradiției germane a breslelor. La 16 ani, a sosit la Bremerhaven cu intenția de a emigra în America. Timp de doi ani s-a angajat în port ca docher, dar a practicat şi diverse alte meserii (tâmplar, zidar, țiglar).

La 11 decembrie 1831, la 20 de ani, se îmbarcă spre America, împreună cu soția lui, Iris Wilhelmine Dana Rolf, pe velierul Die neue Hansa. *Au debarcat la 28 februarie 1832.*

Mai târziu, datorită banilor pe care i-a trimis familiei, sora lui, Ute, a deschis o mică făbricuță de biscuiți, „Die Könige Ute“,

numele firmei a fost inspirat de titlul unui basm local, care spunea povestea gestului eroic făcut de tânăra prințesă Ute împotriva invadatorului otoman. Fabrica producea biscuiți apreciați de toți copiii din Saxonia Inferioară, alipită ducatului Brunswick.

Ernst Ebert este reprezentat de o reproducere liberă, numerotată 10/23/1831 în sectorul 11, sala comună/refectoriu (vezi pe verso planul ambarcațiunii). Pe etichetă se află legenda: „Ernst scrie familiei sale, în Germania“.

Nota bene:

* Această notă a fost alcătuită pe baza informațiilor pe care emigrantul Ebert le-a furnizat la cumpărarea biletului către America şi a celor obținute de la familiile câtorva emigranți, aleşi la întâmplare în momentul întocmirii fişierului personajelor şi al construirii muzeului.

** *Die neue Hansa* poate fi vizitat în portul Göteborg, din Suedia, unde, după ce a fost scos din uz, a fost transformat în navă-muzeu.

ROMAN
nota nr. 2
La răscrucea a două poveşti
Vremea barbarilor

Şi au nimicit tot ce era în cetate:
bărbat şi femeie, copil şi bătrân,
bou, oaie şi măgar
i-au trecut prin ascuțişul sabiei.
(Cartea lui Iosua 6, 21)

Oamenilor nu le-au lipsit niciodată motivele de a ucide, le-au găsit foarte uşor peste tot pe unde au avut chef să le caute. Nu este nevoie de prea mult pentru a scrie o pagină de istorie întunecată după pofta inimii: o căpetenie în fruntea unui grup, o ligă, o facțiune, o falangă, un braț drept ambițios, un discurs delirant, un ritual solemn, două-trei sloganuri bine aduse din condei. Răul va veni cu atât mai repede cu cât societatea numără mai mulți apostoli ai păcii şi secte pacifiste. Prima crimă nu aşteaptă niciodată ziua de mâine.

Dar aceste vremuri trec şi se ivesc altele, lumea se eliberează de minciună, omul de el însuşi şi nu mai ucide pentru el, din egocentrism, din nevoile lui meschine, la naiba cu omul şi capriciile lui, cu morala şi obiceiurile lui, astea sunt ridicole şi iluzorii, acum ucide la ordinul lui Dumnezeu, venit din înaltul cerurilor. A nu te supune e o greşeală gravă. Nici măcar moartea nu poate să spele ofensa.

Umanitatea se îndreaptă către noul regat. Slujitorii Domnului care se proclamă unicii executanți ai voinței divine vor fi gardieni vigilenți. Vor prezida Tribunalul universal permanent şi vor supune popoarele prin spectacolul terifiant al pedepsirii cu moartea.

Se pun nenumărate întrebări despre veridicitatea sau absurditatea acestor lucruri, dar nici una nu are un răspuns garantat. Ce contează adevărul, curând dispar îndoielile, fricile şi frământările minţii, supunerea e refugiul ideal. Omul se va supune şi nu va avea deloc nevoie să ştie cui şi cu ce preţ, supunerea este extazul suprem, este viitorul omenirii.

În calitate de specialistă în istorie şi profesoară într-un liceu înrolat într-un adevărat război mondial, mama avea punctul ei de vedere, dar nu îl comunica în nici un caz în şcoală, unde acest subiect este monopolul elevilor, nici acasă, unde, ca să menţinem armonia, practicam autocenzura şi dublul limbaj, potrivit celor mai bune reguli ale corectitudinii politice, iar dacă vreo urgenţă ne forţa mâna, aplicam politica struţului sau ne întrerupeam unul pe altul. E simplu, era interzis să vorbim deschis despre Slujitori şi credinţele lor supranaturale sau să întoarcem pe toate feţele actualitatea tragică din lume, trebuia să acceptăm varianta oficială. Doar mama se mai abătea de la reguli, în calitatea ei de stăpână absolută, care împarte hrana şi dă stingerea, dar nici măcar ea nu abuza, mârâia şi bombănea, dar atât. Trebuie însă să mărturisesc că ceea ce nu se spunea se gândea totuşi, în Zona verde eram mai degrabă furioşi pe cei din Zona aridă, pe comunitatea lor insuportabilă şi pe Slujitorii care o guvernează, şi am fi dorit să-i vedem schimbându-se în bine sau migrând în alt cartier, cât mai departe posibil. Opusul este adevărat şi poate fi spus, scris şi urlat în gura mare, este deviza Slujitorilor, „Cartierul va învinge prin şi pentru Dumnezeu“, scrisă pe toate zidurile, până la porţile coliviilor noastre, pe care nimeni nu îndrăzneşte s-o cureţe, fiindcă să şterg numele Domnului este o altă greşeală cumplită. Zona aridă nu doarme niciodată, ritualul îi interzice, înainte de revărsatul zorilor este gata de luptă, crainicii străbat rapid străzile zornăind din pârâitoarea leproşilor[53]: „Credincioşi supuşi păcatului, treziţi-vă, a sosit vremea, veniţi la adunare, veghea e mai bună ca somnul!“ În Zona verde, adormiţii sunt adânciţi în străfundurile neantului, nu se aud nici sforăind, nici scrâşnind din dinţi, nici analizând micile griji ale săptămânii, poţi să le iei şi gâtul în somnul lor comatos, tot ar refuza să se trezească.

53. Instrument din lemn foarte zgomotos, morişcă pe care o învârteau

bolnavii de lepră pentru a-şi semnala prezența în preajma oamenilor, în Evul Mediu.

Toate astea au un caracter anecdotic, sunt mici ciorovăieli între buni vecini, *Rive gauche* contra *Rive droite*, porcii contra oilor, şoarecii de câmp contra şoarecilor de oraş, Zona albastră contra Zona roşie, Don Camillo *versus* Peppone, sunt la fel de vechi ca ziua şi noaptea în mişcarea planetelor. Nu, noutatea este… Doamne, mama m-ar lua peste picior… o să se răsucească în mormânt… atât am râs de obsesia ei kafkiană de a vedea peste tot metamorfoze monstruoase… pentru ea aici este cheia, tot răul din lume vine de la instabilitatea formelor ei… Da, bine, o voi spune oricum… mi se pare că noutatea e… *metamorfoza lui Dumnezeu însuşi!* Dumnezeu nu mai este Dumnezeu, Dumnezeul întregului univers şi al fiinţelor vii e doar al Slujitorilor, aleşii lui, menirea sa nu mai este fericirea tuturor pe pământ şi în ceruri, ci alta. Nu trebuie să respingem această ipoteza, fiindcă nu omul este cel care s-a schimbat, nici societatea, nici umanitatea, ele n-au posibilitatea să facă acest lucru, nu într-un timp atât de scurt, evoluția speciilor se măsoară în milioane de ani, Dumnezeu este cel care s-a schimbat, cu o pocnitură din degete, antrenând în această metamorfoză pe aceea a Supuşilor şi a urmaşilor lor. Ce va ieşi de aici, bine sau mai mult rău, şi ce putem face, să ne opunem transformării sau să o acceptăm, să alegem un alt Dumnezeu mai statornic în dogmele sale, mai imparțial în alegeri? O perspectivă vertiginoasă se deschide în fața noastră. Doar auzind această ipoteză şi suntem obligaţi să regândim totul de la origini, de la Avraam din Caldeea, fiul lui Terah, inventatorul Dumnezeului unic, singurul îndrumător, apărător şi judecător al oamenilor. Ar trebui să ne obişnuim cu ideea, şi zeii au istoria lor, se nasc, se bucură de toate privilegiile puterii lor nemăsurate şi de vicisitudinile traiului printre oameni, se metamorfozează câteodată împotriva voinței lor sau apun violent, detronaţi de alţi zei sau de adepţi ambiţioşi. Chiar dacă au fost colosali şi păreau veşnici, amintirea lor nu a supraviețuit decât în manualele şcolare, în almanahuri şi în muzee. Ah, ce au devenit marii zei de altădată: Ra, Aton, Gaia, Zeus, Jupiter, Baal, Tanit, Quetzalcóatl, Mithra, Ahriman, Shiva, Odin, Houbel etc.? Mai că i-am regreta. Cât fast, câtă magie, ce minuni şi ce patimi de neînchipuit

au stârnit în oameni, creaturile şi creatorii lor?

Asta ne încredinţează că, de-a lungul timpului, omenirea pare că poate supravieţui de minune tuturor zeităţilor, trebuie pur şi simplu doar să vegheze şi să-i privească pe zei cum mor singuri sau se omoară unii pe alţii. Până la urmă, viaţa va fi reuşit adevăratul miracol, să existe în absolut, şi este o mare uşurare să crezi asta.

Bine, acesta este un exerciţiu de şcoală de teologie, care ne îndepărtează de realitate. Ceea ce contează în romanul mamei şi în al meu, din prezent, sunt înfiorătoarele evenimente din anul 2015 şi punctul lor culminant de la 13 noiembrie. Da, acolo este adevăratul început al poveştii noastre… Aşa cum fusese cu câteva luni în urmă vizita mamei la „Casa germană a emigranţilor“ din Bremerhaven care, prin câteva mii de căi invizibile, a dus-o la Ernst şi Ute von Ebert, frate şi soră, care aveau să pătrundă în viaţa ei sau ea în a lor… sau în memoria lor.

Dar de ce, Doamne sfinte? Psihiatrii îşi vor pune problema. Vor vorbi despre identificarea celui slab cu cel puternic, o profesoară insignifiantă din suburbii, condamnată ca fiecare dintre noi la tăcere de un sistem bazat pe îndoctrinare, teamă şi supunere, agresată, înjosită de răufăcători de joasă speţă, care, pentru a scăpa din ghearele umilinţei, se transformă într-un soi de Jeanne d'Arc idealizată, în cazul de faţă Ute, regina, moştenitoarea unei puternice dinastii globale, care vorbeşte răspicat şi în gura mare, spune lucrurilor pe nume, interpelează marionetele care guvernează peste o biată populaţie indolentă, arată lipsa de valoare a membrilor clerului, îşi impune tuturor voinţa. Ne metamorfozăm în vis în supereroi ca să rupem cercul care ne zdrobeşte şi ne ucide, numai aşa izbutim să supravieţuim umilinţelor. Sunt suferinţe care uneori duc la transformarea oamenilor în bombe vii, ca să se elibereze de condiţia lor mizerabilă şi să acceadă, postum, la demnitatea de om liber.

În momentul în care amândouă duceam o viaţă bună, activă în ţările noastre de adopţie, mama în Germania, eu în Regatul Unit, Franţa pe care am abandonat-o, cu plictisul şi lamentările ei, a explodat sub violenţa islamiştilor ei, telecomandaţi de monstrul postmodern Daesh[54]. Barbaria s-a dezlănţuit asupra ei în toate cele patru colţuri ale ţării, la Paris, Toulouse, Nisa, în Isère, la Villejuif, la

Magnanville. Cum aleargă această mizerie, trece de la o viaţă la alta prin salturi cuantice, fără nici o regulă, nici o corelare, nici un efort, fără coordonare şi, miracol, totul se îmbină şi conturează planul, acesta-i universul perfect şi uluitor al haosului islamist. Hazardul, marele constructor al ordinii, în conformitate cu legi matematice necruțătoare, se află la datorie, dar rezultatul exact ca un ceas atomic nu se vede decât la sfârşit, după mii de etalări aleatorii. La început, vedem doar degetul păpuşarului şi absolut deloc realitatea care despică orizontul.

54. Denumirea arabă a Statului Islamic al Irakului şi Levantului.

Morții s-au adăugat morților, lacrimile, lacrimilor, slujbele, slujbelor, toate, pline de demnitate, de tăceri, de cuvinte nerostite. După liniştea de moarte care te asurzea tot atât de mult ca explozia unei bombe, trebuie să începem din nou să vorbim şi, dacă este posibil, să spunem lucrurilor pe nume: atentate, vendete, represalii, război-fulger, război mondial, banditism şi legende urbane, plan de diversiune şi destabilizare, cucerire prin război de uzură, proiect divin? Despre ce este vorba de fapt şi, până la urmă, ce vor de la noi? Întrebarea a fost întoarsă pe toate feţele, dar nu a primit răspuns, s-au spus o mulțime de lucruri, însă nu la obiect. În acest stadiu, a vorbi înseamnă a acuza, ni se spune, şi nimeni nu vrea să-şi supere prietenii sau să-şi enerveze vecinii, cu atât mai puțin să-şi dezamăgească clienții sau patronii. O țară deficitară este obligată să se abțină, demnitatea nu ține de foame.

După atacul de la Bataclan, ne-am sunat la telefon una pe alta încontinuu, pe măsură ce bilanțul se agrava de la comunicat la comunicat.

Ce durere şi ce umilinţă să îți vezi țara îngenuncheată, tremurând de frică, implorând sprijin şi îndurare, şi ce ruşine insuportabilă să ai nişte conducători atât de nevrednici! Popoarele, care în fond îşi merită soarta, nu ar fi trebuit niciodată să accepte să fie conduse de nişte persoane atât de debile. Să mori din cauza mediocrității lor înseamnă să mori de două ori.

În zilele care au urmat, Franța s-a umplut de locuri de reculegere

emoționante, unde, fără întrerupere, se îngrămădeau buchete de flori, lumânări multicolore, jucării de pluş şi bilețele pline de afecțiune şi solidaritate, sub privirile sfioase ale camerelor de luat vederi. Întreaga lume admira această Franță care răspundea atât de delicat la cruzimea agresorilor ei. Cine a mai pomenit aşa ceva, nici chiar Isus, cu toată nesfârşita lui iubire față de oameni, nu a fost atât de darnic şi de iertător cu cei veniți să-l răstignească. „Să nu credeți că am venit să aduc pace pe pământ!“ le-a spus el apostolilor neîncrezători, „Nu am venit să aduc pace, ci sabie“[55].

55. Matei, 10, 34.

A doua zi, mama a sărit în primul tren spre Paris. În ea vorbea bătrâna Franță. Când țara e în primejdie, nu alergăm la florărie, nu îmbrăcăm haine de doliu, nu plângem, ci tragem pantalonii pe noi, încălțări solide şi ne aşezăm la coadă, în fața cazarmei, ca să ne înrolăm voluntari sau ne punem un halat şi ne repezim la spitalul cel mai apropiat de pe front, ca să donăm sânge sau să îngrijim răniții.

Alte vremuri, alte deprinderi. Noi, noua generație, suntem din alt aluat, ne strângem în fața televizorului cu amicii, în seara alegerilor sau a vreunui meci dintr-o finală oarecare, şi, între două ştiri şi două pahare, pretindem că am găsit cauza dezordinii planetare în eşecul bunicilor noştri şi în refuzul majorității pasive de a încredința puterea minorității active, conform noii reguli a alternanței la putere.

La prânz, m-a sunat de la noi de acasă. I-a mobilizat pe Maria şi Giuseppe, zis Beppe, care au răspuns prompt la apel, aşa cum au făcut mereu de la sosirea lor în Franța în anii ’80. Datorită perseverenței lor, au fost angajați la liceul mamei, Maria la bucătărie, Bepe ca om bun la toate. Cu răbdare şi insistență, au obținut un apartament cu două camere în cartierul nostru, în Zona celor Patru Mii de locuințe, bloc 9, corp 11, parter. Nici o şansă, 11/9 are povestea lui, el a fost pentru departamentul 93 Sud un adevărat loc al răfuielii de la O.K. Corral. Aici conturile erau reglate de bande, ca odinioară, cu bazooka, cu maceta, cu katana, cu bâta. Se adunau într-o măcelărie clandestină angro. Sosirea miraculoasă a Slujitorilor a rezolvat totul, prin decret divin au naționalizat întregul cartier, dintr-o parte în alta, 12 000 de locuitori, ca în Erlingen, şi numaidecât au lansat un puternic program

de aservire a populației. Şefii bandelor au fost anihilați şi lichidați, iar oamenii lor, potoliți cu bâta şi integrați în trupele Slujitorilor, la munca de jos, puşi să culeagă cartuşele goale, să care covoraşele de rugăciune, să colecteze bani. Polițiştii, cărora le scoseseră fire albe şi pe care îi îmbolnăviseră de ulcer, au fost convocați şi îndemnați să profite de dreptul la pensionare, aşa că au şters-o în grabă, fără nici o petrecere de adio. Sediul Poliției a fost transformat în centru de tortură.

Două colege de la liceu şi două prietene din cartier, care în ciuda stării de război nu se temeau prea tare să se arate în lume cu locuitorii din Zona verde, împreună cu Maria, au însoțit-o pe mama la Paris ca să se reculeagă în față la Bataclan, loc important al blasfemiei pentru islamişti. Ce de femei, ce de ținte de ales pentru bărboşi… iar Beppe a venit şi el, în numele principiului de paritate şi ca să ducă materialele. Toată seara la noi a fost atelier de pictură şi de diverse activități: prepararea sendvişurilor, dar şi meşterirea de steaguri, brasarde şi afişe cu sloganuri unul şi unul: „*¡No pasarán!* “; „Trăiască viața, jos moartea!“; „Basta, fanaticilor!“; „Republica va învinge!“… Au făcut o mulțime, cu gândul că acolo le vor ridica pe cele care vor fi potrivite adunării. Fără provocări, fără note discordante.

*

Ziua a fost lungă şi eroică. Mama a făcut sute de fotografii splendide cu aparatul foto şi cu mobilul, mulțimi dense, grave, viața în marş, viața protestând, dar şi oameni buimaci, strecurându-se pe lângă ziduri şi făcându-se nevăzuți. Plutea în aerul parizian o reminiscență de-a-ndoaselea… *Parisul insultat, Parisul distrus, Parisul martirizat… şi Parisul, ocupat!* [56]

56. Parafrază după discursul generalului De Gaulle de la 25 august 1944: „Parisul insultat, Parisul distrus, Parisul martirizat, dar Parisul *eliberat* !“

La întoarcere s-a produs tragedia. Nu mult după miezul nopții, grupul revenea acasă cu metroul – erau mândri de contribuția lor la mobilizarea națională.

La stația République, pe linia 5 în direcția Gara de Nord, patru tineri islamişti, nişte namile patibulare, au urcat în vagon. Mergeau

probabil în direcţia aceea ca să ia RER-ul B sau D. Păreau în toane rele. Ziceai că se întorc dintr-o misiune sinucigaşă ratată undeva în lume, la Bruxelles, Toulouse, Londra, Kabul, Mogadiscio, New York. Purtau ținuta regulamentară de mujahedin, bluzon peste tradiționala gandura, pantaloni largi, ca nişte paraşute, până la jumătatea gambei, barba în dezordine… şi să nu uităm, bulina necrozată pe frunte… şi, a adăugat Maria, priviri otrăvite. Nu le mai lipsea decât kalaşnikovul, lansatorul de rachete şi sabia pentru decapitări rapide. Mobilizarea populației în jurul Bataclanului a fost o adevărată tortură pentru credința lor, au văzut şi au auzit lucruri care, toate la un loc, ar fi meritat o pedeapsă drastică într-o țară locuită de credincioşi cinstiți.

Unul dintre ei, care părea că e liderul grupului, în trecere, i-a tras lui Beppe un bobârnac, şi s-a aşezat pe banchetă. În urma şocului, acesta şi-a pierdut echilibrul şi a scăpat afişele din mână. Mujahedinul a ridicat unul şi a citit cu voce tare, într-o franceză limpede, laică şi republicană: „Stop terorismului, nu e loc pentru islamism!“

Dacă există un cuvânt care îi scoate din minți pe islamişti, acesta e islamism, le declanşează o cumplită durere de dinți. Să reduci islamul la islamism, această erezie americano-sionistă, este o blasfemie care ar duce la milioane de morți. S-au repezit la afişe, le-au sfâşiat, le-au călcat în picioare, cu ochii pe mama care îi împroşca de zor cu înjurături: „Împuțiților… degeneraților… laşilor… amărâților, islamişti de rahat!“

La stația următoare, Jacques Bonsergent, mama şi prietenele ei s-au grăbit să coboare din vagon. După o scurtă ezitare, cei patru derbedei s-au ridicat şi s-au repezit pe uşile care tocmai se închideau. Stația era pustie. Le-au prins pe mama şi pe fete şi s-au dezlănțuit asupra lor, fără să uite de bietul Beppe, pe care l-au luat la palme, au dat cu el de pereți, de parcă erau în transă, porniți să ucidă. Încercând să se smulgă din strânsoarea şefului, mama şi-a pierdut echilibrul şi a căzut pe spate pe calea ferată. Capul i s-a izbit violent de şine, cu un zgomot de nucă zdrobită. Nu mai mişca, sângele țâşnea în şuvoi, iar piciorul drept îi era caraghios răsucit din şold. Cu un ultim scuipat, criminalii s-au îndepărtat ca nişte prădători sătui.

Beppe a coborât pe şine ca să o ridice pe mama. Maria a strigat: „Nu o mişca, omule, o s-o ucizi, vezi mai bine dacă nu vine metroul!“, apoi a alergat să tragă semnalul de alarmă. După două

secunde, îi explica situația unui interlocutor care trebuie că dormea în fața ecranelor de supraveghere, „Opriți trenul, opriți trenul!“ urla ea.

Curajosul Beppe s-a afundat în tunel ca să încerce să oprească trenul următor. Era târziu, cel care trecuse era probabil ultimul.

Zece minute mai târziu, stația a fost luată cu asalt: poliție, pompieri-salvatori, agenți de la metrou.

Instalată pe o targă, bine prinsă în chingi, cu gâtul imobilizat într-un colier cervical, mama a fost dusă la Spitalul de Urgență Hôtel-Dieu.

*

Când a sunat telefonul, după miezul nopții, în felul acela inconfundabil în care anunță o nenorocire care tocmai a avut loc, eram în fața televizorului, cu ochii pe canalele franțuzeşti de ştiri nonstop, urmărind aceleaşi dezbateri în buclă despre atacurile de la 13 noiembrie, enervându-mă pe aceia care ştiau să se înfrâneze ca să nu supere pe nimeni şi să nu le fie blocat accesul la informații, în Franța şi în țările musulmane unde au intrările lor şi locurile asigurate pentru cei mai indulgenți, şi privind cum cei care nu aveau habar de nimic explică totul ca la şcoală.

Tremuram, simțeam că nenorocirea îmi bate la uşă.

Maria mi-a dat vestea fără menajamente. M-a terminat. Am bâlbâit un singur cuvânt: „Vin“.

La ora 13, năvăleam pe uşa spitalului. Maria şi Beppe mă aşteptau la intrare. Alergătură. Biroul de primiri urgențe, strigăte, un continuu du-te-vino, aşteptări încordate în mulțime, nervi, sânge, lacrimi. Berezina în inima Parisului. Un tânăr rezident zâmbind în genul „Salut, prieteni!“ a venit să mă pună la curent cu evoluția situației. L-am ascultat fără să pricep nimic, cuvintele lui păreau un zgomot venit de departe… ca o vijelie care se apropie, dar nu ştii de unde vine. Mă concentram pe mişcarea buzelor, încercând să construiesc propoziții din frânturi de cuvinte: „…comă profundă… terapie intensivă… nu se observă încă… continuă examinarea… unele proceduri cer timp… subechipați… bugetele reduse la sânge… traumatism sever cu fractură

liniară… s-a format aproape sigur un hematon epidural… ventilată artificial… sechele grave, cu siguranță… pierderea cunoștinței… semne de paralizie… urmări fizice şi psihice… în două zile, vom putea stabili cu precizie, *inch'Allah*[57] … vom face o primă intervenție chirurgicală… oh, mai e şi o nenorocită de fractură de şold şi câteva deteriorări colaterale… grave, dar …"

57. Cu voia lui Allah (expresie în limba arabă).

— Asta-i tot? m-am auzit rostind.

— Trebuie să vă ocupați de toate treburile… adresați-vă biroului de primiri urgențe, sunt formalități de îndeplinit.

Maratonul administrativ este epuizant şi destul de absurd, dar are şi o parte bună, toată această alergătură după hârtiile pe care trebuie să le obții îți dă impresia că îndrepți lucrurile spre vindecare. Te agăți de orice atunci când totul se prăbuşeşte în jurul tău.

Cu Maria şi Beppe, care fuseseră îndelung interogați la locul faptei, am mers la comisariatul de poliție al arondismentului 11, să ne interesăm de evoluția anchetei.

— Avansează, mi-a comunicat inspectorul responsabil, uitându-se la ceas.

Vorbe de clacă. Polițist de birou, asta e clar, are uniforma tocită şi lustruită la coate.

— Dar aveți mărturiile persoanelor care erau cu mama şi bănuiesc că şi imaginile video de la metrou, doar dacă nu cumva aparatura nu funcționa în ziua aceea în stația Jacques Bonsergent.

— Ce vreți să insinuați?

— Nu insinuez nimic, vă întreb clar dacă i-ați arestat pe islamiştii care au agresat-o pe mama mea.

— Ce vă face să credeți că erau islamişti? … Barba?… Şi eu am barbă… e la modă.

— Ar fi trebuit să aibă arme?…

— Şi eu am una… sunt cumva terorist?

— Bine, văd că vă plictisesc, voi încerca să discut cu judecătorul, el poate mă va asculta, iar dacă mă ia şi el de sus, voi anunța presa, poate ei vor ancheta… mai e şi Curtea Europeană de Justiție, greva foamei, petițiile, manifestațiile *sit-in*.

*

După trei zile a sosit prima veste bună, mama ieşise de la terapie intensivă, fusese transferată într-un salon specializat, viaţa ei depindea de tehnologia la care era conectată prin mii de fire şi tot atâtea ţevi. Toate astea scot sunete ciudate şi liniştitoare prin regularitatea lor. O pot vedea pe mama, dar nu îi pot vorbi şi nici nu pot să o ating. „Cinci minute“, mi-au spus.

Doamne, Doamne… e de nerecunoscut, capul bandajat, faţa tumefiată… bazinul imobilizat într-un ghips incomod… este într-adevăr… vie? Doamne, Dumnezeule, mămico… ce-ai căutat la Paris?… Nu te joci la vârsta ta de-a Wonder Woman…

Văzând că sunt gata să clachez, infirmiera, care mă supraveghea cu coada ochiului, a intervenit la timp: „Trebuie să plecaţi, doamnă… chiar dacă nu vă vede, vă simte, această agitaţie o stresează, o oboseşte… reveniţi altădată, îi va fi mai bine, are un *mektoub*[58] pozitiv“.

58. Destin (în religia musulmană).

*

Trei zile au trecut fără schimbări notabile. Eram total dezorientată, medicii sunt atât de evazivi că te scot din minţi, unul mi-a spus: „N-am ieşit încă din tunel, dar avem semne bune, ce nu se agravează e pozitiv în sine“. Altul a zis: „Situaţia s-a stabilizat, e un semn bun, dar sunt *teribil* de uimit că maşinăria nu a luat-o încă din loc“. Al treilea m-a terminat, a spus „*couci-couça*“[59] cu o strâmbătură oribilă, iar rezidentul care-l însoţea a adăugat cu un zâmbet sceptic: „O să fie bine, o să fie bine, *baraka*[60] o să fie cu noi“.

59. Aşa şi-aşa (deformat fonetic).
60. Noroc (în limba arabă).

La naiba, când nu ştim ceva, mai bine tăcem, sau spunem că nu ştim, asta ar trebui să se predea la medicină, nu e mult mai complicat decât regula de trei simplă.

Şi-apoi, ce se întâmplă în acest spital. Mi se spune *inch' Allah*, mi se urează *baraka*, mi se vorbeşte despre *mektoub* şi mă asasinează

spunând *couci-couça*. *Wesh* [61]… cine a câştigat războiul? Ce medicină practică ăştia aici… *roqya* [62]*?*

61. Hei! Alo! (salut în limba arabă).

62. O modalitate de tratament, prin invocarea Coranului şi rugăciuni către Allah, împotriva diferitelor suferinţe.

Am profitat de un scurt interval de acalmie ca să mă reped la Londra, să-mi asigur patronul că nu am demisionat şi pe prieteni că nu i-am uitat.

Trei zile am tras ca la galere.

Când m-am întors la Paris, miracol: mama ieşise din comă şi îşi recăpătase chipul uman. Ce fericire… dar ce mister, cine era, oare, de unde revenise? Conştiinţa ei era în altă parte. Când a reuşit să spună câteva cuvinte, atât de încet că abia am auzit-o, vorbea despre o lume pe care nu o cunoşteam, în germană, adresându-se unor cunoscuţi din altă viaţă, cu un ton obosit, dar ferm, chiar autoritar, pentru ea noi eram Hannah, Magda, Helmut, şi mai presus de orice voia să afle ce se întâmpla la Erlingen… cu invadatorul… cu trădătorii din *Gemeinderat*… cu Stein, nazistul… cu trenul… „A venit… a venit până la urmă?“ insista…

„Delirează“, a conchis infirmiera. Dar nu, nu arăta ca un om în delir, părea perfect conştientă, vorbea cu oameni pe care îi cunoştea, le punea întrebări, voia răspunsuri clare, se enerva amintindu-şi… Totuşi, despre ce vorbea… ce este *Gemeinderat*, unde e Erlingen, cine sunt Hannah, Magda, Helmut… cine sunt trădătorii şi laşii?…

Şi în clipa următoare ne privea cu blândeţe şi mă întreba cu o voce tânguitoare: „Léa, când ne întoarcem acasă?… Spune-le, te rog, că m-am vindecat“. Apoi se întorcea spre Maria şi Giuseppe: „Mă bucur că aţi venit… cum merg treburile în oraş? Aţi udat cactuşii?… Nu prea mult, sper, că altfel putrezesc de vii…“

Cu trecerea zilelor, revenea la forma normală, dar durerile se acutizau. M-am mirat, dar infirmiera a spus că era normal, că începuse procesul de diminuare a dozei de analgezice… Corpul trebuie să reînveţe să trăiască pe cont propriu.

*

Inspectorul a venit în vizită la mama. Spitalul i-a comunicat că mama a ieşit din comă şi e capabilă să răspundă la întrebări.

În mărinimia lui, poliţistul, mi-a permis să asist la… cum să spun, interogatoriul nostru?

— Doamnă Potier, puteţi să ne povestiţi împrejurările în care s-a produs agresiunea căreia i-aţi căzut victimă?

— Nu-i nimic de spus… patru derbedei ne-au agresat la metrou, doar atât îmi amintesc.

— Aveţi motive să credeţi că a fost un act deliberat, un atentat, sau e vorba de o dispută care a luat o întorsătură proastă?

— Nu a fost o dispută, ci un atac ţintit, extrem de sălbatic. Nu pot spune mai mult de atât, încercând să mă smulg din strânsoarea unuia dintre ei am căzut pe linii şi… capul mi-a explodat izbindu-se de şine.

— Vreţi să spuneţi că această cădere a fost un accident?

— Nu este un accident produs din neatenţie, este un atac asupra noastră cu intenţia de a fi ucişi. Prietenii mei nu au asistat la asta ca spectatori, ei înşişi au fost snopiţi în bătaie.

Gata, am dat destul cuvântul idiotului, care nu merită nici un pic de atenţie în romanul nostru. Mama era pentru el o subsemnată în procesul-verbal de audiere, o cifră statistică într-un raport lunar, o persoană care n-avea ce căuta acolo la momentul faptei. Dacă toţi poliţiştii din Franţa sunt ca el, viaţa în ţara asta s-a terminat.

*

Am bănuit că la întoarcerea acasă mă voi confrunta cu o mare problemă: ce voi face acum, să rămân lângă mama, sau să mă întorc la Londra să-mi reiau viaţa?

Răspunsul a venit de la ea. Abia ne întorseserăm acasă şi mi-a spus pe un ton fără drept de appel: „Gata, Léa, ai fost foarte bună că ai avut grijă de mine ca de un copil, dar acum trebuie să te întorci la tine şi să-ţi reiei viaţa normală. Nu-ţi face griji, mă voi organiza, Maria şi Beppe vor trece zilnic pe la mine, iar imediat ce voi fi în stare, offf, mă voi întoarce la Bremen, mi-e dor de micuţa mea Nele, care trebuie să-şi continue programul, nu vreau să aud că e din nou demoralizată. Îţi mulţumesc că ai sunat-o pe mama ei când eram în spital, o să-i dau în curând un semn de viaţă ca să o liniştesc şi să mă liniştesc şi eu“.

ROMAN
nota nr. 3
La răscrucea a două poveşti
Vremea laşilor

Cine ține la viață o va pierde.
(Matei 10, 39)

Lucrurile s-au aşezat cât se poate de normal, metamorfoza mamei a adus după sine transformarea mea şi a celor doi, Maria şi Beppe. Cine ar fi crezut aşa ceva?

Îi telefonam în fiecare zi şi eram în perfectă armonie cu ea, vreau să spun că puteam nimeri peste mama şi să purtăm o conversație perfect normală despre sănătate, bârfele sau meniul zilei, tot aşa cum puteam să dau peste Ute von Ebert, cealaltă mamă a mea într-un fel, şi să vorbim despre cu totul alte lucruri legate de lumea ei şi dramele uriaşe pe care le trăieşte, despre ameninţarea invaziei şi a sfârşitului lumii care o apăsau îngrozitor. Conştiința ei pendula de la una la alta, fără ca nimic să prevestească mişcarea, abia de remarcai o clipă de absență, o bâlbâială, timpul propriu-zis de trecere de la o limbă la alta, franceza şi germana, de la registrul romanic la cel germanic. Ce era de făcut? În primul rând nu trebuia bruscată, mă mulam pe ea, îi vorbeam atât ca fiica ei Léa, cât şi ca Hannah, cealaltă fiică.

În afară de faptul că ea era căsătorită cu un britanic, iar eu eram o celibatară convinsă, eram două în una, sau una în două, având în vedere că Hannah nu exista decât ca un vis în mintea altui vis, numit Ute.

E amuzant că ea nu remarca faptul că atunci când mi se adresa în germană îi răspundeam în franceză, ceea ce însemna că în spatele lui Ute veghea, asculta totuşi Élisabeth. Conversația se desfăşura ca şi

cum nimic nu s-ar fi întâmplat, fiecare în limba ei, uneori aceeaşi, alteori nu. Cu Ute, nu aveam multe de spus, fiindcă ea vorbea despre lucruri pe care nu le ştiam, nu le înţelegeam, răspundeam prin: *genau*, *gut*, *jawohl*, *natürlich*, rostite pe diferite tonuri.

Asta nu e greu decât în aparenţă, în culise are loc simultan un soi de magie, care reuşeşte un alt tip de comunicare, ce nu are nevoie de cuvinte. Cameleonul nu are conştiinţa transformării, nici pe cea a dialogului stabilit de corpul lui cu mediul înconjurător, care îi împrumută culoarea şi forma. În fiecare om există un cameleon care îl ajută ca diferite identităţi să coabiteze în el, scoţând-o la iveală pe cea potrivită împrejurării în care se află.

Într-un weekend petrecut cu mama acasă, am asistat la un lucru extraordinar, Maria şi Beppe s-au sincronizat şi ei cu transformările mamei, adresându-i-se cu Madame Potier sau Frau Von Ebert în funcţie de cum erau numiţi, Maria şi Beppe sau Magda şi Helmut. De ce mie mi-ar fi imposibil ceva ce lor le venea natural la îndemână? Cînd le vorbea în germană, păreau că o înţeleg şi îi răspundeau în italiană, iar mama, care nu ştia decât câteva cuvinte, îi înţelegea şi ea perfect.

Acest miracol a funcţionat între ei doar pentru italiană şi germană, nu şi pentru celelalte două, franceză şi engleză. Ce mare mister şi creierul omenesc, oare limbile au şi ele, la fel ca indivizii şi popoarele, relaţii de iubire sau ură între ele?

M-am dus să cer o părere doctorului ei, iar acesta mi-a dat un răspuns evaziv, într-o doară. Ce am reţinut? Păi… nimic… cuvinte, fraze… „Conştiinţa de sine oscilează între mii de reprezentări pe care nu le stăpâneşte… rezultă un soi de vertij… posibil, haos… dar în natura lucrurilor există tendinţa spre echilibru… dacă nu apare vreo sciziune… stabilizarea ia ceva timp… vor mai fi recăderi, adaptarea e necesară…“ Să-mi fac griji?… „Da, dacă asta durează şi se radicalizează, folosesc un cuvânt la modă (*râs idiot*)… schimbarea de personalitate e definitivă, o personalitate o şterge pe cealaltă… ar fi util să consultaţi un psihoterapeut, însă cu ei… ha (*râs idiot*).“

Iar cu el, ha! (nu ştie decât să ridice din umeri).

N-am îndrăznit să vorbesc despre asta cu Maria şi Beppe, ei sunt zi

de zi cu ea, mai multe ore, confuzia este mult mai marcată, ei o trăiesc în realitate, nu în teorie, ca mine. Şi ce realitate? Când vorbesc despre invadator, pentru ei este vorba de luarea cu asalt a întregii lumi de către acea făptură mitică din fantasmagoriile lui Ute von Ebert, aceea entitate fantomatică, Slujitorii Universali, care într-o zi au intervenit în evoluția actuală a celebrului departament 93, unde islamiştii, de altfel foarte reali, cu bărbile în vânt şi cuțitul între dinți, hăituiesc vânatul zi şi noapte.

Ce este Erlingenul pentru ei, o glumă, o realitate germană, o teorie inventată de Madame Potier sau Frau Von Ebert? Îl văd la fel ca pe suburbia lor bucolică înainte de… of… sfârşitul lumii sau sfârşitul Istoriei, sau şi mai simplu înainte ca ultimele iluzii să-şi ia zborul? Iar despre tren şi operațiunea de salvare a locuitorilor din Erlingen, şi trădarea celor din *Gemeinderat*, ce au crezut ei atunci când Frau Von Ebert le-a vorbit cu atâta pasiune şi furie? Se gândeau oare la un exod al unei părți a populației din Zonă, al celor reticenți față de noul ordin religios? Mintea lor s-a împărțit în două, la fel ca în cazul mamei, care vedea ambele lumi în mod cuantic, trecând de la una la alta fără întrerupere? Cu toate acestea, ei nu au suferit nici un traumatism când cele două lumi s-au ciocnit în neuronii lor, aşa cum minciuna şi adevărul se resping din instinct. Traumatismul ar putea fi contagios, transmisibil… ereditar?

M-am trezit în fața unor probleme care mă depăşeau. În primul rând, trebuia să rezolv chestiunea întoarcerii mamei la Bremen, era în afara oricărei discuții s-o las să se ocupe de un copil el însuşi instabil. Cum să spun şi cui – mamei care s-ar supăra pe mine pentru asta, sau mamei lui Nele, care s-ar simți jignită? Să-ți denunți părinții… dar de ce nu, dacă ajung să constituie un pericol pentru ei sau pentru comunitate, însă, Doamne, ce ticăloşie!

Timpul va rezolva dilema, mama era în convalescență, supravegheată medical, starea ei evolua pozitiv şi ar trebui să meargă pe drumul cel bun.

Cealaltă grijă era războiul pe care ea îl declanşase împotriva consiliului local, *Gemeinderat*-ul nostru, simplu spus Consiliul Municipal. Îi potopea cu scrisori amenințătoare, adevărate rechizitorii

pe care bunul de Beppe alerga să le depună la biroul de reclamații al primăriei, cu bon de înregistrare. Obiectul lor era unul şi acelaşi: denunțarea eşecurilor dlui *Bürgermeister*, ale Consiliului Municipal, ale guvernului şi ale cetățenilor, ca să fim corecți. Laşitatea este peste tot, conchidea ea, este boala secolului, păcatul de neiertat care duce la sfârşitul omenirii. Laşul este un om mort care în mizerabila lui prăbuşire trage după el spre moarte un mare număr de vieți nevinovate.

Ce le propunea? Repeta aceleaşi lucruri, cerea să se ia măsuri radicale – lista e lungă – împotriva invadatorului, a coloanei a cincea, a coabitaționiştilor, a fuzioniştilor, a mondialiştilor, a atentatorilor, a indiferenților, a ipocriților… Insista pe ideea de pedagogie, în numele căreia poporul trebuia ajutat să regăsească spiritul de aventură şi de curaj care i-a animat pe emigranții secolelor trecute, care au pornit la drum de dragul aventurii, ca să se îmbogățească, să clădească imperii, să-şi trăiască viața cu intensitate, pentru o viață mai bună, până la urmă. Un om care are mintea astfel orientată va privi orizontul şi mai departe de el, nu praful de pe încălțări. El nu este, nu poate fi un invadator şi nici nu poate deveni unul dintre ei, forța care îl animă îl împinge să-şi continue mai departe călătoria. Invadatorul este o ființă ipocrită şi abjectă, fiindcă vine să fure, să înşele, să corupă, să distrugă, trebuie dat afară din lume.

Cine vorbea aşa? Ute, moştenitoarea imperiului Von Ebert, care privea istoria bravilor emigranți plutind curajoşi pe oceanul vieții, câteodată, derbedei pe maluri, ca străbunul ei Ernst von Ebert, dar după aceea atât de minunat de generoşi, cu ajutorul puternicelor lor fundații şi al operelor de caritate, SAU mama, care ştia că în spatele acestei viziuni romanțate a emigrației în masă, pe care atât de frumos o înfățişează muzeul din Bremerhaven şi cel din Hamburg, se află persecuții religioase şi politice, războaie, spolieri, mizerie, explozia capitalismului care a colonizat planeta şi a târât popoarele în sclavie şi care a descoperit în globalizare cel mai mare multiplicator posibil de profit şi cel mai puternic divizor posibil al omenirii sub acoperirea unei uniuni frățeşti, condiție *sine qua non* a perenității speciei umane şi a planetei şi, prin urmare, a maşinăriei de produs bani?

Primăria a reacționat. Nu o cunoşteau pe această Ute von Ebert

care îi copleşea cu ultimatumuri, iar adresa era aceea a drăguţei doamne Potier, profesoară de liceu, o adevărată eroină a educaţiei, bine-cunoscută de edili. O asistentă socială a fost însărcinată să verifice situaţia şi, înţelegând repede cum stau lucrurile, i-a explicat doamnei Potier, Ute von Ebert când aceasta lipsea, că propunerile ei au fost studiate cu atenţie de către consiliu şi în mod sigur le vor găsi un loc în programul lor de măsuri. Au promis că vor transforma localitatea în prima oază de linişte din Franţa. Trebuia doar să aibă puţină răbdare, să le acorde şi lor un răgaz, chiar şi Dumnezeu şi-a acordat unul ca să creeze pământul şi să-l dăruiască oamenilor.

Élisabeth-Ute a spus că abia aşteaptă să vadă şi că până atunci va rămâne vigilentă, revenind ori de câte ori va fi necesar. Şi a încheiat cu un sfat: „Supravegheaţi-i cu atenţie pe invadatori şi pe Slujitorii Universali, sunt peste tot, iar cel mai important este să nu vă încredeţi în trădători şi în laşi, sunt acolo, la dumneavoastră, în *Gemeinderat*“.

*

Toate au plecat aşa cum veniseră, o lună mai târziu totul revenise la normal. Ute nu mai dădea semne de viaţă. Erlingen s-a destrămat odată cu ceaţa traumatică. Maria şi Beppe au răsuflat uşuraţi şi şi-au reluat viaţa normală de oameni serviabili şi recunoscători, treceau zilnic pe la mama, mai ajutau pe ici, pe colo, aveau grijă de ea, iar la sfârşitul zilei, înainte de căderea serii şi de apariţia umbrelor cu care n-ai vrea să te întâlneşti, se îndreptau spre casa lor, cu paşi prudenţi. Câteodată, când întunericul îi prindea la treabă, rămâneau la mama. Le plăcea mult să înnopteze aici, asta rupea monotonia vieţii lor şi îi făcea să evite spaimele nopţii. Astfel au descoperit că mama îşi petrecea nopţile scriind. Ţăcănitul nervos al tastaturii se auzea în liniştea nopţii până în zori. Acest adevărat maraton o obosea enorm, dar în lumina dimineţii ochii îi străluceau straniu.

Simţindu-se mai bine, a luat legătura cu eleva sa de la Bremen, iar acum îi telefona deseori ca să o îndemne să se reapuce de lecţii, insistând pe importanţa preciziei, care ascute mintea, şi a ortografiei, care consolidează gândirea etimologică, vorbea şi cu mama fetei, pe care o încuraja să nu mai dea frâu liber obsesiei ei de mamă chinuită de remuşcări şi să înceteze să-şi mai răsfeţe copilul. Accentua de

fiecare dată: „Gândiți-vă bine, nu îi cumpărați toate aiurelile pe care le scorneşte tehnologia actuală, dăruiți-i lucruri mici, o carte, un joc de strategie, un lucruşor nostim, un puzzle, nu un avion, totuşi, sau un telescop mai puternic decât cel de la universitate, ori un studio de televiziune pe care o casă de producție l-ar închiria cu eforturi! Şi porunciți-le servitorilor să dea dovadă de curaj şi să se împotrivească atunci când Nele face pe nebuna şi le ordonă să se sinucidă“. Le liniştea în legătură cu starea ei de sănătate şi promitea că va reveni la Bremen imediat ce şoldul afectat va reintra în funcțiune fără să o facă să urle şi să scrâşnească din dinți.

Notă de lectură
a unei cărţi care nu a fost încă scrisă

La ce bun să ai o casă dacă nu ai
o planetă potrivită
pe care să o ridici.
(H.D. Thoreau)

În carnețelul cu însemnări, mama (sau Ute) scrisese: „Dacă Henry David Thoreau ar fi printre noi, ne-ar scrie acea carte de care avem nevoie ca de aer pentru a ne ajuta să regândim raporturile noastre cu Statul, cu Piața, cu Religia şi cu Natura. Aceşti patru stâlpi de bază ai vieții şi civilizației noastre dau semne din ce în ce mai acute de prăbuşire iminentă, măcinați de un rău extrem de periculos: cancerul betonului, uzura timpului, modernismul artificial, globalizarea care slăbeşte legăturile dintre oameni şi întăreşte domnia inumanului banrege, suprapopularea, viermuiala masacrantă a turistului, vârtejul modelor, tulburarea obsesiv-compulsivă a şefilor, neglijența elitelor, incultura baronilor de tot felul, atacul cu carbon radioactiv asupra sufletelor şi a naturii, şi mai ce altceva, moartea albinelor, înmulțirea țânțarilor şi a şobolanilor, suprasaturarea miliardarilor etc., totul duce în acelaşi sens: către sfârşit.“

Pe margine, cu un scris mărunt, adăugase: „islamismul care atacă omenirea în codul ei genetic“. După care subliniase furioasă aceste cuvinte cu două linii roşii.

Transcendentalistul fervent care era Thoreau spunea că religiile corup oamenii aşa cum poluarea corupe natura, dar foarte mult mi-ar plăcea să-i aflu părerea cu privire la situația din cartierele noastre de la periferie: sunt ele, oare, pe cale de a fi expulzate de pe orbita națională, aşa cum au fost triburile de indieni din țările lor, sunt ele

prinse într-un proces separatist, aşa cum au fost statele confederate din Sud, ori într-o mişcare de alipire la alte naţiuni, sau se află pur şi simplu în aşteptarea unui decupaj administrativ care ar reîmpărţi în favoarea lor cărţile norocoase?

Mama avea în bibliotecă toată opera lui. Mă preocupa problema şi, plină de elan, m-am apucat să citesc, studiind în amănunt şi răsfoind pe ici, pe colo ca să aflu mai multe. Acest om era pur şi simplu reîncarnarea lui Rousseau în Lumea Nouă.

Prea puţini de pe meleagurile noastre temperate îl cunosc pe acest gânditor american din secolul al XIX-lea, iar cei care au auzit de el nu-şi dau seama ce influenţă a avut în lume asupra filozofilor, economiştilor, politicienilor, naturaliştilor, scriitorilor şi asupra unor mari spirite de nepătruns care puneau grija faţă de umanitate şi faţă de planetă înaintea intereselor regilor şi ale dumnezeilor lor. El a denunţat şi a combătut sclavia, opresiunea exercitată de stat, dictatura pieţei, tirania religiei, aceste maladii de care n-am încetat să suferim până azi, în societatea modernă, bogată, democratică, civilizată şi atât de bine ierarhizată. Şi ca să-şi demonstreze cu argumente temeinice ideea de bază, care spunea că simplitatea este esenţa vieţii adevărate, a trăit ca un pustnic doi ani, două luni şi două zile, singur în pădure, într-un loc de vis numit Walden, generos ca paradisul, hrănindu-se cu roadele muncii sale, cu suflul magic al vieţii în sălbăticie şi cu lungi meditaţii profunde.

Mi-a venit în minte o splendidă ipoteză: dacă ecologiştii din întreaga lume s-ar retrage ca el în locuri izolate în mijlocul naturii ca să trăiască din roadele grădinii lor, însufleţiţi de gânduri nobile, problema sănătăţii planetei ar lua altă turnură, s-ar termina cu discuţiile despre ecologişti şi starea lor de spirit ca să se vorbească, în sfârşit, despre ecologie şi o filozofie sănătoasă. Şi totuşi noi refuzăm să recunoaştem că ecologia se stinge cu atâţia ecologişti de oraş şi fără eremiţi în pădure. Doar un lucru simplu este de spus, forţa acţiunii este mult mai mare decât cea a cuvântului.

Dacă acea carte nu există, nu a fost scrisă, nu înseamnă că nu putem vorbi despre ea. Mama a glosat îndelung şi cu folos pe marginea celei mai ipotetice cărţi din toate timpurile, *De tribus impostoribus*, aşa că pot şi eu să-mi permit să spun două cuvinte

despre conținutul unei cărți pe care îmi doresc să o scriu cândva, sub titlul probabil de *Thoreau sau viața adevărată.*

Ce ne-ar spune el, ce ne-ar plăcea să-l vedem demonstrând în această carte? Nu plecăm de la zero, avem opera sa, vreo zece opusuri printre care *Walden sau Viața în pădure*, *Nesupunerea civilă*, *A rezista…*

Totuşi, ce ne-ar spune el despre epoca noastră? Ar fi impresionat de succesul nostru? Oamenii ca el văd lucrurile altfel, nu se lasă păcăliți de artificii, de paiete sclipitoare, de fast, de senzațional, de abundență, de fanfaronadă, de artificii, de meschinărie şi în nici un caz de acel aer de sacrosanctă superioritate cu care cei mai buni dintre noi se plimbă prin oraş aşa cum baroneasa Matuvue[63] îşi plimbă chihuahua şi diamantele. Încă din prima zi în vremurile de azi, ar striga: „Pe toți diavolii din infern, cât a putut să decadă lumea asta!“ Ar vedea asta dintr-o mie de detalii pe care noi, având nasul pe sus încă din copilărie, nu le distingem. În fine, măcar atât, ne-ar spune ceea ce el vede şi noi nu vedem, iar asta ar fi deja prima parte a cărții.

63. Personaj fictiv rezultat din expresia *m'as-tu-vu:* persoană arogantă şi vanitoasă.

Apoi şi-ar exprima uimirea în legătură cu evoluția sclaviei, marginală pe vremea lui, afectând în America doar populația de culoare şi statele confederate din Sud, acum însă generalizată pe întreaga planetă. Numai asta există pe această pietricică din univers, negustori de sclavi şi ocnaşi, şi bieți pensionari captivi în ghearele agențiilor de turism. Dar, la naiba, cum de n-am văzut asta până acum?

„Unde vă sunt oamenii liberi… urmaşii mândrilor gali? Ce s-a abolit la voi, sclavia sau libertatea?“ ne-ar întreba el.

Galii?… Cine-s ăştia?

„Şi ceilalți? Romanii, francii, unde au dispărut? Spaniolii? Germanii? Cine sunt aceşti europeni cu capete pătrate care le-au luat locul, ce produc şi cu ce se hrănesc ei?“

După părerea mea, explicația e simplă. Înainte, colonistul, grijuliu să-şi apere patrimoniul, îşi adăpostea, hrănea, forma, îngrijea, proteja sclavul. Avea chiar legi pentru asta. Singura lui sarcină nu era doar să-

l pună să muncească pe brânci. Înțelegem că odată cu trecerea timpului, evoluția prețurilor şi măsurile liberale costisitoare luate în favoarea sclavilor i-au fost stăpânului din ce în ce mai apăsătoare. La cumpărare nu mai erau aşa de accesibili. Dar cum colonistul citea Biblia şi ştia cum să obțină o sfântă despăgubire pentru sacrificiul său, se arăta răbdător, Providența îl va răsplăti.

Ceea ce nu s-a întâmplat. Sclavia era condamnată la dispariție. Expansiunea ei nu a fost frânată nici de presiunile morale, nici de tenacitatea aboliționiştilor, ci pur şi simplu din rațiuni financiar-contabile, sclavul te ruinează, iar să laşi să ți se deterioreze averea lăsată de Dumnezeu este un mare păcat şi un delict pedepsit de lege. Dureroasă dilemă. În cartea mult aşteptată, Thoreau ne-ar dezvălui ce inteligență sclavagistă extraordinară s-a dezvoltat pentru a se ajunge la perfecțiunea actuală. Sclavul atât de împovărător a fost eliberat, în conformitate cu Legea Drepturilor Omului, şi, imediat, pus la dispoziția stăpânului ca salariat. Şi astfel, dintr-o frumoasă trăsătură de condei care l-a făcut să pară un cetățean al progresului, acesta a răsturnat situația în favoarea sa: în loc să continue *ad vitam aeternam* să aibă grijă de necesitățile sclavului şi ale familiei sale, l-a angajat cu un contract pe perioadă determinată şi, ca să se descurce de unul singur, i-a vărsat la o dată stabilită o mică retribuție, din care statul, brațul secular al patronilor, a luat o parte ca să-i asigure o alocație de sprijin, i-a oferit câteva mici servicii şi, gata, progenitura este pregătită să preia ştafeta. Prin manipularea reglementărilor, a prețurilor chiriilor şi cu ajutorul altor pârghii puternice, s-a creat o armată de şomeri gata să se vândă pe nimic şi nişte salariați gata să-şi plătească patronii, pe calea subvențiilor publice, numai ca să-i păstreze în slujba lor.

Clarvăzătorul Thoreau se va mira, desigur, că singurii oameni liberi, şomerii de lungă durată, sunt atât de trişti şi atât de nerăbdători să-şi recapete lanțurile, dar va descoperi repede misteriosul şi deosebit de virulentul sindrom Stockholm şi va înțelege pe deplin mecanismul excelent de bine pus la punct, reunind statul, sindicatul patronilor şi pe cel al muncitorilor, care îl convinge pe sclavul metamorfozat în angajat, sindicalizat şi asigurat social să se considere fericit şi plin de speranță pentru viitor. Introducerea concediilor plătite a desăvârşit lucrarea, Salariat, Securitate Socială şi Timp liber în masă s-au unit

pentru a forma Trinitatea unei noi religii: Globalizarea materialistă fericită.

Ne-ar plăcea să-i ascultăm părerea despre proiectul alternativ susținut de Slujitorii Universali, care urmăreşte globalizarea carnală şi mistică totodată, mult mai glorioasă, bazată pe un alt triptic, Supunere, Război Sfânt şi Pelerinaj. Le-ar aprecia, fără îndoială, frugalitatea, doar este cea mai bună rețetă pentru sănătatea omului şi a planetei. Şi dacă la ei natalitatea merge repede, moartea e încă mai eficientă, nimic nu-i scapă, nu vă temeți. Cu cât se vor înnoi mai repede generațiile, cu atât mai curat va fi sângele preafericiților. Şi un lucru esențial, supusul este ultimul care vrea să se elibereze.

Ah, va trebui să trudească din greu ca să ne explice cum să ieşim din capcana sclaviei moderne. În ciuda aerelor lui de bun sălbatic, Thoreau nu era un pacifist, se mobiliza pe loc pentru bătălie, şi ne-ar fi sfătuit imediat să pornim o revoluție dacă n-ar fi ştiut că e o treabă pentru oameni liberi, cu principii puternice, ceea ce noi nu suntem.

Problema fanatismului ne interesează în primul rând. Acest flagel de Ev Mediu a revenit pe pământ atunci când zeii şi profeții, unii după alții, au dispărut de mult timp în vâltoarea secolelor. Ultimii, care nu vor să moară, ne fac să plătim pentru asta un preț uriaş. Aşteptăm un răspuns clar din partea lui, întrebarea frământă spiritele, mari şi mici, dar va avea el oare un răspuns fundamentat cu privire la acest subiect? Ce se ştia despre islam pe vremea lui, în America? Nimic, chiar dacă 20-30% dintre sclavi erau musulmani. Marii cultivatori de bumbac şi de pepeni credeau că acest islam care bate câmpii este un văr al cultului voodoo, o deghizare, l-a permis, mai ales că stimula libidoul practicantului, fapt profitabil, şi propovăduia fatalismul şi supunerea, ceea ce constituia un bonus.

Acest islam dezrădăcinat s-a dizolvat rapid în America profundă, ca să reapară mai târziu, după abolirea sclaviei şi înlocuirea ei cu segregarea şi munca salariată, risipit în diferite secte ca turbulenta NOI, Nation Of Islam, creată în1930 (puțin după naşterea Societății Fraților Musulmani, creată în 1928 de un oarecare Hassan el-Banna) de către Messie-Mahdi, autoproclamat Wallace Fard Muhammad, din care au răsărit principalii fondatori ai Black Panther Party, Eldridge Cleaver, Malcolm X (supranumit Satan), Elijah Muhammad, şi al

cărui stăpân este astăzi Louis Farrakhan, supranumit atât de prieteni, cât şi de duşmani The Black Hitler.

Nu, într-adevăr, cel mai greu pentru pustnicul din Walden va fi să ne convertească la religia lui: dragostea faţă de natură ca sursă de împlinire a umanităţii. Viaţa noastră nu e posibilă decât pe această pietricică rotindu-se pe orbită, la o distanţă convenabilă în jurul Soarelui, şi ştim bine asta, dar natura care ne-a dăruit atât de mult a uitat să ne doteze cu vedere în perspectivă şi cu gândire stăruitoare. Trecem prin viaţă ca gâsca prin apă. Şi în scurt timp nimeni nu mai ştie de ce şi-a făcut noduri la toate batistele, ce anume avea de ţinut minte. Trebuia să avem grijă să nu-l dezamăgim pe minunatul Thoreau, iar noi am acţionat excelent, în aşa fel încât pământul nu mai e decât o groapă de gunoi în cădere liberă prin cosmos.

Filozoful nostru, care şi-a cunoscut prea bine secolul şi toate defectele lui, îl va putea oare înţelege pe-al nostru, ca apoi să ne lămurească şi pe noi? Dacă ne-ar ajuta să abolim noul sclavagism şi să eradicăm formele acute de supunere ar fi deja un lucru minunat.

Iată de ce trebuie să ne rugăm pentru urgenta reîncarnare a lui David Thoreau, binecuvântat fie el.

ROMAN
nota nr. 4
La răscrucea a două poveşti

Un tren poate ascunde un altul,
la fel cum o deportare poate anunța o alta.
Warnings – instrucțiunile de securitate ale Căilor Ferate

Mi-am pus problema conținutului unui tren de călători. Mă aflu în situația descrisă de Ute von Ebert în povestea sa: evacuarea urgentă cu trenul a populației din Erlingen, aproximativ 12 000 de locuitori. Sub pretextul penuriei de carburanți, a stării căii ferate şi a lipsei de siguranță din regiune, *Landesregierung*-ul, guvernul landului, a estimat că nu poate organiza decât două transporturi pentru a asigura exodul.

Dacă luăm în considerare că un tren standard are opt vagoane, cu o capacitate totală de 600 de pasageri, ajungem la concluzia că au decis, dând la o parte toate considerentele privind confortul, securitatea şi demnitatea cetățeanului, să încarce 6 000 dintr-o lovitură, deci de zece ori mai mulți călători. Este posibil aşa ceva? E realizabil? Dacă e, Doamne fereşte, da sau nu, să se găsească cineva să le reamintească celor din *Landesregierung* că este vorba de un act de salvare a unor ființe umane, nu de un transport de vite către abator ori de o deportare către un lagăr de exterminare. O asemenea mulțime într-un spațiu conceput pentru 600 de persoane implică totala golire a trenului de orice ocupă un loc, scaune, bar, toalete, iar pasagerii să stea în picioare, strânşi unul într-altul atât cât este posibil. Dacă facem un calcul cu cinci persoane pe metrul pătrat, se pare că locul din vagon

nu este nici pe departe suficient, trebuie trecut la metoda hindusă, copiii să fie cățărați în plasele de bagaje, tinerii suiți pe acoperiș și strecurați pe cât posibil între vagoane, pe tampoane și pe tuburile hidraulice, agățați unii de alții. Obezii vor fi refuzați, la fel bolnavii și invalizii, nimeni nu va accepta să împartă cu ei minima șansă de supraviețuire pe care o are.

Trenul are de străbătut 120 de kilometri, ceea ce înseamnă patru-cinci ore în aceste condiții de perfectă instabilitate; s-a decis, pe drept cuvânt, efectuarea de opriri frecvente pentru a le permite călătorilor să-și recapete suflul și să se elibereze de tensiunile acumulate, gata să explodeze. Oricare ar fi ipotezele, toate calculele conduc la concluzia că trenul nu va putea transporta mai mult de 4-5 000 de oameni. Astfel încât, după două transporturi, pe peron va rămâne 25% din populație. Ipoteza, emisă de cei din *Landesregierung*, de a forma trenuri mai lungi, cu o locomotivă suplimentară, pentru un al treilea transport, nu este luată în calcul acum, ceea ce nu se decide ferm încă de la început trebuie privit așa cum este, o promisiune făcută cu scopul de a liniști populația și de a o face să accepte neajunsurile unei evacuări parțiale și în forță. Este o lege a vieții, există învinși și există învingători, așa cum există numere prime și toate celelalte numere care nu sunt prime, și nu avem nici un motiv să credem că într-o zi va fi altfel. Respinșii vor trebui să se descurce, să fugă prin mijloace proprii, să se baricadeze și să lupte până la moarte sau să se predea invadatorului și să cerșească îndurare.

Exemplul e pur teoretic, Ute, dinastia ei, Erlingen și primejdiile care amenință populația au apărut în interiorul comei mamei, dar teoretic nu este lipsit de sens și de realitate, exemplul trimite la o problematică generală cât se poate de reală: condiția acestui procent echivalent de populație, a acelei părți a cetățenilor unui oraș, ai unei țări, ai lumii, care de o eternitate a fost sortită sacrificiului. La scară geopolitică, vorbim despre Lumea a Treia sau despre persoane aflate sub pragul sărăciei, în funcție de intenția de moment, ca să sugerăm că a avut loc un progres sau, din contră, o agravare în distribuirea șanselor și a bogățiilor.

Viața îi alege pe locatarii acestei lumi reziduale dintre săraci și ghinioniști, asta e clar, dar cum știe ea cine intră sau nu în aceste

categorii? Cum se operează trierea, cum reuşeşte ea să ţină socoteala ca, din 12 000 de locuitori ai Erlingenului, să rămână pe mal tot dezmoşteniţii sorţii, amărâţii şi păguboşii oraşului? Aşa e ordinea intimă a lumii, cel mai greu se duce la fund, iar săracul vine să i se alăture în mod natural damnatului şi nefericitului în groapă. Lucrurile astea sunt fireşti şi nu au loc neapărat cu vreo intenţie. Profitorii nu fac altceva decât să se supună unei realităţi imuabile: norocul este întotdeauna de partea lor. Cum a spus Einstein, „Dumnezeu nu joacă zaruri“, ci cu bună ştiinţă îi dă câştigătorului ceea ce îi ia celui care a pierdut. „Pe cea frumoasă o adoră şi cel ce crede-n Dumnezeu, şi cel ce-i fără de credinţă“[64], dar, din păcate, frumoasa, şi e firesc aşa, se dăruieşte celui mai mare, mai arătos, mai bogat, mai norocos. La o parte, nefericitule, viaţa nu te iubeşte şi are dreptate, nu are nimic de câştigat de pe urma ta. Tocmai această fatalitate m-a izgonit din Franţa şi m-a exilat în Regatul Unit.

64. Citat din poezia *Trandafirul şi rezeda* de Louis Aragon (1897–1982).

Povestea lui Ute nu ne spune cum s-a încheiat istoria din Erlingen: a venit oare trenul, cum s-a desfăşurat evacuarea? Mama ne-a lăsat în aer, e frustrant. S-au întâmplat lucruri extraordinare în acest oraş, aflat sub asediul unor fiinţe de neconceput, răsărind de peste tot şi de nicăieri, care îşi propuseseră să cucerească lumea într-un mod ieşit din comun, prin mici victorii câştigate de pe margine, fără ştirea nimănui, prin invizibilitate, uzură nervoasă, zvonuri, vrăjitorii, prin teama cumplită provocată de presupusa lor existenţă. Locuitorii au trăit sub un nesfârşit şi epuizant asediu, fără să se confrunte cu vreo armată reală, doar cu umbre fugitive, mişcări imperceptibile, ipoteze nebuneşti, alerte false, panici latente, retrageri anticipate. Suflul trădării şi al capitulării a infestat oraşul şi a degradat sufletele. Revoluţionari obscuri, dar autentici, conform Canalului Istoric III, au contribuit la derută… Orice-ar fi, la Erlingen, la fel ca pretutindeni în lume şi în toate timpurile, ultimii sunt şi rămân ultimii. Când vine un tren salvator, el ia cu el doar lumea bună, iar când vine să curețe locul, adună rebuturile societății.

După domnia corabiei, care a deschis orizonturile şi a populat planeta, continentele şi cele mai îndepărtate insule cu oameni liberi şi

cu sclavi, trenul a participat la toate marile episoade ale Istoriei, la toate aventurile, toate invaziile, războaiele, deportările. Iar acum, când suntem gata să păşim în viitor şi să cucerim stelele, iată că Istoria, scrutându-şi conştiinţa, ne trimite pe jos în exod, fără altă busolă în afara instinctului de supravieţuire. Şi iată cum milioane de oameni, în şiruri fără sfârşit, au pornit la drum, din străfundurile Africii, din îndepărtata Asie sau din Orientul Apropiat, scufundat în trecut, şi toţi se îndreaptă către nordul preafericit, însă mâine, fără îndoială, în mod firesc, mişcarea se va inversa, vor merge din nord către sud, spre hotarele abandonate ale lumii. Pământul fiind rotund, cine pleacă dintr-o parte revine din cealaltă, aşa spune geodezia nefericirii. La capăt, în punctul terminus, când toate forţele se vor fi epuizat, va avea loc un spectacol grandios; fără nici o destinaţie, fără de ţară, rădăcini sau istorie, şi fără un viitor pe pământ sau aspiraţii către stele, populaţia mondială se va înghesui la marginea neantului, imobilă şi tăcută, cu ochii înălţaţi către cer…

De ce-şi ridică ochii spre cer, sărmanii orbi?

Vizionarul Baudelaire ştia oare asta? Nu, dar dacă s-ar afla aici, printre noi, ce ne-ar spune, fraţilor? Fără îndoială aceste versuri, pe care de altfel le ştim pe dinafară:

Pe faţa lor se stinge a cerului lumină!
Ei ochii şi-i îndreaptă spre larga depărtare
Şi-aşa cum trec pe stradă spre-o-nchipuită zare
Oricât de greu li-e gândul, ei fruntea nu şi-o-nclină.[65]

65. Charles Baudelaire, *Orbii*, trad. Al. Philippide, *op. cit.*

Răsfăţaţi de soartă peste măsură, locuitorii din Erlingen ajunseseră să uite că au picioare şi coate, sau cel puţin la ce le-ar putea folosi acestea. Dacă un prieten le-ar fi amintit, ar fi înţeles imediat acest lucru vital, să se ridice în picioare şi să umble, să-şi găsească salvarea. Omenirea trebuie să reînveţe să trăiască, e vorba de supravieţuirea ei, într-o zi, aşa ca în Erlingen, maşinile vor rămâne fără carburant şi nici un tren nu va veni să îi salveze.

Vremea trenului se apropie de sfârşit, asta-i sigur. Ultima strigare.

Deportările însă continuă. Sub amenințări şi lovituri, până şi morții pot să umble.

ROMAN
nota nr. 5
La răscrucea a două poveşti
Misterul camerei verzi

Am căzut pe gânduri recitind *Metamorfoza* lui Kafka. Căutam o pistă, voiam să descopăr ce avea această istorioară atât de extraordinar încât să o tulbure atât de mult pe mama, creierul ei traumatizat antrenând-o într-o mişcare continuă de transformare, a ei şi a celor din jur. Un element primordial a fost mişcat de la locul lui, dar ce mai, chiar referenţialul de bază sau cel care asigură continuitatea lucrurilor, care în caz de fisură, chiar infimă, anunţă iminenta prăbuşire, ca atunci când o cărămidă crăpată prefigurează surparea zidului în care e încastrată.

De ce traumatismul cranian a activat tocmai acest fişier aşezat de decenii într-un colţ al creierului ei, în loc să provoace o altă problemă? Această alegere are o semnificaţie.

Kafka a dus jocul prea departe, ce şi-a imaginat el e absurd, transformarea unui om, făcut din oase, carne şi sânge, într-un gândac uriaş cheratinos, plin cu secreţii lipicioase, nu este verosimilă în nici un scenariu. Viaţa se bazează pe un principiu de continuitate şi coerenţă, acesta este tropismul vital, doar nu mai suntem pe timpul saurienilor când, în lipsa unei stabilităţi biologice profunde, aveau loc combinaţii după o singură lege, cea a hazardului.

Când să închid cărţulia, puţin dezamăgită, mi-a venit în minte o întrebare: cine a murit în această poveste sumbră, tânărul Gregor, care, prin nu ştiu ce vrajă, a fost pentru câteva zile metamorfozat în gândac, sau gândacul? Dacă a fost vorba de gândac, înseamnă că Gregor trăieşte şi doar a dispărut. Unde? Nu există cadavru, nu există

nici mort. Dacă a murit Gregor, unde îi este cadavrul şi în ce mod moartea lui a afectat gândacul? S-au topit cumva unul în celălalt ca să dea naştere unei a treia entități, asta numim metamorfoză de fapt? Toate astea nu sunt decât pure speculații de cititor, nici o clipă Kafka nu spune că cei doi s-ar fi contopit, ci spune doar că într-o dimineață, când sora lui Gregor a intrat în camera lui, în pat se afla o insectă monstruoasă care îşi freca cu voluptate antenele cu brațele ei telescopice[66]. Nu înțeleg de ce precizează că insecta miroase a hoit, nu se ştie dacă aceste ființe, cu excepția ploşniței strivite, au un miros, această caracteristică le este specifică mai curând mamiferelor, dar este de înțeles, o spune mai mult probabil cu scopul de a spori impresia de oroare a situației decât dintr-o preocupare pentru realism. Gândul că Gregor s-a transformat în insectă ne vine spontan. A crede înseamnă a accepta să te laşi convins. Dacă ar fi fost stăpân pe gândirea lui, cititorul s-ar fi gândit că Gregor a fost devorat de uriaşa gânganie sau că a fugit de acasă ca să scape de ea, dar nu, şi toată abilitatea autorului aici e, în chiar titlul povestirii, *Metamorfoza*, care ne ține captivi în logica lui încă dinainte de a citi primul cuvânt al primei fraze.

66. Povestirea începe de fapt aşa: „Când Gregor Samsa se trezi într-o dimineață, după o noapte de vise neliniştite, se pomeni în patul său metamorfozat într-un gândac uriaş“ (Franz Kafka, „Metamorfoza“, în volumul *Metamorfoza. Integrala prozei antume*, traducere de Mircea Ivănescu, ediție îngrijită de Cristina Cioabă, Humanitas Fiction, Bucureşti, 2017, p. 83).

Parcurgând scrisorile şi însemnările mamei, în care îl citează din abundență pe Kafka şi strania lui poveste, m-am simțit dintr-odată prinsă în nişte logici sugerate care nu aveau nimic de-a face cu realitatea recunoscută de mine. Mama a adunat la un loc elemente pentru saga pe care voia să o scrie, pentru a-şi umple zilele de convalescență şi pentru a se dedica unei datorii pedagogice, şi firesc, la fel cum scriitorii simpatizează unul sau altul dintre personajele create de ei, ea s-a ataşat în mod special de Ute, pe care a făcut-o eroina ei şi moştenitoarea dinastiei Von Ebert. I-a dăruit calitățile şi defectele proprii, împrumutându-le la rândul ei pe ale acesteia. Cine se aseamănă se adună, iar cine se adună sfârşeşte prin a fuziona. Ideea

că ar putea exista o punte accesibilă în ambele sensuri între cele două femei mă obsedează. Dacă îmi pot da seama cum a ajuns franţuzoaica Élisabeth la nemţoaica Ute, care a trăit la sfârşitul secolului al XIX-lea pe meleagurile Düsseldorfului (dacă despre această Ute e vorba), şi cum a adus-o în epoca noastră la Erlingen, oraş care nu a existat niciodată în Germania, pentru a face din ea o castelană cu puteri depline, sau mai exact un soi de Ioana d'Arc la pensie, care vrea să izgonească invadatorul, nu pe perfidul englez, ci o arătare apropiată de *bigfoot*, sosită probabil de pe al şaselea continent, în schimb, nu văd nici o cale care să-i fi permis nemţoaicei Ute să o întâlnească pe franţuzoaica Élisabeth, profesoară de istorie într-un liceu separatist dintr-o exo-suburbie din galaxia Franţa, ruinată de fenomenul de decolonizare şi condamnată la dispariţie prin decret divin irevocabil, mai cu seamă că Ute nu este decât un obiect literar, un personaj imaginat, ea nu există… şi totuşi… noi înşine nu existăm decât prin creaţiile noastre, prin fantasmele noastre, ele ne creează în măsura în care şi noi le creăm pe ele. Gregor era în insectă şi insecta era în Gregor, iar asta fără ca ei să se fi întâlnit înainte. Fantasmagoria prinde formă pentru cititor atunci când sora intră în camera fratelui şi descoperă oribila gânganie, conform planului conceput de autor pentru a ne supune meditaţiei problema metamorfozării, iar scopul exerciţiului este să descoperim cine e subiectul şi cine e obiectul operaţiunii. Din nou, oul, sau găina? Răspunsul se află poate aici, ne transformăm în ceva ce este deja în noi, există un principiu vital în acest proces. „Totul este în unu"[67] este un adevăr incontestabil. Totul se transformă în tot. Dacă plumbul ordinar se poate transforma în aur strălucitor este pentru că în el se află aceleaşi componente fundamentale ale metalelor, triada alchimiştilor, mercur-sulf-sare, e suficient să modificăm proporţiile, ceva mai puţin din una, ceva mai mult din cealaltă, un strop de sare şi apoi le punem pe toate să fiarbă la focul secret, în athanor sau ciclotron. Continuitatea şi coerenţa ar trebui probabil evaluate pe o bază dincolo de sfera materiei, universul este de asemenea o idee, o undă, o virtualitate.

67. Referire la principul alchimiei *Omnia ab uno et in unum omnia* (Totul este în unu şi unu este totul).

Altă întrebare: o conştiinţă tulburată poate să influenţeze conştiinţa altor persoane, care au propriile lor halucinaţii, şi să producă efecte asupra mersului lucrurilor? Ştiu că subiectul a fost explorat de câţiva scriitori extremişti, prin poveştile unor oameni care în timpul războiului, de exemplu, au suferit traumatisme fizice şi psihice colosale, repetate zi de zi, în circumstanţe scăpate de sub control, unde nici o lege umană sau divină nu funcţionează. Ce rezultă de aici întrece orice imaginaţie, nu există nici un dicţionar în care să găsim cuvintele care pot descrie acea lume. Trebuie să vină adevăraţii scriitori ai extremei ca să le inventeze sau să le extragă din zăcămintele lor inaccesibile.

Ce contează însă rădacina lucrurilor şi implicaţiile la distanţă sau după consumarea lor –, problema care mă preocupă este: cine pe cine a ocupat şi cine a murit de fapt, Élisabeth Potier sau Ute Von Ebert? Doliul nu ar avea aceeaşi semnificaţie pentru mine în ambele cazuri.

Vreau să ştiu care dintre cele două personalităţi era activă în clipele intense care au precedat moartea mamei. După ultimele însemnări şi istoricul operaţiilor din computerul său, ea se afla în corpul, sufletul şi mintea lui Ute, într-un moment de mare tulburare, dar putem da crezare unui computer? Cărui jurământ de adevăr îi este el credincios? Îşi cunoaşte el hibele de securitate? În ultimul pasaj din text, introdus în seara morţii, Ute relua neobositele ei acuzaţii la adresa *Gemeinderat*-ului din Erlingen, împotriva inepuizabilei prostii a cetăţenilor şi a infernalei duplicităţi a celor care pozează în garanţi ai liniştii publice, jeluindu-se de moarte că invadatorul se afla la porţile oraşului.

După părerea mea, în alineatul următor, Ute îşi anunţa moartea şi modul în care aceasta se va produce: „Eroarea noastră fatală în faţa inamicului a fost exasperarea. Striviţi de temerile şi de angoasele noastre, am încetat să mai gândim şi ne-am lăsat copleşiţi de seducţia morbidă a supunerii sau de aceea a furiei distructive. Ajunşi atât de jos, i-am cedat invadatorului rolul de învingător mărinimos care, dezolat şi gata să întindă o mână de ajutor, priveşte la smintitul care tropăie din picioare şi invocă moartea. Şi iată-ne prinşi în capcană, abominabilul duşman a reuşit să ne coboare la rangul de maimuţe, de porci, de câini dezgustători şi să ne pună botniţe, iar el să facă paradă

de cele mai minunate calităţi date de Dumnezeu. Când se aude sinistra trosnitură a prăbuşirii, e prea târziu, ceea ce începe va ajunge la final. Ajunşi la un asemenea grad de josnicie şi servilism, a ne mai ridica este suprauman, continuarea istoriei se va face şi se va scrie fără noi… mânia îmi sfâşie inima, acum va ceda…“

*

Mama a murit, secerată de o criză cardiacă.

Când au venit, a doua zi de dimineaţă, după ce luaseră în drum o baghetă şi nişte croasante, Maria şi Beppe au găsit-o întinsă pe jos în bucătărie, se târâse până acolo ca să-şi ia medicamentele, le ţinea strâns în mână. Viaţa ei s-a oprit în faţa chiuvetei. După spusele medicului, a murit înainte de ivirea zorilor.

Am venit de la Londra în aceeaşi zi. Este inutil să vorbesc despre uraganul devastator prin care am trecut, eram toată o rană vie, mi-am făcut milioane de reproşuri, îmi abandonasem mama atunci când era incapabilă să facă faţă treburilor casei, zdrobitoare pentru o persoană tulburată, traumatizată, prăbuşită psihic într-o stare căreia abia acum încep să-i înţeleg gravitatea înspăimântătoare. Maria şi Beppe erau mereu acolo şi-şi dădeau cât puteau silinţa, dar în acel moment era noapte, când ei se întorceau în blocul lor din 11/9, iar spaimele ieşeau din bârlog şi veneau să hărţuiască sufletele rănite. Mama era curajoasă şi tocmai asta era problema, curajul te incită să ai prea multă încredere în forţele tale, însă ea era cu totul epuizată. Asta era firea ei, întotdeauna a îndemnat la depăşire fără să ţină prea mult seama de consistenţa atuurilor şi a rezervelor.

*

Ce-aş putea să fac? Să scriu povestea aşa cum mi-a cerut mama.

Mă voi înhăma la treabă.

Bună ziua, dragă domnişoară Léa!

Sper că sunteţi bine. Maria şi cu mine nu ne putem încă împăca cu gândul dispariţiei mamei dumneavoastră, scumpa noastră doamnă Potier, căreia îi datorăm enorm. Fără ea viaţa ni se pare goală. Credeţi-mă, nu ne plictiseam niciodată, alături de ea istoria devenea o realitate a prezentului şi în fiecare zi, trăiam o aventură pasionantă. Nu mai ieşim acum din mica noastră locuinţă, cartierul ne-a devenit insuportabil. Ne gândim serios să ne întoarcem în Italia încă din vara asta, această Franţă nu este a noastră, ne sperie şi ne nelinişteşte, iertare că vorbesc aşa despre draga voastră ţară.

Aveam o mulţime de lucruri să vă spunem, însă eraţi atât de nefericită şi atât de acaparată de treburi administrative, încât ne-am gândit să aşteptăm şi să vă scriem la Londra.

Primul lucru, pe care am fi vrut să vi-l spunem prin viu grai, e că suntem cu adevărat mândri că am cunoscut-o pe mama dumneavoastră şi că am fost în serviciul ei. Ea a fost mereu generoasă cu noi, în mii de feluri. Trebuie să ştiţi că ne-a dat 600 de euro, cu care Maria a fost la dentist şi şi-a făcut o lucrare urgentă (240 euro), eu mi-am schimbat ochelarii (110 euro) şi am reparat boilerul (250 euro). Nu i-am acceptat decât cu condiţia să-i înapoiem în rate, fiindcă salariile noastre de angajaţi sezonieri abia ne ajung să trăim de pe o zi pe alta, iar ea a fost de acord, dar mereu a refuzat sumele (30, 50 sau 70 de euro pe lună) pe care i le-am propus. În ciuda refuzurilor, noi am pus banii deoparte. Vi se cuvin. Ne-ar plăcea să îi primiţi înainte de plecarea noastră în Italia.

Al doilea punct se referă la agresorul ei. După ieşirea din spital şi întoarcerea acasă, mama dumneavoastră a avut un fel de revelaţie, i-au revenit imagini în memorie, cele ale agresorului, ale celui care s-a năpustit asupra ei... îl cunoştea! „Sigur că da, fir-ar să fie, e micul Laziz, deghizat într-un mizerabil de islamist în război cu specia umană!“ a strigat ea. Îl avusese elev cu câţiva ani în urmă, îi dăduse mult de furcă, era un puşti dificil. La 16 ani i se prefigura deja viitorul de criminal. În anul următor a fost exmatriculat, împreună cu locotenenţii lui şi cu jumătate din companie, aşa-zisa *katiba*, avea cazierul plin, fişa S – Siguranţa statului – era înroşită bine. Şi-a

amintit şi numele lui: Laziz Boufliki. M-a rugat să aflu unde stă şi am reuşit: în perimetrul 5 din Zonă, blocul 21, etajul al treilea. Discret am luat legătura cu familia şi i-am invitat să o vadă pe fosta profesoară. Tatăl a refuzat, îi era teamă că fiul, neînțelegând gestul lui, o să-l omoare, dar mama şi-a îmbrăcat imediat djellaba. Nu ştiu ce i-a spus mama dumneavoastră, dar am înțeles că a sfătuit-o să semnaleze cazul fiului la poliție şi să pornească o procedură de deradicalizare până când nu va fi prea târziu. Am însoțit-o până acasă şi pe drum mi-a spus că, dacă fiul ei ar afla ce are de gând să facă, ar bate-o şi ar pleca în Siria. Acest băiat m-a agresat şi pe mine cu mare violență, mi-ar plăcea să-l văd la închisoare, dar m-am supus deciziei mamei dumneavoastră de a nu comunica informația la poliție. Nu cred că nenorocitul ăsta şi-a recunoscut fosta profesoară, doamna era echipată ca o turistă germană, nici dumneavoastră nu ați fi recunoscut-o. Din nou, vă întrebăm şi pe dumneavoastră: ce trebuie să facem, să ascultăm mai departe de vorbele mamei dumneavoastră sau să-l denunțăm la poliție?

Nu îndrăznesc să judec ce zicea sau ce făcea mama dumneavoastră, dar, dacă îmi permiteți, vă voi spune că avea dreptate când vorbea despre acest invadator omniprezent, invizibil şi invincibil, născut dintr-o mutație supranaturală, ca aceea povestită de dl Kafka într-o carte. Doctorii aveau impresia că mama dumneavoastră e… nu este în toate mințile. Este fals, ea ştia mai bine decât ei. E un lucru pe care noi îl ştim, eu şi Maria, Zona a fost invadată de asemenea oameni, nişte metamorfozați care au apărut într-o noapte şi care, înainte de venirea dimineții, au supus tot cartierul. Cei ca noi, care nu au reuşit să fugă la timp, trăiesc cu sentimentul că sunt prinşi în capcană, iar lumea liberă i-a abandonat pieirii în mâinile duşmanului. Ca să-i inducem în eroare, ne arătăm plini de elan şi încrezători în viitor, aşa cum trebuie să fie orice bun supus. Vecinii noştri privesc cu simpatie evoluția noastră către binecuvântata metamorfoză, dar până când vor mai aştepta? În fiecare vineri, la ora la care oamenii devin activi pentru marea ceremonie de invocare a forțelor Cerului, ni se pare că până aici ne-a fost, că nu mai apucăm ziua de mâine.

Ştim că a fost dorinţa mamei dumneavoastră, de aceea nu o judecăm, dar ne-ar fi plăcut să-şi doarmă somnul de veci într-un cimitir, în pământ, după vechile noastre obiceiuri, aşa am avea un loc în lumea asta, unde, la datele comemorative, să ne întâlnim şi să ne amintim despre trecut împreună cu morţii noştri şi să le aducem noutăţi despre ţară şi despre nepoţi. S-au dus vremurile alea, acum e la modă crematoriul. Nu ne mai vorbim după moarte, cenuşa ne e împrăştiată în vânt, odată cu legăturile noastre cu lumea.

În Italia, noi spunem: *„sanguis martyrum, semen christianorum“*[68], ca să ne amintim sensul şi valoarea lucrurilor.

68. „Sângele martirilor, sămânţa creştinilor“ (Tertulian, *Apologeticum* 50, 14).

Asta am vrut să vă spunem. Dacă aveţi nevoie de noi, nu staţi pe gânduri, chemaţi-ne.

Vă urăm să fiţi fericită, dragă Léa. Aveţi grijă, am auzit că la Londra este multă umezeală, iar islamiştii fac legea.

Maria şi Beppe

P.S.: Nu uitaţi să ne spuneţi cum facem cu banii. Vrem neapărat să ne plătim datoria, e felul nostru de a ne arăta consideraţia faţă de mama dumneavoastră.

ROMAN
nota nr. 6
La răscrucea a două poveşti
O responsabilitate drept moştenire, sau au cuvintele un sens?

M-am întrebat îndelung, dar nu am reuşit să mă decid: să respect hotărârea mamei, să-mi fac datoria de cetățean şi să alerg la comisariat… sau să ne răzbunăm în alt mod? Asta e întrebarea. Cu alte cuvinte, îmi spuneam: unde e locul unui asasin, în libertate, în închisoare sau cel mai bine într-o gaură sub pământ? Îmi era prea rău ca să pot gândi limpede.

Reacția ei fusese a unei mame şi a unei profesoare, nu se poate să-ți denunți fiul sau elevul, ar însemna să încalci o datorie sacră, un instinct primordial.

E adevărat, dar acesta nu este nici un fiu, nici un elev adevărat, el este întruchiparea răului, un putregai al societății, recunoscut ca atare de şcoală şi justiție, e rodul islamismului pur, îşi terorizează părinții, locuitorii din cartier, colegii de liceu, agresează bătrâne în metrou, nu mai are mult şi va comite crime în masă; ar trebui să gândesc din punctul de vedere al victimelor, şi nu doar din al mamei, cufundată într-un romantism corporatist revolut… un căpitan moare, cu mâna la inimă, şi nu părăseşte corabia, un profesor nu-şi denunță elevul, îl ocroteşte la pieptul său. Acest monstru trebuie scos din circulație. De ce naiba au desființat temnițele de altădată, Cayenne, Guyana, Noua Caledonie, Insula Diavolului, acolo ar trebui deportați răufăcătorii, ba şi mai departe, în insule pustii de nicăieri, departe de rutele maritime, dar şi mai bine în ostroave mlăştinoase, infestate de țânțari şi şopârle-dragon băloase, urmaşe ale dinozaurilor, şi vom vedea la sfârşit cine

are dreptate şi cine a greşit.

Celor care ne flutură prin față steagul drepturilor omului le vom oferi câțiva dintre monştrii noştri drăgălaşi şi vom aştepta veşti de la ei.

Să cer un sfat, bine, dar cui? Ce am găsit prin cărți sau articole nu m-a ajutat cu nimic, de nicăieri nu am aflat cum se poate deosebi atacul unui golan de un atac rasist sau de un atentat islamist, nimeni nu a ştiut să-mi explice ce anume distinge o religie de interpretarea ei, nimeni nu a putut să-mi spună clar cum se vor sfârşi toate acestea. Eram mai optimistă înainte să aflu că experții nu ştiu nimic mai mult decât ceea ce spun şi scriu. Mă întreb cine ne va spune restul.

Mi-am mai acordat o săptămână ca să decid soarta agresorului. Am renunțat repede la ideea ridicolă de a mă repezi la el, a-l înşfăca de barbă şi a-l soma să se autodenunțe, m-ar trata ca pe un câine şi ar găsi un excelent motiv să-mi ia gâtul, sentințele împotriva rasei canine nu lipsesc din vademecumul lor. Aceşti oameni sunt lipsiți de morală şi de orice simț al responsabilității, cum să-i explici acestui criminal că oameni ca noi, Maria, Beppe şi cu mine, avem anumite valori şi că el e liber doar pentru că noi suntem legați de mâini şi de picioare de decizia defunctei lui victime de a nu-l denunța?

Cine sunt aceşti indivizi, sunt ei ființe umane? Vorbesc despre aceia care îndoctrinează copiii, fie ei profeți, predicatori, mentori, părinți, frați mai mari, veri, sau state. Totul începe cu îndoctrinarea, cu zeama turnată cu un polonic uriaş în capetele de găină ale celor din Zonele interzise. Acolo ar trebui acționat înainte de a fi prea târziu, zece armate nu le-ar veni de hac, odată independente, aceste comunități sunt invincibile, a le ataca înseamnă a te lansa în adevărate războaie coloniale, care prin natura lor sunt condamnabile şi imposibil de câştigat. Metamorfoza nu e decât o schimbare de formă, ea eliberează forțe subatomice, care nu pot fi oprite cu mâinile goale.

Revin fără încetare la acest invadator căruia Ute von Ebert, mama, în perioadele ei de absență, i-a atribuit atâtea puteri, dar nu i-a dat nici un chip, nici un nume, nu a spus nimic despre intențiile lui, iar în privința metodelor lui amintea doar că în principal constau în instalarea discretă la frontierele țării şi la marginea aglomerărilor de

populație, în spionarea lor tenace, așa cum face cameleonul cu prada sa, și în așteptarea coacerii fructului, adică a metamorfozării lui și apoi a căderii. E adevărat că este îngrozitor să te simți pândit de umbre care știu totul despre tine, marile și micile păcate, în timp ce tu nu știi altceva despre ele decât că sunt mai răbdătoare decât cele mai bune santinele.

Au toate astea vreun sens? Sigur că da, dar care e sensul, fir-ar să fie?

Pare să aibă similitudini cu povestea extratereștrilor, evident că nu credem că există, însă cu toate astea suntem convinși că se află printre noi, mereu cu un pas înaintea noastră, irezistibili, trăind deasupra capetelor noastre, sub pământ sau pe fundul oceanelor, ori în spatele barierelor spațio-temporale de neatins și de negăsit. Acest mod de a crede un lucru, dar și contrariul său va provoca ruina care se apropie, iar la sfârșit totul va fi anihilat. Nu sunt departe să-mi imaginez asta, poate e mai bine să te agăți de o minciună decât să-ți petreci viața oscilând între un adevăr sau altul. Să ne amintim cum a murit măgarul lui Buridan, flămând și însetat, fiindcă nu a știut să se decidă dacă să bea sau să mănânce, să aleagă între ceea ce e urgent și ceea ce e important. Acolo ne aflăm și noi, sfâșiați între două necesități incontestabile. Însă lecția s-a terminat, nu putem face nimic pentru ignoranți și pentru naivi, ei mor zilnic din cauza tendinței lor de a înghiți gogoși gratuite pe post de anunțuri oficiale.

Mama, care era o persoană cu picioarele pe pământ, aderă mai curând la ideea de metamorfoză. Pentru ea, invadatorii erau ființe umane ca și noi, poate un handicap din start, metamorfozați de o supradoză de credință, boală contagioasă care-l poate contamina și pe cel mai abil, dar în mod normal pe idioții care bâltesc într-o promiscuitate incestuoasă și se dedau la ritualuri alienante. Situație care corespunde cu comunitatea radioasă din cartierul nostru, unde viața se învârte în jurul propriei cozi.

Atâta doar că lucrurile nu sunt atât de evidente precum se spune, totul se amestecă, se confundă, se schimbă de la o zi la alta. Cuvintele nu au decât sensul pe care noi li-l dăm din locul în care ne aflăm, eu, de aici, confruntată prin urmare cu o dilemă, aș vrea să denunț un asasin care a fost elevul mamei sau să dau alt sens cuvântului responsabilitate. Ținând seama de faptul că putem doar în măsura în

care cunoaştem, responsabilitatea ar fi mai degrabă datoria de a cunoaşte decât puterea de a spune, mai degrabă obligația de a face decât înclinația de a aştepta. Spiritul de responsabilitate refuză din principiu miracolul, el crede numai în el însuşi, în propria sa judecată. Nu ne rămâne decât să cizelăm ideea pentru a crea o nouă filozofie de viață în societate. Cu asta în minte, recunosc că trebuie să aprofundez cunoştințele despre ceea ce ne aşteaptă. Mama s-a dedublat şi conştiința ei s-a rătăcit printre meandre misterioase, asta ar trebui să înțeleg.

Din acest punct vreau să reiau ancheta, vreau să ştiu totul despre acest ticălos de Laziz Boufliki, despre părinții lui şi despre acest inspector care consideră că un atac comis de un bărbos îmbrăcat în mujahedin, care împroaşcă resentimente canonice aşa cum respiră, nu este obligatoriu un atentat islamist, nici măcar un atac clar, mai vreau să aflu totul despre Erlingen, Von Ebert şi Von Hornerberger, vreau să analizez minuțios scrierile mamei, să reflectez asupra acelei metamorfoze spontane, a poveştii celor trei Impostori, a celei a Nemuritorilor de la Agapia şi a celei cu trenul care vine să deporteze populația în loc să îi asigure ajutoare şi provizii. Vreau să înțeleg şi în ce mod i-au fost alături mamei Maria şi Beppe în timpul halucinațiilor ei şi al călătoriilor în timp. Voi reciti şi cartea lui Dino Buzzati, *Deşertul tătarilor*, şi voi medita temeinic asupra ei, această poveste a invadatorului ivindu-se din deşert constituie, fără îndoială, o bună grilă de lectură a însemnărilor mamei şi a alter-ego-ului ei, Ute.

Multă muncă în perspectivă, dar cine se gândeşte la cheltuieli când vine vorba de viață şi moarte?

Note de lectură nr. 1
Deşertul tătarilor a ieşit din albia sa fierbinte şi îşi împrăştie lava peste câmpiile lumii

Am putea foarte bine să descoperim într-o zi că viaţa noastră pe pământ este o ficţiune şi că nu suntem decât rotiţele unei intrigi universale care se scrie singură, zi după zi, cât durează eternitatea, rotindu-se în jurul unei axe de iluzii şi zădărnicii. Totul nu ar fi decât deşertăciune şi vânare de vânt. Aşa vorbea Ecleziastul, care şi-a semnat astfel tânguirea: „Eu, Ecleziastul, am fost regele Israelului şi al Ierusalimului“.

Într-o perioadă de timp, nu se schimbă decât anotimpurile şi câteva detalii mărunte, costumul, limba, manierele, numele zeilor, inerente epocii şi locului. În termenii timpului lor, personajele mor de una sau alta dintre maladiile care coabitează cu ele pe această planetă ciudată şi dispar în cenuşa universală, dar câteodată pot reapărea într-un capitol viitor, ca o amintire a trecutului, dintr-un timp care bineînţeles nu a existat, tot aşa cum nici prezentul nu există şi nici viitorul nu va exista. Fără o viaţă adevărată, nu există nici punct de plecare, nici timp.

Asta precis va fi o descoperire dureroasă, pentru că suntem prea siguri că cele cinci simţuri îi raportează creierului nostru existenţa lumii reale şi prea convinşi că aceasta, la rândul ei, ne vorbeşte despre viaţa adevărată şi misterele ei. Însă viaţa nu există şi nu ascunde nici un mister care să merite să fie păzit, e o iluzie, un miraj persistent, un proces chimic forfotitor care-şi elimină reziduurile şi scursorile după cheful şi dispoziţia cosmosului. Simţurile noastre ne spun ceea ce ne aşteptăm să auzim, ele sunt programate să funcţioneze de sistemul, el însuşi artificial, care îi guvernează pe oameni, format din ceea ce

scumpa mea mamă numea cei patru stâlpi ai umanității: Statul, Natura, Religia şi Piața, reluând în felul ei ideile clarvăzătoare ale eremitului de la Walden, Henry David Thoreau.

Iată de ce multora viața le pare o epuizantă repetiție de jalnice cuplete. *Déjà-vu*-urile, remanența unor întâmplări trecute şi superstițiile bine fixate, toate sunt dovada că lumea nu există decât în şi prin imaginație, iar cea de aici este de o sărăcie a minții greu de suportat.

Priveam cartierul pe fereastra camerei mele de la primul etaj al casei, când mi-a venit în minte romanul lui Dino Buzzati, *Deşertul tătarilor*. Căzusem pe gânduri, meditam asupra nulității vieții pe care moartea o învinge cu atâta uşurință, fără ca măcar să o vadă, mama îmi lipsea îngrozitor, doliul nu se putea consuma din moment ce nu se făcuse dreptate şi adevărul nu ieşise la iveală. Departe, dincolo de calea ferată a RER-ului, care mărgineşte un teren nesfârşit, nedesluşit, plat, uscat ca o piele moartă, pe care umbre himerice îl străbat ici şi colo, la ore cenuşii, un cerşetor, un evadat, un câine, uneori o caravană grăbindu-se pe cel mai scurt drum spre cine ştie ce reuniune secretă, acolo apare, în limburile orizontului, creasta crenelată a unui zid fortificat: cartierul cu turnurile şi şirurile lui de blocuri. Totul pare că aparține unei alte lumi, pe care nu o poți atinge decât cu privirea. Tabloul mi s-a înscris pe retină şi în memorie. Zona le umple pe amândouă în întregime, atât de zdrobitoare îi este prezența, o văd încă din copilărie, dar doar ca pe un desen, ireal şi enigmatic, familiar cu toate astea, amenințător asemenea unui vulcan adormit, care nu se află acolo, în spatele zidurilor, decât prin efectul unei magii negre sau printr-un accident regretabil al Istoriei. E un capăt de lume transplantat cu ocazia încheierii unui ciclu istoric, care acum îşi ramifică rădăcinile la suprafața pământului, fără să-i pese de locul şi timpul în care se află. Exo-suburbie, i-aş zice, o viață între paranteze, pe orbita unui astru mort.

Aveam câteva prietene din şcoala primară şi din liceu, veneau pe la noi ocazional, dar preferau să ne viziteze ele în Zona verde, când se simțeau suficient de puternice ca să reuşească să dejoace supravegherea fermă a misionarilor, să depăşească bariera invizibilă şi să traverseze, prin câteva locuri create de contrabandişti, Zona aridă,

acest *no man's land*, mai degrabă decât să mă invite la ele şi să-i vadă pe adepţii lui Mohamed, cu mutrele încruntate, ţâşnind din posturile lor de observaţie ca să ne scotocească prin genţi, prin gânduri sau prin lenjeria intimă şi să ne supună judecăţii exegeţilor Coranului. Într-o zi, ne-au imobilizat, erau vreo duzină, excitaţi în bloc, închipuindu-şi că au capturat o pradă importantă. Bietele de noi, gătite cu fustiţe scurte, mergeam în pas vioi, aveam toate motivele să fim îmbrăcate frumos, fiindcă ne îndreptam în grup către Fatima, care locuia în 6/35, la serbarea aniversării vârstei de 11 ani. *Wesh?…* aniversare?… nu există decât una, naşterea Profetului Mahomed, a replicat supraveghetorul-şef, şi o sărbătorim la moschee! „Allah e mare!" a strigat corul. După ce ne-au scotocit prin genţi şi ne-au confiscat micile noastre cadouri, un roman, o carte de benzi desenate, un CD, o bijuterie berberă, un bibelou, o insignă, un pumn de caramele, arabii mi-au ordonat să nu mai calc pe acolo, altfel îmi vor tăia gâtul cu fierăstrăul, iar pe fete le-au ameninţat cu o pedeapsă cumplită dacă mai aduc necredincioase în Zona interzisă. Între timp, le-au marcat cu un N, adică Necredincioase. „Allah e mare!" striga corul. La unsprezece-doisprezece ani nu aştepţi să fii ameninţat de două ori, am tăiat Zona din carneţelul de adrese; prietenele mele înlemniseră, se făcuseră mici şi fiecare a păţit ceva, una a făcut şoc diabetic, alta, o tahicardie urâtă, celeilalte i s-au umflat ganglionii, iar a patra şi-a pierdut glasul pentru mult timp. Anii au trecut, dar toate au rămas cu sechele. Mă întreb ce s-o mai fi întâmplat cu sărăcuţele de ele, au rezistat, au fugit, s-au repatriat, au căzut la datorie, căror servituţi s-or fi supus: familiale, conjugale, religioase sau altora, s-or fi alăturat forţelor Axei? Sau, pur şi simplu, aşa cum doreşte toată lumea, poate şi-au găsit libertatea şi dragostea şi trăiesc fericite şi la fel de nepăsătoare ca Dumnezeu în Franţa, îmbuibate şi lipsite de griji.

„Să trăieşti ca Dumnezeu în Franţa" nu este o promisiune valabilă doar pentru cei bogaţi sau pentru aleşi, ea se află la dispoziţia tuturor celor care doresc, a fost inventată de către aşkenazii din Europa Centrală, care ştiau mai bine decât oricine ce e aia pogrom, ghetou şi steaua lui David cusută în piept, atunci când Franţa, prima în lume, i-a emancipat pe evreii săi şi le-a acordat statutul de oameni liberi. „*Men ist azoy wie Gott in Frankreich*"[69], cântau ei în lamentaţiile idiş. Pragmatici, amatori incorigibili de filozofie, de potirul Graalului, de

povestiri câmpeneşti şi adepţi ai societăţilor secrete, nemţii au fost uluiţi de interesul strategic suscitat de această ţară unde Dumnezeu şi-a stabilit domiciliul, „*Glücklich wie Gott in Frankreich*“[70], cântau ei închinând halbe de bere, cu privirile umede îndreptate către linia albastră a Munţilor Vosgi.

69. „Omul este fericit ca Dumnezeu în Franţa“ (în idiş în original).
70. *Idem* (în limba germană în original).

Ah, bunule Dumnezeu, ce mai fac, oare, prietenele mele din Zona aridă? Nu le-am mai revăzut.

Şi foarte repede am fost fascinată de o stranie idee. Priveam Zona, aşa cum din palatul ei hollywoodian baroana Ute von Ebert supraveghea suburbiile şi hinterlandul minunatului ei Erlingen, imaginându-şi aici străini periculoşi, dincolo un invadator înfiorător, deţinător al tuturor perversiunilor de care natura e capabilă când îi sunt grav afectate genele, sub balcon, trădători numărându-şi arginţii, iar în colţul străzii, laşi care o rup la fugă înainte să audă primul foc de armă sau să vadă vreo urmă de soldat.

Fără îndoială, aveam privirea mamei care era convinsă în delirul ei posttraumatic că suburbia noastră sumbră se metamorfozase în avanpostul unui vast imperiu aflat sub controlul unor indivizi extrem de subversivi, pe care îi numea Slujitorii Universali. Ce vicii şi ce cruzimi nu le atribuise acestora?

Dino Buzzati a înţeles bine asta, încă din anii ’40, aceste inflamări ale imaginaţiei, aceste temeri surde, care îţi strâng inima, născute atunci când te afli izolat într-o căsoaie, la marginea unui deşert neobişnuit, dincolo de care se întinde un imperiu obscur, fief al unui inamic implacabil, îndopat cu legăminte antediluviene şi uri eterne, care se pregăteşte să se răspândească pe întreaga planetă şi să pună toate popoarele în lanţuri. Nu se arată, nu dă semne de viaţă, dar în aşteptarea a ceea ce va urma imaginaţia ia locul simţurilor naturale şi multiplică ipotezele, copleşeşte mintea cu viziuni de coşmar şi chinuieşte inima cu angoase danteşti.

Deşertul tătarilor povesteşte zilele nesfârşite ale unei armate

cantonate într-o fortăreață la capătul pământului, Fortul Bastiani, care se epuizează într-o rutină permanentă cu ochii pe linia orizontului, dincolo de un deşert ceţos şi enigmatic, denumit fără un motiv anume „Deşertul tătarilor“, unde un regat mitic pregăteşte din timpuri imemoriale un nou atac împotriva ţării lor. Toată lumea aşteaptă de atât de multă vreme acest atac, încât nimeni nu mai crede în el, însă ar vrea să aibă loc ca să se termine odată cu situația asta absurdă, chiar dacă nu vor reuşi să se acopere de glorie şi onoare în urma acestei înfruntări titanice. Autorul nu ne spune, dar victoria inamicului este privită ca inevitabilă. Cui îi este frică se ştie vulnerabil şi-şi recunoaşte implicit înfrângerea. În aşteptarea acestui sfârşit eroic, soldații se luptă cu plictiseala care apasă dureros pe umerii lor, cu neliniştea otrăvită care le întunecă fiecare minut al vieții în fortăreață, cu trecerea timpului care roade piatra şi fierul, cu promiscuitatea care tulbură privirea şi cu frica molipsitoare care încleiază şi tulbură sufletul.

Locotenentul Giovanni Drogo, care are douăzeci şi cinci de ani şi tocmai a absolvit Academia Militară, soseşte la Fortul Bastiani, unde a fost repartizat să-şi satisfacă stagiul de patru ani. Şeful său, comandantul Matti, a instituit aici o disciplină de fier, fortăreața trebuie să strălucească de curăţenie, ca şi cum regele şi curtea sa ar veni în vizită mâine la prima oră. El înțelege asta, ştie că în condiții de extremă izolare, trăind perpetuu în strigătele santinelelor, față în față cu necunoscutul, oamenii trebuie să se abțină să privească golul care se cască la picioarele lor, să nu li se degradeze trupurile şi bunurile, să nu devină rapid imposibil de stăpânit dacă o singură clipă ar realiza inutilitatea misiunii lor: să trăiască într-o fortăreață din alt veac, impunătoare în decorul ei de stânci şi culmi acoperite de zăpadă, dar fără valoare strategică şi lipsită de mijloace de apărare eficiente, să supravegheze un deşert ireal, aşteptând să vadă năvălind un inamic care nu s-a arătat niciodată, despre care se ştie doar din evocarea vagă a unui atac din vremuri de demult, căruia Istoria nu i-a consemnat nici cauzele, nici rezultatele.

În scurtă vreme, tânărul ofiţer se lasă cucerit de magia acestor locuri. Simte crescând în el „un fel de presimțire vagă a unor

întâmplări fatale“[71].

71. Dino Buzzati, *Deşertul tătarilor*, traducere de Niculina Benguş-Tudoroiu, Editura Polirom, 2002, p. 6.

Cu timpul, descoperă o altă justificare ca să se agaţe de disciplină: o boală incurabilă îl macină şi ştie că îl va răpune. Când opui rezistenţă, nu există excepţii, rezişti în faţa inamicului, dar şi a bolii sau a tristeţii, dacă cedezi în vreo parte, totul se prăbuşeşte. Va fi el oare acolo, viu, bine înfipt pe picioare, alături de soldaţii lui, atunci când duşmanul va da asaltul? Această întrebare îi ţine loc de reper, e o idee fixă deja, speră să îşi prelungească viaţa până la sosirea trupelor inamice şi să lupte cu ele până la moarte. Astfel, moartea sa va fi aceea a unui soldat, nu moartea degradantă a unui bolnav ţintuit la pat.

El, care voia atât de mult să fie repatriat pentru a se trata şi a-şi petrece viaţa printre ai săi, acum speră ca superiorii să uite de el, uzând de mii de subterfugii ca să rămână la post, faţă în faţă cu imensitatea tăcută şi îngheţată, iar când în sfârşit va avea loc atacul, să moară ca un soldat. Aici este capcana aşteptării, nu mai dai înapoi când întâlnirea cu duşmanul şi cu moartea reprezintă acte de eroism şi de martiraj. În acest punct, atracţia irezistibilă nu mai are nevoie de prezenţa adversarului pentru a funcţiona, aşteptarea a nu se ştie ce şi teama mocnită sunt suficiente, iar moartea simplă şi banală care va veni este în sine o recompensă îmbătătoare.

La soldat e la fel ca la sărac. Când se instalează trainic mizeria şi când speranţa se diminuează şi aproape dispare, şi la unul, şi la celălalt se produce metamorfoza care îi face să se complacă în această stare de decădere şi să aştepte sfârşitul cu o sinceră seninătate. „Urâţi, murdari şi răi“[72], şi mândri că sunt aşa.

72. Aluzie la filmul lui Ettore Scola, *Brutti, sporchi e cattivi* (1976).

Dacă facem o comparaţie între viziunea lui Ute, cea a mamei şi cea a lui Buzzati, putem trage o concluzie: Duşmanul care ne pândeşte de la marginea lumii noastre şi, înainte să ne asedieze şi să ne căsăpească, ne ţine într-o stare epuizantă de aşteptare, ei bine, el nu ne este cu adevărat inamic, ci are nevoie de noi ca să-şi împlinească destinul sublim care crede că-i aparţine prin voinţa Domnului său. Noi

suntem ofranda, anume desemnată de Cărţile Sfinte, care va fi jertfită pe altar, spre mulţumirea dumnezeului său şi pentru câştigarea unui loc în paradis. Noi nu suntem decât un mijloc, nimic mai mult, o oaie, un cocoş, o pradă, un simbol; ce înseamnă „duşman“, oaia e cumva duşmanul credinciosului care o sacrifică pe altarul zeului la care se închină? Credinciosul este el oare duşmanul oii pe care o creşte, o îngraşă, pentru ca la momentul potrivit să o jertfească divinității? Nu se pune problema unei lupte împotriva duşmanului, ci a demontării unei fantasmagorii din care vedem doar partea ieşită la suprafață, pe care, încet-încet, o descoperim atât de bine înfiptă în inconştientul nostru, încât vrem mai degrabă să îl ajutăm să se vindece de ea decât să luptăm împotriva ei. Sare imediat în ochi că instrumentul cu care poate fi demontată nu poate fi decât o altă fantasmagorie, la fel de puternică. Cine o va inventa, cine va şti să opereze cu ea? Nişte gânditori ai extremelor, poate, sau nişte contraprofeți, dacă există vreun mulaj în care să fie turnați.

Să ne întoarcem însă la Giovanni Drogo, promovat cu timpul la gradul de căpitan, apoi de comandant, pe care destinul îl conduce spre final. Într-o zi, este convocat la Cartierul General al armatei, din motive medicale sau pentru că a depăşit deja cu mult stagiul în fortăreață, în curând treizeci de ani, sau pur şi simplu pentru că Marele Stat-Major a luat hotărârea să închidă fortul, a cărui inutilitate a fost dovedită cu vârf şi îndesat de-a lungul anilor. O viață întreagă se sfârşeşte pentru el, la propriu şi la figurat.

Atunci când se întoarce, întins pe o targă, bătrân şi muribund, drumul i se încrucişează cu trupele trimise ca întăriri, care urcă în pas alert spre citadelă; inamicul a dat în sfârşit atacul, răpindu-i comandantului Drogo o bătălie mitică şi o moarte unică, în postul de comandă, cu arma în mână, în fruntea soldaților săi. Iată-l condamnat să moară într-un spital militar, doborât de boală, tristețe, nelinişte şi regrete.

Destinul e nedrept, acesta este mesajul poveştii, să i te împotriveşti nu e cu putință. Ce jalnică născocire şi viața!

EPILOG

La sfârşit de tot se scrie Istoria. La început, porneşte la voia întâmplării şi, pe tot parcursul drumului, merge de ici, colo, supunându-se nu se ştie cui, poate propriului fler, instinctului, logicii. Fiindcă suntem acolo, în drumul ei, ne prinde în vârtej, ca să ne arunce mai departe, pe cine ştie ce mal, mereu prea devreme, având ca bagaj doar întrebări şi biete amintiri.

O carte care rămâne să fie scrisă
O promisiune trebuie ţinută, chiar şi pe jumătate

Nu peste mult timp, am descoperit că povestea noastră nu putea fi spusă sub forma unui roman, îmi supraestimasem forţele literare. Este prea complicată, se derulează pe numeroase planuri, în mai multe spaţii geografice, pe mai multe straturi istorice, implică persoane care nu au legătură între ele, iar la toate astea se adaugă şi latura fantastică, totul se metamorfozează sub ochii noştri, clipă de clipă.

Dacă nu ştii cine e cine într-un roman, cum poţi să-l scrii, şi încă la două mâini şi la distanţă? Cum va fi el citit?

Până la urmă, am considerat mai potrivit să îl ofer spre lectură în stadiul în care se află, în bucăţi distincte, scrisori, diferite texte, câteva capitole mai mult sau mai puţin complete, note de lectură, unele ale mamei, altele ale mele. În modul acesta va fi totul mai clar. Şi îi promit celui care va citi cartea că va avea în faţă principalele piese ale unui puzzle, pe care îl va completa, dacă va fi nevoie, aducându-l în propriul său spaţiu; el însuşi asistă neputincios la invadarea lumii, el însuşi îndură terorismul cotidian, el însuşi constată că totul se metamorfozează în jurul lui, că universul virtual se plachează pe lumea reală şi o copleşeşte cu semnificaţii contradictorii efemere, şi descoperă, asemenea tuturor, cum fiecare dintre cei patru stâlpi ai existenţei noastre, Statul, Piaţa, Religia şi Natura, nu sunt decât nişte tobe în care bat nişte toboşari lipsiţi de scrupule.

Aş vrea doar să-i împărtăşesc cititorului lucrurile care m-au contrariat în logica mea internă, va avea poate şi el aceleaşi reţineri ca mine.

În primul rând, refuz să cred că o metamorfozare poate merge atât

de departe, că un om poate deveni un gândac, aşa cum a îndrăznit să-şi imagineze Kafka. Élisabeth Potier nu se putea confunda atât de profund cu o anume Ute von Ebert, pe care nu a cunoscut-o în viaţa ei şi care, colac peste pupăză, nici măcar nu există. Nu aş şti să transpun asta într-un roman. În plus, nu reuşesc să-mi imaginez cum a putut mama să se infiltreze în viaţa atât de complicată a clanului Von Ebert. Nu există repere în această distribuţie de roluri, nici graniţe între istoriile lor. A-ţi pune întrebarea „Cine este răspunzător şi pentru ce anume“ mai are acum vreun sens?

În al doilea rând, nu sunt de acord cu ideea conform căreia valurile migratoare, care între secolele al XVIII-lea şi al XX-lea au drenat milioane de europeni către America, şi cele din zilele noastre, care se îndreaptă spre Europa venind din Africa, din lumea arabă şi Asia, sunt de aceeaşi natură, fiindcă asta se sugerează dacă sunt puse în paralel, iar ele se deosebesc prin cel puţin două aspecte. Primul aspect: migraţiile către America au fost dorite de guvernanţii acestei ţări şi organizate atât pentru populare, cât şi pentru înlocuirea amerindienilor, care refuzau să se integreze în Lumea Nouă a unchiului Picsou[73], pe când migraţiile actuale nu sunt dorite de ţările europene, cu excepţia Germaniei, care, supunându-se presiunii pensionarilor şi a fondurilor lor de pensii, a acceptat o mulţime, pentru a completa cotizaţiile şi forţa de muncă, fără a oficializa cu toate acestea demersul; aceste migraţii sunt privite mai degrabă ca nişte invazii care urmăresc eradicarea populaţiei autohtone, a omului alb, şi înlocuirea lui cu un nou stăpân, omul de culoare, trimis de Dumnezeu. Al doilea aspect: spre deosebire de America, unde, în afară de respectarea legii, emigranţilor nu li s-a impus nici o condiţie de integrare, Europa le pretinde o integrare accelerată, rapidă, instantanee, mergând până la asimilarea totală, exigenţă pe care migranţii de confesiune musulmană nu o pot accepta fără să se pună rău cu religia lor şi fără să se expună furiei comunităţii. Se pune totuşi întrebarea: omenirea poate supune Islamul, a cărui misiune este tocmai aceea de a supune lumea? Ar accepta Allah să fie învins?

73. Scrooge McDuck, personaj de desene animate, creat de Walt Disney, cel mai bogat răţoi din lume, avar şi aventurier, unchiul lui Donald Duck.

În scrisorile ei, Ute von Ebert vorbeşte despre un invadator care nu poate fi în nici un fel identificat, constată că acesta a cucerit întreaga lume şi că acum a venit hotărât şi s-a instalat ca să distrugă oraşul Erlingen, care este ultimul paradis de pe pământ. Înainte de asta, i-a aclamat pe eroicii emigranți germani din secolele precedente, care au înălțat o Americă viguroasă, căreia i-au cultivat pofta nesățioasă de libertate, dar care s-au acomodat perfect cu starea de sclavie a africanilor, emigrați fără voie, şi au sfârşit cu toate astea prin a aboli sclavia la scurt timp după Franța şi Regatul Unit, dar în urma unui război civil care a costat moartea a 700 000 de oameni. De ce, apropo, l-au numit „război de secesiune“, era un război de civilizare, punea în opoziție două viziuni asupra lumii şi omului şi nu se putea ajunge la nici o concluzie decât prin dispariția uneia dintre ele.

Élisabeth Potier ne vorbeşte despre vremurile noastre, pe ea o interesează mai puțin migrația oamenilor, o preocupă circulația ideologiilor care călătoresc împreună cu ei, şi nu doar atât, orice este bun ca să tregi granița. Ceea ce o îngrijorează sunt acele credințe putrede care apar ca muştele la miere, atrase de societățile democrate, dar şi cele pe care acestea le hrănesc la sânul lor din pură plăcere şi distracție, pe toate le ia în vizor, fără să uite acest islamism vagabond, amestec de feudalism şi afacerism. Mărturisesc că nu ştiu cine sunt aceşti Slujitori Universali plini de zel, a căror umbră planează asupra întregii lumi. Sunt ei oare rudele islamiştilor, nişte supraislamişti, supraoameni cu puteri nelimitate, care au răsărit într-o zi din metamorfozarea islamiştilor? Nu se ştie dacă vorbeşte despre o realitate existentă, despre o legendă revizitată sau despre ceea ce va veni. Toate acestea sunt vagi şi trebuie clarificate. Cititorul va judeca în funcție de ce vede în jurul său.

La sfârşit, va desprinde din această poveste o morală sau alta: prima ar fi că lumea este una şi-aceeaşi, mereu se derulează aceeaşi eternă poveste, căutarea succesului, care îi aruncă pe oameni pe drumurile vieții unde îi aşteaptă cel mai adesea nenorocirea în locul fericirii supreme; cealaltă lecție este că Istoria nu ştie nimic despre viitor şi că se poate întâmpla orice, aceleaşi ingrediente nu fac obligatoriu aceeaşi supă, aparențele înşală, un tren poate ascunde un

altul şi nu s-a dovedit, nici pe departe, că Dumnezeu este cel mai bun ajutor.

Nu mai e nimic de adăugat, nu există cuvinte care să rostească ceea ce nu cunoaştem.

Sfârşit

POST-SCRIPTUM:

Nele, mica elevă a mamei, mi-a trimis un e-mail. M-a interpelat de-a dreptul. Îmi dau seama că o să am mult de reflectat. Acum nu pot face altceva mai bun decât să-l citez *in extenso*. Iată-l:

Bremen, 2016 may 18, 14:16
From: Cornelia von Hornerberger
To: Léa Potier

Bună ziua, domnişoară Léa,

Sunt Nele, eleva mamei dumneavoastră. Tata şi mama mi-au spus că a fost bolnavă şi că va reveni în curând la Bremen, dar eu mereu mă prind atunci când mă mint, repetă de trei ori aceeaşi frază de parcă aş fi surdă şi idioată. Secretara tatei se face că habar n-are de nimic, servitoarele se poartă ciudat, când le somez să-mi spună adevărul se uită la mine cu ochii înspăimântați, ca şi cum tocmai s-au întâlnit cu lupul.

Am înțeles că dna Potier a murit şi că nu va mai reveni niciodată. Am plâns mult. M-am dus la mama şi i-am spus: „Vreau să-ți spun ceva ce tu nu ştii: doamna Potier a murit“. A fost foarte surprinsă şi s-a apucat să dea apă la şoareci. Părinții sunt atât de fraieri!

Când eram cu dna Potier, am început să scriu un jurnal intim. Credea că acesta mă va ajuta să mă înțeleg mai bine şi să-i înțeleg şi pe cei din jur. E adevărat, văd totul mult mai clar atunci când scriu, sunt obligată să gândesc, să caut cuvintele potrivite şi să construiesc fraze logice. Cum ea a făcut cercetări despre rădăcinile familiei Von Hornerberger şi ale alteia, Von Ebert, care au emigrat împreună în America, unde au câştigat o grămadă de bani, am vrut şi eu să scriu povestea familiei Potier. De aceea vă scriu, vreau să vă pun o mulțime de întrebări, dacă sunteți de acord. Pentru început, iată câteva:

Când şi în ce ţară au emigrat strămoşii voştri şi cum şi-au câştigat averea?

Cum îl chema pe cel care a emigrat primul?

De unde au plecat, cu ce vapor, către ce oraş? Cum au fost primiți?

Existau locuitori în acea țară? Erau sălbatici, aşa ca indienii? Ce limbă vorbeau? Strămoşii voştri aveau sclavi negri? Erau de acord cu exploatarea sclavilor, sau erau adepți ai aboliționismului?

De ce urmaşii lor s-au întors în Franța?

În Franța sau în Anglia există muzee ale emigrației, ca acelea din Bremerhaven şi din Hamburg, pe care să le pot vizita?

De ce a murit dna Potier? Mama mi-a spus că a fost agresată la metrou. De ce?

Casa voastră din Seine-Saint-Denis este la fel de mare ca a noastră din Bremen? Şi servitorii voştri sunt la fel de mincinoşi ca ai noştri?

De ce trăiți la Londra? Dacă puteți veni la Bremen, apartamentul mamei dumneavoastră vă stă oricând la dispoziție, iar lucrurile ei sunt acolo.

Dacă sunteți de acord, pot să vă mai trimit şi alte întrebări. Aş avea nevoie de fotografii cu ea, cu dumneavoastră, cu casa, oraşul, le voi lipi în jurnal, aşa aş evita descrierile, nu îmi prea place să le fac.

Dacă pot, voi extrage din jurnal un roman. Îl voi intitula *Istoria familiei Potier*. Ce părere aveți?

Au revoir. Bye. Tschüss. Auf Wiedersehen.

Nele